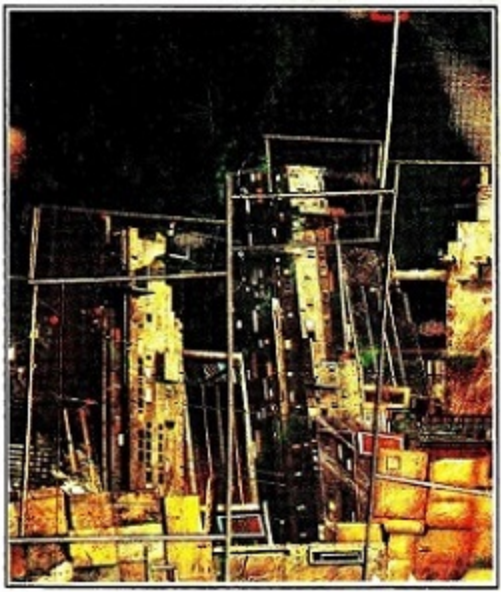
YÜREK SÖKEN

Boris Vian

Türkçesi
CEMAL BALİ AKAL

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

Bu kitap 1985 yılında, İstanbul'da, ÖZAL Basımevi'nde dizilip basıldı (Tel: 520 60 58)

YÜREK SÖKEN

Boris Vian

ROMAN

Türkçesi:
CEMAL BÂLİ AKAL

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Ankara Caddesi 40, kat 2, Cağaloğlu, İstanbul
Telefon: 528 61 13

Özgün adı:
L'arrache-coeur
(1962)

BORIS VIAN VE YÜREK SÖKEN ÜSTÜNE

1946 yılında en tanınmış üç romanını yazdığında, Vian 26 yaşındaydı; *Günlerin Köpüğü*'nü[1] *(L'Ecume des jours)* üç ayda, sözde Amerikalı bir yazardan, Vernon Sullivan'dan çevirdiği *Mezarlarınıza Tüküreceğim*'i[2] *(J'irai cracher sur vos tombes)* yirmi günde, *Pekin'de Sonbahar*'ı *(L'Automne à Pékin)* ise yine üç ayda tamamlamıştı. *Karıncalar*'daki *(Les Fourmis)* öykülerle, *Buzlaşmış Ezgiler*'deki *(Cantilènes en gelée)* şiirlerin çoğunu ve *Kurt Adam*'daki *(Loup-Garou)* öykülerin bir bölümünü de aynı yıl yazmıştı. *Yürek Söken*'in bulunan ilk taslağı ise Ocak 1947 tarihini taşımaktaydı. Ancak, bu roman tam dört yıl sonra tamamlanacaktı. Vian arada, ilk üçü Vernon Sullivan imzasını taşıyan, dört roman daha yazmıştı: *Ölülerin Derisi Hep Birbirine Benzer* (Les morts ont tous la même peau), *Ve Bütün Kötüler Öldürülecek (Et on tuera tous les affreux), Farkına Varmıyorlar (Elles se rendent pas compte), Kırmızı Ot (L'Herbe rouge)*. İçinden geldiği gibi ve çok hızlı yazan, yazdıklarının üstünden geçmeyi de sevmeyen Vian'ın oldukça uzun bir sürede ortaya çıkardığı romandı *Yürek Söken*, aynı zamanda da son romanı.

Bu tarihten sonra roman yazmayan Vian'ın ilgi-

1. **Günlerin Köpüğü**. Çev. Bahir Gürkan, E Yayınları, İst., 1973.
2. **Mezarlarınıza Tüküreceğim**. Çev. Betül Öztoprak, Nil Yayınevi, İst., 1965.

lendiği sanatların başında müzik geliyordu, özellikle de caz. Kardeşleri Alain ve Lélio ile, Fransa'nın en iyi amatör caz orkestralarından biri olan *Claude Abadie Topluluğu*'nda yer alan, *Club du Tabou* ve *Club St Germain-des-Prés*'de çalışan, *Claude Luter*'le çalan Vian, iyi bir trompetçiydi. Yalnızca trompet çalmakla kalmamış, Fransa'da Amerikan cazının, sonra da modern cazın savunuculuğunu üstlenmiş, bu konuda konferanslar vermiş, *Jazz Hot* ve *Jazz News* gibi dergilerde yazılar yazmıştı (1949'da *Jazz News*'un başına geçip takma adla ya da kendi adıyla bütün yazılara imzasını atmış, bunu da 1950'de çıkan 11. sayıya kadar sürdürmüştü). Müzikle ilişkisini burada kesmemiş, rock parçalarından Bertolt Brecht uyarlamalarına kadar birçok şarkı sözü yazmış (400 dolayında), plak doldurmuş[1] ve turnelere çıkmıştı, hem de *Asker Kaçağı (Le Déserteur)* gibi şarkıları yüzünden sert tepkilerle karşılaştığı halde. Son yıllarında, Philips, Barclay, Fontana gibi kuruluşlarda sanat yönetmenliği yapan[2] Vian, 1947 yılından başlayarak, yeni bir alana yönelmiş, müzikal komedilere, komedi balelere ve operalara imzasını atmıştı: *Yedinci Sanatın Elli Yılı (Cinquante ans du septième art), Son Saat (Dernière heure), Paris Değişiyor (Paris varie), Anne Sakmussen, Fiesta, Fransız Avcı (Le chasseur Français), Adem, Havva ve Üçüncü Cins (Adam, Eve et le troisième sexe), Kar Şövalyesi (Le chevalier de neige)*...

Sinemayla da, hem senaryo yazarı, hem oyuncu (Pierre Kast'ın *Güzel Çağ*, Jean de Marguenat'nın *Madam ve Aşığı*, Jean Delannoy'un *Notre Dame de Paris*, Roger Vadim'in *Tehlikeli İlişkiler* adlı filmlerinde rol aldı), hem de sinema konusunda düşünen ve yazan biri olarak, ilişkisini hiç kesmedi; film fes-

1. **Chansons possibles et impossibles.**
2. **En avant la zizique** bu deneylerin ürünüdür.

tivallerinde jüri üyeliğinden, o dönemde altın çağını yaşayan Yeni - Gerçekçilik akımına karşı tavır almaya kadar, çeşitli etkinliklere katıldı.

1951'den sonra roman yazmadığı halde, şiir *(Buzlaşmış Ezgiler, Gebermek İstemiyorum [Je voudrais pas crever]* ve oyun *(Generallerin Beş Çayı [Le gouter des Généraux], İmparatorluk Kuruculari [Les Bâtisseurs d'Empire], Mesleklerin Sonuncusu [Le dernier des métiers], Medusa Başı [Tête de Méduse]*...) yazmayı sürdürdü.

Maden mühendisi olarak çalıştığı, «*Office Professionnel... du Papier et du Carton*» adlı kuruluş 1947 haziranında görevine son verince, bir süre, yaptığı çevirilerle geçinmek zorunda kaldı ve Dorothy Baker, Peter Cheney, Kenneth Fearing, James McCain, Van Gogt, Strindberg, Georg Kaiser, Nelson Algreen, Omar Bradley, Brendan Behan'ın yapıtlarını Fransızcaya kazandırdı. *Mezarlarınıza Tüküreceğim* hakkında yıllarca sürecek olan kovuşturma açılınca, kaygıya kapılıp, romanın sözde aslını İngilizce yazmaya başladı; bu kitap, yine Vernon Sullivan imzasıyla, ama bu kez şu başlıkla basıldı: *I shall spit in your graves*.

1950 yılına doğru Bilim - kurgu'ya merak sardı ve bu türü Fransa'da tanıtmak için çalıştı; makaleler yazıp, konferanslar verdi. Aynı dönemde, Sartre'ı ve *les Temps Modernes*'i hedef alıp, tekniğin siyasete üstünlüğünü kanıtlamak amacıyla, bir inceleme yazmaya girişti ve bu iddialı çalışmayı ömrünün sonuna kadar sürdürdü. Tamamlayamadığı inceleme, notlar halinde, 1979'da yayımlandı[1].

Bunca uğraş arasında, geçim sıkıntısı çekip istemediği işlerde (örneğin *Constellation*'da) çalıştığı oluyor, ama hiçbir şey, büyük bir tutkuyla çeşitli dallara el atmaktan alıkoyamıyordu onu. Çocukluğunda geçirdiği ağır tifo ve kalp romatizması yüzünden yıp-

1. **Traité du Civisme.**

ranan bedenini zorlamaktan çekinmiyor, üstelik bu tempoya fazla dayanamayacağını biliyordu. Yoğun bir yaşam sürer, beş saatten fazla uyumaz, ne İsveç cimnastiği yapmayı, ne eski arabaları onarıp kullanmayı, ne de teknik buluşlarla ilgilenmeyi[1] unuturdu. Yaratıcılığını çok farklı alanlarda kanıtlamış, olağanüstü yeteneklerini bazan hovardaca harcamıştı. Birçok öykü, şiir ve üç önemli roman yazdığı 1946 yılında, birdenbire şiddetli bir resim tutkusuna kapılmış, birkaç günde çok sayıda yağlıboya resim yapmıştı. Bunlardan bir bölümü, *Pleiade* galerisinde, *Alfred de Musset'den Boris Vian'a yazar ressamlar* sergisinde de yer almıştı. Ne var ki, Vian'ın ressamlık yaşamı da yalnızca birkaç gün sürmüştü. Artık başka ilgi alanlarına yönelecekti; tıpkı roman yazarlığını, 1951 yılında, *Yürek Söken'le* noktalayarak yaptığı gibi...

Yürek Söken, Vian'ın öbür romanlarından farklıdır. *Günlerin Köpüğü*, *Pekin'de Sonbahar*, *Kırmızı Ot* —Sullivan imzalı romanları bir yana bırakıyoruz—, önceden belirlenmiş bir çizgi izlemeyen, hızlı, özgür, ama ustaca yaratılmış romanlardır. Oysa *Yürek Söken*'de, yazmak için yazmanın verdiği o haz, sınır tanımayan, mantıksal bağlantılara kulak asmayan o uçarı yaratıcılık arka plânda kalır. Bunların yerini, okurun iz sürmesini kolaylaştıran bir konu ve simgelerle yüklü olduğu düşünülen çarpıcı olaylar dizisi alır. Roman Jacquemort'un yardaki eve gelip, üç çocuğu doğurtmasıyla başlar ve Vian'ın öbür romanlarında rastlanmayan bir bağlantı zinciriyle, adım adım, Jacquemort'u kırmızı deredeki kayığa, çocukları da kafeslerine sürükler. Bu süreç içinde, La Gloire'ın dereye atılanları toplayarak köy sakinlerinin utançlarını yüklenmesi, yaşlıların panayırda satılması, küçüklerin bol bol dövülmesi, hayvanlara işkence yapılması, ağaçların zıpkınlanarak öldürülme-

1. 1953'te yaptığı bir buluşa, 1955'te berat verildi.

si, uçmasını öğrenen çocukların yokedici bir sevgi uğruna kafeslere kapatılması, vb., romanı «anlamlı» yapar. İşte bu yüzden bir tuzak-roman'dır *Yürek Söken;* Vian'ın öbür romanlarına göre, daha kolay yanaşılan, ama okuyanı da Vian'dan o denli uzaklaştırabilen roman. Bir başka deyimle, *Yürek Söken*'de aldatıcı bir önem kazanan konu ve olaylar, onun çarpıcı yanını gizleyebilir. Yapıt hazır kalıplara başvurularak yorumlanırsa, Vian'ın dünyasına girmek imkânsızlaşır ve romandan, yazarının umursamadığı anlamlar çıkarılabilir. Kaldı ki, Vian da, François Caradec'in deyimiyle semantik-yanıltmaya[1] başvurarak, okurunu allak bullak etmekten, yapıtı her türlü yoruma açık hale getirmekten özellikle hoşlanır. Öyleyse, Vian'ın ne yapmak istediğini anlamak için, kullandığı yöntemi incelemek gerekecektir.

Jacques Bens «dille hesaplaşmak, dünyayla hesaplaşmaktır» der. Bunu yapmak için, üç, hatta dört ayrı yöntemle, dili yeniden keşfetmektedir Vian[2]:

— Birinci yöntem, sözcükleri her türlü mecazlı anlamdan arındırmaktır; örneğin, arkadaşlarının *ektiği* bir adam, *kök salar.*

— İkinci yöntem, yarı-uydurma sözcükler kullanmaktır; yani bir sözcük, ya bambaşka bir anlamda kullanılacak, ya da ufak tefek değişikliklerle, yeni bir sözcüğe dönüştürülecektir. Örneğin, nalbant sözcüğü parçalanıp, *nalladı bant, bantladı nal* biçiminde kullanılacaktır.

— Üçüncü yöntem, doğrudan doğruya, yeni sözcükler uydurmaktır; yani ya varolan şeylere yeni adlar takılacak, ya da varolmayan şeyler adlandırılacaktır; örneğin *Yürek Söken*'deki çiçek adları.

— Dördüncü yöntem, genel olarak «sözcük oyunlarına» başvurmaktır; Vian'ın engel tanımayan zen-

1. **Avant de relire l'automne à Pékin.**
2. **Un langage univers.**

gin dili, ilk üç yöntemin hiçbiriyle sınırlandırılamayabilir.

Vian dille oynarken, onun dünyaya kazandırdığı sözde anlamı yıkar. *Yürek Söken*'de de, gözden kaçırılmaması gereken budur; yani sözcüklerin ardındaki yıkıcılık. Gülünç düşürülmeyen, alaşağı edilmeyen hiçbir şey yoktur yapıtlarında. Bu yüzden, Vian okurken, alaya alındığı duygusuna kapılabilir insan; ama bu duyguyla yetinmek ve «ciddi» yorumlardan kaçınmak yararlı da olabilir. Yardaki evin, Vian'ların Normandiya'da, Landemer'deki evlerine benzediğini, Boris kalp romatizmasına yakalandıktan sonra annesinin takındığı tavrın, Clémentine'in çılgın titizliğini anımsattığını açıklamak acaba romana ne kazandırır? Üçüzlerin kafese kapatılmasından anlam çıkarmak kolaydır, ama *Yürek Söken*'i Vian romanı yapan, çocukların uçabilmek için mavi salyangoz yemek zorunda olmalarıdır. Onun yapıtları, dünyaya anlam veren şeylerin şiirden ne denli yoksun olduğunu gösterir. Ama her şeyi mutlaka açıklamak gerekiyorsa, *Yürek Söken*'le *Kan Kırmızı Yaşam*[1] adlı şiir arasında ilginç bir bağ kurulabilir.

Kan içinde doğurur bizi analar
Ve yaşam boyu tutarlar
Etten bir şeride bağlı kıpkırmızı
Büyürüz kafeslerde
Çiğneyerek yaşarız kanlı kanlı
Koparılıp beşiklerin kenarına asılan
Meme parçalarını
Kana bulanmıştır her yanımız
Ve sevmediğimiz için görmeyi bunu
Dökeriz başkalarının kanını
Tükenecek günün birinde
Özgür kalacağız.

1. La vie en rouge. Cantilenes en gelée. 10 - 18. Paris 1970.

Vian'ın sağlığında hiç ilgi uyandırmadı *Yürek Söken*. Hatta Gallimard yayınevi, daha önce yazarın başka yapıtlarını yayınladığı halde, 1951'de bu romanı geri çevirdi. Kitap ancak 1953 yılında, Vrille yayınevince yayımlanabildi. Daha önce, *Kırmızı Ot* da aynı ilgisizlikle karşılaşmıştı. Kaldı ki, onu değerlendirebilen küçük bir çevre dışında, sağlığında yaptığı ünü, *Mezarlarınıza Tüküreceğim*'in bir skandal-roman olarak tanınmasına borçluydu Vian. Bu roman yakasını hiç bırakmadı; yıllar süren bir kovuşturmanın sıkıntısını çekti; romanı beyaz perdeye aktarmak isteyen şirketlerle uyuşmazlığa düştü; sonunda, senaryosu başkasına yazdırılan, istemediği bir film ortaya çıktı; 23 Haziran 1959'da, film ilk kez gösterilirken, Cinéma Marbeuf'de kalp krizi geçirerek öldü. Döneminde anlaşılamayan yazarlardandı. Yapıtlarının çoğu ölümünden sonra yayımlandı ve tanındı. Sağlığında basılanlarsa, hak ettikleri ilgiyi, 1960'lı yıllarda gördüler. *Günlerin Köpüğü* 1.000.000'dan fazla basıldı. Kitapları 68 olaylarında elden ele dolaştı. 1970'ten sonra, Fransa'da öğrencilerin en çok okuduğu dört yazar (Zola, Sartre ve Camus ile) arasına girdi. Hakkındaki tezlerin, incelemelerin sayısı alabildiğine arttı. Ünü yalnızca Fransa'da değil, öteki ülkelerde de (özellikle Kuzey Avrupa) yayıldı. Vian «klasikleşmiş» yazarlar arasına girmişti; elbette, kitapları sürekli olarak yeniden basılan, okuru giderek artan, hakkında araştırmalar yapılan bir yazar «klasikleşmiş» sayılırsa. Yoksa hiçbir sözcük bundan daha az yakışmaz Vian'a; ölümünden tam yirmi beş yıl sonra, yapıtları, düşünceleri, yaşam biçimi, kısacası her şeyiyle, hâlâ yirmi beş yaşında olduğu için...

C.B.A.

BİRİNCİ BÖLÜM

1

28 ağustos

Keçiyolu yar boyunca uzanıyordu. Çiçek açmış kalaminalar ve kararmış taçyaprakları toprağı örten biraz geçkin bruyyuzalar kaplamıştı iki yanını. Sivri böcekler bin küçük çukur açmıştı toprakta; ayakların altı, soğuktan ölen bir süngер gibiydi.

Jacquemort acele etmeden ilerliyor ve koyu kırmızı yürekleri güneşte atan kalaminalara bakıyordu. Her atışta bir çiçektozu bulutu yükseliyor, sonra ağır bir titremeyle dalgalanan yaprakların üzerine yeniden düşüyordu. Dalgın, dalga geçiyordu arılar.

Yarın eteğinden dalgaların boğuk ve tatlı sesi yükseliyordu. Jacquemort durarak, kendisini boşluktan ayıran dar kenarın üstünden sarktı. Dimdik aşağıda, her şey çok uzaktaydı ve kayaların oyuğunda bir temmuz peltesi gibi titriyordu köpük. Hafif ateşte pişmiş suyosunu kokuyordu. Başı dönen Jacquemort tozlu yaz otlarının üstünde diz çöktü, iki elini uzatarak toprağa dokundu; bunu yaparken, kenar çizgileri tuhaf denecek kadar düzensiz olan keçi pisliklerine rastlayınca, o hayvanların arasında bir Sodom tekesinin bulunduğu sonucuna vardı, oysa türün yokolduğunu sanıyordu.

Şimdi daha az korkuyordu, yeniden yara doğru eğilmeyi göze aldı. Kırmızı kayanın kocaman etekleri pek derin olmayan suya dimdik iniyor, oradan da kırmızı bir yar oluşturmak üzere neredeyse hemen çıkıveriyordu, bu yarın doruğunda dizüstü eğiliyordu Jacquemort.

Dalgaçatlamalarıyla yağlanan ve subuharından bir halkayı taç diye takan siyah pusukayalar yer yer su yüzüne çıkıyordu. Güneş deniz yüzeyini kemirip, edepsiz yazılarla kirletiyordu.

Jacquemort ayağa kalktı, yeniden yürümeye başladı. Yol dönüyordu. Solda, daha şimdiden kızıla çalan eğreltiotları ve çiçek açmış süpürgeotları gördü. Çıplak kayaların üzerinde, balıkçı arabasının getirdiği tuz billurları parlıyordu. Bölgenin içine doğru, sarp bir yamaçla yükseliyordu toprak. Yol da yer yer yeni keçi pislikleriyle dolu siyah granitten hoyrat kitlelerin çevresinde dolanıyordu. Hiç keçi yoktu ortalıkta. Gümrükçüler pislikler yüzünden öldürüyordu onları.

Hızını artırdı ve kendini birdenbire gölgede buldu, çünkü güneş ışınları onu izlemeyi başaramıyordu artık. Tatlı serinlikte rahatlamış, çok daha hızlı yürüyordu. Kalaminaların çiçekleri de, aralıksız bir ateş şeridi olup, gözlerinin önünden geçiyordu.

Bazı belirtilerden, yaklaşmakta olduğunu kestirip ince uzun ve kızıl sakalını özenle düzene soktu. Sonra yeniden şen şakrak yola koyuldu. Bir an, toprak aşınması yüzünden emzik biçiminde yontulmuş olan ve keçiyolunu dev bir gizli kapının direkleri gibi çerçeveleyen iki granit tepenin arasında, bütünüyle gözüne çarptı ev.

Yol yeniden dönüyordu, evi gözden kaybetti. Tam tepede, yardan oldukça uzaktaydı. İki karanlık kitlenin arasından geçtiğinde, tuhaf ağaçlarla çevrili, bembeyaz, apaçık ortaya çıktı. Parlak bir yol anakapıdan kopuyor, yamacın üzerine kıvrılarak tembelce uzanıyor ve bitkin, keçiyoluna kavuşuyordu. Jacquemort adımını attı. Yamacın hemen hemen tepesine vardığında koşmaya başladı, çünkü çığlıklar duyuyordu.

Öngörüşlü birinin eli, ardına kadar açık anakapıdan evin basamaklı sekisine kırmızı ipekten bir şerit germişti. Şerit merdivenden çıkıyor, odaya yaklaşıyordu. Jacquemort onu izledi. Yatakta, doğumun yüz on üç sancısının pençesinde, dinleniyordu anne. Jacquemort deri çantasını elinden bıraktı, kollarını sıvadı ve işlenmemiş lavdan bir yalağın içinde ellerini sabunladı.

2

Odasında yapayalnız, acı duymadığı için şaşırıyordu Angel. Karısının yandaki odada inlediğini duyuyor, ama gidip onun ellerini tutamıyordu, çünkü kadın tabancasıyla gözdağı veriyordu ona. Yalnız başına bağırmayı yeğliyordu, çünkü kocaman karnından tiksiniyor ve bu durumda görülmek istemiyordu. Angel iki aydan beri, her şeyin sona ermesini bekleyerek, tek başına oturuyordu; pek önemsiz konular üzerinde akıl yürütüyordu. Oldukça sık dört döndüğü de oluyordu odasında, çünkü röportajlardan, tutsakların hayvanlar gibi dolanıp durduklarını öğrenmişti; ama hangileri? Uyuyor, karısının kalçala-

rını düşünerek uyumaya çalışıyordu, karnının durumu ortada olduğundan, onu arkadan düşünmeyi yeğliyordu çünkü. İki gecede bir, zıplayarak uyanıyordu. Genelde, kötülük yapılmıştı ve bunun hiç de rahatlatıcı bir yanı yoktu.

Jacquemort'un ayak sesleri merdivende yankılandı. Aynı anda kadının çığlıkları kesildi ve Angel şaşkınlıktan donakaldı. Yavaşça kapıya yaklaşarak görmeye çalıştı, ama yatağın ayağı geri kalan her şeyi gizliyordu, sağ gözünü kayda değer bir sonuç alamadan, acı verecek biçimde oynattı durdu. Doğruldu ve özel olarak hiç kimseyi hedef almadan kulak kabarttı.

3

Jacquemort sabunu yalağın kenarına koydu ve havluyu aldı. Ellerini kuruladı, çantasını açtı. Az ötede, elektrikli bir kabın içinde su fokurduyordu. Jacquemort parmak kılıfını sterilize etti, ustaca parmağına geçirdi ve neler olup bittiğini görmek için kadını açıp yokladı.

Gördükten sonra doğruldu ve bezgin bir sesle şöyle dedi:

«Üç tane.»

«Üç...» diye mırıldandı anne, şaşkın.

Sonra, yeniden çığlıklar atmaya başladı, çünkü karnı birdenbire ona çok acı çektiğini anımsatmaya başlamıştı.

Jacquemort çantasından güçlendirici birkaç hap çıkardı ve onları yuttu, ihtiyacı olacaktı. Sonra, bir yatak tandırını asılı olduğu yerden indirerek, uşak takımını yukarıya çağırmak için dö-

şemeye güçlü bir darbe indirdi. Birisinin aşağıda koştuğunu, sonra merdivene atıldığını duydu. Sanki bir Çin cenaze töreni için beyazlara bürünmüş olan dadı gözüktü.

«Aletleri hazırlayın,» dedi Jacquemort. «Adınız ne?»

«Beni Culblanc diye çağırırlar, bayım,» diye yanıt verdi kız ağdalı bir köylü ağzıyla.

«Öyleyse, sizi çağırmamayı yeğlerim,» diye homurdandı Jacquemort.

Kız hiçbir şey söylemedi ve nikel kaplı dalavereleri parlatmaya koyuldu. Jacquemort yatağa yaklaştı. Kadın birdenbire sustu. Canına okuyordu acı.

Jacquemort çantasından bir alet çıkardı ve kadının karnındaki kılları ustaca tıraş etti. Sonra, beyaz boyayla bir çizgi çekerek ameliyat bölgesini sınırladı. Dadı, biraz şaşkın, yaptıklarına bakıyordu, çünkü ebelik konusundaki bilgileri, inek doğurtmaktan öteye gitmiyordu.

«Bir tıp Larousse'unuz var mı?» diye sordu Jacquemort, fırçasını yerine yerleştirirken.

Bunları söyledikten ve yaptıktan sonra, yapıtının üzerine eğildi ve daha çabuk kuruması için üfledi.

«Bende yalnızca Fransız Silâhları Yapımevi Genel Kataloğu ve Saint-Etienne'in Destanları var,» diye yanıt verdi dadı.

«Tatsız bu,» dedi Jacquemort. «Belki bilgi edinirdik.»

Yanıtı dinlemeden, odada rasgele dolaştırdı gözlerini ve bakışları, ardında, Angel'in cansıkıntısından patladığı kapıya dikildi.

«Bu kapının ardında can sıkıntısından patlayan kim?» diye sordu.

«Beyefendi...,» diye yanıt verdi dadı. «Oraya kapatıldı.»

O sırada, anne uyuşukluğundan sıyrıldı ve bir dizi tiz mi tiz çığlık kopardı. Yumrukları kasılıyor ve gevşiyordu. Jacquemort dadıya döndü.

«Bir leğeniniz var mı?» diye sordu.

«Gidip bir leğen arayacağım,» diye yanıt verdi dadı.

«Kımıldayın, budala yaratık,» dedi Jacquemort. «Bir çift çarşafımızı batırmasını mı istiyorsunuz?»

Dadı ok gibi dışarıya fırladı ve Jacquemort onun merdivenden tepetaklak yuvarlandığını sevinçle duydu.

Kadına yaklaştı. Dehşet içindeki yüzü sevecenlikle okşadı. Kadın kasılmış iki eliyle bileğine sarıldı.

«Kocanızı görmek istiyor musunuz?» diye sordu, Jacquemort.

«Ah! evet,» diye yanıt verdi kadın. «Ama önce tabancayı verin bana, dolabın içinde...»

Jacquemort başını salladı. Dadı, yanında köpekleri temizlemeye yarayan yumurta biçiminde bir gerdelle döndü.

«Elimde yalnız bu var,» dedi. «İdare etmemiz gerek.»

«Onu belinin altına doğru kaydırmama yardım edin,» dedi Jacquemort.

«Kenarı keskin,» diye dikkatini çekti dadı.

«Besbelli,» dedi öteki, «onları böyle cezalandırıyorlar.»

«Anlamsız bu,» diye homurdandı dadı. «Hiçbir kötülük yapmadı kil»

«Ya ne iyilik yaptı?»

Annenin kalınlaşmış sırtı yassı gerdelin kenarına dayanıyordu.

«Şimdi,» diye göğüs geçirdi Jacquemort, «ne yapılır acaba? Bunun, bir psikiyatr çalışmasıyla uzaktan yakından ilgisi yok...»

4

Kararsız, kendi kendine sorular soruyordu. Kadın susuyor, dadı da kımıldamadan, yüzü anlamadan yoksun, ona bakıyordu.

«Sularını boşaltması gerek,» dedi.

Jacquemort tepki göstermeden onayladı. Sonra, şaşkın, başını kaldırdı. Işık azalıyordu.

«Güneş mi gizleniyor?» diye sordu.

Dadı bakmaya gitti. Gün ardından uçup gidiyor ve sessiz bir rüzgâr çıkıyordu. Kaygılı, geri döndü.

«Ne olduğunu bilmiyorum...» diye mırıldandı.

Odada, ocak aynasının çevresindeki bir fosforışılın dışında, hiçbir şey seçilemiyordu.

«Oturup bekleyeceğiz,» diye tatlı bir sesle karşılık verdi Jacquemort.

Pencereden bir toz ve acı ot kokusu geliyordu. Gün büsbütün batmıştı. Anne odanın gölge oyuğunda konuşmaya başladı.

«Bunu bir daha yapmayacağım,» dedi. «Bir daha hiç istemeyeceğim, bunu.»

Jacquemort kulaklarını tıkadı. Kadının ba-

kır kazıyan tırnakları anımsatan bir sesi vardı. Dadı dehşet içinde hıçkırdı. Ses Jacquemort'un kafasına doluyor ve beynini delik deşik ediyordu.

«Çıkacaklar,» dedi anne acımasız bir gülüşle. «Çıkacaklar, bana acı verecekler ve bu yalnızca başlangıç olacak.»

Yatak iniltiler çıkarmaya başlıyordu. Sessizliğin içinde, anne soluyordu, ses yeniden duyuldu:

«Yıllar geçecek, yıllar; belki her saat, her saniye amaç olacak; tüm şu sancılar da yalnızca buna ve hep acı çekmeme yarayacak.»

«Yeter,» diye mırıldandı Jacquemort, açıkça.

Anne gırtlağını yırtarcasına bağırıyordu şimdi. Psikiyatrın gözleri aynadan yayılan ışığa alışıyordu. Yay gibi gerilmiş yatan kadının tüm bedeniyle kendini zorladığını gördü. Birbirini izleyen uzun çığlıklar attı kadın, ses Jacquemort'un kulaklarında yapışkan ve ekşi bir sis perdesi gibi çınlıyordu. Ve birdenbire, havaya kalkık bacakların oluşturduğu iki yüzeyli şeklin ortasında, daha açık iki leke ardarda belirdi. Dadının ne yaptığını sezdi; iki çocuğu tutmak için, korkusundan sıyrılıyordu kız; onları çarşafa sardı.

«Bir tane daha,» dedi Jacquemort kendi kendine seslenerek.

Acıdan kıvranan anne vazgeçer gibiydi. Jacquemort ayağa kalktı. Üçüncü bebek geldiğinde, onu ustaca tutup yardım etti kadına. Paramparça yatağa serildi kadın. Gece kendi kendini sessizce paralıyor, ışık odaya giriyor ve kadın, başını yana çevirmiş, dinleniyordu. Doğum çabasıyla yıpranan yüzünde iri mor halkalar beliriyordu. Jacquemort alnını ve boynunu kuruladı,

dışarıdan, bahçeden gelen gürültüleri duyduğu için şaşırdı. Dadı son bebeği sarıp sarmalamayı bitiriyordu, onu yatağın üzerine, öbür ikisinin yanına yatırdı. Dolaba kadar gitti, oradan bir çarşaf alıp, uzunlamasına açtı.

«Karnını saracağım,» dedi. «Uyuması gerek. Siz gidin.»

«Göbek bağlarını kestiniz mi?» diye onu sorguya çekti Jacquemort. «Onları çok sıkı bağlayın.»

«Gül biçiminde düğümler attım,» dedi dadı. «Bu da iyi tutar, hem daha zarif olur.»

Alık alık onayladı Jacquemort.

«Gidip beyefendiyi bulun,» diye salık verdi dadı.

Jacquemort, ardında Angel'in beklediği kapıya yaklaştı. Anahtarı çevirdi ve içeriye girdi.

5

Sırtı yuvarlak bir açı oluşturacak biçimde, bedeni Clémentine'in çığlıklarıyla hâlâ çın çın, bir iskemleye iki büklüm oturmuştu Angel. Kilitten çıkan gürültüyü duyunca başını kaldırdı. Psikiyatrın kızıl sakalı şaşırttı onu.

«Adım Jacquemort,» diye açıklamada bulundu öteki. «Yoldan geçiyordum ve çığlıklar duydum.»

«Clémentine'di,» dedi Angel. «Her şey yolunda gitti mi? Bitti mi? Söyleyin.»

«Üç kez babasınız,» dedi Jacquemort.

«Üçüz mü?»

«İkizler ve tek başına bir üçüncü,» diye açık-

lamada bulundu Jacquemort. «Kesinlikle daha sonra geldi. Güçlü bir kişilik belirtisidir bu.»

«Clémentine nasıl?» diye sordu Angel.

«İyi,» dedi Jacquemort. «Onu görmek için biraz daha bekleyeceksiniz.»

«Bana karşı pek öfkeli,» dedi Angel. «Beni odaya kapadı.

Kurallara uygun davranma isteğine kapılarak ekledi:

«Bir şey içmek ister misiniz?»

Güçlükle ayağa kalktı.

«Teşekkür ederim,» dedi Jacquemort. «Şimdi değil.»

«Burada ne yapıyorsunuz?» diye sordu Angel. «Tatilinizi geçirmeye mi geldiniz?»

«Evet,» dedi Jacquemort. «Evinizde yabancılık çekmeyeceğimi düşünüyorum; bunu bana önerdiğinize göre.»

«Burada bulunmanız bir şans,» dedi Angel.

«Doktor yok mu?» diye sordu Jacquemort.

«Odaya kapatılmıştım,» dedi Angel. «İlgilenemedim. Her şeyi çiftlikten gelen kızın yapması gerekiyordu. Sadıktır.»

«Ya!..» dedi Jacquemort.

Sustular. Açılmış beş parmağıyla kızıl sakalını tarıyordu Jacquemort. Mavi gözleri odanın güneşinde parlıyordu. Angel dikkatle baktı ona. Psikiyatr çok yumuşak siyah kumaştan bir takım, bacaklarına yapışan, ayakaltı kayışlı bir pantolon ve geniş omuzlarını daraltan, boğazına kadar ilikli uzun bir ceket giymişti. Ayaklarında cilalı siyah deriden kesilmiş sandaletler vardı ve leylak rengi satenden bir gömlek, yakasından çıkıp dalgalanıyordu. Çılgınca sadeydi.

«Burada kalmanız beni sevindiriyor,» dedi Angel.

«Karınızı görmeye gelin şimdi,» diye öneride bulundu öteki.

6

Clémentine kımıldamıyordu. Gözleri tavanda, yamyassı, dinleniyordu. Herifçioğullarından ikisi sağında, üçüncüsü solundaydı. Dadı odayı toplamıştı. Açık pencerenin pervazına sessizce akıyordu güneş.

«Yarın memeden kesmek gerekecek onları,» dedi Jacquemort. «İki artı biri besleyemez, hem işleri de çabuklaştırır bu, üçüncü olarak da göğüsleri güzel kalır.»

Clémentine kıpırdandı, başını onlara doğru çevirdi. Sert sert bakan gözlerini açtı ve konuştu:

«Onları ben besleyeceğim,» dedi. «Üçünü de. Göğüslerimi de pörsütmeyecek bu. Hem pörsütse bile kimin umurunda. Ne olursa olsun, kimsenin hoşuna gitmek istemiyorum artık.»

Angel yaklaştı ve elini okşamak istedi. Kadın elini çekip kurtardı.

«Yeter,» dedi. «Yeniden başlamayı hiç istemiyorum artık.»

«Dinle,» diye fısıldadı, Angel.

«Çek git,» dedi yorgun bir sesle. «Şu sırada seni görmek istemiyorum. Çok acı verdi bu bana.»

«Kendini daha iyi hissetmiyor musun?» diye

sordu Angel. «Bak... Canını o kadar sıkan karnın yok artık.»

«Üstelik vücudunuza sardığınız çarşaf sayesinde,» dedi Jacquemort, «yeniden ayağa kalktığınızda, üzerinizde tek iz kalmamış olacak.»

Clémentine büyük bir çaba harcadı ve yarı yarıya doğruldu. Alçak, tıslayan bir sesle konuştu:

«Kendimi daha iyi hissetmeliyim ha!.. Böyle... hemen sonra... parçalanmış karnımla... ve ağrıyan sırtımla... ve burulmuş sızlayan kalça kemiklerimle ve kırmızı damarcıkların kapladığı gözlerimle... toparlanmalı, hanım hanımcık olmalı, dümdüz hoş çizgilere, dipdiri güzel göğüslere yeniden kavuşmalıyım ha!.. Sen ya da bir başkası gelip beni ezsin, pisliğini içime fırlatsın ve her şey yeniden başlasın, acı çekeyim, hantallaşayım, kanayayım diye ha!..»

Sert bir hareketle kolunu örtülerin altına daldırdı ve gövdesini saran çarşafı söküp attı. Angel bir hareket yapacak oldu.

«Yaklaşma,» dedi Clémentine; sesi öylesine kin doluydu ki, kocası, dili tutulmuş, olduğu yerde çakılıp kaldı. «Çekip gidin,» dedi. «İkiniz de. Sen, bana bunu yaptığın için, siz de beni böyle gördüğünüz için. Gidin!... Tozolun!»

Jacquemort, arkasında Angel'le, kapıya doğru ilerledi. Angel eşiğe adımını attığı sırada, karısının top yapıp fırlattığı çarşafı ensesine yedi. Sendeledi ve alnını kapının kasasına vurdu. Kapı arkasından kapandı.

7

Şimdi, adımlarının altında sarsılan kırmızı döşemeli merdivenden iniyorlardı. Ev genelde iri siyah kirişler ve kireç badanalı duvarlardan oluşmuştu. Jacquemort söylenecek bir şey arıyordu.

«Birazdan işler daha iyi gider...» diye bir fikir attı ortaya.

«Mmm...» diye yanıt verdi Angel.

«Canınız çok mu sıkılıyor,» diye yardımcı oldu Psikiyatr.

«Hayır,» dedi Angel. «İki ay kapalı kaldım. Nedeni bu.»

Gülmeye çalıştı.

«Yeniden özgürlüğe kavuşmak bir tuhaf yapıyor beni.»

«Bu iki ay boyunca ne yaptınız?» diye sordu Jacquemort.

«Hiç,» dedi Angel.

Tıpkı merdiven gibi, kırmızı kumtaşı döşenmiş büyük bir holden geçiyorlardı. Az eşya vardı; açık renk tahtadan masif bir masa, aynı ağaçtan alçak bir büfe ve duvarlarda, iki üç tane, pek hoş, beyaz yağlıboya resim. Bunlara uygun iskemleler. Angel büfenin yanında durdu.

«Bir şey içersiniz, değil mi?» dedi.

«Seve seve,» dedi Jacquemort.

Angel iki bardağa evde yapılmış plustoşnik koydu.

«Eşsiz!» diye övdü Jacquemort.

Öteki yanıt vermediği için ekledi:

«Genelde, baba olmak ne tür bir etki bırakıyor üzerinizde?»

«Hoş bir şey değil bu» dedi Angel.

8

29 ağustos

Clémentine yalnızdı. Odada hiç gürültü yoktu. Perdelerin eteklerinde ara sıra güneşin şıpırtısı duyuluyordu, yalnızca.

Açısı dinmiş, tam anlamıyla sersemleşmişti; iki elini yassı ve yumuşak karnının üstünde gezdirdi. Şişkin memeleri ağır geliyordu. Bedeni için bir üzüntü, bir pişmanlık, bir utanç duydu ve bir gün önce çıkarıp attığı çarşafı unuttu. Boynunun, omuzlarının, aşırı şiş memelerinin çevresinde boydan boya dolaştı parmakları. Biraz fazla yanıyordu, kuşkusuz ateşi vardı.

Pencereden, köyün uzak uğultusu geliyordu, belli belirsiz. Köylülerin tarlalarda çalıştığı saatti bu. Cezalandırılan, ama görünmek istedikleri kadar da kızgın olmayan çiftlik hayvanlarının, karanlık ahırlarda çıkardığı tek tük cıyaklamalar işitiliyordu.

Yanıbaşında uyuyordu kopiller. Hafif bir tiksinti yüzünden kararsız, birini kavradı ve havaya kaldırarak, kendinden uzakta tuttu. Bir ahtapotu andıran nemli küçük ağzı ve kırış kırış etten gözleriyle pespembeydi. Başını yana çevirdi, memelerinden birini açtı ve kopili yaklaştırdı. Meme ucunu ağzına sokmak gerekti; o zaman, çocuk yumruklarını sıktı, yanakları çukurlaştı. Gırtlağından çirkin bir ses çıkararak emdiği yudumu hemen midesine gönderiyordu. Pek hoş değildi bu. Biraz rahatlıyor, biraz da yaralıyordu. Memenin üçte ikisi boşalınca iki eli yana açılmış, pis pis horlayarak teslim oldu kopil. Clémentine yeniden yanıbaşına bıraktı onu, çocuk da horla-

mayı kesmeden, uykusunda emmeyi sürdürerek, ağzından tuhaf bir patırtı çıkardı. Kafasında pis görünüşlü tüyler vardı, bıngıldağı kaygı verici biçimde atıyordu; durdurmak için üstüne basmak geliyordu akla.

Boğuk bir darbe sesi çınlattı evi. Aşağıdaki ağır kapı kapanmış, Jacquemort'la Angel dışarıya çıkmışlardı. Yanında uyuyan üç şeyin yaşamasına ya da ölmesine karar verme hakkı vardı Clémentine'in. Onun hakkıydı bu. Ağır ve sancılı memesini okşadı. Üçünü de besleyecek sütü olacaktı.

İkincisi, kardeşinin biraz önce bıraktığı kahverengi meme başına oburca atıldı. Yardıma gerek duymadan emiyordu, Clémentine kendisini bıraktı. Jacquemort'la Angel'in adımları avludaki küçük çakıllar üzerinde gıcırtılar çıkarıyordu. Bebek emiyordu. Üçüncüsü, uykusunda kımıldadı. Clémentine onu kaldırdı ve öteki memesini verdi.

9

Bahçe kısmen yara asılıyor ve gerektiğinde ulaşılabilen, ama daha çok doğal durumlarında bırakılan sarp bölümlerinde çeşitli bitkiler yetişiyordu. Altı mavi menekşe, üstü beyaz damarlı ve tatlı yeşil yaprakları olan kalayoslar; kandan merengler gibi kuru çiçekler açan, koskocaman boğumların yumru yumru yaptığı, ipliksi saplı yabani ormadalar; inci grisi parlaklığında tutam tutam reviolalar; arokaryasların alçak dallarına asılan uzun, yağlı garilyas salkımları; sirta-

lar; mavi mayangalar; kalın yeşil örtülerinde küçük, çevik kurbağaların barındığı değişik bekabunga türleri; sıra sıra kormarenler, kanayisler, sansiyerler; kaya köşelerinde gizlenen, bahçe duvarları boyunca tabaka tabaka yayılan, suyosunları gibi toprakta sürünen, her yerden fışkıran ya da parmaklığın madeni çubuklarının çevresinde gizlice kayarak ilerleyen, alçakgönüllü ya da kabına sığamayan binlerce çiçek vardı orada. Daha yukarıda, çakıllanmış keçiyollarının böldüğü taze ve besili çimenliklere ayrılmıştı yatay bahçe. Değişik ağaçlar, pürtüklü gövdeleriyle toprağı çatlatıyordu.

Angel'le Jacquemort, iyi uyumadan geçirdikleri bir gece yüzünden yorgun, gezinmek için buraya gelmişlerdi. Temiz deniz havası yarın tamamını billur bir örtüyle gizliyordu. Yukarıda, güneşin yerinde, çevre çizgisi kare olan içi oyuk bir alev vardı.

«Güzel bir bahçeniz var,» dedi Jacquemort daha uygun sözcükler aramadan. «Uzun zamandan beri burada mı yaşıyorsunuz?»

«Evet,» dedi Angel. «İki yıldır. Vicdani sorunlarım vardı. Az şey kaçırmadım elimden.»

«Geriye bir şeyler kalıyordu,» dedi Jacquemort. «Bu yüzden her şey bitmez ki!»

«Doğru,» dedi Angel. «Ama bunun farkına varabilmek için sizden daha çok zaman harcadım.»

Jacquemort başını salladı.

«Her şey söylenir bana,» dedi. «İnsanların içinde neler olduğunu öğreniyorum sonunda. Söz açılmışken, bana psikanaliz yapılacak kişiler gösterebilir misiniz?»

«Çok,» dedi Angel. «İstediğiniz zaman dadıyı alabilirsiniz. Köy sakinleri de hayır demez. Biraz kaba, ama ilginç ve zengin insanlardır.»

Jacquemort ellerini ovuşturdu.

«Bana yığınla gerekecek,» dedi. «Aşırı bir zihniyet tüketimi yapıyorum.»

«Nasıl yani?» diye sordu Angel.

«Buraya neden geldiğimi size açıklamalıyım,» dedi Jacquemort. «Bir deney için sakin bir köşe arıyordum. Şöyle: Küçük Jacquemort'u boş bir kapsama gücü olarak canlandırın kafanızda.»

«Bir fıçı mı?» dedi Angel. «İçtiniz mi?»

«Hayır,» dedi Jacquemort. «Bomboşum. Yalnızca hareketlerim, tepkilerim, alışkanlıklarım var. Kendimi doldurmak istiyorum. Bu yüzden psikanaliz yapıyorum. Ama fıçım bir Danaide'ler fıçısı. Sindiremiyorum. Düşüncelerini, komplekslerini, duraksamalarını alıyorum ve elimde hiçbir şey kalmıyor. Sindiremiyorum ya da çok iyi sindiriyorum..., aynı şey bu. Kuşkusuz, sözcükleri, zarfları, etiketleri tutuyorum; tutkuların, heyecanların hangi deyimlerin altında sıralandıklarını biliyorum, ama onları duymuyorum.»

«Ya şu deney,» dedi Angel. «Her şeye karşın o deneyi yapmak istiyorsunuz, değil mi?»

«Kuşkusuz,» dedi Jacquemort. «O deneyi yapmak istiyorum. İyi de, hangi deney acaba? İşte. Eksiksiz bir psikanaliz yapmak istiyorum. Ben bir meczubum.»

Angel omuzlarını silkti.

«Daha önce yapıldı mı bu?» dedi.

«Hayır,» dedi Jacquemort. «Böyle psikanaliz yapacağım kişinin bana her şeyi söylemesi gerekecek. Her şeyi. En kişisel düşüncelerini. En can

alıcı sırlarını, gizli inançlarını, kendi kendine bile açıklamayı göze alamadığı şeyi, her şeyi ve gerisini ve onun da ardında olanı. Bunu hiçbir analizci yapmadı. Nereye kadar gidilebileceğini görmek istiyorum. Hevesler ve tutkular istiyorum; başkalarınınkini alacağım. Bugüne kadar bana hiçbir şey kalmamasının nedenini, yeterince ilerlememiş olmama bağlıyorum. Bir kimlik saptama türü gerçekleştirmek istiyorum. Tutkuların varolduklarını bilmek ve onları duymamak; korkunç bir şey bu.»

«İnanın bana,» dedi Angel, «en azından şu istediğiniz pek öyle boş kalmamanızı sağlamaya yeter.»

«Bir şeyin yerine başka bir şey yapmak için en ufak bir nedenim yok,» dedi Jacquemort. «Başkalarından nedenlerini almak istiyorum.»

Arka duvara yaklaşıyorlardı. Bir gün önce Jacquemort'un bahçeye girmek için aştığı anakapıya, eve göre, bakışık olan büyük bir yaldızlı parmaklık, taşların tekdüzeliğini kırarak yükseliyordu.

«Sevgili dostum,» dedi Angel, «yinelememe izin verin; heveslenmeye heveslenmek, daha işin başında, yeterli bir tutkudur. Bunun kanıtı da sizi davranmaya itmesidir.»

Psikiyatr kızıl sakalını okşadı ve gülmeye başladı.

«Ama aynı zamanda heveslerin yokluğunu da kanıtlıyor bu,» dedi.

«Yok canım,» dedi Angel. «İsteklerinizin de, eğilimlerinizin de olmaması için, bütünüyle yalnız bir toplumsal koşullanmadan geçmeniz gere-

kirdi. Her türlü etkiden yara almadan sıyrılmış ve içgeçmişsiz olmalıydınız.»

«Durum da bu,» dedi Jacquemort. «Geçen yıl doğdum; beni şu anda karşınızda gördüğünüz gibi. Bakın kimlik kartıma.»

Kartı Angel'e uzattı, o da aldı ve inceledi.

«Doğru,» dedi Angel kartı geri verirken. «Bu bir yanlışlık.»

«Söylediklerinizi kulağınız duysun...» diye çıkıştı çok alınan Jacquemort.

«Söylediklerim birbirini pekâlâ tutuyor,» dedi Angel. «Bunun yazılı olduğu doğru, ama yazılı olanda bir yanlışlık var.»

«Oysa yanımda küçük bir tanıtma yazısı vardı,» dedi Jacquemort. «'Psikiyatr. Boş. Doldurulacak.' Bir tanıtma yazısı. Tartışılmaz. Basılıdır.»

«Öyleyse?» dedi Angel.

«Öyleyse, bunun, bu kendimi doldurma isteğinin benden kaynaklandığını açıkça görüyorsunuz,» dedi Jacquemort. «Önceden kararlaştırılmıştı bu. Özgür değildim.»

«Tam tersi,» diye yanıt verdi Angel. «Bir isteğiniz olduğuna göre özgürsünüz.»

«Ya hiç isteğim olmasaydı? Bu bile?»

«Bir ölü olurdunuz.»

«Ah! Allah kahretsin!» diye haykırdı Jacquemort. «Artık sizinle tartışmayacağım. Beni korkutuyorsunuz.»

Parmaklığı aşmışlar, kasabaya giden yolda yürüyorlardı. Toprak beyaz ve tozluydu. İki yanda, jelatinden kalemler gibi, süngersi, koyu yeşil, silindir biçiminde bir ot bitiyordu.

«Uzun sözün kısası,» diye karşı çıktı Jacquemort, «doğru olan söylediklerinizin tam tersi. İn-

san ancak hiçbir şeye heves duymadığı zaman özgür olur ve tam anlamıyla özgür olan bir yaratık hiçbir şeye heves duymaz. Hiçbir şeye heveslenmediğim için özgür olduğuma karar veriyorum.»

«Yok canım,» dedi Angel. «Heveslenmeye heveslendiğinize göre, bir şeye heves duyuyorsunuz ve bütün söylediklerinizi yanlış.»

«Oh! Oh! Oh!» diye haykırdı giderek alınan Jacquemort. «Önünde sonunda, bir şey istemek isteğine zincirlenmektir.»

«Yok canım,» dedi Angel. «Özgürlük içinizden gelen istektir. Zaten...»

Durdu.

«Zaten,» dedi Jacquemort, «benimle dalga geçiyorsunuz, işin aslı da bu. Psikanaliz yapacağım ve insanlardan gerçek istekler, dilekler, seçimler alacağım, her şeyi alacağım, siz de tutmuş beni terletiyorsunuz.»

«Bakın,» dedi düşünmekte olan Angel, «bir deney yapalım; bir an için, açıkyüreklilikle, başkalarının heveslerini istemekten bütünüyle vazgeçmeyi deneyin. Deneyin. Dürüst olun.»

«Kabul,» dedi Jacquemort.

Yolun kenarında durdular. Psikiyatr gözlerini yumdu, gevşer gibi oldu. Angel dikkatle izliyordu onu.

Jacquemort'un yüzünün genel havasında sanki bir renk kırılması oldu. Belli bir saydamlık, çok ince bir biçimde, ellerinin, boynunun, yüzünün görünen kısımlarını kapladı.

«Parmaklarınıza bakın...» diye fısıldadı Angel.

Jacquemort hemen hemen renksizleşmiş göz-

lerini açtı. Sağ elinin üstünden, yerde duran siyah bir çakmaktaşını gördü. Sonra, kendini toparladığı için, saydamlık yokoldu ve Jacquemort yeniden katılaştı.

«Açıkça görüyorsunuz işte,» dedi Angel. «Gevşemenin tam doruğunda, varolmaktan çıkıyorsunuz.»

«Ah!» dedi Jacquemort. «Gerçekten kendi kendinizi aldatıyorsunuz. Eğer bir hokkabaz oyununun, inancımın üstesinden geleceğini sanıyorsanız... Hilenizi açıklayın bana...»

«İyi,» dedi Angel. «Kötüniyetli ve apaçık gerçekler karşısında duyarsız olduğunuzu görmek beni sevindiriyor. Bu işler hep böyledir. Bir psikiyatrın vicdanı rahatsız olmalıdır»

Kasabanın sınırına varmışlardı, oybirliğiyle geri döndüler.

«Karınız sizi görmek istiyor,» dedi Jacquemort.

«Nereden bileceksiniz,» dedi Angel.

«İçime doğuyor,» dedi Jacquemort. «Ben bir idealistim.»

Eve varınca, merdivenden çıktılar. İşlenmiş, meşe korkuluk, Jacquemort'un güçlü yumruğu altında, dalkavukça boyun eğdi. Önce Angel girdi Clémentine'in odasına.

10

Eşikte durdu. Jacquemort arkasında bekliyordu.

«Gelmemi istiyor musun?» diye sordu Angel.

«Gir,» dedi Clémentine.

Angel'e baktı, ne dostça, ne düşmanca. Angel, kadını rahatsız etmekten çekindiği için, yatağa oturmayı göze alamadan ayakta dikiliyordu.

«Bundan böyle sana asla güvenemem,» dedi Clémentine. «Bir kadın, bir adamdan çocuklar yaptıktan sonra, erkeklere güvenemez. Özellikle de o adama güvenemez.»

«Clémentine'im benim,» dedi Angel, «çok acı çektin.»

Clémentine başıyla hayır dedi. Kendisine acımalarına fırsat bırakmak istemiyordu.

«Yarın kalkacağım,» dedi. «Altı ay içinde, yürümeyi öğrenmiş olmaları gerek. Bir yıl içinde okuyacaklar.»

«Daha iyi görünüyorsun,» dedi Angel. «Eski Clémentine'e kavuşuyorum.»

«Bu bir hastalık değildi,» dedi Clémentine. Bitti artık. Bir daha da yenilenmeyecek. Pazara vaftiz edilmeleri gerek. Adları Joël, Noël ve Citroën olacak. Bu kadar kesindir.»

«Joël ve Noël,» dedi Angel, «pek güzel değil. Azraël, Nathanaël, hatta Ariel adları da vardı. Ya da Prünel.»

«Hiçbir şeyi değiştirmeyeceksin,» dedi Clémentine, kesip atan bir sesle. «İkizler için Joël ve Noël. Üçüncüsü için Citroën.»

Kendi kendine alçak sesle şöyle dedi: «Onu, daha başlangıçta yola getirmek gerekecek. Başımı ağrıtacak, ama sevimlidir.»

«Yarın,» diye sürdürdü yüksek sesle. «Yatakları olması gerek.»

«Eğer bir şeyler alacaksanız,» diye öneride

bulundu Jacquemort, «ben buradayım. Çekinmeyin.»

«Bu da bir fikir,» dedi Clémentine. «Böylece, hiçbir şey yapmadan oturup durmaktan kurtulursunuz.»

«Öyle bir alışkanlığım hiç yoktur,» dedi Jacquemort.

«Ama burada o alışkanlığı edinme tehlikesiyle karşı karşıyasınız,» diye yanıt verdi Clémentine. «Şimdi gidin. İkiniz de gidin. Marangoza üç yatak ısmarlayın. İkisi küçük, biri de daha büyük. İşini özenli yapmasını söyleyin ona. Giderken, Blanche'ı da bana yollayın.»

«Olur tatlım,» dedi Angel.

Onu öpmek için eğildi ve doğruldu. Jacquemort dışarıya çıkan Angel'e yol verdi. Psikiyatr kapıyı kapadı ve onu izledi.

«Blanche nerede?» diye sordu.

«Aşağıda...» dedi Angel. «Çamaşırhanede. Temizlik yapıyor. Yemek yemeye gidelim. Alışverişle sonra ilgileniriz.»

«Ben gideceğim,» dedi Jacquemort. «Siz burada kalacaksınız. Deminki gibi tartışmaya başlamayı hiç istemiyorum. Çok yorucu. Üstelik mesleğim de değil. Önünde sonunda, bir psikiyatrın rolü bellidir. Psikiyatrlamak.»

11

Jacquemort parmaklığı o yönde ikinci kez aştı ve yeniden köye doğru yola koyuldu. Sağında bahçe duvarı, sonra yarın eteği ve pek uzakta deniz. Solda sürülmüş tarlalar, şurada bura-

da ağaçlar, çitler. Sabah gözüne çarpmayan bir kuyunun kirli görünümlü taş tepeliği ve yüksek iki taş sütunu şaşırttı onu; sütunların arasında paslanmış, pürtüklü bir zincir taşıyan dişbudaktan bir çıkrık vardı. Kuyunun suyu, kuyu bileziğini göğün mavi tarağının anında tarazladığı bir bulutla taçlandırarak, yavaş yavaş kaynıyordu dipte.

İlk evler, uzaktan, gözüne çarptı, kaba saba biçimleri insanı sarsıyordu. U'nun kolları yola doğru uzanan U biçiminde çiftliklerdi bunlar. Önce, yalnızca bir iki çiftlik vardı sağda. Avluları alışılmış düzendeydi: kare bir avlu; ortada tatlı su istakozlarının ve vibruzaların kaynaştığı siyah bir suyla dolu büyük bir havuz; sol yanda, çiftçinin ve ailesinin oturduğu kanat; sağda ve dipte, birinci kata dağıtılmış olup, büyükbaş hayvanların oldukça dik bir rampayla çıktıkları ahırlarla tavlalar. Sağlam direklerden oluşan oturtmalıkları, gübrenin ve bokların lök gibi gelip yığıldıkları tekneleri çerçeveliyordu. Boş kalan ahırlar samanı, tohumu ve yedek otları barındırıyordu. İyi düzenlenmiş özel bir odacıkta çiftlikteki kızlarla güreş tutuluyordu. Avlu da, yol boyunca uzanan şu silindir biçiminde süngersi ottan pek bakımlı şeritlerin böldüğü gri granitle döşenmişti.

Jacquemort kimseyi görmeden ilerlemeyi sürdürüyordu. Çiftlikler giderek çoğaldı. Şimdi solda da vardı ve daha genişleyen yol o yana doğru eğiliyordu. Birdenbire, yüzeyi neredeyse toprakla aynı düzeyde olup, tek dalgacığı, tek kırışığı bulunmayan ve üzerinde, sindirim sonrasındaki gibi, ne oldukları anlaşılmayan artıklar yü-

zen kırmızı bir dereyle yanyana gitmeye başladı. Şimdi şurada burada, boş evlerin anlam açısından pek de zorunlu olmayan uğultusu dolanıyordu. Jacquemort her yapının hakkına düşen yerde, yüzüne çarpan karmaşık hava dalgalarını bireyselleştirilmiş kokulara ayırmayı deniyordu.

Dere ilgisini çekiyordu. Önce, hiçbir şey yoktu; sonra, birdenbire, kıyısına kadar dopdolu, sanki gergin bir zarın altında, geniş, akıyordu. Kanlı balgam renginde, açık kırmızı ve donuk. Bir tür suluboya. Jacquemort yerden bir çakıl taşı aldı ve dereye attı. Hafifçe, su sıçratmadan, tüyden bir ırmağa gömülür gibi battı taş.

Yol sıra sıra ağaçların oluşturduğu sakin bir gölgeliğe, dolgun bir toprakla hafifçe yükseltilmiş dar ve uzun bir alana açıldı. İki yana ayrılan yol dolgun toprağı çevreliyordu. Sağda, belli bir canlılık vardı, o yana doğru yöneldi Jacquemort.

Vardığında, bunun yalnızca yaşlılar panayırı olduğunu gördü. Güneşe koyulmuş tahta bir sıra ve son gelenlerin oturdukları iri taşlar vardı orada. Yaşlılar sıranın üstünde diziliyordu, taşların üçü de şimdiden dolmuştu. Yedi erkekle, beş kadın göze çarpıyordu. Belediyenin at cambazı, koltuğunda deri taklidi bezden siciliyle sıranın önünde ayakta duruyordu. Kestane rengi kadifeden eski bir takım ve çivili ayakkabılar giymişti, sıcağa karşın köstebek derisinden pis bir kasket geçirmişti başına. Kötü kokuyordu, yaşlılar ondan da kötü kokuyordu. Birçoğu kımıldamadan duruyordu; kullanıla kullanıla parlayan bastonlarının üzerinde ellerini kavuşturmuş, leş gibi paçavralara bürünmüş traşsız, derileri kir tutmuş buruşukluklarla kaplı, gözleri güneşte

çok çalışmaktan kırış kırış. Diş kökleri çok pis kokan dişsiz ağızlarıyla bir şeyler geveleyip duruyorlardı.

«Haydi,» dedi at cambazı, «şuradaki pahalı değil ve hâlâ iyi iş görür. Ne dersin Lalouët, çocukların için istemez misin onu? Daha görebileceği şeyler var, biliyorsun ya!»

«Onlara da gösterebilir,» dedi bir adam.

«Ah! evet, ya!» diye onayladı at cambazı. «Gel bakalım buraya moruk.»

Onu ayağa kaldırdı. O da iki büklüm, bir adım ilerledi.

«Göster onlara donunun içinde ne olduğunu,» dedi at cambazı.

Yaşlı adam, titreyen parmaklarıyla pantolon düğmelerini çözmeye başladı. Yırtmacın kenarları aşınmaktan ve yağdan pırıl pırıldı. Topluluk kahkahayı bastı.»

«Bakın şuna!» dedi Lalouët. «Hâlâ bir şeyi olduğu doğruymuş meğer!»

Yaşlı adama doğru eğildi ve gülmekten kırılarak zavallı aleti eliyle tarttı.

«Ah! Tamam! Alıyorum onu,» dedi at cambazına. «Yüz frank veriyorum sana.»

«Satıldı,» dedi at cambazı.

Jacquemort taşrada bunun yaygın olduğunu biliyor, ama ilk kez bir yaşlılar panayırında bulunuyor ve gördükleri onu şaşırtıyordu.

Yaşlı adam önünü iliklediği ve bekledi.

«Yürü kocamış it!» dedi Lalouët, yaşlı adama onu sendeleten bir tekme atarak. «Haydi çocuklar, keyfinize bakın.»

Yaşlı adam küçük adımlarla yola koyuldu. İki çocuk topluluktan ayrıldı. Biri, ince bir değ-

nekle sırtına vurmaya başladı, öteki de yere düşürmek için boynuna asıldı. Yaşlı adam burnüstü yere serildi. Erkekler bakmıyordu. Yalnızca Jacquemort, büyülenmiş gibi çocukları izliyordu. Yaşlı adam dizlerinin üstünde doğruldu, derisi yüzülen burnu kanıyordu, yere bir şey tükürdü. Jacquemort arkasını döndü ve yeniden, asıl topluluğun arasına karıştı. At cambazı, hemen hemen yetmiş yaşında, şişman, kısa boylu, seyrek ve yağlı saçları eski, siyah başörtüsünün altından taşan bir kadını, satmak için övüyordu.

«Haydi, iyi durumda bu,» dedi. «Kim ister onu? Hiç dişi yok. Kullanışlı olabilir.»

Jacquemort midesinin biraz bulandığını seziyordu. Kendisini çevreleyen suratlara daha dikkatli baktı. Bunlar otuz beş, kırk yaşlarında, sağlam, sert görünüşlü, başlarına dengeli oturtulmuş kasketler giymiş adamlardı. Tıkız ve dayanıklı bir ırka benziyordu. Birkaçının bıyığı vardı. Bir kanıttır bu.

«Adèle altmış franga!» diye sürdürdü at cambazı. «Üstelik bu fiyata hiç dişi de yok. Fırsatı kaçırmayın. Sen Chrètien? Ya sen, Nüfère?»

Yaşlı kadının sırtına okkalı bir şaplak indirdi.

«Ayağa kalk, kocamış eşek, görsünler seni. Haydi bir fırsat bu.»

Yaşlı kadın ayağa kalktı.

«Arkanı dön,» dedi at cambazı. «Arkadaşlara kıçını göster. Sizler, bakın şuna!»

Jacquemort bakmamaya çalışıyordu. Yaşlı kadın öylesine kötü kokuyordu ki, bayılacağını sandı. Yağlı ve varisten şişmiş iğrenç yığını şöyle bir gördü.

«Elli...» dedi hırçın bir ses.

«Al onu, senindir,» diye haykırdı at cambazı.

Yaşlı kadın pamuklu eteğini indirmeye bile fırsat bulamadan, sırtına çok güçlü bir şaplak indirerek iteledi onu. Jacquemort, içten kahkahalarla gülen dev gibi esmer bir adamın yanındaydı. Elini onun kolunun üstüne koydu.

«Neden gülüyorsunuz?» diye sordu. «Sizi utandırmıyor mu?»

Öteki birdenbire gülmeyi kesti.

«Beni ne yapmıyor mu, dediniz?»

«Utandırmıyor mu?» diye yumuşak bir sesle yineledi Jacquemort. «Onlar yaşlı.»

Yumruğu, geldiğini göremeden yedi. Dudağı bir köpekdişinin üstünde yarıldı. Tuzlu tuzlu ağzına doluyordu kan. Sendeledi ve kaldırımdan yola yuvarlandı. Ona bakmıyorlardı. Açık artırma sürüyordu.

Ayağa kalktı ve elinin tersiyle tozlu pantolonunu temizledi. Karanlık ve düşman sırtlardan oluşan bir yarım dairenin arkasındaydı.

«Şunun,» dedi havlayıcının sesi. «Tahta bir ayağı var. Bundan herkes hoşlanır. Başlangıç için yüz on frank! Yüz on!»

Jacquemort uzaklaştı. Görünüşe bakılırsa, alanın bir ucunda, enlemesine uzanan bir sokakta birçok dükkân vardı. Onlara doğru ilerledi. Birkaç dakika sonra, marangoz atölyesine giriyordu. Kafasının karıştığını, allak bullak olduğunu hissediyordu. Kapı arkasından kapandı ve Jacquemort bekledi.

12

Patron, bir tür küçük, kirli çalışma odası olan bu odada değildi. Aşınmış, kararmış köknar bir döşeme, siyah tahtadan bir masa, duvarda eski bir takvim; bir köşede, bir sobanın kirli izi, samanları dökülen iki iskemle; böyle döşenmişti oda. Tahtadan bölmeler. Atölye uğultularının geldiği bir kapı açılıyordu dipte, birbirine karışmadan üstüste binen iki dizi düzensiz darbe sesi.

Jacquemort, atölyeye doğru ilerledi.

«Kimse yok mu?» diye sordu alçak sesle.

Darbe sesleri kesilmiyordu; Jacquemort atölyeye geçti. Günışığını tepeden alıyordu atölye. Tahtalar, kalaslar, kabası alınmış eklemelerle dolu, oldukça geniş, uzun bir hangardı bu. Üç dört tezgâh, kayışlı ufak bir bıçkı, bir delgi makinesi, dökme oturtmalığı kırılmışa benzeyen bir sarkaç. Duvarlarda, sayıları pek fazla olmayan çeşitli aletler. Sağda, Jacquemort'un içeriye girdiği kapının yanında, kocaman bir talaş ve yonga yığını. Keskin tutkal kokuyordu hava... Hangarın bir ucunda, bahçeye açılan bir başka kapının önünde, küçük bir odun kömürü ocağının üstünde, içinde tutkal bulunması gereken yapışkan kova ılınıyordu. Bel veren çatmadan çeşitli nesneler, eski testere bıçakları, yeşil bir fare kapanı, kötü durumda araçlar, tutkal mengeneleri, bir sürü elden düşme eşya sarkıyordu.

Hemen solda, tahtadan iki güçlü takoz sayesinde yerle ilişkisi kesilmiş, kocaman bir meşe gövdesi uzanıyordu. Üstünde ata biner gibi oturan küçük bir çırak elindeki nacakla vargücüy-

le vurup, kare bir kiriş çıkarmaya uğraşıyordu. Sırtında paçavralar vardı ve sıska kolları nacağı kaldırıp indirirken zorlanıyordu patron, daha uzakta, içinde ayakta durduğu bir tür petekgözünün, beyaz meşeden tuhaf bir yapının pervazına deriden bir süs çiviliyordu. O sırada açık duran ve her çekiç darbesinde menteşeleri tatlı tatlı gıcırdayan kalın bir pancur sistemiyle donatılmıştı bu kulübe.

Adam çiviliyor, çocuk çalışıyordu. İkisi de, ne yapacağını pek bilemeden eşikte dikilen Jacquemort'a bakmıyordu. Sonunda kararını verdi Jacquemort.

«İyi günler,» dedi oldukça yüksek sesle.

Patron çivilemeyi kesti ve başını kaldırdı. Çirkindi. Sarkık, büyük bir ağzı, patates gibi bir burnu vardı, ama elleri boğum boğum ve güçlü, kalın, kızıl, salkım saçak tüylerle kaplıydı.

«Ne istiyorsun?» diye sordu.

«Çocuklar için yatak,» dedi Jacquemort. «Orada, yardaki evde doğdular. İki yatak gerek. Biri iki kişilik, daha büyük bir başkası da tek kişilik.»

«Yalnızca bir yatak yaparım,» dedi marangoz. «Üç kişilik; ikisi basamağa karşı.»

«Üçüncüsü de daha büyük...,» dedi Jacquemort.

«Üçüncüsü daha büyük... Göreceğiz,» dedi marangoz. «Elde mi, yoksa makinede mi?»

Jacquemort, sanki rüyadaymış gibi vurup duran küçük çırağa baktı; sonsuz uğraşına çivilenmiş zavallı bir otomat.

«Elde yapılırsa daha ucuz olur,» dedi marangoz. «Çünkü makineler pahalıya maloluyor, oysa bunun gibi süprüntülerin her düzinesine bir tane de fazladan veriyorlar.»

«Çok sert yetiştiriliyorlar burada,» dedi Jacquemort.

«Elde mi, yoksa makinede mi?» diye yineledi marangoz.

«Makinede,» dedi Jacquemort...

«Elbette...» diye homurdandı öteki. «Aletlerim aşınsın diye...»

«Yarına,» dedi Jacquemort.

Sonra, adamın gönlünü almak için, işiyle ilgilenir göründü.

«Şurada yaptığınız ne?» diye sordu.

«Kilise için,» dedi adam. «Bir vaiz kürsüsü.»

Gururlu, aynı zamanda da tedirgin bir havası vardı. Konuştuğu zaman, büyük ağzından, ince bir yağmur serpintisini andıran tükürükler saçılıyordu.

«Bir kürsü mü?» dedi Jacquemort.

Daha iyi görmek için yaklaştı. Gerçekten de, bir kürsüydü bu. Kapaklı bir kürsü. Jacquemort'un benzerine hiç rastlamadığı tuhaf bir örnek.

«Hiç taşrada bulunmadım,» dedi. «Bilirsiniz, böylesini kentte pek yapmazlar, bu yüzden ilgimi çekiyor.»

«Kentte,» dedi marangoz, «Tanrıya kimse inanmıyor artık.»

Jacquemort'a kötü kötü baktı. O sırada, küçük çırak nacağını elinden düşürdü ve kare biçiminde yontmaya çalıştığı meşe gövdenin üzerine burunüstü yığıldı. Anî sessizlik Jacquemort'u sarstı. Döndü ve çocuğa yaklaştı. Bu sırada bir-

kaç adım uzaklaşan marangoz su dolu eski bir konserve kutusunu taşıyarak dönüyordu; kutunun içindekini oğlanın ensesinden aşağıya hoyratça boşalttı. Sonra, çocuğun kalkmadığını görünce, kutuyu aynı yoldan götürüp getirdi. Çırak göğüs geçirdi, isyan eden Jacquemort da yardım etmek için yaklaştı ona, ama küçük kirli bilek, güçsüz ve tekdüze, yeniden kalkıp inmeye başlamıştı bile.

«Çok haşinsiniz,» dedi Jacquemort marangoza. «Bu yaşta bir çocuk. Utanmalısınız.»

Çenesine yediği yumruk az kaldı düşürecekti onu, yeniden dengesini bulabilmek için iki adım geriledi. İhtiyatla, çenesini yokladı. Sakalı darbenin şiddetini azaltmıştı.

Marangoz, olağandışı hiçbir şey yokmuş gibi, işine dönmüştü. İki çekiç darbesi arasında durdu.

«Pazara görmeye gel onu,» dedi. «Yerine oturtulmuş olacak. Güzel bir vaiz kürsüsü bu.»

Kürsüyü gururla okşadı. Beyaz ve cilalı meşe, ellerinin altında ürperiyordu sanki.

«Yatakların yarına hazır,» dedi sürdürerek. «Onları almaya geleceksin. Saat beşe doğru.»

«Anlaşıldı,» diye yanıt verdi Jacquemort.

Çekiç sesleri yeniden duyuldu. Keskin tutkal kokusu ağırlaşıyordu. Jacquemort çırağa son kez baktı, omuzlarını silkti ve dışarıya çıktı.

Sokak sakindi. Evin yolunu tuttu. Pencerelerin önünden geçerken, perdeler titreşiyordu. Küçük bir kız şarkı söyleyerek çıktı. Kendi boyunda mineli bir güğüm taşıyordu. Şarkı söylemeyecekti dönüşte.

13

30 ağustos

Angel'le Jacquemort evin serin ve büyük holünde oturmuşlardı. Hizmetçi gidip geliyor, içkileri hazırlıyordu. Bardakları ve sürahiyi Angel'in önündeki bir tepsiye yerleştirdi. Pencereler ve kapı bahçeye açılmışlardı. Arasıra bir böcek içeriye giriyor ve kanatları, yüksek tavanlı odada vınlıyordu. Her şey dinleniyordu.

Jacquemort ağzını açtı:

«Yatakların bugün saat beşte hazır olmaları gerekiyordu,» dedi.

«Öyleyse hazırdırlar,» dedi Angel. «Hiç kuşku yok, sabahın saat beşiydi.»

«Öyle mi dersiniz?» diye sordu Jacquemort. «O zaman, gerçekten hazır olmalı yataklar.»

Sustular ve sessizce içtiler. Jacquemort duraksadı ve sessizliği yeniden bozdu.

«Sizin için hiç de yeni olmayan ve kuşkusuz sizi rahatsız eden şeylerden sözetmek istemiyorum,» dedi, «ama dün köyde gördüklerim beni sarstı. Burada insanlar bir tuhaf.»

«Onları tuhaf mı buluyorsunuz?» diye sordu Angel.

Terbiyeliydi, ama sesi tavsamış bir ilgiyi açığa vuruyordu. Jacquemort bunu sezdi ve kısa kesti.

«Evet,» dedi. «Tuhaf buluyorum. Ama onları yakından tanıdığım zaman, düşüncelerini daha iyi kavrayacağımı sanıyorum. Önünde sonunda, başka yerde de şaşkınlığa düşecektim. Henüz yeniyim.»

«Kuşkusuz,» diye güvence verdi Angel, dalgın.

Pencerenin çerçevesinin önünden bir kuş ok gibi geçti. Jacquemort onu bakışlarıyla izledi.

«Sanırım,» dedi birdenbire konuyu değiştirerek, «psikanaliz yaptırtmak hoşunuza gitmeyecek, değil mi?»

«Hayır,» dedi Angel. «Kuşkusuz hoşlanmayacağım bundan. Zaten ilginç değilim. İlgiliyim. Bu farklıdır.»

«Sizi ilgilendiren ne?» diye sordu, konuşmayı sürdürmek için korkunç çabalar harcayan Jacquemort.

«Her şey ve hiçbir şey,» dedi Angel. «Yaşam. Yaşamayı seviyorum.»

«Bu bir şans,» diye mırıldandı Jacquemort. Bardağında kalanı bir dikişte içti.

«İyi bir içki,» dedi. «Daha alabilir miyim?»

«Evinizdeymiş gibi davranın,» dedi Angel. «Çekinmeyin.»

Yeniden sessizlik.

«Gidip karınıza bakacağım,» dedi Jacquemort ayağa kalkarak. «Tek başına canı sıkılıyordur.»

«Elbette,» dedi Angel. «Kuşkusuz. Dönüşte beni alın, arabayı çıkaracağım, gidip yatakları alacağız.»

«Birazdan görüşmek üzere,» dedi Jacquemort, odadan çıktı ve merdivene doğru yöneldi.

Clémentine'in kapısını hafifçe tıklattı, o da girin diye yanıt verdi. Jacquemort da öyle yaptı.

Clémentine'in yatağında, Clémentine ve üç bebek vardı. İkisi sağda, biri solda.

«Benim,» dedi Jacquemort. «Bir şeye ihtiyacınız var mı diye sormaya geliyordum.»

«Yok,» dedi. «Yataklar yakında hazır olacak mı?»

«Şimdiden hazır olmaları gerek,» dedi Jacquemort.

«Biçimleri nasıl?» diye sordu Clémentine.

«Şey...» diye yanıt verdi psikiyatr. Az çok kendi kafasına göre yaptığını sanıyorum onları. Yola karşı iki kişilik ve enlemesine bir kişilik.»

«Birisi daha büyük, değil mi?» diye onu sorguya çekti Clémentine.

«Bunu ona söyledim,» demekle yetindi Jacquemort, ihtiyatlı.

«İyice yerleştiniz mi?» diye sordu Clémentine bir süre düşündükten sonra.

«Çok rahatım,» diye güvence verdi Jacquemort.

«Hiçbir şeye ihtiyacınız yok mu?»

«Yok...»

Kopillerden biri kıpırdanmaya ve rahatsız bir tavır takınmaya başlıyordu. Karnından, sanki bir şey yuvarlanmış gibi, beklenmedik bir ses çıktı ve küçük, maymun suratı gevşedi. Clémentine gülümsüyordu. Bebeğin karnına hafif hafif vurdu.

«Yok bir şey... Yok bir şey...» dedi. «Bu önemsiz bir karın ağrısı, küçük adam.»

İkincisi sızlanmaya başlıyordu. Clémentine gözlerini duvar saatine doğru kaldırdı, sonra Jacquemort'a baktı.

«Süt emme saati,» dedi.

«Sizi yalnız bırakıyorum,» diye mırıldandı Jacquemort.

Sessizce çıktı.

Clémentine süt çocuğunu tuttu ve ona baktı. Noël'di bu. Ağzı yanaklarına doğru geriliyor ve titrek bir cızırtı çıkıyordu. Onu hemen yerine bıraktı ve bir memesini açtı. Sonra, çocuğu yeniden kucağına alarak, memesine yaklaştırdı. Bebek soluğu tıkanırcasına emmeye koyuldu. O zaman, sert bir hareketle onu meme ucundan uzaklaştırdı. Süt incecik, ipliksi bir parabol çizerek yükseldi ve dolgun yuvarlağın üzerine yeniden düştü. Clémentine'in hareketine öfkelenen Noël, çığlığı bastı. Clémentine yeniden yaklaştırdı onu, bebek de hâlâ sızlanarak, çılgın bir oburlukla yine emmeye başladı. Clémentine onu bir kez daha kaldırdı.

Noël daha çok bağırdı. Clémentine meraklanmıştı. Yeniden başladı. Dört kez. Öfkeden çılgına dönen Noël'in yüzü mor bir renk alıyordu. Ve birdenbire, boğulacak gibi oldu. Sessiz bir çığlık ağzını iğrenç bir biçimde germişti, kızgınlıktan kararan yanaklarından aşağıya gözyaşları süzülüyordu. Dayanılmaz ve ani bir korkuya kapıldı Clémentine, onu sarstı.

«Noël... Noël... haydi...»

Korkudan giderek çılgına dönüyordu. Yardım isteyecekti. Sonra Noël birdenbire yeni bir çığlık için gerekli soluğa kavuştu. Clémentine de hemen, elleri titreye titreye, memeyi yeniden verdi.

Anında sakinleşen Noël aç kurt gibi emmeye koyuldu.

Clémentine elini nemli alnından geçirdi. Bir daha yinelemeyecekti.

Birkaç dakika sonra, tıka basa doyan Noël

emmeyi kesti. Memeyi bırakıp yutkundu, küçük bir geğirti saldı ve neredeyse hemen, hâlâ derin iç çekişlerle bölünen bir uykuya daldı.

Clémentine sonuncuyu kucağına aldığında, onun kendisine baktığını farketti. Kıvırcık saçları, iri iri açılmış gözleriyle küçük bir yabancı tanrı gibi kaygı verici ve derindi. Bir suçortağının tuhaf gülümseyişi vardı dudaklarında.

Payına düşeni içti. Zaman zaman durup ona bakıyor ve gözünü ayırmadan, emmeden, meme ucunu ağzında tutuyordu.

Emmesi sona erdiği zaman, Clémentine onu soluna bıraktı ve sırtını döndü. Zayıf soluklar fısırdıyordu odada.

Hâlâ allak bullak olan Clémentine gerindi ve dalgın, bıraktı kendini. Üç kundak bezinden ekşi ter kokusu yükseliyordu. Kötü bir düş gördü.

14

Angel arabayı garajdan çıkarmış, Jacquemort'un yanına gelmesini bekliyordu. Psikiyatr enfes manzaraya, menekşe rengi denize, pırıl pırıl dumandan gökyüzüne, bahçedeki ağaçlarla çiçeklere, renkler cümbüşünün ortasında dengeli ve bembeyaz duran eve hayran hayran bakarak gecikiyordu.

Jacquemort küçük, sarı bir çiçek kopardı ve Angel'in yanına bindi. Tekerleklerin üstüne iki ucu kalkık ince uzun bir tekne oturtularak yapılmış, pek rahat olmayan, ama güvenli, sağlam, eski bir arabaydı bu. Arkası açık bırakılıp, iki zincirle tutturulmuştu, temiz hava bol bol girip çıkıyordu.

«Ne memleket!» dedi Jacquemort. «Ne çiçekler! Ne güzellik! Ne!...»

«Evet,» dedi Angel.

Tozlu yolda hızını artırdı. Arabanın arkasında bir bulut havaya kalkıyor ve Jacquemort'un artık alıştığı süngersi otların üstüne yeniden iniyordu.

Yor kenarında bir keçi, boynuzlarıyla bir işaret yaptı, Angel de durdu.

«Atla,» dedi hayvana.

Keçi arabaya sıçradı ve onların arkasına, sahanlığa oturdu.

«Hepsi otostop yapar,» diye açıklamada bulundu Angel. «Köylülerle aramı açmak için hiçbir nedenim olmadığına göre...»

Cümlesini tamamlamadı.

«Anlıyorum,» dedi Jacquemort.

Biraz ileride, bir domuzu aldılar arabaya. İki hayvan köyün girişinde indi ve her biri çiftliğine doğru yöneldi.

«Uslu durdukları zaman,» dedi Angel sürdürerek, «gidip dolaşmaya hak kazanırlar. Yoksa onları cezalandırır ve döverler. Ve hapsederler. Ve sorgusuz sualsiz yerler.»

«Evet...» dedi Jacquemort alık alık.

Angel'in arabası marangozun atölyesinin önünde durdu. İki adam indi. Şimdi, küçük çalışma odasında uzunca bir sandık vardı. Bir gün önce meşeden kirişi yontmaya uğraşan çırağın cesedi, ince ve solgun, eski bir çuvalla yarım yamalak örtülmüş, sandığın içinde duruyordu.

«Kimse yok mu?» diye bağırdı Angel masaya vurarak.

Marangoz göründü. Dünkü gibi, çekiç sesle-

ri geliyordu atölyeden. Kuşkusuz başka bir çırak. Adam yeninin tersiyle burnunu sildi.

«Karyolaları mı almaya geldin?» diye sordu Angel'e.

«Evet,» dedi Angel.

«İyi ya! Al onları. Oradalar.»

Atölyeyi gösterdi.

İkisi de kayboldu. Jacquemort, ölü çocuğun solgun yüzünün çevresinde daireler çizerek vızıldayan iri bir sineği uzaklaştırdı.

Marangozla Angel karyolaları arabaya koydular. Parça parça sökülmüşlerdi.

«Bunu da al başımdan,» dedi marangoz, içinde çırağın cansız yattığı sandığı göstererek.

«Olur,» dedi Angel. «Yükle onu.»

Marangoz sandığı kaldırdı ve arabaya koydu. Yola çıktılar ve biraz sonra, kırmızı dere boyunca ilerlemeye başladılar. Angel durdu, indi ve sandığı aldı. Hafifti, pek büyük değildi. Zorlanmadan kaldırdı ve dereye kadar taşıdı. Sonra suya fırlattı. Hemen, dimdik battı tahta. Çocuğun cesedi, hareketsiz, sanki donmuş bir balmumu tabakası üzerinde, derenin ağır akıntısıyla sürüklenerek yüzüyordu.

Arabanın içinde, yolun iniş çıkışlarına uyarak, birbirlerine çarpıyordu tahtalar.

15

31 ağustos

Jacquemort'un odası birinci katta, denize doğru, kaplama döşenmiş uzun koridorun tam ucun-

daydı. Bir drakoenanın kaskatı püsküllleri pencerenin alt camını süslüyordu. Yeşil yapraklarının üstünde deniz görülüyordu. Cilalanmış çamdan bitişik padavra tahtalarıyla boydan boya kaplanan ve tavanı pek yüksek olmayan dörtköşe oda ağaç sakızı kokuyordu. Tavanda, yine cilalanmış çamdan uzun kalaslar, kaba yontulmuş eğik reze milleriyle köşelerde desteklenen hafif meyilli çatı iskeletini ortaya çıkarıyordu. Limon ağacından alçak bir yatak, üstü kaplı oldukça büyük bir yazı masası, bunlara uyan bir koltuk ve aynası pencereyi yansıtan, çok parçalı bir gömme dolaptan oluşuyordu eşyalar. Yer, evin geri kalan bölümleri gibi, ama bu kez siyah yünden kalın bir halıyla yarı yarıya örtülüp, açık sarı, gözenekli küçük eşkenar dörtgenlerle döşenmişti. Duvarlarda hiçbir şey yoktu, ne resim, ne fotoğraf. Alçak bir kapıdan banyoya geçiliyordu.

Jacquemort temizlendi ve dışarıya çıkmak için giyindi. Profesyonel psikiyatr giysisini çıkarmıştı, üstüne oldukça oturan yumuşak deriden bir pantolon, lâl renginde ipek bir gömlek ve pantolonuna uyan kestane rengi kadifeden bol bir ceket vardı üzerinde şimdi. Lâl rengi sandalet-lerinin kayışlarını düğümledi ve odasından çıktı. Pazar günkü tören konusunda papazla anlaşmak için köye inmesi gerekiyordu, bu yüzden de sade bir biçimde giyinmişti.

Koridorda, odasına giren Clémentine'i şöyle bir gördü. İlk kez yatağından kalkıyordu, bahçede küçük bir gezinti yapmıştı. Kapısını kapamadan önce, Jacquemort'a eliyle bir işaret yaptı.

Jacquemort aşağıya indi. Angel hâlâ uyuyordu. Kahvaltıyı beklemeden bahçeye çıktı. Kı-

yla çalan ariolaların yaprakları serin sabah rüzgârında gıcırdıyordu.

Taşpamuğu gibi kuruydu toprak. Kuyunun suyu bir gün önceki gibi kaynıyor ve kemiklerine kadar saydam olan gökyüzü en ufak yağmur umudu taşımıyordu içinde. Jacquemort, alışkanlığın şimdiden kısalttığı köy yolunu tuttu.

Evlerin ve çevredeki çiftliklerin pek az üstünde çan kulesi yükselen kiliseyi henüz görmemişti. Görebilmek için, kırmızı dereyi uzun süre izlemek zorunda kaldı. Bu gergin yüzeyin altında gizlenen şeyleri düşündüğü için tüyleri hafifçe dikenleşmiş, yoğun suya bakıyordu.

Yol dönüyordu, dere de. Solda, dere boyunca uzanan çirkin, gri yapılar, dönemecin ötesini görmesine engel oluyordu.

Elli metre daha ilerledi ve oldukça uzakta, tam karşısında kilise belirdi. Kırmızı derede de hareketsiz bir kayık. Kürekler iki yandan sarkıyordu. Jacquemort, dörtte üçünü görebildiği pruvanın ardında, belirsiz hareketler yapan bir karaltı farketti ve ne olduğunu anlamak için yaklaştı.

Kayığın hizasına vardığında, adamın kenara tutunduğunu ve çıkmaya uğraştığını gördü. Kırmızı derenin suyu, canlı inciler halinde, giysilerini ıslatmadan üstlerinden geçiyordu. Borda düzlüğü üstünde kafası göründü. Kayık sallanıyor, çabalarına uyarak sağa sola dönüyordu. Jacquemort, son hamlede, bir koluyla bir bacağını kayığa atmayı başaran ve onun içine yığılan adamın yüzünü sonunda gördü. Oldukça yaşlı biriydi. Çökmüş bir suratı, dalgın mavi gözleri vardı. Tamamen traşlıydı; uzun beyaz saçları yüzü-

ne yumuşakbaşlı, aynı zamanda da saygın bir anlam veriyor, ama dudakları, dinlendiği zaman acıyla bükülüyordu. Şu anda, Jacquemort'un ne olduğunu çıkaramadığı bir nesne tutuyordu dişlerinin arasında.

Jacquemort ona seslendi:

«Başınız dertte mi?» diye sordu.

Adam doğruldu ve oturmayı başardı. Çene kemiklerinin arasında tutarak getirmiş olduğu şeyi bıraktı.

«Ne diyorsunuz?» diye sordu.

Küreklerine doğru eğildi ve kayığını derenin kenarına yanaştırdı. Birkaç kürek darbesiyle kıyıya vardı. Böylece, Jacquemort kıyının bir kırık gibi dikey olarak suya saldığını saptadı.

«Yardıma ihtiyacınız var mı?» diye sordu Jacquemort.

Adam ona baktı. Bir çuval ve biçimsiz paçavralar vardı sırtında.

«Yabancı mısınız?» dedi.

«Evet,» diye yanıt verdi Jacquemort.

«Yoksa benimle böyle konuşmazdınız,» dedi adam neredeyse kendi kendine.

«Boğulabilirdiniz,» dedi Jacquemort.

«Bu suda değil,» dedi adam «Değişkendir; bazan tahtayı taşımaz, bazan da üstünde taşlar durabilir; ama gövdeler batmadan yüzer hep.»

«Ne oldu?» diye sordu Jacquemort. «Kayıktan mı düştünüz?»

«Görevimi yapıyordum,» dedi adam. «Çıkarmam için ölü şeyler atarlar bu suya. Dişlerimle. Bunun için para alırım.»

«Ama bir ağ da aynı işi yapar,» dedi Jacquemort.

Bir tür kaygıya kapılıyordu; başka bir gezegenden gelen biriyle konuşma izlenimi. İyi bilinen bir duygu; kuşkusuz, kuşkusuz.

«Onları dişlerimle sudan çıkarmam gerek,» dedi adam. «Ölü şeyler ya da çürümüş şeyler. Bunun için atarlar. Çok kez, atabilmek için bile bile çürümeye bırakırlar. Ben de onları dişlerimle yakalamak zorundayım. Dişlerimin arasında patlasınlar diye. Suratımı kirletsinler diye.»

«Bunun için çok para veriyorlar mı size?» diye sordu Jacquemort.

«Kayığı sağlıyorlar,» dedi adam, «ücretimi de utanç ve altınla ödüyorlar.»

«Utanç» sözcüğünü duyunca, Jacquemort geri çekilir gibi oldu ve bu yüzden kendine kızdı.

«Bir evim var,» dedi Jacquemort'un hareketini farkedip, gülümseyen adam. «Bana yiyecek veriyorlar. Altın veriyorlar. Bir sürü altın. Ama onları harcama hakkım yok. Kimse bir şey satmak istemiyor bana. Bir evim ve bir sürü altınım var, ama bütün köyün utancını sindirmek zorundayım. Onların yerine vicdan azabı çekmem için para veriyorlar bana. Kötü ya da dine aykırı yaptıkları her şey için. Bütün zararlı alışkanlıkları için. Suçları için. Yaşlılar panayırı için. İskence edilen hayvanlar için. Çıraklar için. Ve pislikler için.»

Bir an durdu.

«Ama bütün bunlar ilginizi çekemez,» diye sürdürdü. «Burada kalmaya niyetiniz yok mu?»

Uzun bir sessizlik oldu.

«Var,» dedi sonunda Jacquemort. «Burada kalacağım.»

«O zaman siz de ötekiler gibi olacaksınız. Siz

de vicdanı rahat yaşayacak ve utancınızın yükünü sırtıma aktaracaksınız. Bana da altın vereceksiniz. Ama altınıma karşılık hiçbir şey satmayacaksınız.»

«Adınız ne?» diye sordu Jacquemort.

«La Gloire,» dedi adam. «Beni La Gloire diye çağırırlar. Kayığın adıdır bu. Benim artık adım yok.»

«Sizi yine göreceğim...» dedi Jacquemort.

«Siz de onlar gibi olacaksınız,» dedi adam. «Bir daha benimle konuşmayacaksınız. Bana para vereceksiniz. Ve leşlerinizi atacaksınız. Utancınızı da.»

«Ama neden yapıyorsunuz bunu?» diye sordu Jacquemort.

Adam omuz silkti.

«Benden önce bir başkası vardı,» dedi.

«Ama onun yerine nasıl geçtiniz?» diye diretti Jacquemort.

«Benden daha çok utanç duyan ilk adam yerimi alır,» dedi La Gloire. «Gu köyde hep böyle yaptılar. Çok dindardırlar. Kendilerine özgü inançları vardır. Asla pişmanlık duymazlar. Ama zayıflayanı... isyan edeni...»

«La Gloire'a bindirirler,» diye tamamladı Jacquemort. «Siz de isyan ettiniz.»

«Pek sık olmuyor artık bu...» dedi adam. «Belki ben de sonuncusu olacağım. Annem buralı değildi.»

Yeniden yerine oturdu ve küreklere doğru eğildi.

«Çalışmalıyım,» dedi. «Görüşmek üzere.»

«Görüşmek üzere,» dedi Jacquemort.

Suyun kırmızı parıltısı üzerinde yavaş yavaş

uzaklaşmasını izledi ve yeniden yürümeye başladı. Bir yuva içindeki bir tavuk yumurtasını andıran kilise pek uzakta değildi artık. Oraya vardığında, yedi basamağı hızla çıktı ve içeriye girdi. Papazla konuşmadan önce kilisenin içine bir göz atmak istiyordu.

16

Yollamalardan ve taban kirişlerinden karmaşık bir kafes, yumurta biçiminde sahının siyah yaprak-kayaç kaplamasını taşıyordu. Jacquemort'un önünde, yemyeşil dinsel öteberiyle donanmış olan, koyu renk granitten sunak yükseliyordu. Sağda, iki direk arasında, açık pancurlarıyla, yüksek beyaz siluetini belirsizleştiriyordu yepyeni kürsü.

İlk kez böyle abartmalı tarzda, yumurta biçiminde, taş sütunsuz, kemersiz, desteksiz, silmesiz, sessiz sedasız ve yarınına kaygısız yapılmış bir kilise görüyordu Jacquemort. Tuhaf biçimde yerleştirilen tahta parçalar, yerölçümsel kalıbını oluşturdukları kocaman duvarlar boyunca kıvrıla kıvrıla uzanıyordu... En önemlileri, Jacquemort'un çok-renkli olduklarını kestirdiği, derin yontularla süslenmişti; azizlerin, yılanların ve iblislerin gözleri parlıyordu karanlıkta. Sahının içi bütünüyle boşaltılmıştı. Sunağın üstünde, yumurta biçiminde bir vitray, denizötesi mavinin egemen olduğu bir renge boğuyordu onu. Bu vitray olmasa, kilisenin içi gece gibi karanlık olacaktı. Sunağın iki yanında, iki değişik şamdan

titrek ışıltılar saçıyor ve içi oyuk haleleriyle karanlıkları delip geçiyorlardı.

Samandan kalın bir örtü yeri girişten sunağa kadar kapatıyordu. Jacquemort üzerinde ilerledi. Gözleri karanlığa alışmaya başladığı için, sunağın ardında ve sağda, açık bir kapının gri renk dikdörtgenini seçti; âyin eşyaları odasıyla, papaz evine ulaşacağını düşünerek oraya doğru yürüdü.

Kapıyı açtı, çeşit çeşit dolap ve eşyayla dolu olan uzunca bir odacığa girdi. Dipte bir başka kapı. Oradan mırıl mırıl bir ses geliyordu. Jacquemort parmak kemiklerini duvar tahtasına üç kez vurdu.

«Girebilir miyim?» diye sordu alçak sesle.

Konuşma sesi kesildi.

«Girin,» dendiğini duydu Jacquemort.

Çağrıya uydu ve ikinci kapıyı açtı.

Papaz oradaydı, âyin eşyaları bakıcısıyla konuşuyordu. Jacquemort'u görünce ayağa kalktılar.

«İyi günler,» dedi Jacquemort. «Bay papaz, değil mi?»

«İyi günler bayım,» dedi papaz.

Kalın siyah kaşların altında iki siyah gözün çukura kaçıp oyduğu bir suratı olan, her yeri boğum boğum bir adamdı. Konuşurken birbirine kavuşturup tuttuğu uzun, kuru elleri vardı. Yer değiştirdiğinde, onun hafifçe topalladığını sezdi Jacquemort.

«Sizinle konuşmak istiyordum,» dedi.

«Konuşun...» diye yanıt verdi papaz.

«Bir vaftiz için,» diye açıklamada bulundu Jacquemort. «Pazara, yapabilir misiniz?»

«İşim bu,» dedi papaz. «Herkesin işi kendine.»

«Yardaki evde üçüzler doğdu,» dedi Jacquemort, «Joël, Noël ve Citroën. Pazar akşamı her şey tamamlanmış olmalı.»

«Pazar günü âyine gelin,» dedi papaz. «Saatini söylerim size.»

«Ama ben âyine hiç gitmem,» diye karşı çıktı Jacquemort.

«Daha iyi ya!» dedi papaz. «Eğlenirsiniz. En azından söylediğimi değişik bulan biri olur.»

«Dine karşıyım,» dedi Jacquemort. «Taşrada yararlı olabileceğini gözden uzak tutmadan elbet.»

Papaz alaylı alaylı güldü.

«Yararlı!... Din bir lükstür,» dedi. «Onu yararlı bir şey yapmak isteyenler, şu kaba yaratıklardır.»

Gururla doğruldu; odayı canlı ve aksayan adımlarla arşınlamaya başladı.

«Ama reddediyorum,» dedi kesip atan bir sesle. «Dinim bir lüks olarak kalacaktır.»

«Altını çizmek istediğim şu ki,» diye açıklamada bulundu Jacquemort, «taşrada bir papazın söyleyeceği sözü olabilir. Köylülerin kaba saba düşüncelerini yönlendirmek, dikkatlerini yaptıkları yanlışlara çekmek, aşırı dünyevi bir yaşamın sakıncası konusunda gözlerini açmak, kötü eğilimleri karşısında engelleyici bir rol oynamak... Bu kasabada olup biten bir şeyden haberiniz var mı, bilmiyorum?... Ben... şey... henüz geldim; ne kendime bir yargıç süsü vermek isterim, ne de başlangıcından beri kuşkusuz doğal bulduğunuz bir şey karşısında gösterdiğim tepkiyle sizi incitmek... şey... bir papaz, örneğin, kürsüsünden,

hırsızlığı karalar ve kargaşayla gösteriş düşkünlüğünün yargı çevresinde egemen olmasını önlemek için, gençlerin zamanından çok önce cinsel ilişkide bulunmalarını suç sayar.»

«Papazlık çevresinde...» diye düzeltti âyin eşyaları bakıcısı.

«Papazlık çevresinde...» dedi Jacquemort. «Nerede kalmıştım?»

«Bilmiyorum,» diye kesip attı papaz.

«Uzun sözün kısası,» dedi Jacquemort kararını vererek, «şu yaşlılar panayırı. Akla aykırı bir şey bu.»

«Yüzyılda yaşıyorsunuz!» diye haykırdı papaz. Şu yaşlılar panayırı mı? Bana ne yaşlılar panayırından, bayım? O adamlar acı çekiyor .. ve yeryüzünde acı çeken, cennetteki yerini hazırlar. Kaldı ki, acılar da yararsız değildir, ama gerçekte, beni yalnızca bu acının gizli nedenleri tedirgin eder. Bayım, sıkıntım onların Tanrı adına acı çekmemelerinden kaynaklanıyor. Kaba yaratıklardır bunlar. Biraz önce söylüyordum ya size. Onlar için din bir araçtır. Maddeci kaba yaratıklar...»

Konuşurken coşuyor ve gözleri kızgın parıltılar saçıyordu.

«Kiliseye fatihler gibi geliyorlar. Etten ve kemikten. Ne istediklerini de biliyor musunuz benden? Eşekotunu büyütmemi. Ruh huzuruna gelince bayım, vız gelip tırıs gidiyor onlara. Huzur onlarda! La Gloire onların! Sonuna kadar savaşacak ama dize gelmeyeceğim. Eşekotunu büyütmeyeceğim. Tanrıya şükür... sadık dostlarım var. Az, ama beni destekleyen.»

Alaylı alaylı güldü.

«Pazar günü gelin, göreceksiniz... Maddenin hakkından maddeyle nasıl gelindiğini göreceksiniz. Bu kaba yaratıkları kendileriyle karşı karşıya getireceğim... Duygusuzlukları daha büyük bir duygusuzluğa çarpacak... Ve bu çarpışmadan, onları dine... lükse kavuşturacak olan kaygı doğacak... o lüks ki, Tanrı yüce bağışlayıcılığıyla, yararlanmaları için sunmak istedi onlara.»

«O zaman,» dedi Jacquemort, «ya şu vaftiz? Pazar günü öğleden sonra yapılacak değil mi?»

«Kesin saati âyin sonunda bildireceğim size,» diye yineledi papaz.

«İyi,» dedi Jacquemort. «Görüşmek üzere, bay Papaz. Biraz önce kilisenizi hayranlıkla seyrettim. Tuhaf bir yapı.»

«Tuhaf,» diye onayladı papaz, dalgın bir tavırla.

Jacquemort girdiği kapıdan çıkarken, o da yerine oturdu. Hafif bir yorgunluk duyuyordu.

«Clémentine angaryalarıyla usandırıyor beni,» diye düşündü yüksek sesle. «Şu üçü büyüdükleri zaman sevineceğim. Hem sonra, şu zoraki âyin numarası...»

Akşam yaklaşıyordu.

«Şu zoraki âyin numarasını dayanılmaz buluyorum.»

«Dayanılmaz,» diye onayladı, bir duvarın üstünde oturan iri bir karakedi.

Jacquemort ona baktı. Kedi mırmırlanmaya başladı ve sarı gözleri dikey çizgilerle bölündü.

«Dayanılmaz!» diye bağladı Jacquemort, silindir biçiminde, yumuşacık, yuvarlak bir ot koparark.

Biraz ileride geriye döndü. Kediye baktı, duraksadı, sonra yeniden yola koyuldu.

17

Pazar, 2 eylül

Jacquemort çıkmak için hazırlanmış, koridorda oyalanıyordu. Sırtına ağırbaşlı giysilerini geçirmişti; boş bir sahnede, giysileri içindeki bir oyuncu gibi tedirgin hissediyordu kendini. Dadı en sonunda geldi.

«Hazırlanmak için çok zaman harcıyorsunuz,» dedi Jacquemort.

«Güzelleşiyordum da,» diye açıklamada bulundu dadı.

Siyah ayakkabılar, siyah bir şapka ve kaba ipekten beyaz eldivenlerle, beyaz pikeden gerçek bir pazar giysisi vardı üstünde. Elinde, aşınmış deriden bir dua kitabı tutuyordu. Yüzü pırıl pırıl, dudakları kötü boyanmıştı. İri memeleri giysinin üstünü geriyor, kalçalarının diri çıkıntıları da geri kalan kısımları bilinçli bir biçimde dolduruyordu.

«Gidelim,» dedi Jacquemort.

Çıktılar. Dadı çekingen görünüyor ve saygısından ötürü, soluk alırken ses çıkarmamaya çalışıyordu.

«Eee?» diye sordu Jacquemort yüz metre yürüdükten sonra. «Size ne zaman psikanaliz yapıyorum?»

Dadı kızardı ve ona alttan alttan baktı. Kalın bir çitin yanından geçiyorlardı.

«Şimdi, âyine gitmeden önce yapamayız bunu... dedi, umut dolu.

Psikiyatr onun ne sandığını anlayınca, kızıl sakalının tir tir titrediğini hissetti ve kararlı bir

hareketle kızı yolun kenarına çekti. Jacquemort'un sürtünerek güzel takımını tarazladığı, böğürtlenlerle dolu dar bir geçitten geçerek, çitin ardında kayboldular.

Şimdi, gözden iyice ırak bir tarladaydılar. Hizmetçi siyah şapkasını sakınarak çıkardı.

«Onu bozmamam gerek,» dedi. «Hem sonra, baksanıza, burada dursak her tarafım yemyeşil olacak...»

«Dört ayak üstünde durun,» dedi Jacquemort.

«Elbette,» dedi dadı, mümkün olan tek durumun bu olduğuna eminmiş gibi.

Psikiyatr çalışırken, kızın kısa boynundaki kasların bir gerilip bir gevşediğini görüyordu. Saçları iyi taranmadığı için, birkaç sarı tutam rüzgârda sallanıyordu. Ağır kokuyordu kız, ama Jacquemort eve geldiğinden beri iş görmemişti; biraz hayvansı olan bu koku onu hiç rahatsız etmedi. Kolay anlaşılır insani bir kaygıyla, kıza bir çocuk yapmaktan kaçındı.

Kilisenin önüne, âyinin başlangıcından olsa olsa on dakika sonra vardılar. Dört tekerlekli ve iki tekerlekli arabaların sayısına bakılırsa, yumurta biçimindeki sahın ağzına kadar dolu olmalıydı. Jacquemort basamakları tırmanmadan önce, hâlâ kıpkırmızı ve biraz utangaç duran kıza baktı.

«Bu akşam geliyor muyum?» diye fısıldadı kız.

«Evet,» dedi Jacquemort. «Bana yaşamını anlatacaksın.»

Kız, şaşkın şaşkın yüzüne baktı, şaka etmediğini gördü ve hiçbir şey anlamadan boyun eğ-

di. İçeriye girip, sıkış sıkış duran ve keselenip iyice temizlenmiş olan kalabalığa karıştılar. Jacquemort kıza yapışmıştı, hayvansı koku burun deliklerini tıkıyordu. Kızın koltuk altlarından çepeçevre ter boşanıyordu.

Papaz giriş konuşmasını tamamlıyor ve kürsüye çıkmaya hazırlanıyordu. Boğucu sıcak insanların gırtlağını sıkıyor, kadınlar gömleklerinin kopçalarını açıyorlardı. Oysa erkekler siyah ceketlerini ve kıvrık yakalarını boğazlarına kadar ilikli tutuyorlardı. Jacquemort çevresindeki yüzlere bakıyordu; hepsinde dipdiri bir hava vardı, güçlü, yel ve güneşten yağız, kendinden emin. Papaz pancurları açık duran beyaz kürsünün merdivenini tırmandı. Tuhaf bir kürsü örneği. Jacquemort marangozu, küçük çırağı anımsadı ve ürperdi. Çırağı düşündüğü zaman, hizmetçi kızın kokusu midesini bulandırıyordu.

Papaz açık renk meşeden iki dikmenin arasında göründüğü sırada, bir adam bir sıranın üstüne çıktı ve etkili bir sesle, herkesin susmasını istedi. Uğultu dindi. Şimdi, sahında dikkatli bir sessizlik hüküm sürüyordu. Jacquemort'un gözleri sunağın mavi vitrayıyla, doğrudan dev yapı kafesine yontulmuş içiçe yığınla gövdeyi o anda açığa çıkaran, tonoza asılı sayısız ışığı seçiyordu.

«Yağmur isteriz, papaz,» dedi adam.

Kalabalık bir ağızdan yineledi:

«Yağmur isteriz...»

«Eşekotu kurudu,» diye sürdürdü adam.

«Yağmur isteriz,» diye böğürdü kalabalık.

İyice sağırlaşan Jacquemort, papazın söz istemek için kolunu uzattığını gördü. Fısıltılar kesildi. Mavi vitrayın ardında, sabah güneşi ışıl ışıl

yanıyordu. Soluk almakta güçlük çekiliyordu.

«Köy sakinleri,» dedi papaz.

Gümbür gümbür sesi her yerden geliyordu sanki; Jacquemort onun bu güce erişmesini bir yükseltici sistemin sağladığını sezdi. Başlar tonoza, duvarlara doğru çevrildi. Tek bir alet bile yoktu görünürde.

«Köy sakinleri,» dedi papaz. «Benden yağmur istiyorsunuz, asla kavuşamayacaksınız ona. Bugün, tensel yaşamınıza duyduğunuz güvenle dolu, legorılar gibi küstah ve gururlu geldiniz. Hiç de haketmediğiniz şeyi arsız dilenciler gibi istemeye geldiniz... Yağmur yağmayacak. Eşekotu Tanrıya vızgelir. Kırın belinizi, eğin başlarınızı, alçaltın gönlünüzü, size Tanrı kelâmını aktaracağım. Ama bir damla su ummayın. Bir kilisedir burası, süzgeçli bir kova değil.»

Kalabalıktan bir karşı çıkış homurtusu yükseldi. Jacquemort papazın iyi konuştuğunu düşünüyordu.

«Yağmur isteriz,» diye yineledi bir sıranın üstüne çıkmış olan adam.

Papazın çınlayan ses fırtınasından sonra, haykırışı herkese gülünç geldi ve yardakçılar, geçici bir altta kalmanın bilincinde, sustular.

«Tanrıya inandığınızı ileri sürüyorsunuz,» diye gürledi papaz, «çünkü pazar günü kiliseye geliyorsunuz, çünkü hemcinslerinize acımasız davranıyorsunuz, çünkü utancı tanımıyorsunuz, çünkü vicdanınız içinizi kemirmiyor...»

Utanç sözcüğü papazın ağzından çıkar çıkmaz, orada burada, karşı çıkma sesleri yükseldi, yankılarla beslendi, uzun bir ulumaya dönüşerek büyüdükçe büyüdü. Erkekler, yumrukları-

nı sıkmış, oldukları yerde tepiniyorlardı. Kadınlar, dillerini yutmuş, dudaklarını büzüp, papaza kötü kötü bakıyorlardı. Patırtı yatışınca, papaz yeniden söz aldı.

«Tarlalarınızdan bana ne? Hayvanlarınızdan ve çocuklarınızdan bana ne?» diye uludu. «Maddi ve iğrenç bir yaşam sürüyorsunuz. Lüksün ne olduğunu bilmiyorsunuz... O lüksü ben sunuyorum size: Size Tanrıyı sunuyorum... Ama Tanrı yağmuru sevmez... Tanrı eşekotunu sevmez. Tanrı pek az umursar tarhlarınızla, yavan serüvenlerinizi. Tanrı sırma işlemeli bir köşe yastığıdır, güneşte mıhlanmış bir elmastır, sevgiye işlenen paha biçilmez bir bezektir, Auteuil'dür, Passy'dir, ipek cüppeler, nakışlı çoraplar, gerdanlıklar ve yüzüklerdir, yararsız olan, büyüleyici olandır, elektrikli kutsal ekmek taslarıdır... Yağmur yağmayacak!»

«Yağsın,» diye uludu, bu kez fırtınalı bir gök gibi gürlemeye başlayan kalabalığın desteğindeki konuşmacı.

«Çiftliklerinize dönün,» diye böğürdü papazın çeşitli yerlerden gelen sesi. «Çiftliklerinize dönün. Tanrı gereksiz olandan alınan hazdır. Aklımız fikriniz yalnızca gerekli olanda. Tanrı için, yoldan çıkmış insanlarsınız siz.»

Jacquemort'un yanındaki, birdenbire kenara itti onu ve hız alarak, kürsüye okkalı bir taş fırlattı. Ama meşe pancurlar, daha önce, şaklayarak kapanıyordu; kaldırım taşı boğuk bir gürültü çıkararak ağır kapaklara çarptığı sırada, papazın sesi sürdürdü konuşmasını:

«Yağmur yağmayacak! Tanrı yararcı değildir. Tanrı bir bayram armağanıdır, karşılık bek-

lomeden yapılan bir bağıştır, bir platin külçesidir, sanatsal bir benzetmedir, hafif bir şekerlemedir. Tanrı fazladan vardır. Ne bir şeyden yanadır, ne karşısında. Artık olandır o.»

Kürsünün kapağına bir çakıl taşı yağmuru indi.

«Yağmur! Yağmur! Yağmur!» diye tekdüze bir sesle tempo tutuyordu şimdi kalabalık.

Jacquemort da, bu adamlardan yayılan tutkuyla kendinden geçerek, onlara katılıp tempo tuttuğunu şaşkınlıkla sezdi.

Gözlerinin önünde, sağında solunda, köylüler yerlerinde sayıyor ve ayakkabılarının çıkardığı büyük gürültü, demir bir köprünün üzerinde yürüyen askerlerin sesleri gibi, kiliseyi dolduruyordu. Bir dalgalanma, kürsüye en yakın olan birkaç adamı ileriye itti, onlar da kürsüyü yerden ayıran dört ağır direği sarsmaya başladı.

«Yağmur yağmayacak!» diye yineliyordu, pancurlarının ardında tam bir transın pençesine düştüğü sezilen papaz. «Melek kanatları yağacak! Zümrüt tüyleri, kaymaktaşından vazolar, hayranlık uyandıran resimler yağacak... ama su yok size! Eşekotu, yulaf, buğday, arpa, şerbetçiotu, karabuğday, yonca, kabayonca, beyaz damkoruğu ve adaçayı Tanrıya vızgelir...»

Jacquemort, ayaküstü, papazın derin bilgisine hayran kaldı, ama dört meşe ayak aynı anda kırıldı ve düşerken kafasını tahtaya çarpan papazın savurduğu sunturlu bir küfürün hoparlörlerden yayıldığı duyuldu.

«Tamam! Tamam!» diye bağırdı. «Yağmur yağacak. Yağmur, yağıyor.»

Bir anda, kilisenin iki kanadı açılan kapısına

doğru geri geldi kalabalık. Gökyüzü birdenbire kararmıştı, ilk damlalar basamakların üzerinde yumuşak kurbağalar gibi şaklıyordu. Sonra, çatının yapraktaş örtüsünde davul çalan gerçek bir sağnağa dönüştüler. Kürsüyü iyi kötü yerine oturtmuşlardı, pancurlarını yeniden açtı papaz.

«Âyin bitti,» dedi yalnızca.

Kilisedekiler istavroz çıkardı, sonra erkekler kasketlerini yeniden başlarına geçirdi, kadınlar ayağa kalktı ve herkes dışarıya çıktı.

Jacquemort âyin eşyalarının bulunduğu odaya doğru ilerlemek istedi, ama kalabalığa kapılıp sürüklenmemek için, tahta bir sıraya tutunmak zorunda kaldı.

Top gibi burnundan ve büyük ağzından tanıdığı marangoz geçerken ona çarptı. Adam düşmanca sırıttı.

«Gördün mü?» dedi. «Burada Tanrıya inanılır. Bundan bizi alıkoyacak olan da papaz değildir. Yalnızca, Tanrının ne işe yaradığını bilmez o.»

Omuz silkti.

«Aman!» diye bağladı. «İstediğini yapmasına izin veriyoruz. Bunun zararı dokunmuyor. Oyalıyor da. Burada, âyini pek severiz. Papazlı ya da papazsız. Pancurlarım da her şeye karşın dayandı.»

Geçip gitti. Jacquemort dadının nerede olduğunu bilmiyordu, artık onunla ilgilenmemeye karar verdi. Dışarıya doğru akımın gücü azalıyordu, âyin eşyalarının bulunduğu odanın kapısına doğru ilerleyebildi. İçeriye girdi ve kapıyı vurmadan, ikinci odaya daldı.

Âyin eşyaları bakıcısının bol keseden yağ-

dırdığı övgülerden ötürü yüzünde güller açan papaz, topallayarak bir o yana, bir bu yana yürüyordu, ufak tefek, pancar suratlı bakıcı öylesine silik bir adamdı ki, Jacquemort son ziyaretinde onu gördüğünü anımsamak için bir çaba harcamak zorunda kaldı.

«Müthiştiniz!» diyordu âyin eşyaları bakıcısı. «Kusursuzdunuz! Ne yaratıcılık! En güzel rolünüz bu!»

«Ah!» dedi papaz. «Sanırım, onları avcumun içine aldım.»

Alnında kocaman bir şiş vardı.

«Harikaydınız!» dedi âyin eşyaları bakıcısı. «Ne hayal gücü! Ne esin! Ne zamanlama bilgisi! İnan olsun, o sırada eğiliyordum, şimdi de eğiliyorum.»

«Yine de,» dedi papaz. «Abartıyorsun... İyiydim. Ama gerçekten?... Bu ölçüde mi?»

«İzin verin,» dedi Jacquemort, «bayın övgülerine katılayım.»

«Ah!...» diye içini çekti âyin eşyaları bakıcısı. «Ne yetenek!... Siz... tek sözcükle, yüceydiniz.»

«Dinleyin,» dedi papaz. «Gerçekten, şımartıyorsunuz beni.»

Kasıldı ve Jacquemort'a sevimli sevimli gülümsedi.

«Lütfen oturun bayım.»

Jacquemort bir iskemle çekti.

«Ah!...» diye çırpındı âyin eşyaları bakıcısı. «Onlara 'Bir kilisedir burası, sözgeçli bir kova değil...' dediğiniz zaman kendimden geçtim. Apaçık gerçek. Ne yetenek, azizim papaz, ne yetenek!

Ya şu 'Tanrı eşekotunu sevmez'e ne demeli? Ne sanat!»

«Ve öylesine doğru ki bu,» diye onayladı papaz. «Ama bayın zamanını almayalım.»

«Vaftiz için gelmiştim,» diye açıklamada bulundu psikiyatr.

«Anımsıyorum, anımsıyorum,» dedi papaz dili çözülmüş. «Haydi... birazdan yaparız onu sizin için. Hepiniz saat dörtte burada olun. Çanları saat dörde yirmi kala çalacağım. Birazdan. Mutlaka.»

«Teşekkür ederim, bay Papaz,» dedi ayağa kalkan Jacquemort. «Ve bir kez daha, yürekten kutlarım. Siz... tek sözcükle destansıydınız.»

«Ah!» dedi âyin eşyaları bakıcısı. «Destansı; işte tam yerinde bir sözcük. Destansı. Ah! azizim papaz.»

Pek hoşnut kalan papaz elini Jacquemort'a uzattı, karşılığında aldığı eli de vargücüyle sıktı.

«Bu kadar çabuk gittiğiniz için üzgünüm,» dedi. «Sizi seve seve yemeğe alıkoyardım... Ama zamanınızı almaktan çekiniyorum...»

«Oldukça acelem var,» dedi Jacquemort. «Bir başka sefere. Teşekkür ederim. Ve bravo!»

Uzun adımlarla, yeniden yola koyuldu. Karanlık ve sessizdi sahın. Sıcak bir buhar yükseliyordu topraktan.

18

«Bu kadarı yeter bana,» diye düşündü Jacquemort. «Aynı günde iki kez kiliseye gitmek;

belki on yıl ayak basmayacağım oraya. Belki de dokuz buçuk yıl.»

Holde oturmuş bekliyordu. Dadının, Angel'in ve Clémentine'in kesilmek bilmeyen ayak sesleri, tavanın kalınlığı ve kumtaşı döşeme yüzünden boğuk boğuk yankılanıyordu birinci katta. Zaman zaman, iki kopilden birinin tiz çığlığı her şeyi zorlanmadan delip geçiyor ve gelip, Jacquemort'un kulakzarlarının çevresine dolanıyordu. Noëel'in ya da Joël'in. Citroën hiç bağırmıyordu.

Culblanc siyah ayakkabılar ve siyah bir şapkayla, leylak renginde büyük kurdeleleri olan pembe taftadan bir vaftiz elbisesi giyiyordu. Kımıldanmayı ancak göze alabiliyordu. Parmaklarının ucuyla tutuyordu her şeyi. Ve daha şimdiden üç vazo kırmıştı.

Angel her günkü gibi giyinmişti. Clémentine'in üstünde siyah pantalon ve buna uyan tayyör vardı. Üç kopil, işlemeli selofan kutular içinde pırıl pırıldılar.

Angel arabayı çıkarmak için indi.

Clémentine, Citroën'i dadıya emanet etmiş, Noël'le Joël'i taşıyordu. Citroën zaman zaman annesine bakıyor ve ince dudakları titriyordu. Ağlamıyordu. Hiç ağlamıyordu Citroën. Clémentine arasıra ona alaycı bir bakış fırlatıyor ve Noël'le Joël'i öpüyormuş gibi yapıyordu.

Araba basamaklı sekinin önüne vardı ve herkes evden çıktı. Jacquemort en arkada. Törenden sonra köydeki çocuklara ve hayvanlara dağıtılacak olan badem şekeri, para ve kreton torbalarını taşıyordu.

Gökyüzü her zamanki gibi, değişmeyen bir

mavilikteydi, bahçe de altınları ve purpuralarıyla ışıl ışıl parlıyordu.

Araba hareket etti. Angel, çocuklar yüzünden, yavaş sürüyordu.

Dadının her kımıldanışında, büyük bir tafta gürültüsü işitiliyordu. Pek güzel bir elbiseydi bu. Yine de, Jacquemort ötekini, pike olanı, kızı daha iyi saranı yeğliyordu. Bunun içinde olsa olsa bir köylüyü andırıyordu dadı.

19

2 eylül

Jacquemort'un çevresinde yoğunlaşıyordu karanlık. Yazı masasına oturmuş derin derin düşünüyordu. Belli bir yorgunluk ışığı açmaktan alıkoyuyordu onu. Yorucu bir gün geçirmişti, yorucu bir haftanın son günü; yeniden ruh huzuruna kavuşmayı deniyordu. Bütün bu ateşli ve çalkantılı günler boyunca, psikanaliz yapma ihtiyacını pek az duymuştu, ama odasında gevşeyip, yalnız kaldığı şu sırada, aşırı bol görüntüler ardında bir süre gizlenen tutku yokluk ve boşluğunun, kaygı verici biçimde, açık seçik geri geldiğini seziyordu. Kararsız, isteklerden arınmış, dadının kapısını vurmasını bekliyordu.

Cilalanmış odası sıcaktı, güzel güzel tahta kokuyordu; yakındaki deniz havanın yakıcı soluğunu yumuşatıyor, onun huzur verici ve pek tatlı olmasını sağlıyordu. Birkaç kuş çığlığı ve böceklerin keskin sürtüşmeleri duyuluyordu dışarıda.

Ve sonra, hafifçe çalındı kapısı. Jacquemort

kalktı, açmaya gitti. Genç köylü kızı içeriye girdi ve olduğu yerde, çekingenlikten elden ayaktan kesilerek, kalakaldı. Jacquemort gülümsüyordu; anahtarı çevirdi, tahta kapıyı özenle kapadı.

«Ee!» dedi. «Korkuyor muyuz?»

Hemen ardından, yaptığı kabalığa kızdı, ama bir süre sonra, kabalığının bayağı bir insanı sarsmış olamayacağını düşünerek, kendi kendini bağışladı.

«Otur...» diye öneride bulundu. «Oraya... Yatağa.»

«Cesaret edemiyorum...» dedi kız.

«Haydi, haydi,» dedi Jacquemort. «Benim yanımda sıkılma. Uzan ve rahatla.»

«Soyunacak mıyım?» diye sordu kız.

«Ne istersen onu yapacaksın,» dedi Jacquemort. «İçinden geliyorsa soyun, yoksa soyunma. Rahat davran... Senden bütün istediğim bu.»

«Siz de soyunacak mısınız?» diye sordu kız, biraz yüreklenmiş.

«Bana bak,» diye çıkıştı Jacquemort, «buraya psikanaliz yaptırmaya mı geldin, yoksa fuhuş yapmaya mı?»

Kız, utanarak, başını eğdi, Jacquemort da bilgisizliğin böylesinin kendisini hafifçe uyardığını sezdi.

«Büyük laflarınızdan bir şey anlamıyorum,» dedi kız. «Bana ne söylerseniz onu yapmak istiyorum ben.»

«Ama ben sana ne istersen onu yap diyorum,» diye diretti Jacquemort.

«Yapmam gereken ne varsa söylenmesini isterim bana... Önünde sonunda, emir veren ben değilim ki...»

«Öyleyse, olduğun gibi uzan,» dedi Jacquemort.

Dönüp yazı masasına oturdu. Kız alttan alttan bakıyordu ona, kararını verip, becerikli bir hareketle giysisini çıkardı. Vaftizden dönünce giydiği gündelik giysilerden biriydi bu; hiçbir özelliği olmayan çiçekli bir pamuklu.

Jacquemort kızı inceledi; biraz hantal, boyu posu yerinde, memeleri yuvarlak ve dolgundu, henüz işten bozulmamıştı karnı. Gidip yatağa uzandı; bu kadın gittikten sonra yatarken, onun bıraktığı koku yüzünden allak bullak olacağını düşündü Jacquemort da.

Biraz aptalca yürüyordu, ama bunun nedeni hâlâ üzerinden atamadığı bir parça sıkılganlıktı kuşkusuz.

«Kaç yaşındasın?» diye sordu Jacquemort.

«Yirmi,» dedi kız.

«Neredensin?»

«Köyden.»

«Nasıl yetiştirildin? En eski anın hangisi?»

Ona güven verebilmek için uçarı bir sesle konuşuyordu.

«Büyükannenle büyükbabanı anımsıyor musun?»

Kız bir dakika düşündü.

«Bunun için mi getirttiniz beni?» diye sordu. «Bana bunları sormak için mi?»

«Bunun için de,» dedi Jacquemort, sakınarak.

«Bunlar sizi ilgilendirmeyen şeyler,» dedi kız.

Kalktı ve bacaklarını yataktan sarkıtarak oturdu.

«Biniyor musunuz, binmiyor musunuz?» diye sordu. «Bunun için geldim. Pekâlâ biliyorsu-

nuz. Konuşmayı beceremem, ama beni alaya almanıza izin verecek kadar enayi değilim.»

«Of! Çek git,» dedi Jacquemort. «Çok kötü huylusun. Yarın gelirsin.»

O sırada kalkıyordu kız. Psikiyatrın önünden geçti ve memelerinin yandan görünüşü Jacquemort'u heyecanlandırdı.

«Pekâlâ,» dedi. «Yatakta kal. Geliyorum.»

Kız, soluğu biraz hızlanmış, hemen yerine döndü. Jacquemort ona yaklaştığında, sırtını döndü ve kalçalarını uzattı. Jacquemort bu durumda, sabah çitin arkasında yaptığı gibi, elde etti onu.

20

Angel Clémentine'in yanıbaşına uzanmıştı. Üçlü yatakta, üç çocuk, düş görmeden, kaygılı küçük burun çekişleriyle uyuyordu. Clémentine uyumuyordu. Angel bunu biliyordu. Bir saatten beri oradaydılar; yanyana, karanlıkta.

Angel, serin bir köşe ararken, yer değiştirdi. Bunu yaparken, bacağı Clémentine'in bacağına değdi. Clémentine yerinden sıçradı ve hemen ışığı yaktı. Biraz uykulu olan Angel, ona bakmak için dirseğini yastığa dayadı.

«Ne var?» diye sordu. «İyi değil misin?»

Clémentine oturdu ve başını salladı.

«Artık dayanamam,» dedi.

«Artık neye dayanamazsın?»

«Senin varlığına dayanamam artık. Senin yanında uyuyamam artık. Eğer her an bana dokunabileceğini düşünürsem, bir daha hiç uyuyama-

yacağım. Bana yaklaştığını düşünürsem. Bacaklarındaki kılların bacaklarımı sıyırıp geçtiğini duyduğum zaman bile çılgına dönüyorum. Çığlık atabilirim.»

Gergin, tir tir titreyen, bastırılmış çığlıklarla yüklü bir sesi vardı.

«Git, başka yerde uyu,» dedi. «Acı bana. Yalnız bırak beni.»

«Artık beni sevmiyor musun?» diye alık alık sordu Angel.

Clémentine ona baktı.

«Artık sana dokunamam,» dedi, «dahası var. Sana belki dokunabilirim. Ama bir an için bile olsa, bana dokunduğunu düşünemem. Korkunç bir şey bu.»

«Çıldırdın mı?» dedi Angel.

«Çıldırmadım. Seninle her tür bedensel ilişki bana tiksinti veriyor. Seni severim... Yani senin mutlu olmanı isterim... ama böyle değil... Çok pahalıya mal oluyor bana. Bu bedele olmaz.»

«Ama,» dedi Angel, «sana bir şey yapmak istemiyordum. Yer değiştiriyordum ve sana değdim. Kendini bu duruma sokma.»

«Kendimi hiçbir duruma soktuğum yok, olağan durumum bu artık. Kendi odanda yat... Yalvarıyorum, Angel. Acı bana.»

«İyi değilsin,» diye mırıldandı Angel başını sallayarak.

Elini kadının omzunda dolaştırdı. Clémentine ürperdi, ama izin verdi. Angel usulca şakağından öptü ve kalktı.

«Odama gidiyorum, şekerim,» dedi. «Kaygılanma...»

«Dinle,» dedi Clémentine sürdürerek, «ben...

istemiyorum... sana nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum... artık istemiyorum... bir daha isteyeceğimi de hiç sanmıyorum... Kendine başka bir kadın bulmaya çalış. Kıskanmıyorum.»

«Artık beni sevmiyorsun...» dedi Angel, üzgün.

«Artık böyle sevmiyorum,» dedi Clémentine.

Angel çıktı. Clémentine yatağında oturmayı sürdürüyor ve yanındaki yastığın ucunda, Angel'in bıraktığı çukurluğa bakıyordu. Angel başını yastığın ucuna koyup uyuyordu hep.

Çocuklardan biri uykusunda kıpırdandı, Clémentine dikkatli dikkatli dinledi. Bebek yeniden uykuya daldı. Clémentine elini kaldırıp; ışığı söndürdü. Şimdi bütün yatak onundu, bir daha hiçbir erkek dokunmayacaktı kendisine.

21

Jacquemort da ışığı söndürmüştü odasında. Dolgun, yatan dadının karyolasından çıkan hafif gıcırtılar kesildi, uzaklarda. Kısa bir süre, kımıldamadan sırtüstü yattı Jacquemort. Şu son günlerde olup biten şeyler, gözlerinin önünde, başını döndüren bir hızla dans edip duruyor ve psikiyatrın yüreği güm güm atıyordu. Yavaş yavaş gevşedi ve yorgun gözkapaklarını, alışılmamış görüntülerin sert kayışlarıyla yırtılan ağtabakalarının üzerine indirip, bilinçlizliğe doğru kaydı gitti.

İKİNCİ BÖLÜM

1

Salı, 7 mayıs

Yarın üstünde bahçenin ötesinde, denizin gece gündüz hakkından geldiği parçalanmış burundan iyice uzakta yüksek bir kaya kitlesi vardı; rüzgârın törpülediği, üstünde yalnızca tekelerin ve eğreltiotlarının barındığı, sağlam ve sevimsiz dikilip duran biçimsiz bir mantar. Evden görülmüyordu. Tam karşıda, biraz solda sudan çıkan kardeşi Hömme de Mer'e oyun olsun diye Hömme de Terre deniyordu ona. Hömme de Terre'e üç yandan kolayca tırmanılabilirdi. Oysa kuzey yönünde, muhtemel ziyaretçiyi aşılması hemen hemen imkânsız tuzaklar ve hileli yollar bekliyordu, öyle ki, bu yandan tırmanışı sonu belirsiz maceraya dönüştüren kurnaz bir Corbusier' nin düzenlediği söylenebilirdi onları.

Bazan gümrükçüler talim yapmaya buraya geliyor ve gün boyu, vücutlarını sımsıkı saran yeşil beyaz çizgili, pamuklu don-gömlekleriyle, çıraklarına dik yokuşa tırmanmanın temel bilgilerini aşılamaya uğraşıyorlardı, bu bilgiler olmasa bir afete dönüşürdü kaçakçılık.

Ama o gün Hömme ıssızdı. Kayaya yapışıp, kendini sağlama alarak ağır ağır çıkan Clémentine için.

Önceki günler, doğu, batı ve güney yamaçlardan tepeye varmak bir çocuk oyunu olmuştu onun için. Bugün, tüm gücünü harcamak zorundaydı. Hömme'un böğrü olan o kaygan ve sıkı granit sayılmazsa, tutunabileceği hiçbir şey yoktu elinin altında.

Hemen hemen dikey bir eğintiye yüzükoyun yapışmış duruyordu. Üç metre üstünde, bir çıkıntı tutunmasını sağlayacaktı. Asıl uğraş işte orada başlayacaktı, çünkü Hömme'un üst kısmı bütünüyle dışarıya doğru çıkıntılıydı. Ama her şeyden önce, üç metre tırmanmak gerekiyordu.

Eğinti boyunca akıp giden uzun bir yarığın içine soktuğu espadrillerinin burunları onu boşluğa düşmekten alıkoyuyordu. Bu yarığın içinde birikmiş olan toprak küçük bitkileri besliyordu. Böylece, bir ilkokul öğretmeninin yakasındaki tarım liyakat madalyası gibi, granit grisine ters düşen yeşil bir çizgi oluşuyordu.

Clémentine yavaş, derin soluklar alıyordu. Duvar boyunca bir sinek gibi yükselmek. Üç metre. Yalnızca üç metre. Boyunun iki katından az.

Daha yakından bakınca, birkaç girinti çıkıntı görülüyordu. Sorun, görmek için yeterince yakından bakabilmekti; ama çok da yakından bakmamak gerekiyordu, yoksa sizi aşağıya yuvarlamaktan kesinlikle alıkoyamayacaklarını görmezlikten gelemezdiniz.

Ellerini bu sahte çıkıntılardan ikisinin üzerine koydu ve başının çaresine baktı.

Ayağındaki pantolonun sert kumaşı üzerinden dizlerini okşuyordu kaya. Ayakları yeşil çizginin otuz santimetre üstünde yükseldi.

Soluk aldı, baktı ve yeniden tırmanmaya baş-

ladı. On dakika sonra son aşamadan bir önceki kornişin üstüne yerleşiyordu. Alnı nemliydi, şakaklarındaki ince saçlar derisine yapışıyordu. Vücudundan yükselen terin bitkisel kokusunu duyuyordu.

Hiç kımıldayamıyordu, çünkü korniş tam vücuduna göreydi. Başını çevirince, alışılmamış bir açıdan Hömme de Mer'i ve onun köpükten kemerini görüyordu. Gökte daha şimdiden yükselmiş olan güneş, kıyıdaki boğumlu pusukayaların çevresinde altın pul bulutları kaldırıyordu.

Hömme de Terre'in tepesi, Clémentine'in üstünde, dimdik, dörtte üçü kapalı, üstelik boşluğa doğru hafif eğimli duran bir kitap sırtı gibiydi. İçinde yürünmesi gereken dar ve oynak bir açı.

Clémentine başını geriye attı, açıya baktı ve zevkle, tatlı tatlı mırıldandı. Bacaklarının arası ıslanmıştı.

2

Üç kopil, saat üç sütünden önce kapatıldıkları büyük odada emekleyerek koşuşuyorlardı. Yirmi dört saatte yirmi dört saat uyuma alışkanlığını kaybetmeye başlıyor ve sırt kaslarını biraz gevşetmekten zevk alıyorlardı. Noël'le Joël cırlıyorlardı. Daha ağırbaşlı olan Citroën, alçak ve küçük bir sehpanın çevresinde ağır ağır dönüyordu.

Jacquemort onlara bakıyordu. Kurtçuklardan çok, canlı varlıklara benzemeye başladıkları şu sırada, sık sık onların yanına gidiyordu. İklim ve

özenli bakım sayesinde, yaşlarına göre şaşırtıcı bir biçimde gelişmişlerdi. İlk ikisinin düz ve açık sarı saçları vardı. Üçüncü, doğduğu günkü gibi esmer ve kıvırcık saçlıydı, iki kardeşinden bir yaş büyük gösteriyordu.

Salyaları akıyordu, doğal olarak. Halının üstünde durakladıkları her yer, yaratıcısının ağzına, anlık, esnek, dayanıksız, billursu ve uzun bir ipçikle kısa süre bağlı kalan, nemli ve küçük bir lekeyle belirlenmişti.

Jacquemort Citroën'i izliyordu. Çocuk, başı önünde, vargücüyle dönüyordu şimdi. Sonra hareketleri yavaşladı, oturdu. Bakışları sehpaya yöneldi.

«Ne düşünüyorsun?» diye sordu Jacquemort.

«Pöh!» dedi Citroën.

Elini sehpaya uzattı. Çok uzaktaydı. Oturur durumunu bozmadan yaklaştı ve parmaklarıyla sehpanın kenarına bilinçli bir biçimde tutunarak ayağa kalktı.

«Başardın,» dedi Jacquemort. Gerçekten böyle kalkılır.

«Oh! Pöh!» diye yanıt verdi Citroën, sehpayı bıraktı, bir anda poposunun üstüne düştü ve şaşırmış göründü.

«İşte böyle,» dedi Jacquemort, «bırakmamak gerekiyordu. Basit. Yedi yıl sonra ilk kudas âyininden geçerek, yirmi yıl sonra okulunu bitirecek, ondan beş yıl sonra da evleneceksin.»

Citroën pek inanmamış bir tavırla başını salladı ve göz açıp kapayana kadar yeniden ayağa kalktı.

«İyi,» diye bağladı Jaquemort. «Eh! Kunduracıya ya da nalbanta haber vermek gerekecek.

Biliyorsun ya, burada çok sert yetiştiriyorlar onları. Hem sonra, atları da nallarlar, hayvanların bu yüzden daha sıkıntıda olduğu söylenemez. Annen nasıl isterse artık!»

Gerindi. Ne yaşam! Psikanaliz yapacak kimse de yok. Hizmetçi kız hâlâ terslik ediyordu. Hiçbir ilerleme yoktu.

«Sizi ben götüreceğim, yumurcaklarım,» dedi. «Köye adım atmayalı haftalar oluyor.»

Citroën şimdi sehpanın çevresinde dönüyordu, ama ayakta.

«Bak sen,» dedi Jacquemort. «Çabuk öğreniyorsun. Sonunda, programıma göre belki de fazla ilerlemiş olacaksın. Her neyse, birlikte sürtecek biri olacak yanımda.»

Joël'le Noël sıkıntı belirtileri gösteriyorlardı, Jacquemort saatine baktı.

«Eh, doğru ya, saati geldi. Geçti bile. Ama ne yaparsın, geç kalmak herkesin başına gelir.»

Joël ağlamaya başladı. Noël ona karşılık verdi. Kımıldamadan, soğuk bakışlarla onları izledi kardeşleri.

Clémentine geldiğinde saat üç buçuğa yaklaşmıştı. Jacquemort'u aynı yerde oturur buldu. Psikiyatr kayıtsızdı, ikizlerin savurduğu zırlama salvolarını duymaz görünüyordu. Onun kadar kayıtsız olan Citroën, dizlerinin üstünde, sakalını çekerek oynuyordu.

«Hele şükür!» dedi Jacquemort.

Clémentine'in pantolonunun sol bacağı bütünüyle yırtılmıştı. Elmacık kemiğinde de geniş bir çürük vardı.

«Gördüğüm kadarıyla, iyi eğlenmişsiniz,» dedi Jacquemort.

«Fena sayılmaz,» diye yanıt verdi Clémentine, soğuk. «Ya siz?»

Ciddi sesi, elini ayağını hâlâ belirgin biçimde etkileyen bedensel uyarıyla çelişiyordu.

«Ne şamata!» diye yan tutmadan düşüncelerini belirtti bir dakika sonra.

«Eh!» dedi Jacquemort, «susadılar. Biliyorsunuz ya, en az taşlarınız kadar ihtiyaçları var size.»

«Daha çabuk gelemedim,» dedi Clémentine. «Önce en uslu olandan başlıyorum.»

Citroën'i psikiyatrın dizlerinden kaldırdı ve ikinci koltuğa yerleşti. Jacquemort belli etmeden yana döndü, Clémentine'i meme verirken görmek, bembeyaz derinin üstünde bir ağ tabakası oluşturan mavi damarlar yüzünden, tedirgin ediyordu onu. Öte yandan, süt verme eylemi de, memeyi gerçek amacından saptırıyormuş gibi geliyordu Jacquemort'a.

«Yürüdüğünü biliyor musunuz?..» diye sürdürdü psikiyatr.

Clémentine irkildi ve bu yüzden, meme ucunu bebeğin ağzından çekip çıkardı... Çocuk sessizce bekledi.

«Yürüyor mu?»

Citroën'i yere bıraktı.

«Yürü!...»

Citroën pantolona asıldı ve ayağa kalktı. Biraz bozulan Clémentine, onu yeniden kucağına aldı.

Joël'le Noël, hâlâ uluyarak, emekleye emekleye yaklaşıyorlardı.

«Ya onlar?» diye sordu Clémentine.

«Onlar mı? Hayır,» dedi psikiyatr.

«İyi,» diye sevindiğini belirtti Clémentine.

«Galiba yürümesi canınızı sıkıyor,» dedi Jacquemort.

«Ah!» diye mırıldandı Clémentine. «Henüz pek uzaklaşamaz zavallı civcivler.»

Citroën sırasını savmıştı. Clémentine Joël'le Noël'i sıkmalarından yakalayıp kaldırdı ve tıka basa doyurdu.

Jacquemort ayağa kalktı.

«Yani sonuçta,» diye sordu, «onları hâlâ seviyor musunuz?»

«Öylesine candan görünüyorlar ki!» diye yanıt verdi Clémentine. «Hem sonra bana ihtiyaçları var.' Çıkıyor musunuz?»

«Dinlenmeye ihtiyacım var,» dedi Jacquemort.

«Nalbanta uğrayacaksınız,» dedi Clémentine. «Citroën için.»

«Neden köylü çocukları gibi yetiştirilmelerinde diretiyorsunuz?»

«Neden olmasın?» dedi Clémentine, sertçe. «Bu sizi rahatsız mı ediyor?»

«Rahatsız ediyor,» diye yanıt verdi Jacquemort.

«Züppe,» dedi Clémentine. «Çocuklarım sade insanlar olacak.»

Jacquemort odadan çıktı. Citroën ona bakıyordu, bir bombardıman sonrasında, taş bir azizin yüzü gibi ağlamaklıydı.

3

Dadı göründü.

«Beni mi istediniz?» dedi.

«Bu üçünü al, altlarını değiştir ve yatır,» dedi Clémentine.

Dadıya dikkatle baktı ve uyarıda bulundu:

«Berbat bir görünüşün var.»

«Ya!» dedi öteki. «Bayan öyle mi buluyor?»

«Jacquemort'la yatmayı sürdürüyor musun?» diye sordu Clémentine.

«Evet,» dedi hizmetçi.

«Ne yapıyor ki sana?»

«Oh!» dedi hizmetçi. «Biniyor.»

«Soru da soruyor mu?»

«Daha,» dedi hizmetçi, «daha bir şey anlamaya bile fırsat bulamadan sormaya başlıyor.»

«Asla yanıt verme,» dedi Clémentine, «onunla da yatma artık.»

«Kızıştırıyor beni,» dedi kız.

«Midemi bulandırıyorsun. Sana bir çocuk yaparsa görürsün gününü.»

«Henüz olmadı bu.»

«Olur,» diye ürpererek mırıldandı Clémentine. «Her neyse, artık onunla yatmasan iyi edersin. Bütün bunlar iğrenç şeyler.»

«Eh, bana sorarsanız,» dedi kız, «yaptığımız durumda hiçbir şey görmüyorum.»

«Defol,» dedi Clémentine.

Culblanc üç çocuğu aldı ve çıktı.

Clémentine odasına gitti. Soyundu, kolon-

yayla bedenini ovdu, yüzündeki berelenmiş yeri yıkadı ve jimnastiğini yapmak için sırtüstü yere uzandı.

Jimnastiğini yaptı ve yerden kalkıp yatağına geçti. Bu kez süt saatini geçirmeyecekti. Böyle beklemek bebekler için hiç iyi değildir. Bebekler tam zamanında yemelidir, gerisi de önemsizdir.

Angel, doruğuna varmış perişanlığı belirten bir tavırla yatağına uzanmıştı, kapıya üç kez vurulduğunu duyunca, gözlerini açtı.

«Evet,» dedi.

Jacquemort girdi ve eleştirde bulundu:

«Elbette, her zamanki gibi işsiz güçsüz...»

«Her zamanki gibi,» diye yanıt verdi Angel.

«İyi misiniz?» diye sordu psikiyatr.

«İyiyim,» dedi Angel. «Ateşim var.»

«Bakalım şuna.»

Angel'e yaklaştı ve nabzını saydı.

«Doğru,» diye onayladı.

Yatağa oturdu.

«Ayaklarınızı çekin.»

Angel kendini öteki tarafa aktardı, oturan Jacquemort da sakalını sıvazlamaya başladı.

«Yine ne yaptınız?» diye sordu.

«Pekâlâ biliyorsunuz,» diye sordu.

«Bir kız aradınız, değil mi?»

«Bir kız buldum.»

«Ve onunla yattınız, değil mi?»

«Yapamıyorum...» dedi Angel. «Birlikte yatağa girer girmez ateşim yükseliyor.»

«Clémentine artık bir şey istemiyor mu?» dedi Jacquemort.

«Artık hiçbir şey istemiyor,» dedi Angel. «Ötekiler de ateşimi yükseltiyor.»

«Vicdanınız rahat değil,» dedi Jacquemort.

Angel kurnazlığa gülümsedi.

«Bunu size söylediğim gün, hiç hoşunuza gitmemişti,» dedi.

«Eh!» dedi Jacquemort. «Böyle şeyler duymak hoş değil..., özellikle hiç vicdanınız olmadığı zaman.»

Angel yanıt vermedi. Oldukça sıkıntılı olduğu belliydi. Yakasını açmıştı, mayıs havasını açlıkla soluyordu.

«Biraz önce karınızı gördüm,» dedi Jacquemort, onu kendi kendinden biraz uzaklaştırmak için oyalamak istiyordu. «Çocuklar felâket büyüyor. Citroën ayakta duruyor.»

«Zavallıcık,» dedi Angel. «O yaşta... bacakları çarpılacak.»

«Yok canım,» dedi Jacquemort. «Ayakta durduğuna göre, demek ki bacakları onu taşıyabiliyor.»

«Bırakalım doğa hükmünü sürdürsün...» diye mırıldandı Angel.

«Karınız nalbanta gönderiyor beni,» dedi Jacquemort. «Onları biraz sert yetiştirmesinden çekinmiyor musunuz?»

«Hiçbir şey söyleyemem,» dedi Angel. «Acı çeken o oldu, ben değil. Bu da ona haklar kazandırıyor.»

«Acı gibi yararsız bir şeyin, hangileri olursa olsun, ne üstüne olursa olsun ve kime olursa olsun, haklar kazandırabileceğini kabul etmiyorum,» dedi Jacquemort.

«Onlara gerçekten kötü mü davranıyor?» di-

ye, Jacquemort'un sözlerine karşılık vermeden sordu Angel.

«Hayır,» dedi Jacquemort. «Kendine karşı daha acımasız. Ama bu da bir neden sayılmaz. Bütün bunlar, kötü niyet ve benzeri şeyler.»

«Onları sevdiğini sanıyorum,» dedi Angel.

«Şey... evet...» diye yanıt verdi Jacquemort.

Angel sustu. İyi değildi, görülüyordu bu.

«Oyalanacak bir şey aramalısınız,» dedi Jacquemort. «Tekneyle gezin.»

«Teknem yok...» diye yanıt verdi Angel.

«Bir tekne yapın.»

«Bu da bir fikir,» diye homurdandı öteki.

Jacquemort sustu ve ayağa kalktı.

«Nalbantı aramaya gideceğim,» dedi. «Clémentine direttiğine göre.»

«Yarın gidin,» diye salık verdi Angel. «O zavallıcığa bir gün daha bırakın.»

Jaquemort başını salladı.

«Bilemiyorum,» dedi. «Karşıysanız, söyleyin canım!»

«Ben emir kulu durumundayım,» dedi Angel. «Hem sonra, haklı olduğunu sanıyorum. Anne olan o.»

Jacquemort omuz silkti ve çıktı. Taş döşenmiş geniş merdiven hızlı adımları altında sarsılıyordu. Holden geçti ve dışarıya çıktı. İlkbahar, ot çuhadaki görkemli yırtıklar gibi, şurada burada alacalı ateşler halinde patlak veren bin tür harikayla tıka basa dolduruyordu toprağı.

4

8 mayıs

Ertesi gün çarşamba olduğu için, köye giderken, anayoldan ve yaşlılar panayırının kurulduğu alandan geçmekten kaçındı Jacquemort. Yerleşim yerine girmeden, evlerin arkasında uzanan bir keçiyoluna saptı, evlerin arkasında uzakiler, köylülerin kaba ısırgan diye adlandırdığı ısırganotlarıyla, keneviruzalar yetişiyordu.

Duvar tepelerinde ya da pencere kenarlarında uzanmış olan kediler uyuşuk uyuşuk güneşleniyorlardı. Her şey sakin ve cansızdı. Kendisine sürekli takılan sıkıntıya rağmen gevşiyor ve, hücreler açısından konuşulursa, tıkır tıkır işlediğini hissediyordu psikiyatr.

Sağdaki evlerin ötesinde, kıyısına kadar dopdolu aktığını biliyordu kırmızı derenin; onun biraz ileride sola döndüğünü de biliyordu. Bu yüzden, küçük yolun da aynı açıyı izleyerek döndüğünü görünce şaşırmadı ve şunu düşünmekte haklı olduğuna a zaman inandı: Çiftliklerden oluşan bütün, gözle görülür, sabit bir derinliğe sahipti.

Görünüşe bakılırsa, birkaç dekametre ötede bir topluluk, karmaşık bir işle uğraşıyordu. Oraya doğru hızlı hızlı ilerlediği için, bir çığlık hassas kulakdavullarına vurdu. Jacquemort'un hiç es geçmediği edilgin bir hava taşıyan ve sonuçta, şaşkınlığın da katkısıyla, öfkeye oldukça yaklaşan bir acı çığlığı.

Adımlarını ve nabzını hızlandırdı. Kaba meşeden yüksek bir kapının önünde, bir atı çarmı-

ha geriyordu köylüler. Jacquemort yaklaştı. Altı adam hayvanı tahta kanada dayalı tutuyordu. Yedinciyle, sekizinci ön sol bacağı çivilemeye çalışıyordu. Çivi bukağılığı delip geçiyordu bile; parlak başlı kocaman bir dülger çivisi; kandan bir çizgi hayvanın kahverengi tüyleri üzerinde akıp gidiyordu. Jacquemort'un duyduğu acı çığlığın açıklamasıydı bu.

Köylüler, psikiyatr oradan çok uzakta, örneğin Isles'de bulunuyormuş gibi, ona hiç aldırmadan sürdürüyorlardı işlerini. Yalnızca at, gözyaşları içindeki iri kahverengi gözlerini ona dikti ve zavallı bir özür gülücüğü gönderebilmek için uzun dişlerini açığa çıkardı.

«Ne yaptı?» diye usulca sordu psikiyatr.

Bakan beş altı adamdan biri hiç afallamadan yanıt verdi:

«Bu bir aygır. Kendisini bozdurdu.»

»Pek ağır bir suç değil bu,» dedi Jacquemort.

Konuştuğu adam yanıt vermeden yere tükürdü. Şimdi aygırın sağ bacağını çiviliyorlardı, Jacquemort sivri ucun, bir tokmak darbesiyle, korkudan donuklaşan tüylü deriyi yarıp ete gömüldüğünü görünce ürperdi. Deminki gibi, tüyleri diken diken eden kısa bir çığlık kopardı at. Cellatların, bacağı ağır kapıya yapıştırmak için didinirlerken, olağandışı bir biçimde gerdikleri omuzları çatırdıyordu. Hayvanın dirsekleri biraz bükülmüştü. Bacaklar kendi aralarında, atın anlamlı başını çerçeveleyerek, dar bir açı oluşturuyorlardı. Kanın uyardığı sinekler, daha şimdiden, çivilerin çevresinde, bacaklarını vıcık vıcık yapmaya geliyorlardı.

Arka bacakları tutanlar birbirlerinden uzak-

laşıp, toynakların iç yüzünü, kapının altını kesen kare kirişe dayadılar. Donakalan Jacquemort işlemin tek bir ayrıntısını kaçırmıyordu. Gırtlağında bir ustura bıçağının oluştuğunu hissediyordu, güç bela yuttu onu. Aygırın karnı tir tir titriyor ve yüklü cinsel uzvu çekilip derisinin içine sıkışır gibi oluyordu.

Yolun öte yanından mırıl mırıl bir ses geldi. İki adam yaklaşıyordu, Jacquemort geldiklerini farketmemişti; bir yetişkin ve bir genç. Daha yaşlı olan elleri cebinde yürüyordu. Dev gibi ve kıllıydı, jarse bir fanila kollarını açıkta bırakmıştı, yanık kokan deri bir önlük, bacaklarına çarpıp duruyordu. Perişan ve sağlıksız görünümlü bir çırak olan genç adam, akkor halinde kömürlerle dolu, ağır bir demir kazanı sürükleyerek getiriyordu; kazanın içinden, kızması için oraya konan bir kancanın sapı çıkıyordu.

«Gerçekten,» dedi alçak sesle düşüncesini belirtmekten kendini alamadı Jacquemort, «bu hayvana karşı çok sertsiniz.»

«Bu bir hayvan değil,» dedi köylü, «bir aygır.»

«Hiç de ağır bir suç işlemedi.»

«Özgürdü,» dedi adam. «Kendini bozdurmasaydı.»

«Ama bu onun görevi,» dedi Jacquemort.

Çırak kazanı yere koydu ve bir körükle ateşi canlandırdı. Ustası, bir an, kancayla kömürleri altüst etti, sonra kıvamında olduğuna karar verip, onu kavradı ve aygıra doğru döndü.

Jacquemort geriye döndü ve kaçtı. Kulaklarını yumruklarıyla kapamıştı, kollarını boynuna yapıştırdığı için beceriksizce, atın umutsuz fer-

yatlarını duymamak için de haykırarak, koşuyordu. Küçük alana vardıktan sonra durdu, kilisenin alana çok yakın olduğunu biliyordu. İki yana düştü elleri. Tahtadan hafif bir köprüyü geçerek aştığı kırmızı dere, kırışıksız, kıpırtısız ve temiz, akıp gidiyordu. La Gloire soluk soluğa yüzüyordu, dişlerinin arasında dağılan, rengi kaçmış bir et parçasını kayığına götürmek için.

5

Duraksayarak çevresine bakındı Jacquemort. Çılgınca kaçtığını kimse farketmemişti. Kilise oradaydı; içindekini yutmak için açılmış bir deliği andıran mavi vitrayıyla, bir yumurta gibi. Mırıl mırıl şarkı sesleri yükseliyordu içeriden. Jacquemort kilisenin çevresini dolaştı ve acele etmeden basamakları tırmandı. İçeriye girdi.

Sunağın önünde ayakta durmuş, tempo tutuyordu papaz. Yirmi kadar çocuk, koro halinde, bir kudas âyini ilâhisi okuyordu; ilâhinin ince sözleri Jacquemort'u çok sarstı, daha iyi duymak için yaklaştı o da.

Bir çiçektir akdiken
Yağlı bir parçadır yağ
Mutluluktur b...
Ama İsa bütün bunlardan iyidir.
Hayvanlar içindir ot
Babam içindir et
Baş içindir saçlar
Ama İsa bütün bunlardan iyidir.

Artı-lüks olandır İsa
Fazladan vardır İsa
Lükstür İsa...

Psikiyatr, o anda, ilâhinin yazarının papazdan başkası olamayacağını kavradı ve sözlerin bir kopyasını istemenin kolay olacağını düşünerek, dikkatini güfteye vermekten vazgeçti. Allak bullak olan kafasını biraz huzura kavuşturmuştu müzik. Yineletme çalışmalarında papazı rahatsız etmek istemediğinden, sessizce oturdu. Kilisede hava serindi; çocukların sesi, duvarların dantel biçimi bezeklerine yankılar asarak çınlıyordu kocaman yapıda. Jacquemort bakışlarını orada burada dolaştırırken, kapaklı kürsünün yerine oturtulduğunu ve şimdi, iki büyük menteşe sayesinde, hiçbir yeri kırılmadan yuvarlanabileceğini farketti. Üç kopilin vaftizinden beri buraya uğramadığını kavradı ve zamanın nasıl da geçtiğini düşündü; gerçekten de geçip gidiyordu zaman, çünkü karanlık daha şimdiden mavi vitrayın şiddetini azaltıyor, çocukların sesi giderek yumuşuyordu; işte müzikle karanlık böyle etkiler insanı; elele verince yumuşar ve kanayan ruhunuza derman olurlar.

Kiliseden yatışmış çıktı ve döndüğünde Clémentine'in tepkisiyle karşılaşmamak için, nalbantı görmesi gerektiğini düşündü.

Akşam olmak üzereydi. Havada belli belirsiz dalgalanan yanmış bir tırnak kokusunu burnuyla izleyerek, köy alanına vardı Jacquemort Kaybolmamak için gözlerini yumdu ve burun delikleri onu karanlık dükkâncığa kadar götürdü

orada, bir demirci ateşini durup dinlenmeden canlandırıyordu çırak. Bir at, kapının önünde, son nalının takılmasını bekliyordu. Bacaklarının alt kısımları dışında, henüz kırkılmıştı; atın güzel yuvarlak sağrısını, biraz oyuk sırtını, güçlü göğsünü ve şimşir bir kenarlık gibi sert, fırçamsı yelesini hayranlıkla seyretti Jacquemort.

Nalbant karanlık kovuktan çıktı. Gerçekten de, Jacquemort'un bir saat önce, aygıra işkence yapmak üzere yoldan gelirken gördüğü oydu.

«İyi günler,» dedi Jacquemort.

«İyi günler,» diye yanıt verdi nalbant.

Sağ elindeki uzun bir kıskacın ucunda kıpkırmızı bir nal tutuyordu. Sol kolunun ucundan ağır bir çekiç sarkıyordu.

«Bacağını kaldır,» dedi ata.

At emre uydu ve göz açıp kapayana kadar nallandı. Kömürleşen tırnaktan kesif, mavi bir duman yükseliyordu, etraf kararda. Jacquemort öksürdü. At ayağını yere bastı ve nalını denedi.

«Oldu mu?» diye sordu nalbant. «Çok küçük gelmedi ya?»

At hayır diye işaret etti, başını nalbantın omzuna dayadı, o da atın burnunu okşadı. Sonra, sakin adımlarla uzaklaştı hayvan. Yerde, bir berber dükkânındaki gibi, yığınla küçük kıl tepeciği vardı.

«Hey!» diye seslendi nalbant çırağına. «Gelip bunları temizleyeceksin...»

«Olur,» dedi çırağın sesi.

Nalbant içeriye girmeye hazırlanıyordu, Jacquemort elini onun kolunun üstüne koydu.

«Bakın...»

«Ne var?» diye sordu nalbant.

«Yardaki eve uğrayabilir misiniz? Çocuklardan biri yürüyor.»

«Acele mi?» diye sordu adam.

«Evet,» dedi Jacquemort.

«Kendisi gelemez mi?»

«Hayır.»

«Gidip bakacağım,» dedi nalbant.

Elinde eski bir süpürgeyle gelen ve etrafa saçılan kılları iğrenç görünümlü bir yığın oluşturarak toplamaya başlayan çırağın yanından geçerek dükkânına girdi. Jacquemort eşiğe kadar ilerledi. İçerisi çok karanlıktı ve saçtığı portakal rengindeki lekeyle eşyaları uyumsuz gölgelere boğup kirleten ateş, insanın gözlerini kamaştırıyordu. Jacquemort, lekenin yakınında, örsü, yanında da, demir bir tezgâhın üzerinde uzatılmış olan, insan biçiminde, belirsiz bir cismi seçebildi; kapıdan gelen ışık maden grisi bir yansımayla süslüyordu onu.

Ama nalbant, not defterine göz attıktan sonra, dönüp ona doğru gelmeye başlıyordu, bile. Jacquemort'un yaklaşmış olduğunu görünce kaşlarını çattı.

«Dışarıda bekleyin,» dedi. «Burası dingonun ahırı değil.»

«Özür dilerim,» diye mırıldandı iyice meraklanan Jacquemort.

«Yarın uğrarım,» dedi nalbant. «Yarın sabah saat onda. Her şey hazır olsun. Hiç kaybedecek zamanım yok.»

«Anlaşıldı,» dedi Jacquemort.». «Teşekkür ederim.»

Adam dükkânına girdi. Çırak kılları toplamayı bitirmişti, onları ateşe verdi. Çıkan pis ko-

kuyu duyunca düşecek gibi olan Jacquemort hızla uzaklaştı.

Dönüşte, yol üzerinde, bir tuhafiye-terzi dükkânı farketti. Camın ardındaki aydınlık odada, açık seçik görülen yaşlı bir hanım vardı İngiliz işlemesiyle süslenmiş yeşilli beyazlı bir giysiyi bitirmek üzereydi. Jacquemort durdu, düşündü ve yeniden yürüdü. Eve iyice yaklaştığında tıpatıp aynı giysiyi Clémentine'in bir kaç gün önce giydiğini anımsadı. Yeşil beyaz çizgili, İngiliz işlemesinden bir yakası ve kol ağızları olan bir giysi. Oysa Clémentine köyden giyinmiyordu, değil mi? Evet mi, hayır mı?

6

9 mart

Jacquemort yataktan kalkıyordu. Bütün geceyi, hizmetçiyi konuşturmaya çalışarak geçirmişti boşuna. Sonunda da, her zamanki gibi, kızın izin verdiği tek durumda, yine şu dört ayak durumunda çiftleşmişlerdi. Bu usandırıcı suskunluk Jacquemort'u yoruyordu, kesin sorularına belirsiz yanıtlardan başka karşılık alamaması, avunabilmesi için ellerinin kokusunu, bu kızın cinsel uzvunun kokusunu gerekli kılıyordu. Kız yokken ona öfkeleniyor, çocuksu bir bahane hazırlıyordu; onu bulur bulmaz, mücadele edemeyeceği kadar doğal, kendisinde tam bir yılgınlıktan başka şey yaratmayacak kadar da basit olan bir sessizlik ve durgunluk elini kolunu bağlıyordu. Avuç içini kokladı, hayalinde, yolunu bulur-

ken ve sertleşirken gördü kendini — bu anı, yorgunluğuna rağmen etini neredeyse kızıştırıyordu.

Ellerini yıkamaktan kaçınarak, temizliğini tamamlarken, gidip Angel'i görmeye karar verdi. Bir dinleyiciye ihtiyacı vardı.

Angel odasında olmadığından —birbirini izleyen üçer tıklamadan üç dizinin yanıtsız kalması bu olgunun kesin kanıtıydı— aynı yöntemle başka başka odaları yokladı ve ilgilinin dışarıya çıkmış olduğu sonucuna vardı.

Testere sesleri geliyordu bahçeden. Oraya gitti.

Bir yoldan saparken, parmaklarını gizlice kokladı. Koku dayanıyordu.

Testerenin hışırtısı giderek belirginleşiyordu. Garaja doğru ilerlerken, Angel'i gördü, üstünde mavi kumaş pantolonu vardı, ceketsizdi, iki desteğin üstüne oturtulmuş ağır bir kalası testereyle kesiyordu.

Jacquemort yaklaştı. Kalasın eğri büğrü ve yarık ucu, boğuk bir ses çıkararak yere çarptı. Taptaze, reçineli, sarı bir talaş yığını daha şimdiden desteklerin altında yükseliyordu.

Angel doğruldu ve testeresini bıraktı. Elini psikiyatra uzattı:

«Görüyorsunuz ya,» dedi. «Öğütlerinize uyuyorum.»

«Bir tekne mi?» diye sordu Jacquemort.

«Bir tekne.»

«Tekne yapmasını biliyor musunuz?»

«Çok şey istemeyeceğim ondan,» dedi Angel. «Yeter ki yüzsün.»

«Öyleyse bir sal yapın,» dedi Jacquemort. Karedir, yapması daha kolay.

«Evet,» dedi Angel. Ama bu kadar güzel olmaz.

«Suluboya gibi,» dedi Jacquemort.

«Suluboya gibi.»

Angel testeresini bıraktı ve biraz önce kesmiş olduğu kalası kaldırdı.

«Ne işe yarayacak bu?» diye sordu Jacquemort.

«Bilmiyorum,» dedi Angel. «Şimdilik kötü uçları kesiyorum. Temiz parçalar üstünde çalışmak istiyorum.»

«İşinizi iki kat artırıyorsunuz...»

«Bu önemli değil. Yapacak başka işim yok.»

«Tuhaf,» diye mırıldandı psikiyatr. Gereçlerinizi düzene koyarak işe başlamasaydınız, çalışamaz mıydınız?»

«Çalışabilirdim, ama hoşuma gitmezdi.»

«Peki, uzun zamandan beri mi böylesiniz?»

Gözlerinde kurnaz bir ışıkla, ona baktı Angel.

«Söyleyin bakalım, bu kurallara uygun bir sorgulama, değil mi?»

«Hiç de değil!...» diye karşı çıktı Jacquemort, bir deliği açmak için tek taraftan soluk alma bahanesiyle, parmaklarını burnunun önünden geçirerek.

«Meslek aşkınız mı depreşti?»

«Hayır,» dedi Jacquemort. «Başkalarıyla ilgilenmezsem, kimle ilgilenebilirim?»

«Kendinizle elbette,» dedi Angel.

«Boşluk olduğumu pekâlâ biliyorsunuz.»

«Nedenini kendinize sorsaydınız ya! Bu bile birazcık dolmanız için yeterli olurdu.»

«Saçma sapan lâflar,» dedi Jacquemort.

«Hâlâ psikanaliz yapacak kimse bulamadınız mı?»

«Bulamadım...»

«Hayvanları deneyin. Artık yapılıyor bu.»

«Nereden biliyorsunuz bunu?» dedi Jacquemort.

«Okudum.»

«İnsan her okuduğuna inanmamalı,» diye ciddi ciddi karşılık verdi psikiyatr.

Sağ başparmağının iç yüzünde gerçekten özgün bir koku kalmıştı.

«Yine de deneyin,» dedi Angel.

«Size söylemek istediğim...» diye başladı psikiyatr ve birdenbire sustu.

«Ne söyleyeceksiniz bana?»

«Hayır,» diye kestirip attı Jacquemort. «Size bunu söylemeyeceğim. Doğru olup olmadığını kendim göreceğim.»

«Bir tahmin miydi?»

«Bir varsayım.»

«İyi,» dedi Angel. «Ne de olsa, kendi sorununuz.»

Garaja doğru döndü. Açık kapıdan içeriye bakınca, arabanın arkasıyla, sağda duvara dayanan ve esneyerek eğilip bükülen, birbirlerine bağlı tahta desteleri görülüyordu.

«Tahtadan yana sıkıntınız yok,» diye bir değerlendirme yaptı Jacquemort.

«Her şeye, karşın, oldukça büyük bir tekne olacak bu,» dedi Angel.

İçeriye girdi ve bir tahta seçti. Jacquemort göğe baktı. Bir tek bulut yoktu.

«Sizi yalnız bırakıyorum,» dedi. «Köye gidiyorum.»

«İyi şanslar!»

Az sonra yeniden başladı testere gürültüsü ve Jacquemort garajdan uzaklaştıkça azaldı. Bahçe parmaklığında, sesi duymuyordu artık. Tozlu yola çıktı. Orada Angel'le konuşurken, köyün çıkışında, duvarın üstünde oturan iri karakediyi anımsamıştı birdenbire. Ona hak veren ender yaratıklardan biri.

Kuşkusuz, kedinin en sevdiği yerdi o duvar. Emin olmak için adımlarını hızlandırdı. Aynı zamanda, başparmağını burnunun ucundan geçirdi ve kokuyu derin derin içine çekti. Koku hayalleri maddeleştiriyordu; hizmetçinin gürbüz sırtını ve tokmak darbeleri altında yay gibi eğilip bükülen yuvarlak kalçalara yapışmış Jacquemort'u. Yürümeyi kolaylaştıran hayaller.

7

24 mart

Yolda, samanları sürükleyip götürüyordu rüzgâr; kapılardaki ince gediklerin, hayvan yataklarından koparıp aldığı samanları, ambarların çevresinde uçuşan samanları, güneşte unutulmuş yığınlardaki eski samanları. Sabah çıkmıştı rüzgâr. Serpintilerin ak şekerini almak için kazımıştı deniz yüzeyini, keskin süpürgeotlarını çın çın öttürerek yara tırmanmıştı; en ufak kö-

şede kendine bir düdük yontarak, şurada burada daha oynak bir kiremiti kaldırarak, geçmiş sonbahardan kalan yaprakları, çürümüş şeylerden oluşan gübreye yem olmaktan kurtulan kararmış filigranları sağa sola yuvarlayarak, gri tozdan bir halı desenini tekerlek izlerinden çıkararak, suyu çekilmiş küçük bataklıkların sert kabuğunu törpüsüyle sıyırarak dolaşıyordu evin çevresini.

Köyün sınırında bir hava girdabı oluşuyordu. Çalı çırpı, çılgınca savrulan otlar, değişken bir koninin ucunda fır dönmeye başladılar. Eşyükselti eğrisini izleyen bir kurşunkalemin ucu gibi, rasgele yer değiştiriyordu koninin ucu; yüksek gri duvarın yanında, süngersi, yumuşak ve kara bir şey vardı; girdabın ucu beklenmedik bir zikzak çizerek ona yaklaştı. Bir karakedinin boş ve hafif kılıfıydı bu; özsüz, ele gelmez ve kuru bir kedinin. Girdap, alabildiğine sakar hareketlerle bir kumsalda yuvarlanan bir gazete gibi, cansız, eklemsiz yolun üstüne yuvarladı onu; rüzgâr uzun otların uçlarına tiz ses telleri geriyordu — kedinin hayaleti gülünç bir sıçrayışla yerden koptu ve dengesizce yeniden düştü. Rüzgârdaki ani bir değişiklik onu bir çite yapıştırdı, sonra bir sonraki vals için yeniden kavradı kemiksiz kuklayı. Birdenbire bayırın üstünden sıçradı kedi, çünkü yol dönüyordu; tarlaların içinden, kestirmeden gitti; yeni bitmiş başakların yeşil uçları arasında, onlara dokununca elektriklenerek, oradan oraya sarhoş bir karga gibi uçarak koşuyordu; kurumuş otların kusursuz boşluğunca boş, güneşte unutulmuş yığınlardaki eski samanlar gibi.

8

30 mart

Jacquemort bir sıçrayışta yola çıktı ve temiz havayı içine çekti. Ona, yarım yamalak açıklayabildiği şeyleri anımsatan değişik ve alışık olmadığı kokular duyuyordu. Kara kedinin zihni özünü bütünüyle emdiğinden bu yana, tam bir haftadır şaşkınlıktan şaşkınlığa geçiyor, bu karmaşık ve aşırı duygusal dünyada başının çaresine bakmayı güç belâ öğreniyordu. Tam anlamıyla yeni bir davranış biçimi edindiğini söylemek yanlış olurdu; bedensel alışkanlıkları ve belli başlı tepkileri karakedininkilerle karşılaştıklarında fazla değişikliğe uğramayacak kadar derindeydi; karakedinin Jacquemort'a oranla zayıf kalan yoğunluğu, etkisinin azlığını açıklıyordu; şimdi, ayağıyla kulağını kaşıma ya da çenesini yumruklarına dayayıp, çömelerek yatma ihtiyacı duyduğuna, çevresindekileri —ve kendi kendini— inandırmak için giriştiği denemeleri gülünç buluyordu. Ama derinliği az olmasına karşın, çok çekici olduğunu sezinlediği, istekler, duygular, hatta düşüncelerden oluşan bir bütün kalıyordu geriye: örneğin kediotu; birkaç metre ötede bir kediotu yığınının bittiğini sezdi. Bununla birlikte, bile bile sırtını döndü ona ve yar yolunda, köye karşıt yönde ilerledi. Çok akıllıca bulduğu bir düşünce yol gösteriyordu ona.

Sarp kenara ulaştı ve zorlanmadan, herhalde taşların yuvarlanmasıyla oluşmuş, belli belirsiz bir keçiyolu buldu. Duraksamadan, sırtını boşluğa vererek inmek için ellerini kullanarak keçi-

yoluna girdi. Ayaklarının altında taşlar kopup yuvarlanınca biraz heyecanlandı, ama inişinde, şimdiye kadar farkına varmadığı güven verici bir çeviklik vardı kuşkusuz. Birkaç saniyede yarın dibine indi. Sığ deniz, yardan yuvarlanan taşlardan oluşan ve parçalanmış kayaların çevreleyip, derin su birikintilerinin oyduğu dar bir şeridi açığa çıkarıyordu. Canlı adımlarla su birikintilerinden birine doğru yöneldi Jacquemort. Kenara vardı, uygun bir köşe seçti ve kolunu sıvayarak çömeldi. Gergin parmakları suyu yalıyordu.

On saniye kadar geçti. Sonra, küçük sarı bir balık, yeşil bir otun ardından kafasını çıkardı. Su birikintisinin bitki kaplı dibinde ancak seçilebiliyordu, ama Jacquemort balığın narin solungaçlarının titreştiğini görüyor ve yüreği hazla doluyordu.

Bir hamlede uzandı kolu; hayvancığı yakaladı ve burnuna götürdü. Gerçekten güzel kokuyordu.

Dudaklarını yalayarak ağzını açtı ve dipdiri oynayan balığın başını hiç duraksamadan kıtır kıtır yedi.

Çok lezzetliydi. Su birikintisinde de yığınla vardı.

9

16 nisan

Tezgâhın üstüne perçin çekicini ve üzengi yastığını bırakıp, kolunun tersiyle alnını sildi Angel. Sancağın borda kaplamalarını henüz bitir-

mişti. Kırmızı bakır çiviler çukurlaştırılmış tahtanın açık renginde hoş bir leke dizisi oluşturuyordu. Tekne biçimleniyordu. Denize doğru çevrilmiş bir meşe yatağın üzerinde duruyordu, yardan aşağıya inecek olan meşeden iki rayın başlangıç noktası orasıydı.

Teknenin yakınında, atölyenin bir köşesini kaplayan talaş ve yonga yığınıyla oynuyordu üç çocuk. Gelişmeleri tuhaf denecek kadar hızlı olmuştu; ayaklarında demirden küçük ayakkabıları, üçü de yürüyordu şimdi; yalnız Citroën'in ayakları akşamları hâlâ biraz kanıyordu, ama Joël'le Noël, daha kaba saba oldukları için, dayanıyorlardı; derileri tırnak gibi sertleşiyordu.

Angel şaşırıyordu; saati gelmişti ve hizmetçi görünmüyordu. Oysa, çocukların ikindi kahvaltısı yapmaları gerekiyordu. Hizmetçinin dışarıya çıkmış olduğunu anımsadı birdenbire. İç çekerek, saatine baktı. Aslında, Clémentine onlara yemek vermeyi giderek daha az unutuyor ve Angel onu biraz kınayacak olsa, tiksinti verici ve neredeyse haklı çıkan, güven dolu bir biçimde, küstahça yanıt veriyordu. O zaman çocukların kendisine hemen hemen alayla baktıklarını ve annelerinin yanında yer aldıklarını gören Angel ne yapacağını şaşırıyordu.

Çocukları inceledi ve Citroën'in kendisini tedirgin eden kara gözleriyle karşılaştı. Biraz kızgınlıkla, hakettiklerini alıyorlar, dedi kendi kendine. Angel'in de tek isteği onları şımartmak, öpmekti, ama hiç yüz bulamıyordu.

Kendilerine hoyrat davranılmasından hoşlanıyorlar, diye düşündü, yüreği hınçla dolu.

Yine de onlara doğru yürüdü.

«Kahvaltıya gelin yumurcaklar,» dedi.

Joël'le Noël başlarını kaldırıp, homurdandılar.

«Antin'i istiyom,» dedi Joël.

«Antin,» diye yineledi Noël.

«Clémentine burada yok,» dedi Angel. «Gelin, gidip arayalım onu.»

Citroën vakur adımlarla önünde yürüyordu. Angel ellerini ikizlere uzattı. Elini tutmadan, bir talaş ve yonga bulutu içinde ayağa kalktılar ve beceriksizce koşarak, kardeşlerinin yanına gittiler. Angel terli ve sinirli olduğunu hissetti. Buna karşın, onları uzaktan izledi, çünkü sarp bahçede sayısız tuzak bulunuyordu; sinirlenmesine karşın, başlarına bir kaza gelmesinden hiç hoşlanmayacaktı.

Çocuklardan bir saniye sonra vardı evin girişine ve onları içeride yakaladı. Noël tiz bir sesle annesini çağırıyor, Joël de ona karşılık veriyordu.

«Yeter,» dedi Angel, belli bir kararlılıkla.

Şaşıran çocuklar durdu.

«Mutfağa gelin,» diye sürdürdü Angel.

Hazır hiçbir şey bulamadığı için biraz şaşkındı. Her şeye karşın, bu kahvaltıyı hazırlayabilirdi Clémentine. Beceriksizce, süt kâselerinin ve reçelli ekmeklerinin önüne oturttu çocukları, sesli sesli tıkındıkları sırada kapıya doğru yürüdü. Az kaldı Jacquemort'a çarpacaktı.

«Clémentine'i görmediniz mi?» diye sordu.

Psikiyatr, kedice bir hareketle, elini kulağının üstünden geçirdi.

«Şey...» diye yanıt verdi kendini ele vermeden.

«Şu kedi tavırlarınızı bırakın,» dedi Angel. «Kediliğe benden daha hevesli değilsiniz. Karımın nerede olduğunu söyleyin bana.»

«Üzgünüm,» dedi Jacquemort, «ama yemek odasına yanlışlıkla girdim, orada.»

«Ee, ne olmuş?» diye homurdandı Angel.

Jacquemort'u kenara itti ve öfkeli öfkeli yürüyüp gitti. Öteki onu izliyordu. Belli ki, çocuklarıyla ilişkilerindeki yetersizliği yüzünden duyduğu tiksintiyi kırgınlığa dönüştürmek istiyordu Angel, ama Jacquemort'a bunu belirtmekten kaçındı.

Angel kırıcı bir cümle hazırlıyordu. Tepesi ender atardı; hep de çocuklar yüzünden. Onlarla daha fazla ilgilenmeliydi. Sinirliydi. Yüreği güm güm atıyordu. Dünya umurunda değildi Clémentine'in.

Kapıyı hızla açtı ve oracıkta kalakaldı. Yemek odasındaki masanın üstüne uzanmış, pantalonunu dizlerine kadar indirmiş, cin çarpmış gibi soluyor ve kıvranıyordu Clémentine. Elleri, iki yanda, çırpınarak kasılıyordu. Masanın cilası üstünde, kalçaları çalkalanıyor, inip kalkıyor ve dudaklarının arasından hafif bir inilti çıkarken, bacakları aralanıyordu. Orada bir an alık alık durdu Angel, sonra gerilemeye başladı. Yavaş yavaş pancar gibi oldu yüzü. Kapıyı kapadı ve hızlı adımlarla bahçeye çıktı. Jacquemort basamaklı sekinin üzerinde durdu ve Angel'in, yolun dönemecinde kaybolduğunu gördü. Gerisin geri geldi o da mutfağa girdi.

«Acaba...» diye mırıldandı.

Becerikli bir iki hareketle, kopillerin dağıttıklarını topladı. Tıka basa doymuş, neşeyle cı-

vıldaşıyordu çocuklar. Yüzlerini sildi ve onları dışarıya itti.

«Gidip babayla oynayın...» dedi.

«Antin'i istiyom,» dedi Joël.

«Antin...» dedi Noël.

Citroën hiçbir şey söylemedi ve arabalığa doğru yola koyuldu, kardeşleri onu izledi. Jacquemort kaşlarını çatarak bekledi bir an. Duraksadı, sonra yemek odasına döndü. Bu kez yemek masasının üstünde, edepsiz çırpınışını sürdürüyordu Cleméntine. Psikiyatr odanın havasını içine çekti. Sonra, isteksizce uzaklaştı ve odasına çıktı. Yatağına uzandı ve yaptığına inanmadan, mırmırlanmayı denedi. Her şeye karşın, doyurucu biçimde mırmırlanmaktan aciz olduğunu kabullenmek zorunda kalıyordu. İyi ama, birkaç hafta önce psikanaliz yaptığı karakedi mırmırlanabilmiş miydi? Sonra da, yeniden, ilginç olan konuyu düşünmeye koyuldu; Clémentine'i. Belki de dokunmalıydı. Parmaklarını kokladı. Hizmetçinin kokusu henüz bütünüyle kaybolmamıştı; ama dünden kalmıştı ve belli belirsizdi. Jacquemort yatağında rahattı, kuşkusuz. Ama aşağıdaki kadın; kuşkusuz o da kıvranmayı sürdürüyordu. Yatağına oturdu, ayağa kalktı, aşağıya indi ve yemek odasının kapısı önünde durdu. Kulak kabarttı. Hiç ses yoktu. İçeriye girdi.

Clémentine yarı çıplak uyuyordu şimdi; en azından kıvranmayı kesmişti, yanağını masaya dayamış, kalçaları ortada, dinleniyordu. Jacquemort anlaşılmaz bir sıkıntıya kapıldı. Yaklaştı. Onu duyunca kıpırdadı ve dirseğine dayanarak doğruldu Clémentine. Jacquemort hareketsizleşmişti.

«Özür dilerim,» dedi. «Çağırdığınızı sandım.»

Clémentine'in gözleri mosmordu, bulanık görüyordu.

«Ne işim var bu masanın üstünde?» dedi.

«Şey...» diye mırıldandı Jacquemort. «Bilmiyorum. İyice sıcak basmış olmalı.»

O zaman, derbederliğinin farkına vardı Clémentine.

«Bir rüya gördüm,» diye başladı.

Sonra da, biraz önce Angel'e olduğu gibi, saçlarının dibine kadar kıpkırmızı kesildi.

«Acaba?...» diye yeniden söze başladı.

Çıplak butlarını gizlemeye çalışmadan oturdu.

«Önünde sonunda,» diye mırıldandı, «vücudumu daha önce gördünüz.»

Zor durumda kalan Jacquemort ağzını açmadı.

«Sanırım heyecanlandım,» dedi giyinmeye başlayarak.

«Korkarım evet...»

«Demek öyle,» dedi Clémentine, «bilemiyorum. Çocukların kahvaltısını hazırlayacaktım ve... ne bileyim işte, şimdi buradayım.»

Kafasını yokladı.

«Bu masaya devrilmiş olduğumu anımsıyorum. Kafamda bir şiş var.»

«Şeytan aldatmış...» dedi Jacquemort.

Clémentine pantolon düğmelerini iliklemişti, saçlarını düzeltiyordu.

«Eh ne yapalım! Böyle şeyler oluyor,» diye bağladı. «Vazgeçebileceğimi sanıyordum. Gidip kahvaltılarını hazırlayacağım.»

«Kahvaltı yaptılar,» diye açıklamada bulundu Jacquemort.

Clémentine'in suratı karardı.

«Kim verdi kahvaltılarını?»

«Kocanız,» dedi Jacquemort. «Yüzlerini bezle silen de benim.»

«Angel buraya mı geldi?»

«Evet,» dedi Jacquemort yavan bir sesle.

Clémentine önünden geçti ve aceleci adımlarla bahçeye çıktı. Yolun dönemecine vardığında, hemen hemen koşuyordu. Jacquemort derin derin düşünerek odasına çıktı. Demek ki vardı. Ama yalnız o.

10

Angel perçin çekicini yeniden eline almıştı, öteki bordayla uğraşıyordu. Clémentine, böylesine hızlı koştuğu için kıpkırmızı, göründüğünde, üzengi yastığını teknenin içinde yan kaplamaya dayıyordu. Clémentine'i görünce neşeli bir cıyaklama kopardı ikizler; Citroën de ona yaklaştı ve elini tuttu. Angel gözlerini kaldırdı, her şeyi not etti ve kasıldı kaldı.

«Onlara kahvaltılarını kim verdi?» dedi Clémentine.

«Ben,» diye yanıt verdi Angel, sertçe.

Sesindeki bir şey Clémentine'i şaşırttı.

«Hangi hakla?»

«Yeter!» dedi Angel, kaba.

«Hangi hakla bu çocuklara kahvaltı verdiğini soruyorum sana, onlarla ilgilenmeyeceğini kararlaştırmıştık.»

Ağzını kapamaya fırsat bulamadan hızla inti tokatlar. Clémentine, darbenin etkisiyle sarsıldı. Çarşaf gibi bembeyaz, hırstan titriyordu, Angel.

«Yeter!» diye homurdandı.

Clémentine elini duraksayarak yanağına götürürken, Angel yatışır gibi oldu.

«Üzgünüm,» dedi sonunda. «Ama çok ileri gidiyorsun.»

Çocuklar bağırmaya başladı, Citroën eğildi ve yerden bir çivi aldı. Angel'e yaklaşarak, küçük ellerinin tüm gücüyle onun bacağına sapladı çiviyi. Angel kımıldamıyordu. Clémentine, hıçkırıklı kahkahalarla gülmeye başladı.

«Yeter,» diye yineledi Angel, gergin.

Clémentine sustu.

«Aslında,» diye sürdürdü Angel, «üzgün değilim. Daha hızlı vurmadığıma yanıyorum.»

Clémentine başını salladı ve uzaklaştı. Üç çocuk onu izledi. Citroën, zaman zaman dönüyor ve babasına pis bir bakış fırlatıyordu. Angel düşünceli duruyordu. Biraz önceki olayı kafasında canlandırdı ve tedirgin tedirgin kıpırdandı; sonra hayalinde, karısını yemek odasının masası üstünde uzanmış gördü ve değişken kırmızılık şakaklarıyla alnına yayıldı. Artık evine dönmeyeceğini biliyordu. Rahat rahat uyuyabilmek için yeterince talaş ve yonga vardı hangarda, geceler de ılık geçiyordu. Sol bacağı hafif kaşınıyordu. Eğildi ve çiviyi çekti; incecik, yaldızlı bir çivi; yeşilimsi çuval bezinden pantolonunun üzerinde, tahtakurusu büyüklüğünde kahverengi bir leke vardı. İnsanın gülesi geliyordu. Zavallı kurtçuklar.

11

20 mayıs

Angel şantiyesinde yaşamaya karar verdiğinden beri, eve uğramıyordu Jacquemort. Clémentine'in yanında hiç de rahat hissetmiyordu kendini. Çok değişik bir düzlemde, fazlaca anaydı kadın. Jacquemort bunda herhangi bir kötülük görmüyordu, çünkü boş olduğunu ileri sürüp, bundan ötürü ahlâki değer kavramına pek yabancı kaldığı sonucunu çıkarırken, yalan söylemiyordu. Ne var ki, Clémentine'in tutumu bedensel açıdan rahatsız ediyordu onu.

Bahçede, ağzısıkı tiryakiye yüreklilik ve kararlılık kazandıran belâ — aratır çiçeğinin bol yetiştiği bir köşede uzanmış, köşeli birkaç sapı dalgın dalgın geveliyordu. Şu inişsiz çıkışsız günün sonunu onunla geçirmesi gereken Culblanc'ın, yanına gelmesini bekliyordu. Bu çıkış düşüncesi, uygun durup durmadığını anlamak için, pantolonunu eliyle yoklamasına neden oldu. O buluşmada, her zamanki gibi, psikiyatr sapıyla son bulacaktı kuşkusuz.

Çakılların gıcırdadığını duydu ve oturdu. Hantal, toplu, düztaban, sırtında ağır bir köylü ceketi, hizmetçi göründü ve yanına oturdu.

«İşin bitti mi?» diye sordu Jacquemort.

«Bitti,» diye göğüs geçirdi hizmetçi. «Çocuklar yattı.»

Giysisinin düğmelerini çözmeye başlamıştı bile, ama Jacquemort onu durdurdu.

«Biraz konuşsak mı?» diye öneride bulundu.

«Bunun için gelmedim,» dedi hizmetçi. «Şey yapmaya varım, ama konuşmaya hayır.»

«Bir tek şey sormak istiyorum sana,» dedi Jacquemort.

Hizmetçi giysisini çıkardı ve otların üstüne oturdu. Bahçenin bu uzak köşesinde, sanki küçük bir kutunun içindeydiler. Zaten, en ufak bir yakalanma tehlikesi yoktu; ne Angel, ne de Clémentine gelebilirdi buraya. Kızın sabrını taşırmamak için Jacquemort da soyundu. Hizmetçi ona bakmaktan kaçınıyordu. İkisi de, otların üstünde çırılçıplak, biraz gülünçtüler. Hizmetçi yüzükoyun yattı, sonra dört ayağı üstünde doğruldu.

«Sizi bekliyorum,» dedi.

«Tuh be!» diye karşı çıktı Jacquemort. «Hem ben, her şeyden önce bu aptal pozisyondan usandım.»

«Haydi,» dedi hizmetçi.

«Dayanılır gibi değil,» dedi Jacquemort.

Sert bir itişle hizmetçinin dengesini bozdu. Kız toparlanmaya fırsat bulmadan, sırtını yere yapıştırmış ve üzerine uzanmıştı. Hizmetçi kudurmuşçasına karşı koydu.

«Hayır,» dedi, «bu olmaz! Böyle olmaz! Sapık!»

Jacquemort sıkı sıkı tutuyordu onu.

«Seni bırakırım,» dedi Jacquemort. «Ama önce, neden başka türlü yapmak istemediğini söyle bana.»

Jacquemort üstünlüğünü pekiştirdi. İstediği zaman elde edebilirdi onu.

«Eğer söylemezsen, böyle yaparım.»

Bu kez, hırsından ağlayarak kekelemeye başladı hizmetçi.

«Hayır... Cehennemin dibine gidin. İstemiyorum. Çok iğrençsiniz.»

«Haydi canım!» diye terslendi Jacquemort. «İyice kaçıksın sen.»

«Konuşmak istemiyorum,» dedi hizmetçi.

«Konuşacaksın,» dedi Jacquemort.

Başını eğdi ve bir meme ucunu dişlerinin arasına aldı.

«Söylemezsen, bu parçayı yerim, inan,» dedi, ağzı dolu olduğu için biraz zor konuşarak.

Şiddetli bir gülme isteği duyuyor, böyle kalamayacağını seziyordu. Yine de, biraz kuvvetli dişlemiş olmalıydı onu, çünkü hizmetçi çığlık attı ve iyice gözyaşlarına boğuldu. Jacquemort onu zorlamak için bundan yararlandı.

«Söyleyeceğim, size» diye inledi hizmetçi. «Ama çıkın. Hemen. Hemen.»

«Her şeyi söyleyecek misin?» dedi Jacquemort.

«Söz veriyorum,» dedi kız. «Kalkın üstümden... Kalkın... Of!...»

Jacquemort onu bıraktı ve soluk soluğa yana çekildi. Kızı tutmak zordu. Hizmetçi oturdu.

«Konuş, şimdi,» dedi Jacquemort. «Yoksa yeniden başlarım. Neden böyle yapıyorsun? Bunun anlamı ne?»

«Hep böyle yaptım,» dedi kız.

«Ne zamandır?»

«Başından beri.»

«İlk kez kiminle yaptın?»

«Babamla.»

«Peki neden böyle?»

«Bana bakmak istemediğini söylüyordu. Cesaret edemediğini.»

«Utanıyor muydu?»

«Utanmanın ne olduğunu bilmeyiz burada,» dedi hizmetçi sert, sert.

Memelerini elleriyle kapatıyor, ama butlarını kalkık ve ayrık tutuyordu. Sıkılganlık bu, diye düşündü Jacquemort.

«Kaç yaşındaydın?»

«On iki.»

«Neden sana bakmaya cesaret edemediğini anlıyorum.»

«Hayır, anlamıyorsunuz,» dedi hizmetçi. «İstemiyordu, çünkü çok çirkin olduğumu söylüyordu. Bunu söyleyen de babam olduğuna göre, haklıydı; işte şimdi de sizin yüzünüzden babama karşı geldim ve kötü bir kız oldum.»

«Bundan hoşlanıyor musun?» diye sordu Jacquemort.

«Neden?»

«Böyle yapmaktan?»

«Ne yani, soru mu bu?» dedi hizmetçi. «Yapmak istiyor musunuz, istemiyor musunuz?»

«Her zaman istemem böylesini,» dedi Jacquemort. «En iyi şeyler bile zamanla usanç verir.»

«Öyleyse, hayvanlardan farkınız yok,» dedi hizmetçi.

Ayağa kalktı ve giysisini aradı.

«Ne yapıyorsun?» dedi Jacquemort.

«Gidiyorum. Kendimden utanıyorum.»

«Senin bir suçun yok,» dedi Jacquemort.

«Var,» dedi kız. «Yapmamalıydım; başından beri.»

«Bana biraz daha fazla şey anlatsaydın,» de-

dı Jacquemort, «duyarlığını değerlendirmeyi deneyebilirdim. Ama hiç de konuşkan değilsin.»

«Bayan söylemişti bana,» diye homurdandı dadı. «Sizi görmek istemiyorum artık.»

«İyi ya!» dedi psikiyatr sertçe. «Kaderime razı olurum.»

«Hiçbir şey de söylemeyeceğim size. Bütün pis eğilimlerinizi doyurmak için gelmedim buraya.»

Jacquemort alaylı alaylı güldü ve giyinmeye başladı. Bu zavallıya ciddi ciddi psikanaliz yapacağını hiç ummamıştı. Daha iyisini bulacaktı. Ayakkabılarını giydi, ayağa kalktı. Hizmetçi hâlâ sızlanıyordu.

«Çek git başımdan,» dedi Jacquemort ağır ağır.

Burnunu çekerek emre uydu kız. Jacquemort'dan nefret ediyor olmalıydı. Bu açıdan, başarılı bir analiz yaptığını düşünerek gülümsedi psikiyatr. Sonra da, çevik bir sıçrayışla, oradan geçen gecikmiş bir kelebeği yakaladı ve memnun memnun mideye indirdi.

12

13 temmuz

Evin basamaklı sekisinin önünde, çakıl dökülmüş düz bir alan vardı; karınlarını doyurup, şu sırada büyüklere yemeklerini veren dadının kendilerini öğle uykusuna yatırmasını bekleyen üç çocuk, sevinç içinde oyun oynuyorlardı orada. Böylece, yemek odasının pencerelerinden izlemek mümkün oluyordu onları. Bu sıkıcı iş de,

o yönde oturan Jacquemort'a düşüyordu. Karşısında, fırınlanmış ekmek içinden topçukları, parmakları arasında dalgın dalgın yuvarlıyordu Clémentine; bir işse bu, nankör bir işti (ve bir işti). Ancak yemek saatlerinde görüyorlardı birbirlerini. Clémentine, Jacquemort'un o evde kalmasını ister görünüyor, ama ona önemsiz şeyler söylemekle yetiniyordu genelde; öte yandan, Jacquemort da kişisel konuları açmayı hiç göze alamıyordu.

Suratı bir karış olan ve sessiz duran Culblanc, bir sahan getirip, Jacquemort'un önüne koydu. Jacquemort sahanın kapağını açtı ve şöyle dedi kibarca:

«Önce siz alın, Clémentine, lütfen.»

«O sizin için,» dedi Clémentine.» «Yalnız sizin için. Bir kedinin ağzına lâyık.»

Biraz şakacı bir tavırla gülümsüyordu. Jacquemort daha dikkatli baktı.

«Ama... ciğer bu!» diye haykırdı sevinçle.

«Üstüne bastınız,» dedi Clémentine.

«Çiğ olmasını yeğlerdim,» diye yorumda bulundu Jacquemort. «Ama düşünceniz öylesine ince ki!.. Clémentine siz bir meleksiniz.»

«Sizi severim,» dedi Clémentine, «ama her şeye karşın, onu gözümün önünde çiğ çiğ yemenize asla dayanamazdım.»

«Kuşkusuz,» dedi Jacquemort, tabağına büyük bir parça alarak. «Bana ciğer deyin siz! Yeryüzündeki bütün fareler ve kuşlar bir yana, ciğer bir yana.»

«Beğendiğinize çok sevindim,» dedi Clémentine.

«Bir kuş,» diye düşüncesini açıkladı Jacque-

mort, «fena sayılmaz elbette, ama o korkunç tüyler yok mu!...»

«Doğru,» dedi Clémentine. «Madalyonun tersi. Ama fareler?»

«Yalnızca oyalayıcı,» dedi Jacquemort. «Ama lezzetli değil.»

«Her neyse,» dedi Clémentine. «Zevklerinizin alanını genişletiyor bu. Aranıp da bulunamayan bir şey! Ya şu sırada kimin üstünde çalışıyorsunuz»

«Sizin,» dedi Jacquemort, «sevimli davranıyorsunuz, çünkü hizmetçinizin beni yüzüstü bıraktığını biliyorsunuz.»

«Evet,» dedi Cleméntine. «Bunun beni sevindirdiğini itiraf ediyorum. Köyde ne buldunuz. Oraya pek sık gidiyorsunuz, sanırım.»

«Eh!» dedi Jacquemort. «Pek bir şey yok, biliyorsunuz. La Gloire'i oldukça sık görüyorum.»

«Kadınlardan sözediyorum,» dedi Clémentine.

«Hiç aramıyorum ki!» dedi Jacquemort. «O kedinin hadım edilmiş olduğunu biliyor musunuz? İhtimal vermiyorum ama, yine de biraz etkiliyor bu beni.»

Yalan söylüyordu.

«Aradığınızı biliyorum,» dedi Clémentine.

Sersemleşene kadar birbirinin ardında dönüp duran üç çocuğa bakıyordu Jacquemort.

«Başka şeyden sözedelim,» dedi.

«Giysi dolabımı karıştıran siz misiniz?» diye sordu Clémentine birden.

Jacquemort, şaşkın bir tavırla, duraksadı.

«Efendim?»

«Duydunuz.»

«Hayır,» diye yanıt verdi. «Ben değilim. Giysi dolabınızda ne aramamı istiyorsunuz? Bana gerekli olan bütün giysilerim var.»

«Neyse... Önemi yok,» diye yatıştırdı Clémentine. «Belki yanılıyorum. Belli aralıklarla, her şeyin karıştırıldığı izlenimine kapılmıştım. Bunu sizin yapmanız için hiçbir neden yok elbette.»

Onlara sırtını dönen hizmetçiyi çenesiyle gösterdi Jacquemort.

«Yo! Hayır,» dedi Clémentine. «Kuşkusuz o değil. Zaten, saklanması ne işine yarayacak ki? Umurumda değil. Onları hiç giymiyorum. Hemen hemen hiç.»

13

24 temmuz

«Tamam,» dedi Angel, ayağa kalkarken.

Tekneyi rayların üstünde tutan takozu testereyle yarı yarıya kesmişti. Her şeyi tamamlanmıştı. On metre uzunluğunda, açık renk tahtadan, ön tarafı bir Fenike kılıcı gibi kıvrık, şu anda gövdeye yalnızca parlak bronz taşımalıkları tutturulan hafif bir dengelikle donanmış bir kayık. Adamakıllı tümsek olan güvertede şimdilik, arka bölümdeki alçak bir kamaranın çıkıntısı bulunuyordu yalnızca. Jacquemort eğilip gövdeye baktı. Boydan boya, on bir çift eklemli ayak çıkıyordu gövdeden.

«Hızlı gidecek,» dedi.

«Eh! oldukça,» dedi Angel.

«Bir amatör için,» diye sürdürdü Jacquemort,

«işin üstesinden şaşılacak kadar iyi geldiniz.»

«Ben bir amatör değilim,» diye yanıt verdi Angel.

«Öyleyse,» diye baştan aldı Jacquemort, «bir profesyonel için, şaşılacak kadar iyi geldiniz işin üstesinden.»

«Ben bir profesyonel değilim,» dedi Angel.

«Nesiniz öyleyse siz?» diye sordu Jacquemort, biraz öfkeli.

«Sorular sormaya başlamayın, çok kötü bir alışkanlık bu.»

Jacquemort kuşkusuz kızabilirdi, ama onu kızgınlığa hiç yöneltmedi mizacı. Gidecek olan bir adama söylenecek şeyler arıyordu. Uzun süreli bir yolculuğa çıkan. Pek güvenli olmayan bir teknenin içinde. Kısacası. Ve onu bir çift ayağa karşın.

«Karınızla aranız hâlâ açık mı?»

«Evet,» dedi Angel. «O bir...»

Sustu.

«Yok. Söyleyeceğim hiçbir şey yok onun hakkında. Kadınlarla erkekler aynı düzlemde yaşamıyor. Ama hiçbir konuda pişmanlık duymuyorum.»

«Çocuklarınız konusunda da mı?»

«Neyse ki,» dedi Angel, «onları henüz tanımıyorum. Üzülmeyeceğim.»

«Eksikliğinizi duyacaklar, inanın,» dedi psikiyatr.

«Biliyorum,» dedi Angel. «Ama insan hep bir şeylerin eksikliğini duyar. Hiç olmazsa önemli bir şey olsun bu.»

«Babasız yetişen çocuklar...» diye başladı Jacquemort.

«Dinleyin,» dedi Angel. «Bu konuya yeniden dönmek gereksiz. Gidiyorum, gideceğim. O kadar.»

«Boğulacaksınız,» dedi Jacquemort.

«Nerede bende o talih?»

«Ne kadar sıradan bir insansınız,» dedi Jacquemort, horgörüyle.

«Sıradan olmanın tadını çıkarıyorum,» dedi Angel.

«Size ne söyleyeceğimi bilemiyorum.»

«Anlaşılıyor,» diye yorumda bulunuyordu Angel, alaycı. «Sorular sorma sırası bende. Büyük tasarılarınızın ne kadarını gerçekleştirdiniz?»

«Hiçbirini,» dedi Jacquemort. «Bugüne kadar, topu topu bir kedi buldum. Bir köpeği denedim, ama önceki kedi pek tatsız bir çatışmaya neden oluyor, vazgeçmek zorunda kaldım. Hem sonra, benim istediğim bir adam. Ya bir kadın; ama en azından bir insan.»

«Şu sırada kiminle görüşüyorsunuz?»

«Nalbantın hizmetçisi hakkında bilgi alacağım. Tuhafiyeci kadından.»

«Tuhafiyeci kadına mı gidiyorsunuz şimdi de?»

«Hayır, bilmiyorum, terzi kadına, neyse canım. Aslında, tuhaf. Karınızın bütün giysilerini o dikiyor değil mi?»

«Asla,» dedi Angel. «Clémentine her şeyi yanında getirdi. Köye hiç gitmez.»

«İyi etmiyor,» dedi Jacquemort. «Köy çok ilginç.»

«Haydi canım!» diye takıldı Angel. «Sizi hasta ediyorlar; hepsi.»

«Doğru, ama yine de çok ilginç. Ne olursa ol-

Hun... evet... yani!.. Tuhaf; karınızın bütün giysi modelleri var terzi kadında. Burada gördüğüm bütün giysilerinin.»

«Ya!» dedi Angel, pek şaşırmadan.

Tekneye baktı.

«Yola çıkmam gerekecek,» dedi. «Birlikte denemek ister misiniz?»

«Böyle yola çıkmıyorsunuz değil mi, yani...» dedi Jacquemort, umutsuzluğa kapılarak.

«Çıkıyorum. Bugün değil, ama böyle yola çıkacağım.»

Testereyle yarı yarıya kesmiş olduğu kütüğe yaklaştı ve kolunu kaldırdı. İyi oturtulmuş bir yumruk darbesiyle, tahta parçasının kesilme işlemini tamamladı. Şiddetli bir çatırtı koptu. Gemi tir tir titredi ve sarsıldı. Yağlanmış meşe raylar bahçenin ortasından geçiyor ve doğrudan doğruya, dimdik denize iniyorlardı. Tekne ok gibi kayıp gidiyordu; leş gibi yanmış yağ kokan bir duman içinde, gözden kaybolarak indi.

«Varmış olmalı,» dedi Angel, yirmi saniye sonra. «Gelin, şöyle bir dolaşalım. Yürüyüp yürümediğini görürüz.»

«Şaşırmışsınız,» dedi Jacquemort. «Bir zımbırtıyı bu kadar yüksekten göndermek ha!»

«Böylesi iyidir,» diye onu yatıştırdı Angel..... «Ne kadar yüksekten olursa, o kadar güzel olur.»

Gemiden daha yavaş indiler sarp yamaçtan. Hava güzeldi, çiçek kokusundan, böcek uğultusundan geçilmiyordu yarda. Angel kolunu Jacquemort'un omzuna atmıştı sevgiyle. Psikiyatr bir kararsızlık hissediyordu içinde. Angel'i seviyor ve korkuyordu.

«İhtiyatlı davranacak mısınız?» dedi.

«Elbette.»

«Erzağınız var mı?»

«Suyum ve oltalarım var.»

«Hepsi bu mu?»

«Balık tutacağım. Deniz ana her şeye yetişir.»

«Ah! İşte sizin kompleksiniz de bu,» diye patladı Jacquemort.

«Basitleşmeyin,» dedi Angel. «Biliyorum, anaya dönüş, deniz anaya dönüş, hep aynı nakarat. Siz gidin de, şapşallarınıza psikanaliz yapın. Analardan gına geldi artık.»

«Çünkü o sizin karınız,» dedi Jacquemort. «Ama annenize gelince; özlüyorsunuz, onu.»

«Hayır. Zaten, annem yok.»

Boşluğun kenarında duruyorlardı, aşağıya inen bir kornişe önce Angel attı adımını. Şimdi, ayaklarının altında, görünüyordu tekne. Jacquemort rayların, dikine bir düşüşten sonra suya varınca, neredeyse ona yatay biçimde doğrulduklarını gördü. Suya varış hızı belli olduğuna göre, kayığın kıyıdan en az üç yüz metre ötede bulunması gerekirdi. Bunu Angel'e söyledi:

«Bir geri çekme kablosu vardı,» dedi Angel.

«İyi,» diye onayladı Jacquemort, anlamadan.

Yassı taşlardan oluşan kumsal yankılarla doldu taştı ayaklarının altında. Angel, çevik bir hareketle, hafif ve esnek bir halatın ucunu yakaladı. Kayık yavaş yavaş kıyıya yaklaştı.

«Atlayın,» dedi Angel.

Jacquemort emre uydu. Tekne sallandı. İçinde durulduğu zaman, daha büyük görünüyordu. Angel de tekneye atladı ve kamaranın içinde kayboldu.

«Dengeliği takıyorum,» dedi, «yola çıkıyoruz.»

«Dönmemek üzere değil elbet, ha?» diye karşı çıktı Jacquemort.

Angel'in başı yeniden göründü.

«Korkmayın,» dedi gülümseyerek. «Henüz tam anlamıyla hazır sayılmam. Sekiz günden önce olmaz. Bugün deneme yapıyoruz.»

14

27 hazimuz

Köy yolundan öyle çok gidip gelmişti ki Jacquemort, gözünde bir tımarhane koridoru kadar yavan ve sakalını kesmiş bir sakallı kadar çıplak olmuştu yol. Herhangi bir yol, çizgi gibi olan bir yol bir çizgidir; ensizdir, yoktur. Kestirmeyi de bu yol; bilinen ayaklar, daha önce atılmış adımlar. Karıştırmak zorundaydı, devrikleştirmek, sıradan düşüncelerini; ama bu da yetersiz, iyisi mi, karman çorman yapmak, harf ve mantık asalaklığıyla tamamlamak için, yolu, sıkıntısız. Yine de, sonuna varıyordu her seferinde. Şarkı da söylüyordu.

Kudas âyini ilâhisi,
Ayrılık şarkısı,
Burundaki sümük,
Yoğurur çıban,
Islatır ozan,
Köpürür oda.

Ve bilinen bütün şarkıları, doğacak, gelecek olanları; zavallı Jacquemort! Ama ne yani! Ken-

disini görmüyor ki; o sırada köye vardı, çünkü yukarıda söylenmişti bu; bu kasvetli köyün boğucu havası üstüne düşüp, örttü onu; işte, tuhafiyeci kadının (öyle düşünüyordu Jacquemort), aslında terzi kadındı ve buna yaraşırdı el-hak! dükkânının önündeydi ve kapıyı,

«Tak!»lattı iki kez.

«Girin.»

Jacquemort girdi. Köydeki bütün evler gibi karanlıktı içerisi. Temizlenmiş eşyalar derinden derinden parlıyordu. Soluk kırmızı renkte aşınmış taşlarla döşenmiş yer, küçük iplik ve kumaş parçalarıyla, tavuklar için binlik, horozlar için yüzlük ve amatörler için onluk darı taneleriyle kaplıydı.

Yaşlı terzi kadın yaşlıydı ve bir giysi dikiyordu.

«Bak sen!» dedi Jacquemort kendi kendine.

«Clémentine için mi çalışıyorsunuz?» diye sordu yüreğinde bir şey kalmasın diye; çünkü yüreği temiz tutmak için sorular sormak yeterlidir, iyi korunan, bakımı kolay bir uzuvdur.

«Hayır,» dedi terzi kadın.

Jacquemort nalbantı gördü o zaman.

«İyi günler,» dedi sevimli sevimli.

Nalbant köşesinden çıktı. Her zaman etkileyiciydi, ama gölgede çok daha etkileyiciydi, çünkü bu etki karanlıkta belirsizleşiyor ve bu yüzden de güçleniyordu.

«Ne işiniz var burada?» diye sordu nalbant.

«Bayanı görmeye geldim.»

«Burada hiçbir işiniz yok,» diye kestirip attı nalbant.

«Şunun ne anlama geldiğini bilmek ister-

dim,» diye sordu Jacquemort. «O giysiler Clémentine'in giysilerinin aynısı, bu da ilgimi çekiyor.»

«Bir hiç yüzünden kendinizi çok yoruyorsunuz,» dedi nalbant. «Berat verilmiş giysiler değil ya bunlar, herkes dikebilir onları.»

«Her giysi böyle kopya edilmez,» dedi Jacquemort, sertçe. «Densizlik bu.»

«Çirkin sözcükler istemez,» dedi nalbant.

Gerçekten çok kalın kolları vardı. Jacquemort çenesini kaşıdı ve yapışkan rulolar üstündeki ölü sineklerin süslediği şişkin tavana baktı.

«Yani kısacası,» dedi, «dikmekte diretiyor.»

«Onları ısmarlayan benim,» dedi nalbant, yavan ve tehlikeli bir sesle. «Paralarını ödeyen de.»

«Bak hele!» dedi Jacquemort, kibarca. «Sevimli genç karınız için herhalde?»

«Karım yok.»

«Şey, şey...» diye başladı Jacquemort. «Ama sahi!» dedi, fikir değiştirerek, «hangi modellerden kopya ediyor onları?»

«Kopya etmiyor,» dedi nalbant, «görüyor. Gördüklerini de kafasından dikiyor.»

«Oh, oh!» diye alay etti Jacquemort. «İyi yutturuyorsunuz doğrusu.»

«Kimseye bir şey yutturduğum yok,» diye nallandı bant.

O sırada, gerçekten de yaşlı terzinin kapalı gözkapakları üzerine sahte gözler çizilmiş olduğunu farketti Jacquemort. Nalbant onun bakışlarını izliyordu.

«Sahte gözler, sokaktan bir şey farkedilme-

mesi içindir,» dedi. «İçeriye girmeseydiniz, siz de hiçbir şeyin farkına varmayacaktınız.»

«Ama kapıya vurdum,» dedi Jacquemort.

«Evet,» diye karşılık verdi nalbant, «ama görmediği için, gelenin siz olduğunu anlamadan 'Girin,' dedi.»

«Ama her şeye karşın 'Girin,' dedi ya!»

«Ne olmuş yani!» dedi nalbant. «Bu yaşlı orospu pek terbiyelidir.»

Terzi kadın, o sırada, giysinin kemerine büzgüden küçük bir balpeteği işliyordu; bir gün önce Clémentine'in giydiği beyaz pikeden güzel ve sade bir giysi.

«Ama gerçekten gözleri kapalı çalışıyor değil mi?» diye şaşkın şaşkın diretti Jacquemort, buna kendi kendini inandırmak istercesine olumlu bir cümle kurarak.

«Gözleri kapalı demek yanlış olur,» diye bantladı nalbant. «İnsanın gözleri, önlerine göz kapakları indi diye kapanmaz. Kapakların arkasında gözler açıktır. Açık bir kapının ağzına bir kaya yuvarlasanız, kapı bu yüzden kapanmaz; kaldı ki pencere de böyle kapanmaz, çünkü uzağı görmeyi sağlayan şey gözler değildir; ve demek ki sizin dünyadan hiç haberiniz yok.»

«Bu da iyi,» dedi şaşkınlıktan ağzı açık kalan Jacquemort, «deli saçmalarınızın beni kandıracağını sanıyorsanız, az bulunur yüzsüzlerdensiniz.»

«Az değil, hiç bulunmaz,» dedi nalbant. «Özellikle sizin karşınızda. Bu yaşlı orospunun çalışmasına engel olmayın ve bizi rahat bırakın.»

«İyi,» dedi Jacquemort. «İyi. Oh! İyi!.. Gidiyorum.»

«Uğurlar olsun,» diye onayladı nalbant.

«Görüşmek üzere bay Jacquemort,» dedi terzi kadın.

Makasını bileyiciye veren bir Park gibi, dişleriyle kesti ipliği. Gururu incinen Jacquemort kasılarak dükkândan çıktı. Çıkarken son bir ok fırlattı.

«Hizmetçinizi kasnaklayacağım.»

«Hayrını görün,» dedi nalbant. «Sizden önce kasnakladım onu; iş yok. Kalçalarını oynatmıyor.»

«Ben ikimiz için de oynatırım inanın,» dedi Jacquemort, «psikanaliz de yapacağım ona.»

Kurumlu kurumlu, sokakta buldu kendini. Üç domuz, homurdanarak ve durup yerlerinde sayarak, geçiyorlardı. Görünüşünü ahlâksız bulduğu üçüncünün kıçına iyi bir tekme yerleştirip, yeniden yola koyuldu Jacquemort.

15

27 hazimuz (daha sonra)

Nalbant Nëzrouge adlı hizmetçisi, dükkânın üstündeki tavanarasında, şu sırada dükkânda çalışan, çırakla aynı odada yatıyordu. Çıraklar sık sık geberiyor, ama işe yatkın hizmetçi iyi dayanıyordu; özellikle nalbant, yeryüzüne fırlayan bir yeraltı ırmağı gibi, yatağına sızmaktan vazgeçtiğinden beri. Çırağın, lafını bile etmeye değmezdi. Yorgunluktan iflahı kesildiği için, hiçbir

işe yaramazdı. Zavallı, cansız bir paçavra, yatılamaz biri. Ancak uyuyabiliyordu. Şu sırada, hayır, uyumuyordu. Dükkândaydı ve ateşi körüklüyordu. Jacquemort gelirken çırağı gördü ve Nëzrouge'un çabalarına karşın kuruma batmış olan atelyeye girdi.

«İyi günler, çırak,» dedi Jacquemort.

Çırak, suratını kolunun ucuyla koruyarak, iyi günler diye mırıldandı, çünkü yanından geçerken ona bir yumruk indirmek ziyaretçilerin neşeli alışkanlıklarındandı; bu çırak demir parçalarına vuruyordu, karşılığında yumruk yemesi de hakkaniyet gereğiydi.

«Patronun burada değil,» dedi Jacquemort olumlu bir cümle kurarak.

«Burada değil,» diye yokladı genç adam.

«Eh ne yapalım, öyleyse ben de gidiyorum,» dedi Jacquemort.

Çıktı ve sola saptı, evi dolandı, avluya girdi, evin yanındaki tahta merdivenden çıktı ve kendini kaba tahtalardan yapılmış koridorumsu bir yerde buldu. Sağda, damın eğimine uyan oda, Nëzrouge'un odasıydı. Önünde, büyük bir kapı vardı, patron o odada kalıyordu. Duvar solda, katın dörtte üçünü kaplayan ve sağdaki bölme sayesinde Nëzrouge'un odasına bitişen bu odanın nasıl kıvrıldığını belli ediyordu; sade ama kullanışlı bir düzen.

Jacquemort kapıyı vurmadan girdi. Yatağında oturan kız, yedi yıl önce basılmış bir gazete okuyordu. Haberlerin köye ulaşması çok zaman alıyordu.

«Ee?» dedi psikiyatr, «kültürümüzü mü artırıyoruz?»

Bir gübre suyu tulumbası üzerindeki tozluklar kadar doğal olan şakacı bir tavır takınıyordu.

«Herhalde benim de okumaya hakkım var,» dedi Nëzrouge, saldırganca.

Bu köylüleri yola getirmek ne kadar zor! diye düşündü Jacquemort.

Nëzrouge'un odası pek konforlu değildi. Arıtıcı suyla yıkanmış döşemesi, kireçle badanalanmış çıplak duvarları, padavra tahtalarıyla kesilen ve küçük yaprakkayaçlar taşıyan çatı merteklerine çapraz bağlanmış, çatı kirişleri vardı. Her şey iyice tozluydu. Mobilyalar; yatak ve üstünde her işe yarayan bir su kovası bulunan masa. Bir köşede, kızın az sayıda eşyası için bir sandık.

Bu manastıra özgü sadelik, Jacquemort'un içindeki kütür kütür et düşkünü şehvetperest tanrıtanımazı kışkırtıyordu; iyice bir düşünse böyle olabilirdi Jacquemort.

Gidip onun yanına, gıcırdayan demir karyolaya oturdu... Başka yer yoktu.

«Geçen seferden beri övgüye değer ne yaptın?» diye sordu.

«Hiç,» dedi kız.

Okumayı sürdürüyordu, sayfayı bitirdi ve gazetesini katlayarak yastığın altına koydu.

«Soyun ve şu yatağa uzan,» dedi Jacquemort.

«Tuh,» dedi kız, «patronum dönerse yemeği hazırlamak için giyinmem gerekecek.»

«Bu saatte dönmez,» dedi Jacquemort. «Hem sonra patronun burada değil, terzi kadının dükkânında.»

«Öyleyse, dükkândan çıkınca mutlaka buraya dönecektir,» dedi kız.

Düşünerek, ekledi:

«Ama rahatımızı kaçırmaz.»

«Neden?» diye onu sorguya çekti Jacquemort.

«Oradan döndüğü zaman hep böyle olur,» dedi kız. «İyi ama neden soyunmamı istiyorsunuz?»

«İyi bir psikanalizin vazgeçilmez koşuludur bu,» dedi Jacquemort, ukalaca.

Kız kızardı. Elini, sivri uçlu küçük yakasının üstünde yumruk yaptı.

«Şey...» dedi gözlerini indirerek. «Patronum bile bunu yapmayı hiç göze alamadı benimle.»

Jacquemort kaşlarını çattı. Ne sanıyordu? Ama bunu ona nasıl sormalıydı?

«Şey...» diye mırıldandı kız. «Bunun için yeterince temiz olup olmadığımı bilmiyorum... hoşunuza gitmeyecek...»

Jacquemort sezinler gibi oldu... Şifreli anlatış.

«Psikanaliz...» diye başladı.

«Bekleyin...» diye mırıldandı kız. «Şimdi olmaz.»

Eğimli bir çatı penceresi aydınlatıyordu odayı. Kız kalktı ve birkaç saniyede, sandıktan eski bir perde çıkarıp, dikdörtgen küçük pencerenin önüne astı. Günışığı mavimsi dokumadan biraz sızıyor ve tavanarasına bir mağara görünümü kazandırıyordu.

«Yatak gıcırdayacak,» dedi Jacquemort, psikanalizini biraz ertelemeye karar vererek. «Minderini yere koyabiliriz, daha iyi olur.»

«Evet...» dedi kız, kızışmış.

Nëzrouge'un terinin odayı mis gibi kokuttuğunu hissediyordu Jacquemort. Tepeden tırnağa nemli olmalıydı. Tatsız olmayacaktı bu.

16

27 hazimuz (çok daha sonra)

Tahta merdivendeki ağır ayak sesleri onları uyuşukluklarından çekip aldı. Jacquemort hızla toparlandı ve bedeninin yarısı yerde, yarısı minderde yayılmış yatan kızdan kendini kurtardı.

«Bu o...» diye fısıldadı.

«Buraya gelmeyecek,» diye mırıldandı kız yalnızca. «Odasına gidiyor.»

Biraz kıpırdandı.

«Bırak şunu!» diye terslendi Jacquemort. «Bundan fazlasını yapamam.»

Kız boyun eğdi.

«Beni yine psi... şey yapmaya gelecek misiniz?» dedi boğuk sesle. Bundan hoşlanıyorum. İyi geliyor.»

«Evet, evet,» dedi Jacquemort, hiç hevesi kalmamıştı.

Yeniden isteklenmesi için en azından on dakika geçmesi gerekiyordu. Kadınlarda hiç incelik yoktu.

Patronun adımları, hemen yanıbaşlarında, koridoru sarstı. Odasının kapısı gıcırdayarak açıldı ve küt diye kapandı. Dizleri üstünde, kulak kabarttı Jacquemort. Dört ayak üstünde, ya-

vaşça duvara yaklaştı. Birdenbire, küçük bir ışık parıltısı gözüne girdi. Bölme tahtasındaki bir budak düşmüş olmalıydı. Eliyle izlediği parıltının kaynağına doğru ilerleyerek, tahtadaki deliği hemen buldu ve hafif bir kararsızlık da geçirdikten sonra, gözünü ona yapıştırdı; aynı anda geri çekildi. İçeriyi gördüğü gibi, içeriden de görüldüğü izlenimine kapılmıştı. Ama akıl yürüterek kendini yatıştırdı ve gözetleme yerine yeniden geçti.

Nalbantın yatağı deliğin tam altında bulunuyordu. Alçak bir yatak, tuhaf şey, örtüsü de yok. Yöredeki bütün yatakların üzerinde bulunan kırmızı deriden koca memeli değişmez bir ayak örtüsü dışında, bir şilte ve iyice gergin bir çarşaf başlıca eşyaları oluşturuyordu.

Gözünü odanın geri kalan bölümüne ayarlayınca, önce, belden üstü çıplak olan nalbantı arkadan gördü. Herhangi ince bir işe dalmışa benziyordu adam. Elleri farkedilmiyordu. Sonra yukarıya kalkıp, birinin üstüne bir şeyi hafifçe vurarak yerleştirir gibi hareketlendiler: Eller nalbantın kemerine döndü ve adam tokasını çözdü, o da açıldı; pantolonu palmiye bacakları gibi kıllı, boğum boğum ve iri bacaklarını açığa çıkararak düştü. Pamukludan kirli bir donu vardı, o da yere indi. Jacquemort bir mırıltı duyuyordu. Ama aynı zamanda hem görüp, hem de kulak kabartamıyordu.

Demirci çıplak ayaklarını donundan ve pantolonundan kurtardı, dönüp elini kolunu sallayarak yatağa doğru yürüdü. Oturdu. Jacquemort, onun yaklaştığını görünce, bir kez daha geriler gibi oldu. Ama fazla dayanamayarak, gözünü

hemen deliğe yapıştırdı yine. Nëzrouge'un kendisine yaklaştığını sezince kımıldamadı bile, canını sıkacak olursa suratının ortasına iyi bir tekme yer dedi kendi kendine. Sonra, kendi kendine de hiçbir şey söyleyemedi, çünkü yüreği duruveriyordu. Şimdi karşısında, demircinin sırtının o ana kadar kendisinden gizlediği şeyi görüyordu. Beyaz pikeden bir elbise giymiş, bronz ve çelikten harika bir otomattı bu. Clémentine'e benzetilerek yapılmıştı, gerçekdışı adımlarla yatağa doğru yürüyordu. Jacquemort'un göremediği lambanın zayıf ışığı, ince çizgilerinden yansımalar elde ediyor ve saten yumuşaklığı verilene kadar işlenen ellerinin parlak madeni, paha biçilmez bir mücevher gibi, parıltılar saçıyordu.

Otomat durdu. Nalbantın sabırsızlıkla soluduğunu görüyordu Jacquemort. Madeni eller, rahat bir hareketle, giysinin yakasına gitti ve hiç zorlanmadan parçaladı onu. Beyaz kumaş, paramparça yere düştü. Büyülenen Jacquemort, yumuşak deriden memeleri, esnek kalçaları, dizlerle omuzların inanılmaz eklemlerini inceliyordu. Otomat yavaşça yatağa uzandı. Jacquemort kendini geriye attı. El yordamıyla, onu ayaklandırmaya uğraşan hizmetçiyi sertçe yana itti ve heyecan içinde, pantalonunu aradı. Bilezik saatini cebinde bırakmıştı. Çatı penceresinin belli belirsiz ışığında baktı; saat beşe çeyrek vardı.

Yemek odasında yakalandığı günden beri, her gün saat dört buçukta, kendi deyimiyle küçük bir şekerleme yapmak için, odasına çekiliyordu Clémentine. Heykelin çelik kalçalarının nalbantı zevke boğduğu şu sırada, Clémentine de yarda-

ki evde, ince parmaklarını çarşafa geçiriyor ve doyuma ermiş, soluyordu.

Jacquemort, bölmedeki küçük deliğe yaklaştığı zaman iyiden iyiye heyecanlanmıştı. Durakşamadan, baktı. Eli de, hiçbir şey anlamayan memnun Nëzrouge'un vücudunu arıyordu aynı anda. Nalbanta bakarken, hiç kuşku yok, köylüler son derece uygar, diyordu Jacquemort kendi kendine.

17

39 hazimuz

Jacquemort, ayaklarını suya sokmuş, pantolonunun paçalarını sıyırmış, ayakkabılarını eline almış, aptal aptal tekneyi seyrediyordu. Angel'i bekliyordu, tekne de onu bekliyordu. Angel, yanına örtülerle son bir su bidonu almış, yardan iniyordu. Yarı saydamsarı ve su geçirmez kumaştan denizci giysileri vardı sırtında. Yassı taşlardan oluşan küçük koyu hızla geçti ve Jacquemort'un yanına geldi. Jacquemort içinin ezildiğini seziyordu.

«Böyle, elinizde ayakkabılarla dikilip durmayın,» dedi Angel. «Pazar günü gezmeye çıkmış bir köylüyü andırıyorsunuz.»

«Neyi andırdığım umurumda bile değil,» dedi Psikiyatr.

«Sakalınızı da rahat bırakın.»

Jacquemort kuru toprağa döndü ve pabuçlarını büyük bir kayanın üstüne koydu. Başını kaldırdığı zaman, tekne raylarının hızla yükselen

çizgisinin yardaki kayaların üstünde kaybolduğunu görüyordu.

«Bu zımbırtıyı gördüğüm zaman efkâr basacak bana,» dedi.

«Yok canım,» dedi Angel. «Hiç kaygılanmayın.»

Bordaya uzanan esnek köprüyü çevik bir hareketle aştı. Jacquemort kımıldamıyordu.

«Bu çiçek saksıları ne işe yarıyor?» diye sordu Angel yeniden göründüğünde.

«Yanımda çiçek götürmeye hakkım yok mu?» diye sordu öteki, saldırganca.

«Var canım, var elbet,» dedi Jacquemort. Ekledi:

«Neyle sulayacaksınız onları?»

«Suyla,» dedi Angel. «Hem biliyorsunuz, denizde de yağmur yağar.»

«Kuşkusuz,» diye doğruladı öteki.

«Böyle surat etmeyin,» dedi Angel. «Hasta ediyorsunuz beni. Gören bir dostunuzdan ayrıldığınızı sanmaz mı?»

«Doğrusu da bu,» dedi Jacquemort. «Sizi severim.»

«Eh, ben de,» dedi Angel. «Ama görüyorsunuz ya, yine de gidiyorum. Bazı insanları seviyoruz diye kalamayız yerimizde, başkalarından nefret ettiğimiz için gideriz. Yalnız çirkin şeyler insanı harekete zorlar. Korkağız.»

«Bunun korkaklık olup olmadığını bilmiyorum,» dedi Jacquemort, «ama bana acı veriyor.»

«Çok korkakça olmaması için,» dedi Angel, «biraz tehlikeli olan tamamlayıcı ayrıntılara yer verdim; erzak sıkıntısı, gövdede küçük bir delik ve pek az su. Nasıl? Karşılıyor mu?

«Ne salak!» diye homurdandı Jacquemort, öfkeyle.

«Böylece,» diye sürdürdü Angel, «ahlâki açıdan bir korkaklık olarak kalıyor bu, ama bedensel açıdan yürekli bir davranış.»

«Yürekli değil, budalaca,» dedi Jacquemort. «Karıştırmamak gerek. Hem sonra, bunda ahlâki düzlemde ne korkaklık var ki? Birisini sevmiyoruz, ya da artık sevmiyoruz diye korkak olunmaz. Böyledir bu, ne yani!»

«Yine ipin ucunu kaçıracağız,» dedi Angel. «Ne zaman karşılıklı konuşmaya başlasak, derin düşüncelere kayıp konudan ayrılıyoruz. Gitmemin bir başka nedeni de bu; size kötü düşünceler aşılamaktan da kurtulacağım.»

«Ötekilerin bana daha iyi düşünceler aşıladığını sanıyorsanız!» diye homurdandı Jacquemort.

«Doğru, özür dilerim. Ünlü boşluğunuzu unutuyordum.»

Angel güldü ve yeniden teknenin içine daldı. Hemen ardından, hafif bir homurtu yükseldiği sırada, yine dışarıya fırladı.

«Her şey yolunda,» dedi. «Yola çıkabilirim. Zaten onları tek başına yetiştirmesinden yanayım. Kuşkusuz aynı fikirde olmayacaktım, tartışmalardan da nefret ederim.»

Yassı taşlar ve yosunlar büyüten berrak suya bakıyordu Jacquemort. Pek güzel olan deniz, belli belirsiz kımıldıyordu; aralanan ıslak dudaklar gibi ince, küçük bir şıpırtı. Jacquemort başını eğdi.

«Ah! tüh...» dedi. «Şaka yapmayın.»

«Hiçbir zaman, gerçek şakalar yapamadım,»

dedi Angel. «En azından, bu beni zorluyor. Artık geri dönemem.»

Hızla köprüden aşağıya indi ve cebinden bir kibrit kutusu çıkardı. Eğildi, bir kibrit çaktı ve kaydırma yolunun ucunu aşan yağlı bir fitili yaktı.

«Böylece,» dedi, «bunu bir daha düşünmezsiniz.»

Mavimsi alev, iki adam onu izlediği sırada, tırmandı. Sarardı, büyüdü, koştu; çatırdayarak kararmaya başlıyordu tahta. Angel yeniden tekneye çıktı ve köprüyü kumsala attı.

«Onu almıyor musunuz?» dedi Jacquemort, gözlerini alevden alarak.

«Gerek yok,» dedi Angel. «Size bir şey itiraf edeceğim: Çocuklar tüylerimi diken diken eder. Görüşmek üzere, dostum.»

«Görüşmek üzere, koca aptal,» dedi Jacquemort.

Angel gülümsedi, ama gözleri çakmak çakmaktı. Jacquemort'un ardında, ateş üfürüyor ve fısırdıyordu. Angel kamaraya indi. Şiddetli bir kaynama sesi duyuldu ve eklemli ayaklar suyu dövmeye başladı. Angel yukarıya çıktı ve dümeni tuttu. Tekne şimdiden hızlanmıştı ve hızlandıkça suda yükselerek, süratle kıyıdan uzaklaşıyordu. Tam hızına ulaştığında, sakin suyun üstünde, bir köpük demeti ortasında, hafif ve ince, yürür gibi oldu. Uzakta, bir bebek kolu kaldırdı Angel. Jacquemort eliyle bir işaret yaptı. Saat akşamın altısıydı. Ateş homurdanıyordu şimdi; psikiyatr yüzünü silerek uzaklaşmak zorunda kaldı. İyi bahane. Kalın bir duman, görkemli yalpalar vurup yer yer portakal rengi parçalara ay-

rılarak, yükseliyordu. Güçlü kıvrımlarla aştı yarı ve neredeyse dimdik çıktı gökyüzüne.

Jacquemort ürperdi. Dakikalardır miyavlamakta olduğunu farketti. Hadım edilen bir kedininkini andıran, acıyla karışık kederli bir miyavlama. Ağzını kapadı, beceriksizce ayakkabılarını giydi. Yara doğru geldi. Tırmanmadan önce, denize doğru son bir bakış fırlattı. Hâlâ yakıcı olan güneş ışınları, orada, bir su piresi gibi suyun üstünde yürüyen çelimsiz bir nesneyi parıldatıyordu. Ya da bir su akrebi gibi yürüyen. Ya da bir örümcek gibi yürüyen. Ya da suyun üstünde tek başına yürüyen herhangi bir şey gibi; bordasında Angel'le, yapayalnız.

18

39 hazitos

Penceresinin önünde oturmuş, boşlukta kendine bakıyordu Clémentine. Önünde, bahçe yara doğru yığılıyor ve güneşe, bütün tüylerini yanlamasına yalama fırsatı veriyordu; alacakaranlıktan önce son bir okşayış. Clémentine kendini yorgun hissediyor ve içine kulak veriyordu.

Kendi içinde kaybolup gitmişti, uzaktaki çan kulesi saat altı çeyreği çalınca, yerinden sıçradı.

Canlı adımlarla odadan ayrıldı. Bahçede değillerdi. Kuşku içinde merdivenden indi ve kararlı bir biçimde mutfağa gitti. Kapıyı açtığı sırada, Culblanc'ın çamaşır yıkarken çıkardığı sesler, çamaşırlıktan kulağına ulaştı.

Çocuklar büfenin önüne bir iskemle çekmişlerdi. Noël iki eliyle tutuyordu onu. Citroën, bir iskemlenin üstünde, sepetten aldığı ekmek dilimlerini birer birer Joël'e uzatıyordu; reçel kavanozu Citroën'in bacakları arasında, iskemlenin üstünde duruyordu hâlâ. İkizlerin reçele bulanan yanakları, keşiflerinin ürününden nasıl yararlandıklarını açığa çıkarıyordu.

Annelerinin geldiğini duyunca döndüler, Joël gözyaşlarına boğuldu, Noël hemen ardından onu izledi. Yalnız Citroën gıkını çıkarmadı. Son bir ekmek dilimi aldı ve annesine doğru dönüp reçel kavanozunun yanına otururken, ekmeği ısırdı. Acele etmeden, ağır ağır çiğniyordu.

Clémentine, bir kez daha saati geçirmiş olduğunu düşününce, eve geç döndüğünde kapıldığı hoşnutsuzluktan çok daha şiddetli, utanç verici bir pişmanlığa kapıldı. Citroën'in tavrı bile, bu kışkırtma ve meydan okuma havası bile, kardeşlerinin tavrını tamamlıyordu; kendi adına karşı koysa da, ötekiler gibi, yasak herhangi bir şey yaptığı duygusuna kapılmıştı; hiç kuşkusuz bu yüzden, annesinin üçünü de isteyerek hırpaladığını, kahvaltı etmesine karşı olduğunu düşünüyordu; bu düşünce de Clémentine'i öylesine üzdü ki, az kaldı o da ağlamaya başlayacaktı. Yine de, mutfağının bir gözyaşı vadisine dönüşmesini engellemek için, hafif hafif gıdıklanan gözyaşı bezlerini dize getirmeyi becerdi.

Onlara doğru ilerledi ve Citroën'i kucağına aldı. Citroën, inatçı inatçı karşı koydu. Clémentine, pek tatlı bir biçimde, esmer yanağından öptü onu.

«Zavallıcık,» dedi sevgiyle. «Bu kötü anne

kahvaltınızı unuttu. Gelin, acısını çıkarmak için, büyük bir fincan sütlü kakao içelim.»

Citroën'i yere bıraktı. İkizlerin gözyaşları hemen kesilmişti, ona doğru atılırken sevinçle cıvıldadılar. Kirli suratlarını, Clémentine'in siyah çoraplar geçirdiği bacaklarına sürüyorlardı, o sırada Clémentine de, bir tencereyi asılı olduğu yerden indirmek için fırına yaklaşıyordu, tencereye süt doldurdu. Şaşkınlıktan donakalan Citroën, ekmek dilimi elinde, ona bakıyordu. Kırışan alnı gevşedi. Gözyaşları gözlerini parıldatıyor, ama o hâlâ kararsız duruyordu. Clémentine aldatıcı bir gülücük yolladı ona. Citroën de mavi bir sincap gibi çekingen çekingen gülümsedi.

«Beni ne kadar seveceğini göreceksin, şimdi,» diye mırıldandı Clémentine, hemen hemen kendisi için. «Bundan böyle hiçbir neden bulamayacaksın beni suçlamak için.»

Buna karşın, «işte tek başlarına besleniyorlar, artık bana ihtiyaçları yok,» diye düşünüyordu acıyla. Belki daha şimdiden muslukları açıyorlardı.

Ne önemi var. Bazı şeyler yeniden kazanılabilirdi. Öylesine sevgi verecekti ki onlara! Bakım ve hizmetle örülen tüm yaşamları, Clémentine olmadığı zaman anlamını kaybedecekti.

O sırada gözleri pencerede gezindiğinden, orada, hangar yönünde kalın bir dumanın yükseldiğini gördü. Teknenin yanmakta olan kaydırma yoluydu bu.

Gidip görmek için dışarıya çıktı; üç küçük arkasında cıvıldıyordu. Doğrulamaya bile gerek

duymadan, yangının neyin belirtisi olduğunu seziyordu. Önündeki son engel uçup gidiyordu.

Hangar çatırdıyor ve homurtular çıkarıyordu. Kömürleşmiş tahta parçaları yuvarlanıyordu damdan. Kapının önünde, kımıldamadan kor yığınını seyrediyordu Jacquemort. Clémentine elini onun omzuna koydu. Jacquemort irkildi, ama bir şey demedi.

«Angel gitti mi?» diye sordu Clémentine.

Jacquemort başıyla evet dedi.

«Bütün bunlar yandıktan sonra,» dedi Clémentine, hizmetçiyle burayı açarsınız. Küçükler için harika bir oyun alanı olacak. Onlara bir kemeraltı yapılacak. Siz onlara bir kemeraltı yapacaksınız demek istiyorum. Krallar gibi eğlenecekler.»

Jacquemort şaşırmış göründü, Clémentine'e bakınca bunun tartışma götürmeyeceğini anladı.

«Bunu yapabilirsiniz, inanın,» dedi Clémentine. «Kocam pek güzel yapardı. Becerikliydi. Umarım, küçükler ona çeker.»

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1

55 ocsan

«Buraya geleli dört yıl ve şu kadar gün oldu bile,» dedi Jacquemort kendi kendine.

Sakalı uzamıştı.

2

59 ocsan

İnce ve sağlığa zararlı bir yağmur yağıyor, insanı öksürük tutuyordu. Bahçe yapış yapış akıyordu. Gökyüzüyle aynı grilikte olan deniz ancak seçiliyor ve koyda, yağmur rüzgâra uyarak eğilip bükülüyor, havayı yanlamasına biçiyordu.

Yapılacak hiçbir şey yoktur yağmur yağdığı zaman. Odasında oynar insan. Noël, Joël ve Citroën odalarında oynuyorlardı. Salya bırakmaca oynuyorlardı. Citroën emekleyerek halının kenar süsleri boyunca ilerliyor ve her kırmızı lekede duruyordu. Başını eğiyor ve salyasını bırakıyordu. Noël'le Joël ardından geliyor ve aynı yerleri salyalamaya uğraşıyorlardı. İnce bir uğraş.

Yine de yağmur yağıyordu. Clémentine mutfakta sütlü püreler hazırlıyordu. Yağlanmıştı. Makyaj yapmıyordu artık. Çocuklarıyla ilgileni-

yordu. İşi bitince yeniden gözetimine başlamak için yukarıya çıktı. İçeriye girdiğinde, Culblanc çocuklara çıkışıyordu.

«İğrenç şeyler. Pis yumurcaklar.»

«Dışarıda yağmur yağıyor,» dedi, pek güzel bir salya sızdırmayı başarmış olan Citroën.

«Dışarıda yağmur yağıyor,» diye yineledi Joël.

«Yağmur yağıyor,» dedi Noël daha özlü.

İşin doğrusu, aynı anda uğraşını sürdürüyordu.

«Ya pisliklerinizi kim temizleyecek?»

«Sen,» dedi Citroën.

Clémentine içeriye girdi. Son söylenenleri dinlemişti.

«Hiç kuşkusuz,» dedi. «Bunun için buradasınız. Bu zavallı çocukcağızların, eğlenmeye pekâlâ hakları var. Havayı çok mu güzel buluyorsunuz?»

«Mantık yok bunda,» dedi Culblanc.

«Yeter,» dedi Clémentine. «Ütünüze dönebilirsiniz. Onlarla ilgilenirim.»

Hizmetçi çıktı.

«Salyanızı akıtın cicilerim,» dedi Clémentine. «Bu sizi eğlendiriyorsa salyanızı akıtın.»

«Hevesimiz kaçtı,» dedi Citroën.

Ayağa kalktı.

«Gelin,» dedi kardeşlerine. «Trencilik oynayacağız.»

«Gelip bana bir öpücük verin,» dedi Clémentine.

«Hayır,» dedi Citroën.

«Hayır,» dedi Joël.

Noël hiçbir şey demedi. Mümkün olan tek kısaltmaydı bu.

«Anneciği sevmiyor musunuz artık?» diye sordu Clémentine diz çökerek.

«Elbette seviyoruz,» dedi Citroën. «Ama trencilik oynuyoruz. Trene binmen gerek.»

«Öyleyse biniyorum,» dedi Clémentine. «Hop! Haydi trene!»

«Çığlık at,» dedi Citroën. «Sen düdük olacaksın. Ben sürücüyüm.»

«Ben de,» dedi çuf-çuf yapmaya başlayan Joël.

«Ben...» diye başladı Noël.

Sustu.

«Ah! Benim sevgili yumurcaklarım,» dedi Clémentine.

Onları öpmeye başladı.

«Çığlık at,» dedi Citroën. «Varıyoruz.»

... ...

Joël yavaşladı.

«Eh yani!» dedi çok bağırmaktan sesi çatallaşan Clémentine. «Bu tren adamakıllı hızlı gidiyor. Pürenizi yemeye gelin.»

«Hayır,» dedi Citroën.

«Hayır,» dedi Joël.

«Benim hatırım için,» dedi Clémentine.

«Hayır,» dedi Citroën.

«Hayır,» dedi Joël.

«Öyleyse ağlarım,» dedi Clémentine.

«Bilmiyorsun ki,» dedi Noël, küçümseyerek annesinin gerçekten küstahça olan çıkışı yüzünden her zamanki özlü konuşmasını bırakmıştı.

«Hah! Ağlamayı bilmiyor muyum?» dedi Clémentine.

Gözyaşlarına boğuldu, ama Citroën hemen susturdu onu.

«Hayır,» dedi. «Bilmiyorsun. Sen hu-hu yapıyorsun. Biz a-a yapıyoruz.»

«Öyleyse a-a, a-a, a-a-a!» dedi Clémentine.

«Böyle değil,» dedi Joël. «Dinle.»

Sonra, Noël de havaya girerek bir damla gözyaşı çıkarmayı başardı. Kendini oyuna kaptıran Joël devam etti. Citroën hiç ağlamıyordu. Ama pek üzgündü. Umutsuzluğa kapıldığı bile söylenebilirdi.

Clémentine kaygılandı.

«Ama siz gerçekten ağlıyorsunuz! Citroën! Noël! Joël! Cicilerim, kesin bu oyunu artık! Yavrularım! Sevgililerim! Haydi canım! Ağlamayın! Ne oldu ki!»

«Pis anne!» diye böğürdü Joël, içler acısı bir sesle.

«Kötü anne,» diye cıyakladı Citroën, öfkeyle.

«Böööl» diye uludu Noël, avaz avaz.

«Sevgililerim. Hayır canım! Bir şey yok, haydi bakalım, gülmek içindi bu. Hiç ötesi yok, aklımı başımdan alıyorsunuz.»

«Püre istemiyorum,» dedi Citroën ve yeniden bağırmaya başladı.

«Ben püre istemez,» dedi Joël.

«Ben istemez,» dedi Noël.

Joël'le Noël heyecanlandıkları zaman, bebek gibi konuşmaya başlarlardı.

Clémentine iyice şaşalamış, onları okşuyor, öpüyordu.

«Canikolarım benim,» dedi. «Öyleyse birazdan yersiniz. Şimdi değil.»

Her şey sanki büyü yapılmışçasına sona erdi.

«Gel gemicilik oynayalım,» dedi Citroën Joël'e.

«A, evet, gemicilik,» dedi Joël.

«Gemicilik,» diye bağladı Noël.

Clémentine'den uzaklaştılar.

«Rahat bırak bizi,» dedi Citroën. «Oyun oynuyoruz.»

«Sizi rahat bırakıyorum,» dedi Clémentine. «Burada kalıp örgü örmemi ister misiniz?»

«Şöyle yanda,» dedi Citroën.

«Yana çekil,» dedi Joël. «Yürü gemi.»

Clémentine göğüs geçirdi ve istemeye istemeye dışarıya çıktı. Hâlâ küçücük, minnacık olmalarını isterdi onların. Süt emdikleri ilk gün gibi. Başını eğdi ve anımsadı.

3

73 şuziran

Jacquemort, karakaygılı,
Köye doğru alıyordu yol.
Yaşlandığını düşünüyordu
Sürgün gidiyordu, pişmanlıklarından.
Boştu; işin doğrusu bu,
Ve hiç mi hiç ilerleme yoktu.
Hava gri ve ıslak
Çamur da akı sarısına karışmış
yumurtalar gibiydi,
Leş gibi kunduralarının üstünde...

Çığlığı bastı bir kuş. «Ah! Tüh! Tüh!» dedi Jacquemort. «Şaşırttın beni. Oysa iyi başlıyordu. Bundan böyle, ancak üçüncü tekil şahsı kullanarak söz edeceğim kendimden. Bana esin veriyor bu.» Yürüyordu, hep yürüyordu. Yolun iki yanındaki çitler, kışın, (centilmen çocuklar olan centilmenoğlu centilmenler gibi, yabani ördek çocukları olan) ördekoğlu ördeklerle dolmuştu; akdikenlerin içinde biriken bütün bu küçük ördekler, karınlarını sert gaga darbeleriyle kaşıyarak, yapay kar oluşturuyorlardı. Serin, yeşil, ağzına kadar su ve kurbağa dolu olan alçak yol kenarları, temlül kuraklığını beklerken, günlerini gün ediyorlardı.

«Kazıklandım,» diye sürdürdü Jacquemort. «Bu memleket kazıkladı beni. İstikbal vadeden genç bir psikiyatrtım geldiğimde, oysa hiç istikbal vadetmeyen genç bir psikiyatrım şimdi. Kuşkusuz, arada büyük fark var. Şu çürümüş köye borçluyum bunu da. Şu lanet olası berbat köye. İlk yaşlılar panayırım. Görünüşe bakılırsa, yaşlılar panayırı şimdi vız gelip tırıs gidiyor bana, çıraklara istemeye istemeye yapıştırıyorum yumruğu, daha şimdiden La Gloire'a da kötü davrandım, çünkü başka türlü davranmak zararlı oluyordu benim için. Eh! bütün bunlar sona erdi artık. Vargücümle çalışmaya başlayacağım.» Böyle diyordu Jacquemort kendi kendine. Bir adamın kafasından neler neler geçebiliyor, inanılır gibi değil, düşündürüyor bu insanı.

Jacquemort'un ayakları altında inliyordu yol. Hışırdıyordu. Gurgurluyordu. Curcurluyordu. Şapşaplıyordu. Pek ilginç kargalar gaklıyordu gökyüzünde ama sessizce, çünkü gaklamaları ters

yönde taşıyordu rüzgâr.

Nasıl olur da, diye düşündü Jacquemort birdenbire, burada balıkçı bulunmaz? Oysa deniz pek yakında; üstelik yengeçler, arapedalar, yenilebilir kabuklularla dolu. Öyleyse? Öyleyse? Öyleyse? Öyleyse? Öyleyse?

Öyleyse nedeni, burada liman olmaması. Bunu bulduğu için öylesine sevinçliydi ki, kendi kendine yaltaklanarak gülümsedi.

Bir çitin üstünden, kahverengi, iri bir ineğin kafası görünüyordu. İyi günler demek için yaklaştı; ineğin kafası ters yöne dönüktü, Jacquemort seslendi ona. Yanıbaşına varınca, sivri bir kargının ucuna geçirilmiş kesik bir baş olduğunu gördü bunun; cezalandırılmış bir inek kuşkusuz. Yafta oradaydı elbette, ama hendeğe düşmüştü. Jacquemort onu yerden aldı ve bir çamur-harf karışımını okudu. - Bir dahaki - Leke - sefere - Leke - daha çok süt - Leke - vere - Leke - ceksin. - Leke. Leke. Leke.

Sıkıntılı sıkıntılı kafasını salladı. Bir türlü alışamamıştı. Çıraklara, neyse... Ama hayvanlara, hayır. Yaftayı elinden bıraktı. Kanatlı hayvanlar gözlerini ve burnunu yemişlerdi ineğin; başına gelene gülen bir kanserliye benziyordu.

La Gloire için bir tane daha, dedi. Bu da onun sırtına yüklenecek. Ve altın alacak. Onunla hiçbir şey satın alamadığına göre, altın işe yaramaz. Demek ki değerli tek şey o. Paha biçilemiyor.

Böyle buluyordu Jacquemort
Canlı adımlarla yürürken
Su götürmez kanıtları
Gerçek değeri üstüne altının.

Bak sen, bak hele! dedi Jacquemort kendi kendine. Baştaki esin bolluğuna kavuştum. Ne var ki, bu apaçık gerçekten çıkan sonuç ilginç değil, çünkü La Gloire, bu düzenleme sayesinde, altının hiç anlam taşımadığı bir duruma sokulmuş bulunuyor. Hem sonra, altın da umurumda değil, ama bana yüz metre yol aldırıyor.

Köy göründü. Kırmızı derede, çer çöp peşinde dolaşıp duruyordu La Gloire'ın kayığı. Jacquemort seslendi ona. Tekne yanıbaşına gelince, içine atladı.

«Ee!» dedi şen şakrak. «Ne var, ne yok?»

«Hiç,» diye yanıt verdi La Gloire.

Sabahtan beri kafasında taşıdığı art düşüncenin biçimlendiğini sezdi Jacquemort.

«Ne dersiniz,» diye öneride bulundu, «evinize gidelim mi? Size birkaç soru sormak isterdim.»

«Eh peki,» dedi La Gloire, «neden olmasın? Gidelim. İzin verir misiniz?»

Bir yayla fırlatılmış gibi, dereye atladı. Bununla birlikte, tir tir titriyordu soğuktan. Ahlaya oflaya, suyun üstünde yüzen bir artığa doğru uzandı ve onu ustaca ağzına aldı. Oldukça küçük bir eldi bu. Mürekkep lekeleriyle dolu. Kayığa çıktı.

«Bak sen!» dedi onu inceleyerek, «Chärles'ın oğlu imlâ ödevini yapmamakta direnmiş yine.»

4

98 nistos

Doğrusu, giderek tiksiniyorum bu köyden, dedi Jacquemort kendi kendine, aynada yüzüne bakarken.

Sakalını kesmişti.

5

99-nistos

Clémentine açtı. Artık öğle yemeğinde hiçbir şey yemeyip, üçlüsünü tıka basa doyurmaya uğraşıyordu. Odasının kapısını yoklamaya gitti ve anahtarı kilidin içinde çevirdi. Rahattı. Kimse giremeyecekti içeriye. Odanın ortasına döndü, ince kumaştan giysisinin kemerini hafifçe gevşetti. Dolabın aynasında kendine gizlice bakıyordu. Pencereye gitti, onu da kapattı. Sonra dolaba yaklaştı. Ağır davranıyor, geçen dakikaların tadını çıkarıyordu. Dolabın anahtarını, deriden hafif bir örgüyle kemerine asarak taşıyordu. Anahtara baktı ve kilidin içine soktu onu. Dolabın içi kötü kokuyordu. Daha doğrusu leş kokuyordu. Kartondan bir ayakkabı kutusu vardı orada, koku ondan çıkıyordu. Clémentine kutuyu alıp, kokladı. Bir biftek artığı, kutunun içinde, bir bardak altlığında, çürümesini tamamlıyordu. Temiz bir çürüme; sineksiz ve kurtçuksuz. Yeşile dönüşüyor ve leş gibi bir koku salıyordu yalnızca. Berbat bir koku. Parmağını bifteğin üzerinde dolaştırdı, yokladı eti. Kolayca içine giriyordu. Parmağını kokladı. Et yeterince çürümüştü. Başparmağıyla işaret parmağı arasında hafifçe tuttu bifteği, okkalı bir lokma koparmaya dikkat ederek, özenle ısırdı. Kolaydı bu, et yumuşaktı. Damağında ekşi bir tat bırakan kokmuş etin biraz sabunumsu kıvamı kadar, kutudan yayılan keskin kokuyu da duyarak, yavaş yavaş çiğniyordu. Yarısını yedi ve kalanı yeniden kutuya koydu, kutuyu da önceki yerine itti. Kutunun yanında, aşağı

yukarı aynı durumda, bütünüyle tabağına terkedilmiş olan üçgen bir peynir vardı. Parmağını içine daldırdı, yaladı; bunu birçok kez yineledi. Dolabın kapağını istemeye istemeye kapadı ve banyoya geçti; orada, ellerini yıkadı. Sonra yatağına uzandı. Bu kez kusmayacaktı. Biliyordu bunu. Şimdi hepsini içinde tutacaktı. Gerektiği kadar aç olmak yetiyordu. Buna dikkat edecekti. Ne olursa olsun ilkeler, üstün gelmeliydi: En iyi parçalar çocuklar içindir; başlangıçta yaptıklarını düşünerek güldü; artıkları yemek, tabaklarında kalan pirzolalarla, jambonun yağlarını temizlemek, kahvaltı kâselerinin çevresine saçılan, süte batmış yağlı ekmek dilimlerinin hakkından gelmek yetiyordu ona. Ama kim olsa yapabilir bunu. Bütün anneler. Yaygındır. Şeftali kabuklarını, yine de zorlamıştı onu. Dilin üzerinde bıraktıkları kadife izlenimi yüzünden. Bununla birlikte, şeftali kabukları yemek de bir şey sayılmaz; birçok insan onları şeftaliyle yer zaten. Ama yalnız Clémentine çürümeye bırakıyordu bütün artıkları. Bu fedakârlığı pekâlâ hissediyordu çocuklar - ve bu ne kadar iğrenç olursa, ne kadar kötü kokarsa, onlara olan sevgisini o kadar sağlamlaştırdığı, doğruladığı duygusuna kapılıyordu; kendisine böylece çektirdiği acılardan, daha saf ve daha gerçek bir şey doğabilirmiş gibi - bütün bu gecikmelerin acısını çıkarmak gerekiyordu; onları düşünmeden geçirdiği her dakikanın bedelini ödemek gerekiyordu.

Ama belli belirsiz bir doyumsuzluk kalıyordu geride, çünkü kurtçukları yemeye karar verememişti henüz. Tel dolaptan çıkardığı döküntüleri sineklerden koruyarak yaptığı hilenin farkı-

na varıyordu. Sonunda bunun hesabını çocuklar verecekti belki...

Yarın, deneyecekti.

6

107 nistos

Ne kadar kaygılıyım, dedi kendi kendine, pencereye dirseklerini dayamış olan Clémentine.

Bahçe güneşte yanıyordu.

Noël'in, Joël'in ve Citroën'in nerede olduklarını bilmiyorum. Şu sırada, kuyuya düşmüş, zehirli meyvelerden tatmış, yolda çocuğun biri yayla oynuyorsa gözlerine bir ok yemiş, bir Koch basili önlerini kesmişse vereme yakalanmış, çok keskin kokulu çiçekler koklayarak kendilerinden geçmiş, kısa süre önce akrepler ülkesinden dönen ve köyden bir çocuğun büyükbabası olan ünlü kâşifin getirdiği bir akrep tarafından sokulmuş, bir ağaçtan düşmüş, çok hızlı koşup bacaklarından birini kırmış, suda oynayıp boğulmuş, yardan inerken yuvarlanıp boyunlarını kırmış, paslı bir telle derilerini çizip tetanosa yakalanmış olabilirler; bahçenin ta ucuna gidip, bir taşı ters çevirecekler, taşın altında sarı bir kurtçuk olacak, hemen çatlayıp açılacak, içinden çıkan böcek köye doğru uçacak, azgın bir boğanın ahırına girecek, burnunun kenarından onu sokacak; boğa ahırından çıkıyor, her şeyi yerle bir ediyor; işte, yoldan eve doğru çılgın gibi koşuyor, dönemeçlerde sarıçalı çitlerine takılarak kara kıl tutamları bırakıyor; tam evin önünde, yarı yarıya kör ve yaşlı

bir atın çektiği ağır bir yük arabasına olanca gücüyle saldırıyor. Darbenin etkisiyle araba parçalanıyor ve bir maden parçası, havaya fırlayıp, inanılmaz bir yüksekliğe çıkıyor; belki bir vida, bir cıvata, bir somun, bir çivi, araba kolundaki bir demir, bir koşum kancası ya da arabalıkta yapıldıktan sonra kırılınca, elde yontulan dişbudak kamalarla onarılmış tekerleklerden çıkan bir perçin çivisidir bu; demir parçası ıslık çalarak mavi göğe yükseliyor. Bahçe parmaklığı üstünden geçiyor; Tanrım! düşüyor, düşüyor ve düşerken, kanatlı bir karıncanın kanadına hafifçe dokunuyor, onu koparıyor; karınca da, sersem sepelek, dengesini kaybedip, yıpranmış bir karınca gibi, ağaçların üstünde dolanıp duruyor; birdenbire, çimenliğe doğru düşüyor; Tanrım, orada Joël, Noël ve Citroën var; karınca Citroën'in yanağına düşüyor ve belki de reçel kalıntılarına rastlayıp, sokuyor onu...

«Citroën! Neredesin?»

Clémentine odasından dışarıya fırlamıştı; merdivenden hışım gibi inerken, çılgına dönmüş, bağırıyordu. Holde hizmetçiye çarptı.

«Neredeler? Nerede benim çocuklarım?»

«Uyuyorlar canım!» diye yanıt verdi öteki şaşkın bir tavırla. Şimdi uyku saatleri.

Eh! Evet, bu kez bir şey olmamıştı, ama pekâlâ akla uygundu düşündükleri. Odasına çıktı yeniden. Yüreği çarpıyordu. Hiç kuşku yok, bahçeye yalnız çıkmalarına göz yummak tehlikeli. Ne olursa olsun, taşları ters çevirmelerini de yasaklamak gerekecek. Bir taşın altından ne çıkacağı belli olmaz. Zehirli tespihböcekleri, sokunca öldüren örümcekler, bilinen ilâçlardan hiçbirinin

iyileştiremediği kolonyal hastalıklar taşıyabilen hamam böcekleri, vasiyetlerini kendi lehine değiştirmeye razı ettiği on bir hastasının canına kıyan bir doktorun, köye doğru kaçarken oraya sakladığı zehirli iğneler; bu alçakça düzeni nöbetteki genç bir stajyer ortaya çıkarmıştı; kızıl sakallı tuhaf bir adam.

Jacquemort ne alemde acaba? diye düşündü bunun üzerine ya da tam tersi. Onu hiç görmüyorum artık. Bu daha iyi. Ama aynı zamanda hem psikiyatr, hem psikanalist olduğunu bahane ederek, Joël, Noël ve Citroën'in eğitimine burnunu sokar belki. Ya ne hakla, sorarım! Çocuklar annelerinindir. Anneleri onları dünyaya getirirken acı çektiğine göre, annelerinindir onlar. Babalarının değil. Anneleri de onları sever; bu yüzden, annelerinin söylediğini yapmaları gerekir. Onlara ne gerektiğini, onlar için neyin yararlı olduğunu ve elden geldiği kadar uzun süre çocuk kalmalarını sağlayacak şeyi onlardan daha iyi bilir anneleri. Çinli kızların ayakları. Çinli kızların ayaklarını özel ayakkabıların içine sokarlar. Belki de sargıların. Ya da küçük mengenelerin. Ya da çelik kalıpların. Ama ne olursa olsun, ayakları küçücük kalsın diye elden gelen yapılır. Bütün çocuklar için yapılmalı aynı şey. Büyümeleri engellenmeli. Bu yaşta onlardan rahatı yok. Kaygıları yok. İhtiyaçları yok. Kötü istekleri yok. Daha sonra, büyüyecekler. Dünyalarını genişletecekler. Daha uzağa gitmek isteyecekler. Ve bir sürü yeni tehlike. Bahçeden çıksalar, bin tehlikeyle karşılaşacaklar fazladan. Bin ne demek? On bin. Bol keseden de atmıyorum. Ne pahasına olursa olsun, bahçeden çıkmalarını engellemek gerek. Bahçe-

nin içinde bile, sayılamayacak kadar çok tehlikeyle karşı karşıyalar. Beklenmedik bir rüzgâr esebilir, bir dalı kırar, dal da onları bayıltır. Yağmur bir bastırırsa; atçılık, trencilik, ya da hırsızpolisçilik, ya da tutulan bir başka oyun oynadıktan sonra, ter içinde kaldıkları sırada yağmur bir bastırırsa, zatürreeye ya da zatülcenpe ya da soğuk algınlığına ya da romatizma nöbetine ya da çocuk felcine ya da tifoya ya da kızıla ya da kızamığa ya da suçiçeğine ya da hiç kimsenin henüz adını bilmediği şu yeni hastalığa yakalanırlar. Ya bir fırtına kopacak olsa! Yıldırım. Şimşekler. Ne bileyim, şu söyledikleri şey bile olabilir, yani şu iyonlaşma olayları; korkunç bir şey olduğunu kanıtlayan yeterince pis bir adı var, gıdasız kalmayı anımsatıyor. Bir sürü başka şey de gelebilir başlarına. Bahçeden çıkarlarsa, çok daha kötü şeyler olur. Ama şimdilik bunu düşünmeyelim. Yalnızca bahçe içinde olabilecek her şeyi tüketmek için yeterince yapacak iş var. Ya da büyüdüklerinde! Ah! ah! ah! Evet, hiç kuşku yok, işte, tüyler ürpertecek kadar korkunç iki şey: büyümeleri ve bahçeden çıkmaları. Öngörülecek ne çok tehlike! Doğru; her şeyi önceden kestirmek zorundadır bir anne. Ama bunu bir yana bırakalım. Bütün bunları biraz zaman geçtikten sonra düşüneceğim; aklımda; büyümek ve dışarıya çıkmak. Ama şimdilik bahçeyle yetinmek istiyorum. Yalnızca bahçe içinde bile başlarına gelebilecek kaza sayısı çok fazla. Hah! tam üstüne bastım; yoldaki çakıllar. Kaç kez, çocukların çakıllarla oynamasına göz yummanın gülünç olduğunu söylemedim mi? Ya çakılları yutarlarsa! Hemen farkına varılmaz bunun. Üç gün sonra da, al

sana bir apandisit krizi! Acele ameliyat edilmeleri gerek. Peki ama, ameliyatı kim yapacak? Jacquemort mu? Bir doktor değil ki o! Köy doktoru mu? Yalnızca bir baytar var köyde. Öyleyse ölecekler, kısacası. Üstelik acı çektikten sonra. Ateş. Çığlıkları. Hayır, çığlık yok, inleyecekler, bu çok daha korkunç olur. Buz da yok. Karınlarına koymak için buz bulmak mümkün değil. Ateş yükseliyor, yükseliyor. Cıva sınırı aşıyor. Derece patlıyor. Bir cam parçası da, acı çeken Citroën'e, bakan Joël'in gözünü deliyor. Kan boşalıyor. Gözünü kaybedecek. Onu tedavi edecek kimse yok. Herkes, gitgide alçak sesle inleyen Citroën'in başında. Karışıklıktan yararlanan Noël mutfağa sıvışıyor. Fırının üzerinde kaynar su dolu bir leğen. Noël'in karnı aç. İkindi kahvaltısı verilmedi; elbette, kardeşleri hastalanınca unutuldu. Fırının önünde, bir iskemlenin üstüne çıkıyor. Reçel kavanozunu almak için. Ama onu her zamanki yerinden biraz uzağa koydu hizmetçi, çünkü uçuşan bir tozdan rahatsız oldu. Biraz daha özenli süpürseydi olmayacaktı bu. Noël eğiliyor. Kayıyor. Leğenin içine düşüyor. Bir çığlık atmaya fırsat buldu, bir tek çığlık; öldü, ama mekanik bir hareketle hâlâ çırpınıyor; kaynar suya canlı canlı atılan yengeçler gibi. Yengeçler gibi kızarıyor. Öldü. Noël!

Clémentine kapıya doğru atıldı. Hizmetçiye seslendi.

«Evet, bayan.»

«Yemekte sofraya yengeç getirmenizi yasaklıyorum.»

«Ama yengeç yok ki bayan. Rosbif ve kumelması var.»

«Yine de yasaklıyorum.»

«Peki bayan.»

«Bundan böyle de asla yengeç hazırlamayın. Ne de istakoz. Ne de kerevit. Ne de böcek.»

«Peki bayan.»

Clémentine odasına girdi. Her şeyi çocuklar uyuduğunda pişirmek ve soğuk soğuk yemek daha iyi olmaz mıydı? Uyanıp ayaklandıklarında evde hiç ateş yanmaması daha iyi değil miydi? Kuşkusuz, kibritleri özenle kilit altında tutmalıydı. Bu zaten yapılıyor. İçtikleri kaynamış suya gelince, o da akşamları kaynatılacaktı, çocuklar yattıktan sonra. Kaynamış suyun düşünülmüş olması bir şanstı. Kaynar suda iyice kaldıkları zaman, güçlerini kaybeder mikroplar. Evet ama, bahçede oldukları zaman ağızlarına tıktıkları bütün o şeyler ne olacak? Şu bahçe! Onları bahçeye göndermekten hemen hemen kaçınmak gerekecek. Temiz bir odadan daha sağlıklı olamaz bahçe. Her gün bilinen tertemiz bir oda, bir bahçeden daha iyidir kuşkusuz. Evet, döşemenin üzerinde soğuk alabilirler. Ama bahçede de soğuk alabilirler. Öylesine hava akımı var ki orada! Ya ıslak otlar! Tertemiz bir oda. Ah! doğru. Geriye döşeme taşlarının yarattığı tehlike kalıyor. Ellerini keserler. Bilek damarlarını kesiyor ve bir yaramazlık yaptıkları için, bunu söylemeye cesaret edemiyorlar; kan akıyor, akıyor ve Citroën bembeyaz kesiliyor. Joël'le Noël ağlıyor, Citroën'den de kan boşanıyor. Kapı kilitli, çünkü evdekiler alışveriş yapmaya gitti; Noël kanı görünce korkuya kapılıyor ve yardım çağırmak için pencereden çıkmaya çalışıyor; işte, Joël'in omuzlarına çıkıyor, beceriksizce tutunuyor, düşüyor, o da ya-

ralanıyor, boynundan, şahdamarından; birkaç dakika içinde öldü; küçük yüzü bembeyaz. Mümkün değil bu! Hayır, kilitli bir oda olmaz...

Odasından dışarıya fırladı ve üç küçüğün uyuduğu odaya bir çılgın gibi daldı. Pancur aralıklarından sızıp pembe duvarları aydınlatıyordu güneş; üç düzenli soluğun hafif gürültüsünden başka şey duyulmuyordu. Noël kımıldadı ve homurdandı. Citroën'le Joël, yumrukları yarı açık, gevşemiş, masum masum gülümsüyorlardı uykuda. Clémentine'in yüreği güm güm atıyordu. Odadan çıktı ve kendi odasına döndü. Kapıları açık bıraktı bu kez.

İyi bir anneyim. Başlarına gelebilecek her şeyi düşünüyorum. Onları bekleyen bütün kazaları önceden düşünüyorum. Daha büyüdüklerinde karşılaşacakları tehlikelerden de söz etmiyorum. Ya bahçeden çıktıklarında. Hayır. Şimdilik bir kenarda tutuyorum onları. İleride düşüneceğimi söyledim. Zamanım var. Şu anda bile hayal edilecek o kadar çok felaket var ki! O kadar çok felaket! Başlarına gelebilecek en kötü şeyi düşündüğüme göre, onları seviyorum. Onu tahmin etmek için. Önlemek için. Bu kanlı çağrıştırmalardan zevk alıyorum. Onlar kendilerini zorla kabul ettiriyorlar bana. Çocuklara düşkün olduğumu kanıtlıyor bu da. Onlardan sorumluyum. Onlar benim. Benim çocuklarım. Pusuda bekleyen sayısız belâden onları kurtarmak için, elimden gelen her şeyi yapmalıyım. O melekleri. Kendileri için neyin iyi olduğunu kavramaktan, kendilerini korumaktan aciz olan o melekleri. Onları seviyorum. Bütün bunları iyilikleri için düşünüyorum. Hiç hoşlanmıyorum bundan. Zehirli üzümler yi-

yebileceklerini, nemli otlara oturabileceklerini, kafalarına bir dal çarpabileceğini, kuyuya düşebileceklerini, yardan aşağıya yuvarlanabileceklerini, taşlar yutabileceklerini, karıncaların, arıların, bokböceklerinin, böğürtlenlerin, kuşların onları yaralayabileceğini düşününce ürperiyorum; çiçekleri koklayabilirler, derin derin içlerine çekebilirler kokularını; burun deliklerinden içeriye kaçar bir taçyaprağı, burunları tıkanır; taçyaprağı beyne çıkar, ölürler; öylesine küçükler ki! Kuyuya yuvarlanırlar, boğulurlar, başlarına dal düşer, döşeme taşı kırılır; kan, kan...

Artık dayanamıyordu. Gürültü etmeden ayağa kalktı ve sessiz adımlarla çocukların odasına gitti yeniden. Bir iskemleye oturdu. Bulunduğu yerden üçünü de görüyordu. Düş görmeden uyuyorlardı. Yavaş yavaş o da uyuklamaya başladı; gergin, kaygılı. Uykusunda titriyordu bazan; vahşi sürüler düşleyen bir köpek gibi.

7

Of, dedi Jacquemort kendi kendine, köye varırken; şu Allahın belası köye en azından birinci kez geliyorum ve bu yolun da bana öğreteceği hiçbir şey kalmadı artık. Doğrusu başka şey öğrenmemi de engellemiyor. Her neyse; bir kez olsun, eğlenebilmek için bir fırsat çıkacak.

Her yerde duvar ilânları vardı. Kuşkusuz, bir teksir makinesi sayesinde, mor harflerle basılmış beyaz duvar ilânları. BUGÜN ÖĞLEDEN

SONRA LÜKS GÖSTERİ... vesaire, vesaire. Gösteri papaz evinin arkasındaki arabalıkta yapılacaktı. Hiç kuşku yok, papaz tarafından düzenlenmişti.

La Gloire'den hiç iz yoktu kırmızı derede. Daha uzakta, dönemecin ötesinde duruyordu herhalde. Gri evlerden, sanki bir Çin cenaze törenine katılmak için giyinen, pek şık insanlar çıkıyordu. Çıraklar ise evde kalıyordu. Gösteri günlerinde, üzülmesinler diye, tekmeyle eşek sudan gelinceye kadar dövüyorlardı çırakları, onlar da bütün öğleden sonrayı tek başına geçirdikleri için çok mutlu oluyorlardı.

Artık her köşeyi, kıvrımı ve kestirmeyi biliyordu Jacquemort. Yaşlılar panayırının düzenli olarak kurulduğu büyük alanı geçti, okulun yanından ilerledi; birkaç dakika sonra, papazın korosundaki çocuklardan birinin durduğu gişeden bir bilet almak için kilisenin çevresini dolaşıyordu. İyi görmek için pahalı bir yer satın aldı. Sonra da arabalığa girdi. Başkaları önünde ilerliyor, birkaçı da ardından geliyordu. Korodaki ikinci çocuk arabalığın kapısında biletinin yarısını yırttı, daha doğrusu, biletinin tamamını yırtarak onu iki yarım parçaya ayırdı ve birini Jacquemort'a verdi. Korodaki üçüncü çocuk bir aileyi yerine oturtuyordu, çocuğun gelip kendisiyle ilgilenmesini bekledi Jacquemort, o da gecikmedi. Korodaki üç çocuk gala giysilerine bürünmüşlerdi; kırmızı etek, küçük takke ve dantel bluzlar. Sonuncu çocuk Jacquemort'un biletini aldı ve psikiyatrı en öndeki koltuklara kadar götürdü. Kilisede iskemle adına ne varsa arabalığa yığmıştı papaz; o kadar çok iskemle koymuştu ki, kimi yerde üst

üste duran iskemlelerden başka şey yoktu ve kimse oturamıyordu orada; ama bu daha çok bilet satılmasını sağlıyordu.

Jacquemort yerine geçti ve bahşiş bekler gibi duran çocuğa istemeye istemeye bir tokat yapıştırdı, o da gerisini beklemeden sıvıştı. Hiç kuşku yok, uyumlu birkaç sıkı yumrukla ödeniyordu geri kalan. Bu uygulamalardan hep tiksinmesine karşın, Jacquemort'un, memleketin geleneklerine herkesin önünde karşı çıkmaması doğaldı. Sıkıntılı ve tedirgin, gösteri için yapılan düzenlemeleri incelemeye koyuldu.

Kilise iskemlelerinin dört yandan çevrelediği, arabalığın orta bölümünde, güçlü madeni gergilerin tuttuğu oymalı dört direkten oluşan, kusursuz bir ring yükseliyordu; direklerin arasına lâl renginde kadife ipler gerilmişti. Çaprazlama duran iki direkte, İsa'nın özel yaşamından sahneler canlandırılıyordu yalnızca: İsa yol kenarında ayaklarını kaşırken, İsa bir litre kırmızı şarabı mideye indirirken, İsa oltayla balık avlarken; kısacası, klasik sülpisyen resimciliğinin bir özetiydi bu. Tam tersine, öbür iki direk daha özgür nitelikler taşıyordu. Jacquemort'a daha yakın olan soldakinde, iri bir üçlü çatalın havası vardı az çok; uçları havaya doğru yükselmiş ve baştan aşağı cehennemi oymalarla süslenmişti; görünüşe bakılırsa, oymaların bazıları bir Dominiken papazını kıpkırmızı yapacak açıklıktaydı (ya da pislikte). Ya da birçok Dominiken papazını. Ya da Cizvitlerin başını bile. Haç biçimindeki son direkte, papazı daha sıradan biçimde, yatağının altında bir yaka düğmesi ararken arkadan gösteren çıplak bir resim bulunuyordu.

İnsanlar ardı arkası kesilmeden içeriye giriyor ve çekilen iskemlelerin gürültüsü, çok tutumlu davrandıkları için oturamayanların küfürleri, korodaki çocukların keskin çığlıkları, seyircilerin ayaklarından yükselen keskin koku, panayırdan satın alınıp aralarda çimdikleyebilmek için buraya getirilen birkaç yaşlının iniltisi pazar gösterisine özgü sıradan bir hava yaratıyordu. Birdenbire, yıpranmış bir plağın dönmeye başlarken çıkardığı sesi andıran güçlü bir gırtlak kazıma gürültüsü duyuldu ve Jacquemort'un, gözlerini kaldırınca, ringin tam üstünde bir kalasa asılı olduğunu gördüğü hoparlörden gümbür gümbür bir ses yükseldi. Birkaç saniye sonra papazın sesini tanıdı; sesin bozukluğuna karşın anlaşılabiliyordu söyledikleri.

«Bu böyle yürümez,» diye avaz avaz bağırdı konuya girebilmek için.

«Ah! Ah! Ah!» dedi kalabalık, böyle bir eğlence fırsatı çıktığı için memnun.

«İçinizden bazıları, utanç verici bir pintilikle, küçük hesaplar yapıp, Kutsal kitapların öğrettiklerini hiçe saymak istediler. Değersiz biletler aldılar. Ayakta duracak onlar! Tanrının, o lüks varlığın simgesi altındaki lüks bir gösteridir bu; her kim bu durumda lüksten kaçınırsa, cehennemde, kuru otların üstünde olmasa bile, odun kömürlerinin, bataklık kömürlerinin, hatta argollerin sefil ateşlerinde sonsuza kadar kızaracak olan günahkârların çarptırıldığı cezaya çarptırılacaktır.»

«Paramızı isteriz! Paramızı isteriz!» diye bağırdı oturamayanlar.

«Paranız geri verilmeyecek. Oturabildiğiniz

kadar oturun, ya da oturmayın. Tanrıya vız gelir bu. Başka iskemleleri ters çevirip, iskemlelerinizin üstüne yerleştirdik; parası gözönüne alınırsa bu yerlerin ancak iskemlelere lâyık olduğunu kafanıza sokmak için. Bağırın, karşı çıkın. Tanrı lüks ve güzelliktir; daha pahalı biletleri alsaydınız! İsteyenler aradaki farkı verebilir, ama kötü yerlerini iyileriyle değiştiremezler. Hatayı düzeltmek bağışlanmayı sağlamaz!»

Papazın biraz aşırıya kaçtığını düşünmeye başlıyordu seyirciler. Jacquemort büyük bir çatırtı duyarak geriye döndü. Nalbantı gördü, ucuz yerlerde, ayaktaydı. Her iki elinde bir iskemle tutuyor ve onları birbirine vuruyordu. İkinci vuruşta, kıymıklar saçarak parçalandı iskemleler. Parçaları gergin bir perdeyle belirlenen kulise doğru fırlattı. Bu bir işaret oldu. Değersiz bilet alan herkes, kendilerini rahatsız eden iskemleleri tutup parçalamaya başladı. Gücü yetmeyenler, nalbanta getiriyordu onları.

Parçalar, kulakları sağır eden gürültü arasında uçuyor ve perdenin iki yarısını belirleyen aralıktan, kendilerine şiddetle yol açarak geçiyordu. Diğerlerinden daha talihli bir darbe perdeyi taşıyan çubuğu sarstı. Hoparlörden, papazın bağırıp çağırdığı duyuluyordu.

«Hakkınız yok buna! Lüks Tanrısı aşağılık davranışlarınızdan, kirli çoraplarınızdan, sarı lekeli donlarınızdan, kararmış yakalarınızdan ve dişlerinizdeki kefekiden tiksinir. Tanrı yağsız sosları, boş kursaklı horozları, kadidi çıkmış beygirleri cennetine almaz; Tanrı büyük bir gümüş kuğudur, Tanrı ışıl ışıl yanan bir üçgenin içindeki yakut taştır, altından bir oturağın dibindeki el-

mastır; Tanrı kıratların verdiği hazdır, platin renginde büyük gizlerdir, Malampia fahişelerinin yüz bin adet yüzüğüdür; Tanrı kadifeden bir piskoposun taşıdığı sonsuz bir mumdur, Tanrı değerli madenlerin, sıvı incilerin, kaynamış cıvanın, eter billûrunun içinde yaşar. Hödükler! Tanrı size bakıyor ve sizden utanıyor...»

Yasak sözcük üzerine, kalabalık, hatta oturmuş olanlar bile, homurdanmaya başladı.

«Yeter, papaz. Gösterine başla.»

İskemleler iyiden iyiye uçuşmaya başlamıştı havada.

«Tanrı sizden utanıyor. Kaba, pis, sıkıcısınız; yeryüzünün toz bezi, gökyüzünün sebzeliklerindeki patates, kutsal bahçedeki ısırgan otusunuz, siz... ay! ay ay!»

Öbürlerinden daha ustaca atılan bir iskemle perdeyi bütünüyle alaşağı etmiş; elini başının üstüne koyup, mikrofonun önünde danseden papaz gözüktü, şort giymişti.

«Gösteri başlasın, papaz!» diye haykırdı kalabalık bir ağızdan.

«İyi! Ay! İyi!» dedi papaz. «İşte! İşte!»

O anda kesildi gürültü. Şimdi, iskemlelerin hemen tamamı dolmuştu; korodaki çocuklar papazın çevresinde saygıyla toplandı. İçlerinden biri kahverengi, yuvarlak bir nesne uzattı ona, papaz da elini o nesnenin içine soktu. Öteki el için de aynı numara yenilendi. Sonra, papaz cart sarı renkte muhteşem bir ropdöşambr giydi ve topallaya topallaya ringe fırladı. Mikrofonunu da yanına getirmişti, başının üzerinde daha önce hazırlanmış olan bir kabloya taktı onu.

«Bugün,» diye açıkladı söze pat diye girerek, «sizlerin önünde, üçer dakikalık on raundda, şeytana karşı azim ve metanetle dövüşeceğim.»

Kalabalıktan, papaza inanmadıklarını gösteren bir mırıltı yükseldi.

«Gülmeyin!» diye haykırdı papaz. «Bana inanmayanlar baksın.»

Bir işaret yaptı ve âyin eşyaları bakıcısı şimşek gibi fırladı kulisten. Etrafa keskin bir kükürt kokusu yayıldı.

«Sekiz gün önce,» diye açıkladı papaz, «şunu keşfettim: Âyin eşyaları bakıcım şeytanın ta kendisiydi.»

Âyin eşyaları bakıcısı, vurdumduymaz bir tavırla, oldukça güzel bir alev huzmesi püskürttü ağzından. Uzun ropdöşambrına karşın bacaklarındaki kalın kılları ve çatallı toynakları açık seçik görülüyordu.

«Kendisini alkışlıyoruz,» diye öneride bulundu papaz.

Zayıf denebilecek bir iki şak şak duyuldu. Âyin eşyaları bakıcısı da kırgın bir tavır takındı.

«Her şeyden önce birer lüks tutkunu olan Roma imparatorlarının düzenlemekte eşsiz oldukları,» diye böğürdü papaz, «şu görkemli dövüşlerin birinden daha fazla neyi sevebilir Tanrı?»

«Yeter,» dedi biri. «Kan görelim.»

«İyi!» dedi papaz. «İyi! Oh! İyi! Bir tek şey ekliyorum. Kalın kafalı sefil yaratıklarsınız siz.»

Ropdöşambrını üstünden attı; koroda iki çocuk yardımcılığını yapıyordu; âyin eşyaları bakıcısının hiç yardımcısı yoktu. Korodaki çocuklar, leğeni, tabureyi ve havluyu yerine koydular; pa-

paz da dişliğini taktı. Âyin eşyaları bakıcısı cincilikte kullanılan bir söz söyledi yalnızca, siyah ropdöşambrı da sırtında ateş alıp, kırmızı bir dumanın içinde kayboldu. Âyin eşyaları bakıcısı alaycı alaycı güldü ve kaslarını açmak için biraz gölge boksu yapmaya başladı. Papazın yüzü solmuştu, istavroz çıkarmaya başladı. Âyin eşyaları bakıcısı karşı çıktı.

«Daha başlamadan, belden aşağı vurmak yok değil mi, azizim papaz?»

Korodaki üçüncü çocuk bakır bir leğene okkalı bir çekiç darbesi indirdi. Üç çatallı, oymalı direğin yanında köşesinde duran âyin eşyaları bakıcısı ringin ortasına doğru ilerledi. Reçel gongundan çıkan ses üzerine bir sevinç ahlı yükselmişti.

Birdenbire, üç vuruşta bir papazın gardını dağıtan kısa sağ kroşeler atarak saldırdı şeytan. Buna karşılık, papaz da pek güzel bacak oyunları bildiğini kanıtlıyordu; tam tamına iki bacak; pek tombul, pek semiz ve eşitsizliklerine karşın pek hareketli iki bacak. Rakibini uzakta tutmaya çalışan papaz, sağ direklerle kontra yumruklar atıyordu. Şeytanın, bir dizi yumrukla böğür üstünde daha iyi çalışmak için gardını indirmesinden yararlanarak, göğüs çevresini iki kez yokladı soluyla, âyin eşyaları bakıcısı da kaba kaba küfretti. Kalabalık alkışladı. Papaz tam kasılmaya başlıyordu ki, alt çenesinden beklemediği bir aparküt aldı ve bu darbeyi zar zor geçiştirdi. Ardından, bir dizi hızlı sol yumrukla, papazın sağ gözünü morarttı şeytan. Yumruklarının ne kadar çeşitli olduğunu örneklerle göstermek ister gibiydi. İki adamın vücudunda morluklar belirmeye

başlıyor, papaz soluk alırken biraz zorlanıyordu. Âyin eşyaları bakıcısı ona sarılınca şöyle dedi:

«Vade retro!..»

Âyin eşyaları bakıcısını güldürdü bu, adam kasıklarını tuttu, papaz da suratının ortasına iki okkalı yumruk yapıştırmak için bundan yararlandı. Kan boşandı. Hemen hemen aynı anda da gong çaldı ve iki rakip köşelerine döndü. Korosundaki üç çocuk o anda papazın etrafını sardı. Kalabalık alkışlıyordu, çünkü iyi kan akıyordu. Şeytan bir benzin bidonunu kavradı, ağzına hatırı sayılır bir yudum aldı ve mikrofon kablosunu biraz yakan, dumanlı, güzel bir alev demeti püskürttü havaya. Kalabalık daha çok alkışladı. Jacquemort papazın hem organizatör, hem boksör olarak enikonu başarılı olduğunu düşünüyordu. Şeytanı getirtme düşüncesini eşsiz buluyordu.

Bu sırada, korodaki çocuklar papazı özenle kuruluyorlardı. Öyle pek iyi durumda görülmüyordu papaz, şimdi vücudunun çeşitli yerlerinde iri morluklar da göze çarpıyordu.

«İkinci raund,» diye seslendi gongun başındaki çocuk ve bang! sesi yükseldi.

Bu kez işi sonunu beklemeden, bitirmeye kararlı görünüyordu şeytan. Papaza soluk alma fırsatı bırakmadan bir çılgın gibi saldırdı. Dolu gibi inen bir yumruk yağmuruydu bu, elbette bir yağmurun dolu gibi indiği söylenebilirse. Papaz sürekli olarak boksu kesiyordu, hatta bir iki kez seyircileri çok kızdıran bir biçimde sarıldı rakibine. Sonra da, kısa bir duraklamadan yararlanarak, âyin eşyaları bakıcısını iki eliyle başından yakaladı ve burnunun ortasına diziyle okkalı bir

darbe geçirdi. Bu kez de, can acısıyla keskin bir cıyaklama koparan şeytan düştü bokstan.

Bütün çocuklar büyük bir sevinç içinde, hep bir ağızdan bağırdılar.

«Hile yapıyor! Yaşasın papaz!»

«İnan olsun, utanmazlık bu,» diyordu şeytan, burnunu ovuşturup, en şiddetli acının tüm belirtilerini sergileyerek.

Pek memnun olan papaz gülmekten kırılıyordu; ama şeytanın bir aldatmacasıydı bu, birdenbire papazın üzerine atıldı ve karaciğerine müthiş iki sol kroşe indirdi, çeneye savrulan bir aparküt izledi onları, papaz yumruğu sol gözünün yardımıyla istemeden durdurdu. Sol göz de kapandı.

Papazın talihi varmış ki, gong çaldı. Ağzını art arda bir çok kez çalkaladı ve ortasında bir delik açılmış olan, çiğ bir bifteği gözünün üstüne koydurttu; gözü hâlâ görebilecek durumda olsaydı, bu delik sağlayacaktı görmesini. O sırada, şeytan pek hoş karşılanan çeşitli şaklabanlıklara girişiyordu: Özellikle, birdenbire donunu indirip, yaşlı kadın bakkala kıçını gösterdiği zaman, büyük alkış aldı.

Papaz, kendisi için çok daha kötü gitmeye başlayan üçüncü raundun ortasında, bir yumruğuyla kendini koruduğu sırada, hileye başvurmak için hazırladığı mikrofon kablosunu sinsice çekti. Hoparlör o anda yerinden çıktı ve âyin eşyaları bakıcısının kafasına düştü, o da baygın yere yığıldı. İyice kurumlanan papaz, yumruklarını başının üstünde kavuşturup ringin içinde bir tur attı.

«Teknik nakavtla galibim,» diye haykırdı.

«Benim bedenim aracılığıyla galip gelen Tanrıdır; şu lüks ve zenginlik Tanrısı. Tanrıdır o. Üç raundda galip gelen.»

«Oh! Ah! Oh!» dendi kalabalıkta.

Köy sakinleri bir an sessiz kaldılar, çünkü her şey pek hızlı olup bitmişti. Sonra da, gösterinin dakikasının tuzluya oturduğunu düşünüp, karşı çıktılar. Biraz kaygılanan Jacquemort, havanın bozacağını sezdi.

«Paramızı geri ver, papaz!» diye bağırdı kalabalık.

«Hayır!» dedi papaz.

«Paramızı geri ver, papaz!»

Havada bir iskemle uçtu, sonra bir ikinci. Papaz ringden aşağıya atladı. Bir iskemle yağmuru indi üstüne.

Çıkışa doğru sıvıştığı sırada, kulak tozuna bir yumruk yedi Jacquemort. İçgüdüyle döndü ve karşılık verdi. Yumruğuyla dişlerini kırdığı anda tanıdı rakibini. Marangozdu bu adam, ağzındakileri tükürerek yere yığıldı. Jacquemort parmaklarına baktı, iki eklemin üstündeki deri yarılmıştı. Yaladı. İçini bir sıkıntı kaplıyordu. Omuz silkerek savdı sıkıntıyı.

«Ne önemi var...» diye düşündü. «La Gloire onu almak için burada ya! Korodaki çocuğa attığım şu tokat için gidip onu görmem gerekiyordu zaten.»

Daha dövüşme isteği duyuyordu içinde. Gördüğü her şeye vurdu. Vurdu, yetişkinlere vurmak çok rahatlatıyordu onu.

8

135 nistos

Jacquemort La Gloire'ın kapısını ittiğinde, adam giyinmeye başlıyordu. Som altından banyo teknesinde yıkanmıştı bile; eski püskü iş giysilerini askıya asıp, altın nakışlı, görkemli bir ev giysisi geçiriyordu sırtına. Her yerde altın vardı, eski evin içi yekpare değerli madenden dökülmüş gibiydi. Sandıklardan altın taşıyordu, kap kacak, koltuklar, masalar, her şey sapsarı ve pırıl pırıldı. Bu manzara ilk geldiğinde Jacquemort'u şaşırtmıştı, ama şimdi onu, tuhaf merakına doğrudan bağlı olmayan her şey karşısında gösterdiği şu ilgisizlikle seyrediyordu; yani onu gördüğü bile söylenemezdi artık.

La Gloire iyi günler dedi ve Jacquemort'u bu durumda gördüğü için şaşırdı.

«Dövüştüm,» dedi Jacquemort. «Papazın gösterisinde. Herkes dövüştü. O da, ama hile yaparak. Ötekiler bunun için kavgaya katıldı.»

«Böyle bir bahane buldukları için memnun,» dedi La Gloire.

Omuz silkti.

«Ben...» dedi Jacquemort. «Şey... Biraz utanıyorum, çünkü ben de dövüştüm; bu yüzden de sizi görmeye gelişimi fırsat bildim, nakit getirdim...»

Ona bir yığın altın para uzattı.

«Elbette...» diye mırıldandı La Gloire acı acı. «Çabuk alıştınız. Ama üstünüzü başınızı biraz düzeltin. Üzülmeyin. Utancınızı alıyorum.»

«Teşekkür ederim,» dedi Jacquemort. «Ee! şimdi seansımıza devam etsek mi?»

La Gloire altın paraları altın kaplama bir salata tabağına attı ve tek sözcük söylemeden, salonun dibine konmuş olan alçak yatağa uzandı. Jacquemort gelip yanıbaşına oturdu.

«Anlatın,» dedi. «Kendinizi serbest bırakın ve konuşun. Okuldaki öykünüze gelmiştik, şu topu çaldığınız güne.»

La Gloire elini gözlerinin önünden geçirdi ve konuşmaya başladı. Ama Jacquemort onu hemen dinlemeye başlamadı. İyice meraklanmıştı. Belki de bir kuruntuydu bu, ama yaşlı adam elini alnına koyduğu sırada, el ayası üzerinden, hastasının ateşli ve canlı gözlerini görür gibi olmuştu.

9

136 nistos

Kendisini entelektüel bulduğu günler, Angel'in kütüphanesine kapanıp okuyordu Jacquemort. Tek bir kitap vardı orada, ona bol bol yeten; eşsiz bir ansiklopedik lugat; lugatın içinde, sıradan kütüphanelerin, ne yazık ki pek kullanışsız bir hacımda topladıkları bütün belli başlı konuları, alfabetik açıdan, o da olmazsa mantıksal açıdan sıralanmış ve düzenlenmiş buluyordu Jacquemort.

Genellikle bayraklar sayfasında takılıp kalıyordu; renkliydi o sayfa; öbür sayfalara göre ke-

sinlikle daha hafif olan metin de kafasını dinlendirip yorgunluğunu alıyordu. Soldan başlayarak, on beşinci bayrak, yani siyah zemin üzerinde kanlı bir diş, ona ormanlarda bulunan küçük yabani sümbülleri anımsattı o gün.

10

1 temlül

Üç çocuk, bahçede, evden pek görülmeyen bir köşede oynuyordu. Oyun yerlerini seçmişlerdi, orada uygun oranlarda çakıltaşı, toprak, ot ve kum bulunuyordu. Gölge ve güneş, kuru şeyler ve ıslak şeyler, sert şeyler ve yumuşak şeyler, madeni şeyler ve bitkisel şeyler, canlı şeyler ve ölü şeyler vardı orada.

Az konuşuyorlardı. Ellerinde demir kürekler, her biri kendisi için dikdörtgen bir çukur kazıyordu. Zaman zaman, kürek ilginç bir nesneye rastlıyordu, sahibi de, daha önceki keşifler yığınının üstüne koymak üzere onu hemen yerden alıyordu.

Yüz kürek darbesi sonunda, Citroën durdu.

«Stop!» dedi.

Joël'le Noël emre uydular.

«Bende bir yeşil var,» dedi Citroën.

Işıl ışıl yanan, zümrüt parlaklığında küçük bir nesne gösterdi onlara.

«İşte siyahı,» dedi Joël.

«İşte altın sarısı,» dedi Noël.

Üç nesneyi bir üçgen oluşturacak biçimde ye-

re koydular. Citroën, aralarına kuru çalı çırpı koyarak, dikkatle birleştirdi onları. Sonra da her biri üçgenin bir ucuna oturup bekledi.

Üç nesnenin ortasında, birdenbire yarıldı toprak. Küçücük, beyaz bir el gözüktü, sonra bir başkası. Eller yarığın kenarlarına tutundu ve on santimetre boyunda parlak bir insancık üçgenin içine ayak bastı. Uzun sarı saçlı küçük bir kızdı bu. Üç çocuğa öpücükler yolladı ve dans etmeye başladı. Üçgenin içinden hiç çıkmadan, birkaç dakika dans etti. Sonra, birdenbire durdu, gökyüzüne baktı ve nasıl çıktıysa öyle, hızla dalıp kayboldu toprakta. Renkli taşların durduğu yerde, sıradan üç küçük çakıltaşından başka şey kalmamıştı.

Citroën ayağa kalktı ve çalı çırpıyı dağıttı.

«Sıkıldım,» dedi. «Bir başka oyun oynayalım.»

Joël'le Noël yeniden kazmaya girişmişlerdi bile.

«Başka şeyler bulacağımıza eminim,» dedi Noël.

O anda sert bir şeye çarptı küreği.

«İşte kocaman bir taş,» dedi.

«Göster,» dedi Citroën.

Güzel, sarı bir taştı, pırıl pırıl kırıkları vardı; göründüğü kadar iyi olup olmadığını anlamak için yaladı onu. Hemen hemen göründüğü kadar iyiydi. Dişlerinin arasında çıtırdıyordu toprak. Ama taşın bir oyuğuna rengi yine sarı olan küçük bir sümüklüböcek yapışmıştı. Citroën baktı.

«Bu,» dedi Citroën, iyisinden değil. «Yine de onu yiyebilirsin, ama iyisinden değil. Mavileri uçurur insanı.»

«Mavileri var mı?» diye sordu Noël.

«Evet,» dedi Citroën.

Noël sarıyı tattı. Pek besleyiciydi. Önünde sonunda, topraktan çok daha iyiydi. Yumuşak. Yapışkan da. Sonuç olarak, iyiydi.

Bu sırada, Joël de küreğinin keskin kenarını ağır bir taşın altına sokmuştu. Taşı tarttı. İki siyah sümüklüböcek daha.

Birini Citroën'e uzattı, o da ilgiyle baktı, ama Noël'e verdi. O sırada, sümüklüböceğinin tadına bakıyordu Joël.

«Pek hoş değil,» dedi. «Tapyokaya benziyor.»

«Evet,» dedi Citroën, «ama mavileri iyidir. Ananas gibi.»

«Doğru mu?» diye sordu Joël.

«Sonra da, insan uçar,» dedi Noël.

«Hemen uçmaz,» dedi Citroën. «Önce çalışmak gerek.»

«Bulmadan önce çalışabiliriz belki,» dedi Noël. «Sonra, mavilerinden bulursak, hemen uçarız.»

«Ah!» dedi, o sırada kazmakta olan Joël, «yepyeni güzel bir tohum buldum.»

«Göster,» dedi Citroën.

Hemen hemen ceviz büyüklüğünde bir tohumdu bu.

«Üzerine beş kez tükürmek gerek,» dedi Citroën, «o zaman sürgün verir.»

«Emin misin?» diye sordu Joël.

«Eminim,» dedi Citroën. «Ama taze bir yaprağın üstüne koymak gerek onu. Joël, gidip taze bir yaprak ara.»

Pembe yapraklı küçücük bir ağaç çıktı to-

humdan. İnce gümüş telden dallarında ötücü kuşlar uçuşuyordu. En irisi, Joël'in küçük parmağındaki tırnaktan büyük değildi.

11

347 temlül

Bu lanet memlekete gömülmeye geleli altı yıl üç gün iki saat oldu bile, dedi Jacquemort kendi kendine aynada kendini seyrederken.

Orta karar uzunlukta duruyordu sakalı.

12

348 temlül

Koridorda Clémentine'e rastladığında, dışarıya çıkmak üzereydi Jacquemort. Onu hiç görmüyordu artık. Aylardan beri. Günler öylesine sürekli ve gizli bir biçimde akıp gidiyordu ki, gün sayma kavramını kaybediyordu. Clémentine durdurdu onu.

«Nereye gidiyorsunuz böyle?»

«Her zamanki gibi,» diye yanıt verdi Jacquemort. «Yaşlı dostum La Gloire'ı görmeye gidiyorum.»

«Psikanaliz yapmayı sürdürüyor musunuz ona?» diye sordu Clémentine.

«Hm... evet,» dedi Jacquemort.

«Uzun sürdü.»

«Eksiksiz bir psikanaliz olması gerek.»

«Kafanız büyüyor,» diye dikkatini çekti Clémentine.

Biraz uzaklaştı Jacquemort, çünkü Clémentine burnunun dibinde konuşuyor ve psikiyatr, kadının soluğunda su götürmez bir leş kokusu duyuyordu.

«Olabilir,» dedi Jacquemort. «Ne olursa olsun, La Gloire gerçekten çok saydamlaşıyor, ben de kaygılanmaya başlıyorum.»

«Görünüşe bakılırsa, bu iş sizi mutlu etmiyor,» dedi Clémentine. «Oldukça uzun bir süre, psikanaliz yapacak birini arayıp durmuştunuz.»

«Psikanaliz yaptığım bütün insanlar birbiri ardına elimden kaçıp gitti,» dedi Jacquemort. «La Gloire ile yetinmek zorunda kaldım, çünkü geride yalnız o vardı. Ama itiraf edeyim ki, zihinsel içeriği bir bilim adamını hoşnut edecek nitelikte değil pek.»

«Çok mu uzaktasınız?» diye sordu Clémentine.

«Nasıl?»

«Psikanaliziniz çok ilerledi mi?»

«Doğrusu, fena sayılmaz,» dedi Jacquemort. «Aslında, en küçük ayrıntıları deşmeye girişeceğim anın yaklaştığını görüyorum kaygıyla. Ama bütün bunların önemi yok. Ya siz, ne alemdesiniz? Yemeklerde görünmüyorsunuz artık. Ne öğlen, ne de akşam.»

«Odamda yiyorum,» dedi Clémentine, sesinde hoşnutluk belirten bir havayla.

«Ya, iyi!» dedi Jacquemort.

Genç kadının siluetini inceledi.

«Size yaramadığı söylenemez,» dedi yalnızca.

«Yalnızca yemek zorunda olduğum şeyi yiyorum artık,» dedi Clémentine.

Umutsuzca, konuşmayı sürdürmeye çabalıyordu Jacquemort.

«Ya moraliniz, o iyi mi?» diye sordu yavan yavan.

«Söylemek zor. Hem evet, hem hayır.»

«Yolunda gitmeyen ne?»

«Aslında,» diye açıklamada bulundu, «korkuyorum.»

«Neden korkuyorsunuz?»

«Çocuklarım için korkuyorum. Sürekli olarak. Başlarına herhangi bir şey gelebilir. Bunu da kafamda kuruyorum. Yani, en basit şeyler, olmayacak şeyler ya da çılgın düşünceler yüzünden sıkmıyorum canımı; hayır, ama olabileceklerin en kısa dökümü bile çılgına döndürmeye yetiyor beni. Bunları düşünmekten de alamıyorum kendimi. Elbette, bahçenin dışında onları bekleyen tehlikeleri saymıyorum bile; neyse ki, şimdiye kadar bahçeden çıkmak akıllarına gelmedi. Ama şu anda o kadar ilerisini düşünmekten kaçınıyorum, çünkü başımı döndürüyor bu.»

«Ama onlar için hiçbir tehlike yok ki!» dedi Jacquemort. «Kendileri için iyi olanın az çok bilincindedir çocuklar ve ender olarak zor duruma sokarlar kendilerini.»

«Öyle mi dersiniz?»

«Eminim,» dedi Jacquemort. «Yoksa, burada olmazdık, ne siz, ne de ben.»

«Bir ölçüde doğru bu,» dedi Clémentine. «Ama onlar başkalarından öylesine farklı çocuklar ki!»

«Evet, öyle,» dedi Jacquemort.

«Hem onları öyle seviyorum ki! Onları öyle-

sine sevdiğime inanıyorum ki, bu evde ve bahçede başlarına gelebilecek her şeyi düşündüm, gözüme de uyku girmiyor artık. Aklıma ne kadar çok kaza geldiğini hayal bile edemezsiniz. Çocuklarını, onları sevdiğim gibi seven bir anne için bunun ne tür bir yıkım olduğunu anlayın. Ama yapılacak o kadar çok şey var ki bir evde, onları gözetlemek için her an başlarında dikilemem.»

«Ya hizmetçi?»

«Aptalın biri,» dedi Clémentine. «Tek başlarına oldukları zaman değil, onun yanındayken daha çok tehlikedeler. Hiçbir duyarlığı yok, çocukları elimden geldiğince ondan uzaklaştırmayı yeğliyorum. Üstelik, kendi kendine en ufak bir karar almaktan aciz. Çocuklar bahçede kürekleriyle biraz derin bir çukur kazacak olsalar, bir petrol kuyusuna rastlasalar, petrol fışkırsa ve hepsini boğsa, ne yapacağını bilemez. Kapıldığım korkuları bir bilseniz! Ah! ne kadar seviyorum onları.»

«Gerçekten,» dedi Jacquemort. «Tahminlerinizde hiçbir şeyi atlamadığınızı görüyorum.»

«Beni rahatsız eden başka bir şey daha var,» dedi Clémentine. «Eğitimleri. Onları köy okuluna göndereceğimi düşündükçe yüreğim titriyor. Kuşkusuz, tek başlarına gitmeleri söz konusu olmayacak. Ama bu kızı yanlarına katıp gönderemem onları. Başlarına bir kaza gelir. Ben giderim; siz de bana çok dikkatli olacağınıza dair söz verirseniz, zaman zaman yerimi alırsınız. Ama hayır! Sanırım benim gitmem gerekecek. Hem bakın! şimdilik, öğrenimlerine fazla kafayı takmamak gerek, ne de olsa daha çok küçükler; bahçeden çıktıklarını görme düşüncesi öylesine çıl-

gına çeviriyor ki beni, bunun içerdiği bütün tehlikeleri kavrayamadım henüz.»

«Eve özel bir öğretmen getirtin,» dedi Jacquemort.

«Ben de enine boyuna düşündüm bunu,» diye yanıt verdi Clémentine, «ama itiraf edeyim ki, kıskancın biriyim. Çok aptalca bu, çok da basit, yine de dayanamam benden başkasına bağlandıklarını görmeye. Ama öğretmen iyi olursa, mutlaka bağlanırlar ona; kötü olursa, çocuklarımın onun eline düşmesini ben istemem. Ne olursa olsun, okula pek güvenmiyorum zaten, ama orada bir ilkokul öğretmeni var en azından; oysa özel öğretmen sorunu hemen hemen çözülmez görünüyor.»

«Papazdan, oldukça geleneksel bir özel öğretmen olur...» dedi Jacquemort.

«Pek dindar değilim, çocuklarımın da dindar olmalarını istemek için bir neden görmüyorum ortada.»

«Bu papazın onlar için pek zararlı olacağını sanmıyorum,» dedi Jacquemort. «Din konusunda enikonu sağlıklı bir anlayışı var, uyandıracağı Tanrısal eğilimler de en aşağı düzeyde kalır herhalde.»

«Papaz kendini sıkıntıya sokmaz,» diye kesip attı Clémentine, «sorun olduğu gibi duruyor. Köye gitmeleri gerekecek.»

«Ama öyle de olsa,» dedi Jacquemort, «iyi düşünülürse, bu yoldan hiç araba geçmez. Ya da çok az geçer.»

«İyi ya!» dedi Clémentine. «Öylesine az araba geçer ki, artık kimse dikkat etmiyor onlara; rastlantı bu ya! bir tanesi geçecek olsa, çok daha

büyük tehlike yaratır bu. Yalnız düşüncesi bile beni ürpertiyor.»

«Aziz Delly gibi konuşuyorsunuz,» dedi Jacquemort.

«Alay etmeyi kesin canım!» dedi Clémentine. «Hayır, gerçekten, gidiş gelişlerinde onlara eşlik etmekten başka çözüm görmüyorum. Ne yaparsınız! İnsan çocuklarını sevdiği zaman göze alabileceği fedakârlıklar vardır.

«Kayalara tırmanmak için, onları emzirmeden bırakıp gittiğinizde sizi daha az tedirgin ediyorlardı,» dedi Jacquemort.

«Bunu yaptığımı hiç anımsamıyorum,» dedi Clémentine. «Hem yaptıysam bile, nedeni, o sırada hasta olmamdır mutlaka. Ne olursa olsun, bunu yüzüme vurmanız da hoş değil. Angel'in henüz burada kaldığı ve varlığının beni çileden çıkarmaya yettiği bir dönemin söz konusu olduğunu biliyorsunuz. Ama şimdi işler değişti, çocukların eğitiminin tüm sorumluluğu bana düşüyor».

«Onları kendinize çok bağlı kılmaktan çekinmiyor musunuz?» dedi Jacquemort biraz utangaç.

«Bundan daha doğal ne olabilir? Bu çocuklar benim her şeyim, yaşamamın biricik nedeni; buna karşılık benden destek almaya alışmaları doğru olur.»

«Ama yine de,» dedi Jacquemort, «tehlikeyi abarttığınızı sanıyorum... çünkü şu sırada, her yerde görebilirsiniz onu, örneğin, bakın... tuvalet kâğıdı kullanmalarına izin vermeniz beni şaşırtıyor; kâğıtla derilerini tahriş edebilirler; hem kimbilir! Kâğıt topçuğunu paketleyen kadının, gerekli ölçüyü ilk kâğıdın üzerinde tartarak ailesini

arsenikle zehirlediğini; arseniğin de bu kâğıda bulaşabileceğini ve tehlike yaratabileceğini varsayarsak... ilk dokunuşta, yıldırım çarpmış gibi yere yıkılabilir çocuklarınızdan biri... kıçlarını yalayarak temizlemelisiniz onları...»

Bir an düşündü Clémentine.

«Bilirsiniz,» dedi... «Hayvanlar yavruları için pekâlâ yapar bunu... belki iyi bir anne de yapmak zorundadır...»

Jacquemort ona baktı.

«Onları gerçekten sevdiğinizi sanıyorum,» dedi çok ciddi. «Hem sonunda, iyice düşünülürse, bu arsenik öyküsünde olmayacak bir şey yok.»

«Korkunç bir şey bu,» dedi Clémentine, yıkılmış bir tavırla.

Ağlamaya başladı.

«Ne yapacağımı bilmiyorum... ne yapacağımı bilmiyorum...»

«Sakin olun,» dedi Jacquemort,» size yardım edeceğim. Bunun çok karmaşık bir sorun olduğunu farkettim. Hiç kuşkusuz çözümlenebilir. Yukarıya gidip uzanın.»

Clémentine geçip gitti.

«Tutku diye buna denir,» dedi Jacquemort kendi kendine, yoluna devam ederek.

O tutkuyu duymak isterdi. Ama bu mümkün olmasa da, her zaman inceleyebilirdi onu.

Biçimlendirmeyi başaramadığı belli belirsiz bir düşünce kafasını kurcalıyordu yine de. Belli belirsiz bir düşünce. Bir düşünce ki belli belirsiz. Ne olursa olsun, çocukların bakış açısını da edinmek ilginç olurdu.

Ama acelesi yoktu.

13

7 eylül

Annelerinin oda pencereleri önünde, çimenlikte oynuyorlardı. Uzaklaşmalarını giderek daha kötü karşılıyordu. Şu sırada, hareketlerini izleyerek ve gözlerindeki anlamı kestirmeye çalışarak bakıyordu onlara. Joël her zamankinden durgun görünüyor ve oyunu ancak izleyerek, geride kalıyordu. Bir an ayağa kalktı, kısa pantolonunu yokladı ve kardeşlerine baktı. Sanki onlara pek gülünç bir şey söylemiş gibi, çevresinde dans etmeye başladı kardeşleri. Joël yumruklarıyla gözlerini ovdu, ağlıyordu, belliydi bu.

Clémentine odasından çıktı, merdivenden indi ve birkaç saniyede çimenliğe vardı.

«Ne oldu, canikom?»

«Karnım ağrıyor,» diye hıçkırdı Joël.»

«Ne yedin? O budala sana yine kötü bir şey vermiş olmalı, zavallı meleğim.»

Joël, ayakta, bacaklarını açıp, karnını içine çekiyor ve kıçını çıkarıyordu.

«Pantolonuma yaptım,» diye zırladı, yıkılmış bir tavırla.

Citroën'le Noël aşağılayan bir havaya büründüler.

«Bir bebek o!» dedi Citroën. «Hâlâ pantolonuna yapıyor.»

«Bebeğe bak!» dedi Joël.

«Haydi bakalım,» dedi Clémentine. «Kardeşinize iyi davranacak mısınız bakayım! Onun suçu yok. Gel sevgilim, sana temiz, güzel bir pantolon

giydireceğim, ağrı kesici iksir de içeceksin, bir kaşık dolusu.»

Citroën'le Noël kıskançlık ve şaşkınlıktan donakaldılar.

İyice yatışmış olan Joël, Clémentine'i tıpış tıpış izledi.

«Rezalet bu,» dedi Citroën, «hem pantolonuna yapıyor, hem de karın ağrısına karşı iksir içiyor.»

«Evet,» dedi Noël. «Ben de isterim.»

«Ikınıp çıkarmaya çalışacağım,» dedi Citroën.

«Ben de,» dedi Noël.

Bütün güçleriyle ıkındılar, yanakları morarmıştı, ama hiçbir şey çıkmıyordu.

«Yapamıyorum,» dedi Citroën. «Azıcık çiş yaptım topu topu.»

«Eh ne yapalım!» dedi Noël. «İksir içmeyiveririz. Ama Joël'in ayısını saklarız.»

«Bak sen!» dedi Noël'in böylesine uzun bir cümle yaptığını duyunca şaşıran Citroën.

«İyi bir fikir bu, ama onu bulamaması gerek.»

Noël'in alnı acı verecek biçimde kırıştı. Arıyordu. Esin peşinde, başını sağa sola çevirdi. Citroën ondan aşağı kalmamıştı, ateşli bir biçimde çalıştırıyordu, beynindeki hücreleri.

«Bak,» dedi. «Oraya.»

Hizmetçinin demir tellere çamaşırını astığı boş alandı orası. Telleri taşıyan beyaz direklerden birinin dibinde, bir merdiven seçiliyordu.

«Bir ağaca saklayacağız onu,» dedi Citroën. Blanche'ın merdivenini alacağız. Çabuk, o geri dönmeden.

Bacaklarının tüm gücüyle koştular.

«Ama,» dedi Noël soluk soluğa koşarken, «onu oradan alabilir...»

«Hayır,» dedi Citroën. «Anlasana, ikimiz birlikte merdiveni kaldırabiliriz, ama o tek başına yapamaz bunu.»

«Öyle mi dersin?» diye sordu Noël.

«Görürsün,» dedi Citroën.

Merdivenin yanına vardılar. Uzaktan göründüğünden çok daha büyüktü.

«Onu düşürmemeye çalışmalıyız,» dedi Citroën, «yoksa yeniden dikemeyiz ayakları üstüne.»

Merdiveni zar zor sürükleyerek uzaklaştılar.

«Of, ağır bu!» dedi Noël on metre ilerledikten sonra.

«Acele et,» dedi Citroën. «Gelecek.»

14

«İşte,» dedi Clémentine. «Böylece tertemiz olacaksın.»

Pamuk parçasını oturağın içine attı. Önünde, arkasını dönmüş duruyordu Joël. Clémentine diz çökmüş duruyordu, çocuğun altını temizlemişti. Duraksadı, sonra şöyle dedi:

«Eğil, canikom.»

Joël dirsekleri butlarına değecek biçimde eğildi. Clémentine hafifçe tuttu çocuğun kalçalarını, biraz ayırdı ve yalamaya başladı. Özenle. Bilinçli bir biçimde.

«Ne yapıyorsun, anne?» diye sordu Joël, şaşkın.

«Seni temizliyorum, sevgilim,» dedi Clémentine, işine ara vererek. «Bir yavru kedi ya da bir yavru köpek kadar temiz olmanı istiyorum.»

Aşağılatıcı bile değildi bu. Aslında çok da doğaldı. Şu Jacquemort ne sersemdi; Bunu anlamaktan acizdi. Oysa en basit şeylerden biriydi bu. Hem en azından, artık bir şey kapmayacaklarına emin olacaktı böylece. Onları sevdiğine göre, yaptığı hiçbir şey çocuklar için zararlı olamazdı. Hiçbir şey. İşin aslına bakılırsa, onların elini yüzünü bile yalnızca bu biçimde temizlemeliydi.

Ayağa kalktı, düşünceli düşünceli, pantolonunu giydirdi Joël'e. İşte, önünde yeni ufuklar açılıyordu.

«Kardeşlerinin yanına git, sevgilim,» dedi.

Joël koşarak gitti. Merdivenin başında, pantolonunun üstünden, kalçalarının arasına soktu parmağını, çünkü biraz ıslanmıştı. Omuz silkti.

Clémentine ağır ağır odasına döndü. Ne de olsa, tadı pek güzel sayılmazdı. Bir parçacık biftek iyi gelecekti kendisine.

Ellerini yüzlerini yalnızca bu biçimde temizlemeliydi. Evet.

Çünkü onları yıkamak son derece tehlikeliydi, kendi kendine sık sık söylemişti bunu. Bir anlık dikkatsizlik. Örneğin başını çevirirsin, elinden kayıp, lavabo ayağının arkasına, erişemeyeceğin bir yere giren sabunu almak için eğilirsin. Bu sırada su borularında müthiş bir yüksek basınç olmuştur; çünkü akkor halinde bir göktaşı ansızın sarnıcın içine düşmüş ve akıllara durgunluk veren hızı yüzünden, patlamadan ana boruya girebilmiştir; ama orada bir kez sıkışınca, borulardaki suyu buharlaştırmaya başlamıştır; bir şok dal-

gası (güzel bir sözcük bu, bir şok dalgası) aşırı hızla yayılır ve doğal olarak, öncesine oranla daha çok su akar borulardan; öyle ki, sabunu almak için eğilene kadar — zaten böyle yumurta biçiminde ve kaygan, hatta suya düşüp, çocuğun burnuna bir mikrop kaçırtabilen sabunları satmak bir cinayettir. Ama işte! su sel gibi geliyor, yükseliyor, çocuk korkudan çılgına dönüyor, su yutuyor, boğuluyor — insan ölebilir — zavallı yüzü mosmor — havasızlıktan...

Nemli alnını sildi ve hiçbir şey almadan kapadı dolabın kapısını. Yatağına. Hemen, yatağına.

15

Biraz kırgın olan Joël, kardeşlerinin yanına gitti. Kürek elde, kazıyordu onlar, hiçbir şey söylemediler.

«Bir mavi daha bulacağımızı sanıyor musun?» diye sordu Noël Citroën'e.

Joël ilgiyle kafasını kaldırdı.

«Hayır,» dedi Citroën. «Çok ender bulunduğunu söyledim sana. Beş yüz milyonda bir bulunur.»

«Yalan bu,» diye kestirip attı Joël, hırsla çalışmaya koyuldu yeniden.

«Ne yazık ki yedi onu,» dedi Citroën. «Yoksa şu sırada biz de uçardık belki.»

«Neyse ki, onun ayısıydı,» dedi Noël. «Benimki gitseydi canım sıkılırdı.»

Tüylü ayısına pek abartarak sarıldı.

«Dumuzo'm benim,» dedi sevecenlikle.

Joël gözlerini yere dikmiş inatla, küçük bir çakıllı kum damarına hırsla saldırıyordu.

Ayıyı anımsatmaları yüreğini hoplattı. Kendi ayısı neredeydi? Başını kaldırmak istemiyor, ama gözleri yanmaya başlıyordu biraz.

«Hoşnut görünmüyor,» diye matrak geçti Noël.

«İksirler iyi değil miydi?» diye alaylı alaylı sordu Citroën.

Joël yanıt vermedi.

«Hâlâ pis kokuyor,» dedi Noël. «Poirogale'ın gitmiş olması şaşırtıcı değil.»

Joël yanıt verecek olsa sesinin titrek çıkacağını biliyor ve bunu istemiyordu. Ne yaptığını izlemekte zorluk çekiyordu, gözleri giderek daha bulanık görüyordu, ama dikkatini taşları üzerinde topladı. Ve birdenbire, ayıyı, kardeşlerini, kendisini çevreleyen her şeyi unuttu.

En saf bir kobalt mavisi renginde pek hoş bir sümüklüböcek, işliğinin dibini örten taşlardan birinin üstünde yavaşça yürüyordu. Joël, soluğu kesilerek baktı ona. Titreyen parmaklarıyla hafifçe yakaladı sümüklüböceği, gizlice ağzına götürdü. Kardeşlerinin takılmaları yalnızca neşeli bir sisin arasından ulaşabiliyordu ona.

Mavi sümüklüböceği yuttu ve ayağa kalktı.

«Onu sizin sakladığınızı iyi biliyorum,» dedi kendinden emin bir sesle.

«Hiç de değil,» dedi Citroën. «Yukarıya tek başına çıktı, çünkü bu kadar pis kokan bir babayla kalmak istemiyordu.»

«Öyle olsun,» dedi Joël. «Gidip alacağım onu.»

Ağacın birkaç metre ötesindeki merdiveni de, ağacı da bulmakta gecikmedi; iki dal arasına ra-

hatça yerleşmiş, bir ağaçkakanla sakin sakin konuşuyordu Poirogale.

Şimdi, Joël'in uçması gerekiyordu. Kararlı kararlı kollarını açtı ve ellerini oynattı. Citroën söylemişti bunu.

Topukları Noël'in burnunun hizasından geçtiği sırada, Citroën'in kolunu yakaladı Noël.

«Bir tane bulmuş...» diye fısıldadı.

«İyi,» dedi Citroën. «Görüyorsun ya, haklı olduğumu kanıtlıyor bu.»

Joël'in geldiğini görünce kımıldamadı ağaçkakan, Joël ayının yanına rahatça yerleşti ve kardeşlerine seslendi.

«Haydi gelmiyor musunuz,« diye öneride bulundu alaycı alaycı.

«Hayır,» dedi Citroën. «Eğlenceli değil.»

«Pekâlâ eğlenceli,» dedi Joël. «Değil mi ha?» diye sordu ağaçkakana.

«Çok eğlenceli,» diye doğruladı ağaçkakan. «Ama biliyorsunuz, süsen tarlasında sürüyle mavi sümüklüböcek var.»

«Aman,» dedi Citroën, «nasıl olsa bulacaktım. Hem onları boyayla maviye de boyayabiliriz...»

Süsen tarlasına doğru yürüdü, Noël onu izledi. Yolda kardeşlerini yakaladı Joël. Poirogale'i çatalın üstünde bırakmıştı.

«Bir sürü sümüklüböcek yeriz,» dedi. «Çok yükseğe uçabiliriz böylece.»

«Bir tane yeter,» dedi Citroën.

Clémentine dışarıya çıktığında, çimenlikte merdiveni gördü. Koşup daha yakından baktı. Ağacı gördü. Ağaç üstünde de, rahatça uzanmış olan Poirogale'i.

Bir elini göğsüne götürerek ve çığlık çığlığa çocuklarına seslenerek bahçeye atıldı.

16

8 eklül

«Sizi haksız bulmayı göze alamıyorum doğrusu,» dedi Jacquemort. «Ama acele etmeyelim.»

«Tek çözüm bu,» dedi Clémentine. «Soruna hangi açıdan bakarsanız bakın. O ağaç olmasaydı, bu da olmazdı.»

«Kusuru merdivende aramak gerekmez mi daha çok?» diye fikir verdi Jacquemort.

«Elbette, hizmetçi bu merdiveni el altında bırakmamalıydı kesinlikle; o da başka hikâye. Hakettiği cezaya da çarptırılacak. Ama anlıyorsunuz ya, ağaç olmasaydı, Citroën'le Noël'in aklına, ayıyı Joël'in ulaşamayacağı bir yere koymak asla gelmeyecekti, değil mi? Her şeyin nedeni bu ağaç. Ayrıca düşünün ki, ayısını gidip almak için doğrudan doğruya ağaca tırmanmaya da çalışabilirdi o zavallıcık.»

«Yine de,» dedi Jacquemort, «bazıları ağaçlara tırmanmanın çocuklara yaradığını düşünür.»

«Benim çocuklarıma değil!» dedi Clémentine! Hem ağaçlar yüzünden öyle şeyler olabilir ki! Bunu bilen yok. Beyazkarıncalar kökleri yer ve ağaçlar birdenbire kafanıza yıkılır, ya da bir dal kırılıp düşer ve sizi bayıltır, ya da ağaca yıldırım çarpar, o da tutuşur, rüzgâr ateşi körükler... Hayır, bir bahçede ağaç bulundurmak çok tehlikeli.

Bu yüzden, köye gitmenizi ve bütün ağaçları kesmek üzere adamları buraya çağırmanızı istiyorum. Yarısını alıp götürebilirler, geri kalanını ısınmak için ayıracağım.»

«Hangi adamlar?» diye sordu Jacquemort.

«Öf, ne bileyim ben, budayıcılar, oduncular... hah tamam oduncular. Bana birkaç oduncu göndermeleri için ricada bulunmanızı istiyorum. Çok mu zor bu?»

«Yo, hayır,» dedi Jacquemort. «Gidiyorum. Hiçbir şeyi savsaklamamak gerek.»

Ayağa kalktı. Gidiyordu.

17

Adamlar öğleden sonra geldi. Yanlarında çok sayıda demir aletler, şişler, kancalar ve ocaklar vardı. Jacquemort bahçeye girdiklerini gördü; bir gezintiden dönüyordu, durdu ve adamlara yol vermek için yana çekildi. Beş kişiydiler; ayrıca, yanlarında iki çırak getirmişlerdi; biri on yaşlarında, cılız ve kavruktu; öteki biraz daha büyüktü, sol gözünün üstünde siyah bir bağ vardı, bir bacağı da gülünç bir biçimde çarpılmıştı.

Adamlardan biri Jacquemort'a bir işaret yaptı, Jacquemort ücret konusunda onunla görüşmüştü; sonunda Clémentine'in önerdiği çözümü uygulamak üzere anlaşmışlardı: ağaçların yarısı oduncuların, öbür yarısı evin olacaktı. Clémentine ağaçların kesilip yerleştirilmesini isterse, kesim masrafları ek olarak hesaplanacaktı.

Jacquemort'un yüreği daralmıştı. Yetişkin yaşta anılardan yoksun doğmuş bir adama yara-

şan biçimde, onlara duygusal değerler yakıştırmadan, herhalde işlevsel olan güzellikleri ve bozguncu benzerlikleri yüzünden beğeniyordu ağaçları. Onlarla konuşma ve onlara koşuklar yazma ihtiyacı duymayacak kadar yakın buluyordu kendini ağaçlara; ama, güneşin parlak yapraklar üzerinde oluşturduğu karışık yansımaları, günışığının ve yaprakların parçalara ayırdığı gölge puzzle'ları, dalların canlı, hafif gürültüsünü ve sıcak geçen günlerin ardından, akşam saatlerinde çıkardıkları buharın kokusunu seviyordu. Drakoenaların sivri dillerini, kalın, bodur palmiyelerin üstüste binen kongövdelerini, annelerinin parfüm şişesini başlarından aşağıya boşalttıktan sonra, yeşile çalan değersiz bakır mücevherleri beceriksizce takıp takıştıran, çok çabuk gelişmiş uzun boylu sakar kızları andıran okaliptüslerin kaygan ve serin kollarını seviyordu. Görünüşte sert duran, ama en ufak gıdıklamada kokulu bir reçine tohumu bırakmaya hazır olan çamlara hayran oluyordu; karmakarışık tüylü, sağlam, iri köpekleri andıran kılıksız meşeleri de seviyordu. Bütün ağaçları. Hepsinin kişilikleri, davranışları ve kendilerine özgü düşkünlükleri vardı, ama hepsi sevimliydi. Buna karşın, Clémentine'in şaşırtıcı evlat sevgisi onların feda edilmesini haklı kılıyordu.

Adamlar çimenliğin ortasında durup aletlerini yere koydular. Sonra, içlerinden ikisi kazmaları alıp kazmaya başladı; o sırada, boylarından büyük kocaman küreklerini kavrayarak, ufalanmış toprağı atıyordu çıraklar. Hendek hızla genişledi. Jacquemort geri dönmüştü ve bu çalışmayı ihtiyatla inceliyordu. Çıraklar toprağı hen-

değin kenarına yığıyor ve kalın, alçak bir duvar biçiminde sertleştirmek için, canla başla çiğniyorlardı.

İşçiler çukurun yeterince derin olduğuna karar verince, kazmayı bırakıp dışarıya çıktılar. Hareketleri ağırdı, toz toprak içindeki kahverengi giysileri yavrularını gömmekte olan kınkanatlılara benzetiyordu onları. Çıraklara gelince, onlar toprağı atmayı sürdürüyorlardı. Onu bir yana yığmayı da; çılgınca, kan ter içinde. Her biri, yüreklendirilmeleri için indirilen bir silleyi yiyordu düzenli aralıklarla. O sırada parmaklığa doğru gitmiş olan öbür üç toprak işçisi, içine birer metre uzunluğunda kütükler istif edilmiş olan bir el arabasını çekerek dönüyorlardı. Hendeğin yanıbaşında durdurdular kaba saba aracı. Sonra, çırakların hazırladığı sıkıştırılmış topraktan tabanlık üzerine enlemesine yerleştirmeye başladılar kütükleri, hepsini sıkıca bastırmak için her bir uca okkalı bir tokmak darbesi indirerek, birbirlerine değecek biçimde, özenle yanyana getirdiler. Siper tamamlandığında, işçiler de küreklerine sarılıp, kütükleri örtmeye başladılar toprakla. Jacquemort çıraklardan birine işaret etti, o da yaklaştı.

«Ne yapıyorlar?» diye sordu Jacquemort duyduğu tiksintiye karşın çırağın kavalkemiğine bir tekme yapıştırarak.

«Siper bu,» dedi yüzünü koruyan çırak ve koşarak arkadaşlarının yanına gitti. Onlar da payına düşeni vermeyi unutmadılar.

O gün güneş yoktu, kurşuni gök soluk, tatsız bir parıltı saçıyordu. Jacquemort biraz üşüdüğünü hissediyor, ama görmek istiyordu.

Siper tamamlanmışa benziyordu. Beş adam, birer birer, hendeğin bir ucunda yapılmış olan hafif rampaya yöneldi. Beşi de hendeğin içinde durabiliyordu. Çıraklar, bu tür bir girişimin sonucunu önceden bildikleri için, onları izlemeyi denemediler bile.

Adamlar hendekten çıktılar. Alet yığınından kancalar ve şişler aldılar. Koru bütün güçleriyle canlandırarak, ocakların çevresinde didiniyordu iki çırak. Takımbaşının buyruğu üzerine, kızgın saçtan ağır kapları hemen kaldırdılar, birinci ağaca doğru, adamları izlediler. Jacquemort giderek kaygılandığını seziyordu. Sapık aygırın bir kapının üstünde çarmıha gerildiği günü anımsatıyordu bu ona.

On metre yüksekliğinde büyük bir hurma ağacının dibine koydular ilk ocağı, her biri aletlerinden birini içine soktu. İkincisi, ayrı biçimde yandaki okaliptüsün yakınına yerleştirildi. Bu kez, ayaklarını bitiştirerek üzerlerinde zıpladıkları kocaman deri körüklerle korları canlandırmaya başladı çıraklar. O sırada, takımbaşı hurma ağacının gövdesinde oraya, buraya dikkatle yapıştırıyordu kulağını. Birdenbire durdu ve ağacın kabuğu üzerine kırmızı renkte bir işaret koydu. Dört oduncudan en tıknazı kancasını ateşten çekti; gerçek bir kancadan çok demir bir oktu bu, açık kırmızı dişleri basık havada tüten keskin bir ucu vardı. Oduncu, kararlı bir tavırla, güç aldı, geriledi ve kaygan gövdeyi, kırmızı işaretin tam ortasından zıpkınladı. Çıraklar ocağı koşarak götürmüş, oduncunun bir arkadaşı da aynı şeyi okaliptüse yapmaya başlamıştı. Sonra, iki zıpkıncı var güçleriyle sipere koştular ve içinde kaybol-

dular. Çıraklar da girişe, ocakların yanına büzüldüler.

Hurma yaprakları demeti, önce gözle görülmez biçimde, sonra daha canlı titremeye başladı, Jacquemort da dişlerini sıktı. Öylesine keskin ve şiddetli bir inilti yükseliyordu ki, az kaldı kulaklarını tıkayacaktı. Hurmanın gövdesi sallanıyor ve çığlıkların temposu her sallanışta hızlanıyordu. Hurmanın dibinde, yarılarak açıldı toprak. İnanılmaz nota havayı burgu gibi deliyor, kulakdavullarını paralıyor, bütün bahçede tınlıyor ve sanki alçak bulutlardan oluşan tavandan yansıyordu. Birdenbire kök topraktan çıkıp kurtuldu ve uzun, eğri gövde siper yönüne devrildi. Şimdi yerde sıçrıyor, dans ediyor ve hep o dayanılmaz çığlığı atarak, yavaş yavaş hendeğe yaklaşıyordu. Birkaç saniye sonra toprağın ikinci kez titrediğini sezdi Jacquemort. Okaliptüs de yere yığılıyordu. O bağırmıyordu; çılgın bir demirci körüğü gibi soluyor ve gümüş parlaklığındaki dalları, çevresinde eğilip bükülüyor, hendeğe ulaşmayı denemek için toprağı derin derin eşeliyordu. O sırada, hurma ağacı kütüklerden oluşan tavanın bir ucuna vardı ve titrek, şiddetli kasılmalarla dövmeye başladı onu; ama uğultunun gücü şimdiden azalıyor ve ritm yavaşlıyor, yavaşlıyordu. Daha narin olan okaliptüs hareketsizleşti önce, yalnızca hançer ağzına benzeyen yaprakları hâlâ biraz kıpırdıyordu. Adamlar hendekten çıktı. Hurma ağacı son bir kez sıçradı. Ama hedef aldığı adam çevik bir hareketle yana sıçradı ve ona şiddetli bir balta darbesi indirdi. Her şey sustu. Yalnızca uzun ürpertiler gri gövdeyi boydan boya dolaşıyordu hâlâ. Daha onun işi bit-

meden, yakındaki ağaçlara doğru yürümüştü oduncular.

Ayakları sanki yere çakılan, aklı başından giden, beyni zonklayan Jacquemort sabit bakışlarla bakıyordu onlara. Zıpkının yumuşak tahtaya üçüncü kez gömüldüğünü görünce, dayanamadı, geri döndü yara doğru kaçtı. Koşuyor, koşuyordu ve çevresinde, kıyıma uğrayan ağaçların acı ve öfke çığlıklarıyla çınlıyordu hava.

18

11 eklül

Yalnızca sessizlik sürüyordu şimdi. Bütün ağaçlar kökleri açıkta, yerde yatıyor, kocaman çukurlar da, bir iç bölge bombardımanı ertesinde olduğu gibi, toprağı kalbura çeviriyordu. Boşalmış, kuru, hüzünlü, iri çıban yaraları. Beş adam köye dönmüştü; iki çırak leşleri parçalayıp yakacak odun çıkarmak, çıkardıklarını da dizmek zorundaydılar.

Jacquemort felaketi seyrediyordu. Yalnızca birkaç çalı ve alçak bitki toplulukları duruyordu yerinde. Birdenbire tuhaf biçimde çıplak ve gölgesiz kalan gökyüzüyle gözleri arasında artık hiçbir şey yoktu. Bir budama bıçağının şaklaması duyuldu sağda. İki çıraktan genç olanı, çift saplı, uzun, esnek bir testereyi sürükleyerek geçti.

Jacquemort içini çekti ve eve döndü. Merdivenden çıktı. Birinci katta, küçüklerin odasına doğru yürüdü. Clémentine oturmuş, onlara eşlik ederek yün örüyordu. Odanın bir ucunda, Noël,

Joël ve Citroën şeker emerek, resimli kitaplara bakıyorlardı. Şeker torbası ortalarındaydı.

Jacquemort içeriye girdi.

«Bitti,» dedi. «Kesildiler.»

«Ya! İyi öyleyse,» dedi Clémentine. «Öylesine rahatlayacağım ki!»

«Bütün yaptığınız bu mu?» dedi Jacquemort. «O gürültüye karşın?»

«Hiç dikkat etmedim. Sanırım, ağaçların düşerken gürültü çıkarması olağandır.»

«Elbette...» dedi Jacquemort.

Çocuklara baktı.

«Onları içerde mi tutacaksınız? Dışarı çıkarmayalı üç gün oldu. Biliyorsunuz, çocuklar için hiçbir tehlike kalmadı artık.»

«Adamlar artık çalışmıyorlar mı?» diye sordu Clémentine.

«Yakacak odunu kesmek kaldı geriye,» dedi Jacquemort. «Ama çocuklar için kaygılanıyorsanız, onlara göz kulak olurum. Sanırım, biraz hava almaları gerek.»

«Oh! evet,» dedi Citroën. «Seninle dolaşacağız.»

«Haydi gidelim,» dedi Noël.

«Çok dikkatli olun,» diye uyardı Clémentine. «Bir an olsun gözden uzak tutmayın onları. Çocuklara göz kulak olmadığınızı düşünürsem kaygıdan ölürüm.»

Jacquemort odadan ayrıldı; önünde atlayıp zıplıyordu çocuklar. Dördü de koşarak indi merdivenden.

«Dikkat edin, çukurlara düşmesinler,» diye yine bağırdı Clémentine. «Aletlerle de oynamasınlar.»

«Olur, olur,» dedi Jacquemort ne alçak, ne de yüksek bir sesle.

Noël'le Joël, dışarıya çıkar çıkmaz, budama bıçağı sesinin geldiği yere doğru hızla koştular. Yanında Citroën, acele etmeden onları izledi Jacquemort.

İki çıraktan genç olanı, aşağı yukarı on yaşındaydı, bir çamın dallarını kesiyordu. Bıçağın çeliği kalkıp iniyor, her darbede ince yongalar fırlıyor ve çam sakızı gıcır gıcır kokusuyla havayı mis gibi yapıyordu. Joël rahat bir gözetleme yeri seçti ve büyülenmiş gibi durdu. Noël biraz geride yakınında durdu.

«Adın ne?» diye sordu Noël bir an bekleyip.

Çırak zavallı yüzünü kaldırdı.

«Bilmiyorum,» dedi. «Belki Jean.»

«Jean,» diye yineledi Noël.

«Benim adım Joël,» dedi Joël, «kardeşimin adı da Noël.»

Jean yanıt vermedi. Budama bıçağı hüzün verici bir düzenle hâlâ iniyordu.

«Ne yapıyorsun Jean?» diye sordu yaklaşmakta olan Citroën.

«Bunu,» dedi Jean.

Noël yongalardan birini yerden aldı ve kokladı.

«Eğlenceli olmalı,» dedi. «Hep bunu mu yaparsın?»

«Hayır,» dedi Jean.

«Bak,» dedi Citroën. «Bu kadar uzağa tükürebilir misin?»

Jean heyecansız baktı. Bir buçuk metre. O da denedi ve üç metreyi aştı.

«Vay!» dedi Noël.

Citroën içten bir hayranlıkla bakıyordu.

«Acayip uzağa tükürüyorsun,» dedi saygıyla.

«Kardeşim dört kat uzağa tükürür,» dedi çevresinde beğenilmeye hiç alışkın olmayan ve bu rahatsız edici övgüleri onlara daha yakışan birine yöneltmeye çabalayan Jean.

«Eh öyleyse,» dedi Citroën, «o da acayip uzağa tükürüyor olmalı.»

Dalı yalnızca birkaç lif tutuyordu artık. Yeni bir darbeyle yerinden koptu, küçük dalların esnekliği yüzünden havaya fırladı ve yana düşdü. Jean eliyle uzaklaştırdı dalı.

«Dikkat!» dedi Jean.

«Güçlüsün!» dedi Noël.

«Yok canım,» dedi Jean, «bu bir şey değil. Kardeşim benden çok daha güçlüdür.»

Yine de, belirgin bir gösterişle saldırdı ikinci dala ve pek büyük parçalar koparıp saçtı çevreye.

«Şuna bak,» dedi Citroën Joël'e.

«Neredeyse tek vuruşta kesecek,» dedi Noël.

«Öyle,» dedi Citroën.

«Neredeyse,» diye üstüne bastı Noël. «Yine de tam bir vuruşta sayılmaz.»

«İstesem tek bir vuruşta keserim,» dedi Jean.

«İnanırım,» dedi Citroën. «Tek vuruşta bir ağacı kestiğin oldu mu hiç?»

«Kardeşim yaptı,» dedi Jean. «Gerçek bir ağaç.»

Gözle görülür biçimde canlanıyordu.

«Köyde mi oturuyorsun?» diye sordu Citroën.

«Evet,» dedi Jean.

«Bizim bir bahçemiz var,» dedi Citroën. «İnsanı eğlendiren bir şey bu. Senin kadar güçlü başka çocuklar da var mı köyde?»

Jean duraksadı, ama dürüstlüğü baskın çıktı.

«Ya, evet,» dedi. «Yığınla.»

«Ama sen,» dedi Noël. «En az dokuz yaşında olmalısın.»

«On,» diye düzeltti Jean.

«Eğer on yaşında olsaydım, ben de ağaçları kesebilir miydim acaba?» diye sordu Citroën.

«Bilmem,» dedi Jean. «İşi bilmezsen, oldukça zordur.»

«Şunu bana verir misin?» dedi Citroën.

«Neyi?» dedi Jean. «Budama bıçağımı mı?»

«Evet, budama bıçağını,» dedi Citroën sözcüğün tadını zevkle çıkararak.

«Dene,» dedi Jean cömertçe. «Ama ağırdır biliyor musun?»

Citroën bıçağı saygıyla kaldırdı. Okkalı bir biçimde avuçlarına tükürmek için bundan yararlandı Jean. Bunu gören Citroën belirgin bir tedirginlikle Jean'a geri verdi bıçağı.

«Neden avuçlarına tükürüyorsun?» diye sordu Noël.

«Bütün erkekler yapar bunu,» dedi Jean. «Elleri sertleştirir.»

«Benim de ellerim sertleşecek mi acaba?» diye sordu Citroën. «Belki de odun gibi sertleşirler...»

«Bilmem,» dedi Jean.

Yeniden işe koyuldu.

«Sümüklüböcek bulmak için bahçende çukur kazdığın oldu mu?» diye sordu Citroën.

Jean soruyu ölçüp biçerken, burnunu çekti ve tek sözcükle, insanı şaşkınlığa düşüren bir uzaklığa, yeşil, yüklü, hatırı sayılır bir balgam fırlattı.

«Vay!» dedi Noël, «gördün mü?»

«Evet,» dedi Citroën.

Meraklanarak yere oturdular.

«Kardeşim bir ölü kemiği buldu bile,» dedi Jean. «Kazarken.»

Onu dinliyorlardı, ama heyecansız. Ayakta dikilip, tuhaf dörtlüye bakıyordu Jacquemort. Biraz şaşkındı.

19

27 eklül

Sıçrayarak uyandı. Kapısına vuruluyordu. Yanıt vermeye fırsat bulamadan, Clémentine girdi içeriye.

«İyi günler,» dedi dalgın bir tavırla.

Aklı iyice başından gitmiş gibiydi.

«Ne oluyor?» diye sordu Jacquemort merakla.

«Hiç» dedi Clémentine. «Aptalca bir şey. Bir kâbus gördüm.»

«Yine bir kaza mı?»

«Hayır. Bahçeden çıkıyorlardı. Kafamdan hiç atamıyorum bunu.»

«Dönüp yatın,» dedi Jacquemort yatağına oturarak. «Bu işle ilgileneceğim.»

«Neyle?»

«Kaygılanmayın.»

Clémentine biraz sakinleşir göründü.

«Onların güvenliği için bir şey yapabileceğinizi mi söylemek istiyorsunuz?»

«Evet,» dedi Jacquemort.

Hep aynı belirsiz düşünce. Ama bu kez kesin bir eylem öneriyordu ona.

«Dönüp yatın,» diye yineledi. «Giyiniyorum. Sorun çözümlenir çözümlenmez gelip göreceğim sizi. Sanırım çocuklar kalktı, değil mi?»

«Bahçedeler,» dedi Clémentine.

Odadan çıktı ve kapıyı kapadı.

20

«Öyle değil,» dedi Citroën. «Böyle.»

Otların üzerine yüzükoyun uzandı ve elleriyle ayaklarının pek hafif bir hareketi sayesinde, yerden otuz santimetre yükseldi. Sonra, birdenbire ileriye fırladı ve on santimetre ötede şahane bir numara yaptı.

«Çok yükselme,» diye uyarıda bulunan Noël. «Duvarı aşma. Bizi görürler.»

Joël de bir deneme yaptı, ama gerçekleştirdiği halkanın doruğundayken durdu ve geri geldi.

«Gelen var!» diye fısıldadı yere iner inmez.

«Kim?» diye sordu Citroën.

«Jacquemort Amca.»

«Çakıl taşlarıyla oynuyoruz,» diye emir verdi kardeşi.

Ellerinde kovaları, yere oturdu üçü de. Beklendiği gibi, birkaç dakika sonra gözüktü Jacquemort.

«İyi günler Jacquemort Amca,» dedi Citroën.

«İyi günler Amca,» dedi Joël.

«İyi günler,» dedi Noël. »Yanımıza otur.»

«Gevezelik etmeye geldim,» dedi Jacquemort yerini alarak.

«Sana ne anlatmamızı istersin?» dedi Citroën.

«Ne bileyim,» dedi Jacquemort, «şundan bundan söz edin. Ne yapıyordunuz?»

«Çakıl taşları arıyoruz,» dedi Citroën.

«Çok eğlenceli bir şey bu,» dedi Jacquemort.

«Çok eğlenceli,» dedi Noël. «Her gün oynuyoruz bu oyunu.»

«Dün köye giderken, yolda pek güzel çakıl taşları gördüm,» dedi Jacquemort, «ama onları size getiremezdim elbette.»

«A, hiç önemi yok,» dedi Joël, «burada yığınla var.»

«Doğru,» diye onayladı Jacquemort.

Bir sessizlik oldu.

«Yolda yığınla başka şey de var,» dedi Jacquemort umursamaz bir tavırla.

«Evet,» dedi Citroën. «Doğru; her yerde yığınla şey var. Doğru. Parmaklıktan görüyoruz onları. Dönemece kadar bütün yolu görüyoruz.»

«Ya, evet,» dedi Jacquemort, «ama ya dönemeçten sonrası?»

«Aman canım,» dedi Citroën, «dönemeçten sonra da aynı şey olmalı.»

«Biraz daha ilerde köy var,» dedi Jacquemort.

«Jean gibi çocuklarla dolu,» dedi Citroën.

«Öyle.»

Citroën oldukça tiksinmiş göründü.

«Avuçlarına tükürüyor,» dedi.

«Çalışıyor,» dedi Jacquemort.

«Bütün çalışanlar ellerine mi tükürür?»

«Elbette,» diye yanıt verdi Jacquemort. «El işe yatkın olsun diye.»

«Peki eğleniyorlar mı?» diye sordu Joël. «Köydeki çocuklar?»

«Oyun saati geldiğinde, birlikte oynuyorlar. Ama daha çok çalışıyorlar, yoksa dayak yerler.»

«Biz,» dedi Citroën, «birlikte oynuyoruz hep.»

«Sonra âyin de var,» dedi Jacquemort.

«Âyin nedir?» diye sordu Noël.

«Şeydir, bir salonda, büyük bir salonda yığınla insanın toplanması demektir âyin, sonra işlemeli güzel giysiler giyen bir papaz da vardır orada; insanlara bir şeyler söyler, onlar da façasına taşlar atar.»

«Kötü sözler söylüyorsun,» dedi Joël.

«Hepsi bu mu?» diye sordu Citroën.

«Duruma göre değişir,» dedi Jacquemort. «Örneğin dün, öğleden sonra, pek hoş bir gösteri düzenlemişti papaz. Boks eldivenleri giyip, bir sahnede, âyin eşyaları bakıcısıyla dövüştü, birbirlerine yumruk atıyorlardı, sonunda da salonda kim varsa birbiriyle dövüştü.»

«Sen de mi?»

«Elbette ya.»

«Bir sahne nedir?» diye onu sorguya çekti Joël.

«Herkesin görebilmesi için havaya kaldırılan bir tür döşemedir. Çevresinde iskemlelere oturur insanlar.»

Citroën akıl yürütüyordu.

«Köyde dövüşmekten başka şey de yapılır mı?» diye sordu oldukça meraklı.

Jacquemort kararsız gözüktü.

«Doğrusunu istersen,» dedi, «aslında hayır.»

«Eh öyleyse,» dedi Citroën, «bahçede kalmamızın çok daha iyi olacağını düşünüyorum.»

Jacquemort duraksamadı artık.

«Sonuç olarak,» dedi, «artık dışarıya çıkmak istemiyorsunuz.»

«Hayır!» dedi Citroën. «Zaten dışarıdayız. Hem sonra, dövüşmüyoruz da. Yapacak başka şeyler var.»

«Ne gibi?» diye sordu Jacquemort.

«Yani...»

Citroën kardeşlerine baktı.

«Çakıl taşları aramak,» diye bağladı.

Varlığının onları daha çok rahatsız ettiğini Jacquemort'a açıkça belli ederek, yeniden kazmaya koyuldular. Ayağa kalktı Jacquemort.

«Hiç ağaç kalmaması canınızı sıkmıyor mu?» diye sordu yanlarından ayrılmadan önce.

«Ha!» dedi Citroën. «Eskiden güzeldi, ama yine çıkar.»

«Ya tırmanmak için?»

Citroën bir şey söylemedi. Noël onun adına yanıt verdi.

«Ağaçlara tırmanmak,» dedi, «artık yaşımıza göre değil.»

Allak bullak olan Jacquemort, arkasına hiç dönmeden uzaklaştı. Dönseydi, bir fırlayışta göğe yükselen ve rahat rahat gülebilmek için, bir bulutun arkasına saklanan üç küçük siluet görürdü. Gerçekten anlamsızdı büyüklerin soruları.

21

28 eklül

Jacquemort uzun adımlar atarak dönüyordu, kamburunu çıkarmıştı, sakalı dar, bakışları sabit, gözleri yerdeydi. Şimdi, hatırı sayılır bir donukluğa ulaştığı görülüyordu, bu yüzden de kendini olsa olsa pek maddi buluyordu. Seanslar ilerlemiş, çoğalmıştı; kuşkusuz, artık seans da yapılmayacaktı pek. Jacquemort kaygı içinde soruyordu kendi kendine: Bunun sonu nereye varacak? Ne yaparsa yapsın, ne söylerse söylesin, La Gloire'dan ne alırsa alsın, zihinsel açıdan hiçbir şey edinemiyordu artık. Canlı olarak, anılarına ve kişisel deneylerine sahipti yalnızca. La Gloire'ınkileri sindirmeyi başaramıyordu. Hepsini sindirmeyi.

Boşver, boşver, dedi kendi kendine. Yıl artık son aylarına doğru inişe geçmiş olsa da, doğa içaçıcı ve güzel. Denizin yıkadığı mevsimlere yeğlediğim eklül ayı, kokulu ve olgun eklül ayı; kararmış sert topraklarıyla, kırmızı dikenli böğürtlenleriyle, gökyüzünün sınırında kımıldayan ve gerinen bütün bulutlarıyla, bayatlamış bal renginde saman saplarıyla ve bunların hepsiyle; ne de güzeldir ama! Yumuşak, kahverengi ve sıcaktır toprak; kaygılanmak da ne? Delilik; her şey çabucak yola girecek. Ah! ne de uzun bu yol!

Kuşkusuz güneye doğru yola çıkan bir patlangıç sürüsü, kulakları keskin olan Jacquemort'un gözlerini kaldırmasına neden oldu. Bu akortlu

ötme alışkanlığı tuhaf; sürünün önündeki kuşlar bası, ortadakiler toniği veriyor, öbürleri de dominanteyi ve sensibleyi aralarında eşit olarak bölüştürüyorlardı; bazılarıysa daha karışık, hatta kısık olan zenginleştirici seslere başvurmaya cesaret ediyorlardı. Hepsi aynı anda, ama düzensiz aralıklarla ötmeye başlıyor ve susuyorlardı.

Patlangıçların davranışları, diye düşündü Jacquemort. Kim inceleyecek onları? Kim yazabilecek? Hayvan resimleri çizen en seçkin ressamlarımızın verimli kazıkalemlerine borçlu olduğumuz renkli, yedirme resimlerle süslenmiş ve kuşe kâğıda basılmış kocaman bir kitap gerekir bunun için. Patlangıçlar! patlangıçlar! neden derinlemesine incelenmez davranışlarınız? Ama heyhat! onlardan birini kim eline geçirebildi ki bugüne kadar? Küçük fareler gibi ince çığlıklar atan, kurum renginde, kırmızı göğüslü, aygözlü patlangıçlar! İncecik tüylerine belli belirsiz parmak değdirildiğinde ölüveren patlangıçlar! Bir hiç uğruna can veren patlangıçlar! Onlara uzun uzun bakılınca, bakarken gülününce, sırt çevrilince, şapka çıkarılınca, karanlık geç, akşam pek erken bastırınca göçüp giden patlangıçlar! İçlerinde, yürekleri, başka hayvanlarda sıradan uzuvların barındığı yeri bütünüyle dolduran ince ve tatlı patlangıçlar!

Belki patlangıçları benim gördüğüm gibi görmüyor başkaları, dedi Jacquemort kendi kendide, belki de tam söylediğim gibi görmüyorum onları; ama ne olursa olsun, bir şey kesin: İnsan patlangıçları görmese bile görmüş gibi yapmalı. Zaten öylesine açık seçik ortadalar ki, onları gözden kaçırmak gülünç olur.

Yol özelliğini giderek kaybediyor gözümde, buna kuşku yok işte. Çünkü çok iyi biliyorum onu. Oysa, özellikle bize yakın olanı güzel buluruz, derler. Ben öyle bulmuyorum herhalde. Ya da bu yakınlık onun yerine başka şey görmekte özgür bırakıyor belki beni. Patlangıçları görmekte. Öyleyse düzeltelim: Bizi ilgilendirmediği için, onun yerine istediğimizi görme fırsatı veren şeyi güzel buluruz. Bunu birinci çoğul şahısta söylememem hatalı oldu belki. Cümleyi tekil şahısla yeniden kuralım: Beni ilgilendirmediği... (yukarıya bak.)

Heh, heh! dedi Jacquemort kendi kendine, birdenbire son derece derin ve seçkin oldum işte. Kim inanırdı buna ha! kim inanırdı? Zaten şu son tanım olağandışı bir sağduyuyu kanıtlıyor. Sağduyudan daha şiirsel olan hiçbir şey de yoktur.

Patlangıçlar geçiyor, sonra en beklenmedik zamanlarda dönüyor ve gökyüzünde sevimli şekiller çizip yeniden geçiyorlardı; ağtabakadaki görüntüler izleniminin üstünde inatla durulması, bu şekillerin arasında, Descartes'ın trifollium'uyla, kardioid adlı sevgi dolu eğriyi de içeren, başka bir yığın eğlenceli küçük eğrinin seçilebilmesini sağlardı.

Hâlâ onlara bakıyordu Jacquemort. Giderek daha yukarıda uçuyor, geniş helezonlarla, çevre çizgileri belirsizleşinceye kadar yükseliyorlardı. Keyfi bir düzenle sıralanıp, toplu bir yaşamdan güç alan basit, siyah noktalardı şimdi. Güneşin önünden geçtikleri zaman, kamaşan gözlerini kırpıştırıyordu Jacquemort.

Birdenbire, deniz yönünde, biraz daha bü-

yük üç kuş farketti; öylesine hızlı uçuyorlardı ki, türlerini kestiremedi. Gözlerinin üstünde eliyle bir ışık-siperi yapıp edindiği izlenimi kesinleştirmeye çalıştı. Ama üç uçan hayvan geçip gitmişti bile. Uzaktaki bir kaya kitlesinin arkasından, hep aynı korkunç hızla ve peşpeşe, amansız bir eğri çizip, göğe doğru fırlayarak, yeniden ortaya çıktıklarını gördü. Kanatlarını çok hızlı çırptıklarından olsa gerek, onları tanımlayamıyordu — iğ biçiminde ve hemen hemen birbirinin aynı olan üç uzun siluet.

Toplanmakta olan patlangıçlara doğru dalışa geçmişti üç kuş. Jacquemort durdu ve baktı. Biraz hızlı atıyordu yüreği — açıklayamadığı bir heyecan. Belki yeni gelenlerin rahat ve zarif uçuşlarından —belki onların patlangıçlara saldırdığını görme korkusundan— belki kusursuz eşzamanlı hareketlerinin doğurduğu şu uyum duygusundan kaynaklanan.

Hayali bir hava yamacı boyunca, dik bir açı çizip yükseliyorlardı, hızları soluk kesiyordu. Kırlangıçlar izleyemez onları, diye düşündü Jacquemort. Üstelik, oldukça büyük kuşlar olmalıydılar. Onları ilk farkettiği anda aradaki uzaklığın belirsiz oluşu, boyları konusunda yakın bir tahmin yürütmesini bile engelliyordu; ama şimdi, göğün gri kadifesindeki topluiğne başları gibi, neredeyse görülebilirliğin sınırında kaybolup gitmiş olan patlangıçlara göre, alabildiğine açık beliriyorlardı gökyüzünde.

22

28 eklül

Günler kısalıyor, diyordu Clémentine kendi kendine. Günler kısalıyor ve kıştan, bahardan söz edilmeye başlanıyor. Sayısız tehlikeler vardır bu mevsimde; yaz günlerinde bile korkuyla sezinlenen, ama ancak şu anda, yani günlerin kısaldığı, yaprakların uçuştuğu, toprağın sıcak, ıslak köpek kokmaya başladığı zaman, ayrıntıları kesinleşen ve ayırdedilen sayısız yeni tehlike. Kasbat; soğuk, ahmak ıslatan ayı. Yağan yağmur pek çok yerde bir sürü zarara neden olabilir; yarıklar açabilir tarlalarda, yarıkları kapatabilir, kargaları da çok sevindirebilir. Birdenbire don yapabilir, Citroën de çift taraflı zatürreeye yakalanır; işte, öksürüp, kan tükürüyor, başucunda duran kaygılı annesi, insanın görünce fena olduğu o zavallı narin yüze doğru eğiliyor; gözetimsiz kalan kardeşleri de, bundan yararlanıp çift tabanlı ayakkabılarını giymeden dışarıya çıkıyor ve soğuk alıyorlar; başka başka hastalıklara yakalanıyor her biri; aynı anda üçünü de tedavi etmek mümkün değil; bir odadan ötekine koşmaktan ayakları aşınıyor insanın, ama aşınan ayaklardan arda kalan parçaların üstünde bile, soğuk döşeme taşlarında kırmızı köpükler bırakarak kanayan parçaların üstünde bile, elde tepsi ve ilaçlar, bir yataktan ötekine atılıyor; üç ayrı odadaki mikroplar da, birdenbire havada yüzüp birleşiyor ve bu üçlü birleşmeden, çıka çıka, iğrenç bir melez, gözle görülebilir canavar bir ça-

ğanoz çıkıyor; yatağa serilen çocukların tatlı ve korkutucu sinirdüğümlerini, eklemlerinde, gevşek tespih taneleri biçiminde geliştirmek gibi tuhaf bir özelliği var bu canavarın; işte, gergin sinirdüğümleri de patlıyor ve oluk oluk mikrop akıyor yaralardan; evet, işte, işte yağmurun, o grimsi eklül yağmurunun getirebileceği belalar, Kasbat rüzgârı da çanak tutuyor ona; ah! şimdi rüzgâr, masumların kafasına fırlatmak için ağır dallar koparamaz ağaçlardan. Ama o da öç alırsa, denizi tokatlar hoyrat soluğuyla, su serpintileri ıslak yarın üstüne doğru yükselir, yükselir; bir hayvan, minnacık kabuklu bir hayvan serpintilerden birine tutunuyor, Joël de dalgalara bakıyordu o sırada. (Yok! bir şey değil, yalnızca hafif bir dokunuş), gelip gözüne giriyor kabuk. Girmesiyle çıkması da bir oluyor, giysisinin koluyla gözünü ovuşturuyor Joël; bir şeyciği yok, gözle görülmez bir sıyrık dışında; günden güne yayılıyor bu çatlak ve Joël'in gözü, Tanrım! o göz! işte, ateşe çok bakan yaşlıların pıhtılaşmış yumurta akından gözbebeklerine benziyor — ve sinsi hastalığın atladığı öbür göz, donuk bakışlarla gökyüzüne çevriliyor; Joël, Tanrım! kör... ve yarın üstünde serpintiler yükseliyor, yükseliyor, toprak da şeker gibi, köpükten mantoları altında yumuşuyor, eriyor, şeker gibi, çöküyor, akıp gidiyor; Tanrım! Citroën'le Noël! soğuk bir lav gibi eriyen toprak onları sürüklüyor, hafif çocuk bedenleri siyahımsı selin üstünde yüzüyor bir an, sonra batıyor; toprak da, ah! toprak da ağızlarına doluyor; bağırın, bağırın haydi! bilelim, yardımınıza gelelim...

Clémentine'in çığlığıyla çınladı bütün ev.

Ama Clémentine basamaklardan aşağıya, sonra da ta bahçeye, çocuklarına seslenerek ve hıçkırarak, çılgın gibi atıldığı sırada, yanıtsız kalıyordu çığlığı. Yalnızca soluk gri hava ve dalgaların uzaktan gelen sesi. Korkudan çılgına dönerek yara kadar gitti. Belki de uyuduklarını düşündü sonra ve eve doğru atıldı, ama yarı yolda aklına gelen bir şey durdurdu onu, kuyu yönüne saptı, meşeden ağır kapağı yokladı. Soluk soluğa ve sendeleyerek, koşmaya başladı yeniden, merdivenden bir kez daha çıktı, bodrumdan tavanarasına kadar bütün odaları gezdi ve yine dışarıya fırladı. Heyecanın kısıklaştırmaya başladığı bir sesle çocuklarını çağırıyordu hâlâ. Sonra, son bir sezgiyle, parmaklığa koştu. Açıktı. Elli metre ileride, köyden gelen Jacquemort'la karşılaştı. Başı havada, kuşları seyrederken kendinden geçmiş, ağır ağır yürüyordu psikiyatr.

Clémentine onun yakasına sarıldı.

«Neredeler? Neredeler?»

Jacquemort irkildi, pek beklemiyordu bunu.

«Kim?» diye sordu, bakışlarını Clémentine'in üzerinde toplayabilmek için çaba harcayarak.

Havanın parıltısında yanan gözleri, önünde dans ediyordu.

«Çocuklar! Parmaklık açık! Kim açtı? Onlar da çıkıp gitti.»

«Yok canım, gitmediler,» dedi Jacquemort. «Parmaklığı da, dışarıya çıktığım zaman ben açtım. Gitmiş olsalardı, onları görürdüm.»

«Siz,» dedi Clémentine soluk soluğa. «Bedbaht! Böylece, sizin yüzünüzden kayboldular işte.»

«Ama umurlarında değil ki!» dedi Jacque-

mort. «Kendiniz sorsanıza onlara; bahçeden çıkmayı hiç mi hiç istemiyorlar.»

«Bu size söyledikleri. Ama çocukların sizi kandırabilecek kadar akıllı olmadıklarını sanıyorsanız!.. Gelin! koşalım!...»

«Her yere baktınız mı?» diye sordu Jacquemort kadını giysisinin kolundan yakalayarak.

Clémentine onu etkilemeye başlıyordu.

«Her yere!» dedi Clémentine, bir hıçkırıkla. «Kuyuya bile.»

«Can sıkıcı bu,» dedi Jacquemort.

Elinde olmadan, gözlerini son bir kez gökyüzüne çevirdi. Üç siyah kuş, patlangıçlarla oynamayı kesmiş, yere doğru süzülüyorlardı. Kısa bir süre, gerçeği görür gibi oldu. Bir an sonra da, onu aklından kovdu —yalnızca hayal, çılgın düşünce—; nerede olabilirlerdi? Yine de izliyordu uçuşlarını, yarın çizdiği eğrinin ardından kayboldular.

«Her yere baktınız mı?» diye sordu Jacquemort, kadını giysisinin kolundan yakalayarak.

İlk önce o koştu. Clémentine hıçkırarak soluyordu ardında. Yine de, parmaklığı aştıktan sonra, onu kapatmaya zaman buldu. Eve vardıklarında, merdivenden iniyordu Citroën. Clémentine yırtıcı bir hayvan gibi atıldı üstüne. Biraz sarsılmış olan Jacquemort, rahatsız etmemeye çalışarak ona bakıyordu. Citroën'i öpüp sorguya çekerken, tutarsız şeyler söylüyordu Clémentine.

«Joël ve Noël'le tavanarasındaydım,» diye açıklamada bulundu çocuk, Clémentine konuşmasına fırsat verdiğinde. «Eski kitaplara bakıyorduk.»

Noël'le Joël de merdivenden indiler. Yüzle-

ri pırıl pırıldı, kanlı canlıydılar — çevrelerinde bir özgürlük kokusu dolanıyordu sanki. Noël hâlâ cebinden sarkan tiftiklenmiş bulut parçasını kaşla göz arasında içeriye sokunca, Joël kardeşinin sersemliği yüzünden gülümsedi.

Clémentine, çocuklar sanki herhangi bir Avustralya kertenkelesinden kaçıp kurtulmuş gibi, şımartmaları, gözyaşları ve okşamaları artırarak, akşama kadar yanlarından ayrılmadı. Mavi yataklarında sarıp sarmaladı onları ve ancak yatıp uykuya daldıklarında uzaklaştı yanlarından. Hemen ikinci kata çıktı ve Jacquemort'un kapısına vurdu. Bir çeyrek saat boyunca konuştu. Öteki, anlayışlı anlayışlı kafa sallıyordu. Clémentine odasına döndükten sonra, gün doğarken kalkmak için saatini kurdu Jacquemort. Ertesi gün, işçileri çağırmaya köye gidecekti.

23

67 kasbat

«Gel bak,» dedi Citroën Joël'e.

Parmaklık yönünden gelen seslere ilk tepkiyi o göstermişti.

«Gelmek istemiyor canım,» dedi Joël. «Annem hoşnut olmayacak ve yine ağlayacak.»

Citroën onu harekete geçirmeye çalıştı.

«Hiçbir tehlike yok,» dedi.

«Var. Ağladığı zaman,» dedi Joël, «ıslak yüzüyle öpüyor insanı. Mide bulandırıcı bir şey bu. Sıcak sıcak.»

«Benim umurumda değil,» dedi Noël.

«Öyle de olsa, gelirsen ne yapabilir ki?» dedi Citroën.

«Onu üzmek istemiyorum,» dedi Joël.

«Bu onu üzmez,» dedi Citroën, «ağlamak, bizi kollarına almak ve öpmek hoşuna gidiyor.»

Noël'le Citroën, kollarını birbirinin omuzuna atıp uzaklaştılar. Joël onlara bakıyordu. İş saatlerinde işçilere yaklaşılmasını yasaklıyordu Clémentine kuşkusuz.

Ama bu saatte, genellikle mutfakta didinir, kızartmalarla tencerelerin gürültüsü de başka yere kulak kabartmasını engeller; hem işin aslına bakarsanız, işçilerle konuşulmadığı sürece, onları görmeye gitmek pek de kötü bir iş sayılmaz. Noël'le Citroën ne işler karıştırıyorlar acaba?

Değişiklik olsun diye, uçmadı Joël, öbür ikisini yakalamak için koşmaya başladı; öyle hızlı koştu ki, yolun dönemecinde, kumun üstünde kaydı, düşecek gibi oldu. Dengesini sağladı ve yeniden ileriye atıldı. Kendi kendine gülüyordu. İşte, yürümeyi de unutuyordu artık!

Kolları iki yana sarkmış, yanyana ayakta duruyordu Citroën'le Noël, bahçe duvarının ve yaldızlı büyük parmaklığın bulunması gereken yerde, boşluğun tam karşısında dikiliyorlardı, biraz şaşkın.

«Nerede?» diye sordu Noël. «Duvar nerede?»

«Bilmiyorum,» diye mırıldandı Citroën.

Hiçbir şey yoktu. Aydınlık bir boşluk. Mutlak bir boşluk, sanki usturayla kesip atılmış gibi, ansızın ve apaçık çıkıyordu karşılarına. Gökyüzü daha yukarıdaydı. Meraklanan Joël, Noël'e yaklaştı.

«Ne oldu?» diye sordu. «İşçiler eski duvarı mı götürdü?»

«Kuşkusuz,» dedi Noël.

«Artık hiçbir şey yok,» dedi Joël.

«Nedir bu?» dedi Citroën. «Ne yaptılar böyle? Rengi yok bunun. Beyaz değil. Siyah da değil; neden yapılmış bu?»

İlerledi.

«Dokunma,» dedi Noël. «Dokunma, Citroën.»

Karar veremiyordu Citroën, elini uzattı, ama boşluğa dokunmadan durdu.

«Cesaret edemiyorum,» dedi.

«Eskiden parmaklığın bulunduğu yerde hiçbir şey görülmüyor artık,» dedi Joël. «Daha önce, yol ve tarlaların bir bölümü görülüyordu, hatırlarsın ya. Şimdi bomboş.»

«İnsan gözlerini kapadığı zaman olduğu gibi,» dedi Citroën. «Oysa gözlerimiz de açık, ama yalnızca bahçe var görülen.»

«Sanki bahçe gözümüz,» dedi Noël, «bu da gözkapaklarımızmış gibi. Siyah değil, beyaz da değil, başka renk de yok, yalnızca hiç. Hiçten bir duvar bu.»

«Evet,» dedi Citroën, «kuşkusuz öyle. Bahçeden çıkmaya heveslenmeyelim diye, hiçten bir duvar ördürdü. Böylece bahçenin dışındaki her şey hiçbir şey oluyor ve oraya gidilemiyor.»

«Ama,» dedi Noël, «başka hiçbir şey yok mu artık? Yalnız gökyüzü mü var?»

«O da bize yeter,» dedi Citroën.

«İşi şimdiden bitirmiş olduklarını sanmıyordum,» dedi Joël. «Çekiçle vurdukları ve konuştukları duyuluyordu. Onları çalışırken göreceğimizi sanıyordum. Hoşuma gitmiyor bu. Annemi

görmeye gidiyorum.»

«Belki bütün duvarı bitirmediler daha?» dedi Noël.

«Gidip görelim,» dedi Citroën.

Noël'le Citroën, kardeşlerini orada ekerek, duvar varolduğu sürece duvar boyunca uzanan, şimdi de kapalı ve yeni evrenlerinin seğirdimyolunu oluşturan patikadan ilerlediler. Yeri sıyırarak, alçak dalların altından akıp giderek, pek hızlı uçuyorlardı.

Yarın yanıbaşına vardıklarında, Citroën birden durdu. Böceklerin hışır hışır kaynaştığı yeşil bir tepeliğin semerini süsleyen sarmaşıkları ve taşlarıyla, eski duvarın uzun bir bölümü duruyordu önlerinde.

«Duvar!» dedi Citroën.

«Aa!» dedi Noël. «Bak! Yukarısı görülmüyor artık.»

Yavaş yavaş, sanki el çabukluğuyla yok edilmiş gibi kayboldu görüntü.

«Ön tarafa indiriyorlar,» dedi Citroën. «Son parçayı ön tarafa indiriyorlar. Artık hiç göremeyeceğiz onu.»

«Öteki tarafa geçeriz,» dedi Noël, «canımız isterse.»

«Canım,» dedi Citroën, «onu görmesek de olur; ne de olsa, kuşlarla daha iyi eğleniyoruz şimdi.»

Noël sustu. Aynı düşüncedeydi, gün gibi açıktı bu. Duvarın dibi de yerini görünmeyene bırakıtı. Takımbaşının emirlerini ve çekiç seslerini duydular; sonra da, kulaklarına pamuk tıkanmış gibi, sessizlik çöktü.

Aceleci ayak sesleri yankılandı işlikte. Cit-

roën geriye döndü. Clémentine geliyordu, ardından da Joël.

Citroën, Noël, gelin yavrularım. İkindi kahvaltısı için güzel bir pasta yaptı anneniz, haydi! Gelip beni ilk öpen en büyük parçayı alacak.»

Citroën keçiyolunda kaldı. Noël ona göz kırptı ve korkuya kapılmış gibi yaparak Clémentine'in kucağına atıldı. Clémentine kollarında sıktı onu.

«Nesi var bebeğimin? Çok üzgün görünüyor. Canını sıkan nedir?»

«Korkuyorum,» diye mırıldandı Noël. «Artık duvar yok.»

Citroën'in gülesi geliyordu. Ne oyuncuydu kardeşi!

Ağzında bir şeker olan Joël, Noël'i yatıştırdı.

«Bir şey değil,» dedi. «Ben korkmuyorum. Olsa olsa ötekinden daha güzel bir duvar bu; bahçede daha rahat etmemiz için.»

«Sevgilim,» dedi Clémentine Noël'i tutkuyla öperek. «Annenin seni korkutacak bir şey yapabileceğine inanıyor musun? Haydi, gelip uslu uslu kahvaltınızı yapın.»

Citroën'e bir gülücük yolladı. Citroën onun ağzının titrediğini gördü ve başıyla hayır dedi. Clémentine ağlamaya başladığı zaman, merakla baktı ona. En sonunda, omuz silkip, yaklaştı. Clémentine can çekişir gibi sıkı sıkı sarıldı ona.

«Kötü çocuk,» dedi Joël. «Yine ağlattın annemizi.»

Okkalı bir dirsek darbesi indirdi ona.

«Yok canım,» dedi Clémentine.

Gözyaşlarıyla ıslanmıştı sesi.

«Kötü değil o. Hepiniz uslu çocuklarsınız, üçünüz de benim civcivlerimsiniz. Haydi, haydi, güzel pastayı görmeye gelin. Haydi!»

Joël, koşmaya başladı, ardından da Noël. Citroën'i elinden yakalayıp, çekti Clémentine. Citroën bu harekete uydu, bakışları biraz sertti; bileğinin üstünde kasılan elden hoşlanmıyordu; rahatsız ediyordu bu onu. Gözyaşlarından da hoşlanmıyordu. Bir tür acıma duygusu onu Clémentine'in yanında kalmaya zorluyor, ama bu duygu yüzünden utanıyor, tedirgin oluyordu; tıpkı, kapıyı vurmadan odasına girdiğinde, hizmetçiyi, karnı kıllarla kaplı, elinde de kırmızı bir havlu, bir leğenin önünde çırılçıplak bulduğu günkü gibi.

24

79 arart

Hiç ağaç kalmadı, diye düşünüyordu Clémentine. Hiç ağaç kalmadı, iyi de bir parmaklık var. İki şey bu. Kuşkusuz küçük, ama doğurabilecekleri sonuçlar açısından zengin iki şey. Azımsanamayacak sayıda her tür kaza, daha şimdiden, olası ölüm ülkesine sürüldü. Çocuklar güzel; büyüyorlar, görünüşleri de sağlıklı. Kaynamış su ve alınan bin tür önlem sayesinde. Hem, sıkıntıları ben üstlendiğime göre, nasıl sağlıksız olabilirler? Ama dikkati hiç azaltmamalı, devam etmeli böyle. Devam. Öyle çok tehlike kalıyor ki geriye! Yükseltiye ve boşluğa ilişkin tehlikeler ortadan kaldırılsa da, yere ilişkin tehlikeler kalıyor geriye. Yer! Çürümüş şeyler, mikrop-

lar, pislikler, her şey yerden geliyor. Yeri yalıtmak. Duvarları da, kendi aralarında, tehlikelere geçit vermeyen bir döşemeyle birleştirmek. Şu harika duvarları, şu yokluk duvarlarını, çarpmak mümkün olmayan, ama en iyi biçimde sınırlayan şu duvarları! Katıksız bir biçimde sınırlayan. Onlara benzeyen bir yer; yeri ortadan kaldıran bir yer. Gökyüzü kalır çocuklara, bakmaları için... Gökyüzünün de pek az önemi var. Kuşkusuz, yukarıdan da bir sürü belâ yağabilir başlarına. Ama gökyüzünden gelecek sınırsız tehlikeleri küçümsemeye kalkışmadan, kabul edilebilir ki —ve buna inanırken, kötü bir anne olduğumu sanmıyorum— yani bütünüyle kuramsal açıdan— kabul edilebilir ki, giderek artan tehlikeler sıralamasında, en sonra gelir gökyüzü. Ama yer öyle mi?

Bahçeyi mi döşemeli? Seramik döşeme taşlarıyla. Belki beyaz döşeme taşlarıyla. Ama ya güneş zavallı gözlerine yansırsa; yakıcı bir güneş çıkıyor birdenbire; saydam bir bulut da önünden geçiyor; şu talihsizliğe bakın ki, bulut bir mercek biçiminde —bir büyüteç türünden—; ışık demeti tam bahçenin üstünde toplanıyor; beyaz döşeme taşları akla gelmedik bir güçle yansıtıyor ışığı, o da çocukların çevresinde. Zavallı elcikleri havaya kalkıyor, gözlerini korumaya çabalıyorlar —ama işte, o acımasız güç yüzünden körleşip sallanmaya başlıyorlar bile— düşüyorlar, artık görmüyorlar... Tanrım! yağmur yağdır... Siyah döşeme taşları koyacağım, Tanrım! siyah döşeme taşları —ama, döşeme taşları da öyle sert ki, dengelerini kaybedecek olsalar— yağmurdan sonra bir kayma, ters bir hareket—, bir düşüş, işte, No-

ël yerde. Ne yazık ki kimse görmedi düştüğünü, ince güzel saçlarının altında görünmez bir çatlak gizli şimdi, oysa kardeşleri de her zamankinden çok kollamıyor onu— bir gün sayıklamaya başlıyor işte —nedeni aranıyor— unutuldu, doktor da bilemiyor, kafatası yarılıyor birdenbire, çatlak genişlemiş, kafanın üst kısmı bir kapak gibi açılıyor —ve içinden kıllı bir canavar çıkıyor. Hayır! hayır! doğru değil bu, düşme Noël... dikkat!.. Nerede o?.. Uyuyorlar— burada, benim yanımda uyuyorlar. Soluklarını duyuyorum— küçük yataklarında... onları uyandıracağım, dikkat! gürültü yok —dikkat!.. ama yer kauçuk bir halı gibi esnek ve yumuşak olsaydı, bu başımıza gelmezdi— kuşkusuz, onlara gereken bu; kauçuk; işte bu iyi; bütün bahçeye bir halı gibi kauçuk sermek— ama ateş— yanan kauçuk —yapışkan; içine saplanıyor ayakları— duman da onları boğuyor —yeter istemiyorum, doğru değil, mümkün değil— daha iyisini aramakla hata ettim —duvar gibi; duvar gibi, hiçbir şey, yeri ortadan kaldırmalı— gelmeleri gerek, yeniden gelmeleri gerek; görünmeyen bir halıyla birleştirilsin duvarlar o yerleştirilirken, evde duracaklar; bu iş bitirildiği zaman da, tehlike kalmamış olacak artık —hayır, gökyüzü de var, onu da düşündüm— ama demin, önce yerden hiç tehlike gelmeyeceğine emin olmalı demiştim...

Ayağa kalktı —Jacquemort, yer için, adamları çağırmayı reddetmeyecek. Hepsini aynı anda yaptırtmamış olmak aptallık. Ama bir seferde düşünülemez her şey —aramak gerek —hep aramak— her şeyi bir anda kestiremediği için kendi kendini cezalandırmak ve bıkıp usanmadan di-

renmek, durumu düzeltmeye çalışmak gerek — onlara kusursuz bir dünya, temiz, hoş, zararsız bir dünya gerek; tıpkı, kuştüyünden bir yastığın üzerine konan beyaz bir yumurtanın içi gibi.

25

80 arart

Siparişleri verdikten sonra dönerken, kilisenin önünden geçti Jacquemort; sabah saatlerinde boş kaldığı için, görüşlerini oldukça beğendiği papazla biraz gevezelik etmeye karar verdi. İçinde zevkli bir gölge-aydınlık hüküm süren geniş elipsoide girdi, yaşlı bir ehlikeyif hazzıyla dini havayı içine çekti ve âyin eşyaları odasının yarı aralık duran kapısına vardı, itti onu. Daha önce kapıya vurduğu üç küçük darbe geldiğini bildirmişti.

«Girin,» dedi papaz.

Tıka basa dolu küçük odanın ortasında, yalnızca şortunu giymiş, ip atlıyordu. Âyin eşyaları bakıcısı koltuğuna kurulmuş, eline bir içki kadehi almış, övgü dolu bakışlarla onu izliyordu. Papazın aksaması hareketlerinin inceliğini bozuyor, ama adam yine de alnının akıyla işin içinden sıyrılıyordu.

«İyi günler,» dedi âyin eşyaları bakıcısı.

«Saygılarımı sunarım bay papaz,» dedi Jacquemort. «Geçiyordum da, sizi selâmlamak için bunu fırsat bildim.»

«İşte selâmladınız,» dedi âyin eşyaları bakıcısı. «Bir fırtçık çeker misiniz?»

«Köylü ağzıyla konuşmaya özenmeyin canım,» dedi papaz ciddi bir tavırla. «Tanrının evine lüks bir dil yaraşır.»

«Ama azizim papaz,» dedi âyin eşyaları bakıcısı, «âyin eşyaları odası, deyim yerindeyse, Tanrıevinin ayakyolu gibidir. İnsan burada biraz rahatlar.»

«İblis!» dedi papaz ona yiyecekmiş gibi bakarak. «Sizi neden yanımda tuttuğumu bilmiyorum.»

«İtiraf edin ki, sizin için iyi bir propaganda fırsatı oluyor bu, azizim papaz,» dedi âyin eşyaları bakıcısı. «Her şeye karşın, gösterileriniz açısından da yararlı oluyorum size.»

«Söz açılmışken,» dedi Jacquemort, «gelecek gösteride ne yapmayı düşünüyorsunuz?»

Papaz ip atlamayı kesti, ipini özenle katladı ve bir çekmecenin içine, darmadağın, soktu. Konuşurken hafifçe grileşmiş bir sünger havluyla sarkık göğsünü kuruluyordu.

«Muhteşem olacak,» dedi.

Koltuk altını kaşıdı, hemen ardından da göbek deliğini; başını salladı ve yeniden konuştu:

«Görkemli bir görüntü hazırlama bahanesiyle soyunmuş yaratıkların kullanıldığı laik gösterileri, lüks açısından gölgede bırakacak bir gösteri. Üstelik, Tanrıya yaklaşmanın dahiyane bir yolu en önemli numarayı oluşturacak, düşünün bir! İşte, yapmayı tasarladığım bu. Akla hayale sığmaz bir süs ve giysi sergisi ortasında, Meryem'in çocukları korosu, yere bin gümüş telle bağlı altın bir mongolfiyeri, Bastiën alanına kadar çekecek. Buharlı orgun ezgileri eşliğinde, sepetin içinde yerimi alacak ve uygun yüksekli-

ğe erişir erişmez, şu anasını sattığımın bakıcısını aşağıya atacağım. Tanrı da lüks Kelâmının kazandığı zafer ve bu şenliğin unutulmaz görkemi karşısında gülümseyecek.»

«Hey! orada durun,» dedi âyin eşyaları bakıcısı, «azizim papaz bu konuda beni uyarmıştınız; düşüp, kafasını kıracak olan benim!»

«İblis!» diye homurdandı papaz, «Ya yarasa kanatların ne işe yarıyor?»

«Aylardan beri uçmadım,» dedi âyin eşyaları bakıcısı, «ne zaman deneyecek olsam, marangoz kıçıma bir atımlık barut sallıyor ve bana kümes hayvanıymışım gibi davranıyor.»

«Ne yapalım,» dedi papaz, «sen de kafanı kırarsın öyleyse.»

«Eh! o zaman başı en çok ağrıyan yine siz olursunuz,» diye homur homur söylendi âyin eşyaları bakıcısı.

«Sensiz kaldığım için mi? En sonunda kurtulacağım senden.»

«Şey,» dedi Jacquemort, «bir uyarıda bulunmama izin verir misiniz? Bana öyle geliyor ki, sizler bir dengenin iki unsurunu oluşturuyorsunuz; biri ötekini geçerli kılıyor. Şeytan olmasa, dinimiz biraz dayanaksız bir nitelik kazanır.»

«İşte,» dedi âyin eşyaları bakıcısı, «bunu söylediğinizi duymak beni sevindirdi. Dinleyin azizim papaz, sizi meşrulaştırdığımı itiraf edin.»

«Yıkıl karşımdan, kopuk!» dedi papaz, «pissin ve kötü kokuyorsun.»

Âyin eşyaları bakıcısı çok daha ağır sözlere alışıktı.

«Üstelik davranışınızda hiç hoş olmayan,» diye ekledi, «alçak rolünü hep benim üstlenip,

buna hiç karşı çıkmamam, sizin de beni paylamakta diretmenizdir. Hiç olmazsa, arasıra rolleri değişseydik, ne dersiniz?»

«Ya ben kafama taşları yediğim zaman!» dedi papaz. «Sen değil misin, taşları üstüme atmaları için kulaklarına fısıldayan?»

«Elimden bir şey gelseydi, kafanıza daha sık taş yerdiniz,» diye homurdandı öteki.

«Haydi! aslında sana kızgın değilim,» diye bağladı papaz. «Ama görevlerini unutmaya başlama yine. Tanrının çiçeklere ihtiyacı vardır, Tanrının günlüğe ihtiyacı vardır; şükran belirtileri ve görkemli armağanlar, altın, mür ve mucizevî görüntüler, santorlar kadar güzel oğlanlar, pırıl pırıl elmaslar, güneşler, şafaklar sunmak gerekir ona; sen de buradasın, salonun birinde yellenen tüyü dökülmüş bir eşek gibi çirkin ve pis... ama başka şeyden söz edelim, öfkelendireceksin beni. Seni aşağıya atacağım, bu konuda tartışmak yararsız.»

«Öyleyse ben de düşmeyeceğim,» dedi âyin eşyaları bakıcısı, kupkuru bir sesle.

Papazın bacağındaki kılları kavuran uzun bir alev dilimi püskürttü. Papaz küfretti.

«Baylar,» dedi Jacquemort, «rica ederim.»

«İşimize bakalım,» diye yeniden söze başladı papaz pek kibarca, «bizi sevindiren ziyaretinizi neye borçluyuz?»

«Geçiyordum,» diye açıklamada bulundu Jacquemort, «ve sizi selâmlamak için bunu fırsat bildim.»

Âyin eşyaları bakıcısı ayağa kalktı.

«Sizi yalnız bırakıyorum, azizim papaz,» de-

di. «Sizi bay filancayla konuşmanız için yalnız bırakıyorum.»

«Görüşmek üzere,» dedi Jacquemort.

Kavrulan kılları koparmak için bacaklarını kazıyordu papaz.

«Ne alemdesiniz?» diye sordu.

«İyiyim,» dedi Jacquemort. «İşçileri aramaya gelmiştim köye. Yapılacak birkaç iş daha var evde.»

«Hep aynı neden yüzünden mi?» diye sordu papaz.

«Hep,» dedi Jacquemort. «Çocukların başına bir şey gelebileceği düşüncesi onu çıldırtıyor.»

«Ama çocukların başına hiçbir şey gelemeyeceği düşüncesi de yine aynı biçimde çıldırtırdı onu,» dedi papaz.

«Çok doğru,» dedi Jacquemort. «Bu yüzden, tehlikeyi gözünde büyüttüğüne karar verdim başlangıçta. Ama itiraf edeyim ki, bu koruma tutkusu şimdi belli bir saygı uyandırıyor bende.»

«Ne hayranlık verici sevgi!» dedi papaz. «Şu önlemlerdeki lüks! Hiç olmazsa, onlar için yaptıklarının farkına varıyor mu çocuklar?»

Jacquemort hemen yanıt vermedi. Sorunun bu yönü gözünden kaçmıştı. Duraksadı.

«Bunu bilmiyorum...»

«Bu kadın bir azize,» dedi papaz. «Ne var ki âyine hiç gelmiyor. Gelin de açıklayın bunu şimdi!»

«Açıklanamaz,» dedi Jacquemort. «Aslında hiçbir ilişki de yok, kabul edin. Açıklaması bu.»

«Kabul ediyorum,» dedi papaz, «kabul ediyorum.»

Sustular.

«Eh peki,» dedi Jacquemort, «gideceğim.»
«Ya evet,» dedi papaz, «gideceksiniz.»
«Öyleyse gidiyorum,» dedi Jacquemort.
Ona iyi günler diledi ve gitti.

26

12 marmuz

Sarımsı ve çirkin görünüşlü bulutlarla kaplanıyordu gökyüzü. Hava soğuktu. Uzakta, hiç hoş olmayan bir makamda şarkı söylemeye başlıyordu deniz. Bahçe fırtına öncesinin sessiz aydınlığında uzanıyordu. Son değişiklikten bu yana bahçede toprak yoktu; yalnızca ağaç kıyımından kurtulan ender bitki demetleri ve çalılıklar fışkırıyordu boşluktan. Çakıl dökülmüş yol da, toprağın görünmezliğini ikiye bölerek, tertemiz, yerinde duruyordu.

Bulutlar gizlice birbirine yaklaşıyordu; her birleşmede boğuk bir gümbürtü duyuluyor, aynı zamanda da kızıl bir ışık çakıyordu. Gök sanki yarın üstünde yoğunlaşıyordu. Yalnızca kirli ve ağır bir halıya benzediği zaman, çevreye büyük bir sessizlik çöktü. Bu sessizliğin ötesinden, rüzgârın geldiği duyuldu; önce, kornişlerin ve bacaların üstünde zıp zıp zıplarken belli belirsizdi, kısa süre sonra da, taşların her bir köşesinde keskin vınlamalar çıkarırken, bitkilerin kaygılı başlarını eğerken, ilk su damlalarını önüne katıp kovalarken daha zorlu, daha sert oldu. O zaman, ölü bir çini gibi birdenbire çatladı gökyüzü ve dolu boşaldı; damın kayağantaşlarına çarpıp patlayan acı taneler sert billurdan bir su to-

zu saçıyorlardı; yavaş yavaş koyu bir pusun içinde kayboldu ev — dolu taneleri acımasızca yola iniyor ve her çarpma noktasında kıvılcımlar çıkıyordu. Yinelenen darbeler altında kaynamaya başlayıp, siyahımsı bir süt gibi kabarıyordu deniz.

İlk şaşkınlığı geçince, Clémentine çocuklarını aramıştı. Neyse ki çocuklar odalarındaydı; onları hemen zemin kattaki büyük oturma odasına indirip, çevresinde topladı. Dışarıda zifiri bir karanlık vardı, pencereleri yıkayan koyu sis, değişken ve fosforlu parıltılar saçıyordu lambaların ışığında.

Dışarıda olmaları yeterdi, diye düşünüyordu, onları doluya tutulmuş ve parçalanmış, şu siyah elmas yumurtalar altında ezilmiş, sinsice ciğerlerini dolduran bu solunamayan, kuru toz yüzünden boğulmuş bulurdum. Hangi koruma yeterli olur? Bir dam mı? Bahçe üstüne bir dam yapmak mı? Buna değmez, ev aynı işi görür, ek bir damdan daha sağlamdır —ama işin aslına bakılırsa, ev de çökmez mi?— ya şu dolu saatlerce sürse? —günlerce, haftalarca— dam üstünde biriken ölü tozun ağırlığı çatıyı çökertmeye yetmez mi? Çelikten yapılmış bir oda gerek, hiçbir şeyin zarar veremediği bir oda, kusursuz bir sığınak — paha biçilmez mücevherler her zaman nasıl saklanırsa öyle, güçlü bir kasada saklamak gerek onları, dayanıklılığı sınırsız, yokedilemez, zamanın kemikleri gibi sert mücevher kutuları gerek çocuklara; şuracıkta yapılmaları gerek onlar için, yarın — hemen yarın.

Üç çocuğa baktı. Uslu ve huzurlu, fırtınayı umursamadan oynuyorlardı.

Ya Jacquemort, o neredeydi? En iyi çözüm konusunda tartışmak istiyorum onunla.

Hizmetçiyi çağırdı.

«Jacquemort nerede?»

«Sanırım odasında,» diye yanıt verdi Culblanc.

«Bulun onu, olur mu?»

Köpüklü denizin güçlü uğultusu kulakları sağır ediyordu. Pes etmiyordu dolu.

Hizmetçi çıktıktan kısa bir süre sonra gözüktü Jacquemort.

«İşte,» dedi Clémentine. «Sanırım, kesin çözümü buldum.»

Düşüne taşına vardığı sonucu ona açıkladı.

«Böylece,» dedi, «artık hiçbir şey tehdit edemeyecek onları. Ama bir kez daha yardımınızı istemek zorunda kalacağım.»

«Yarın köye gideceğim,» dedi Jacquemort. «Geçerken demirciye haber veririm.»

«Bir an önce yapılmasını istiyorum,» dedi Clémentine. «Çocuklar adına öylesine rahatlayacağım ki! Bir gün onları kötülükten bütünüyle korumanın yolunu bulacağımı sezmiştim hep.»

«Haklı olabilirsiniz,» dedi Jacquemort. «Bilemiyorum. Bu iş her an fedakârlık isteyecek sizden.»

«İnsanın yanında tutacağına emin olduğu biri için kendini feda etmesi hiç önemli değil,» diye yanıt verdi Clémentine.

«Pek idman yapamayacaklar,» dedi Jacquemort.

«İdmanın, öyle sağlıklı bir şey olduğuna emin değilim,» dedi Clémentine. «Bunlar oldukça narin çocuklar.»

Göğüs geçirdi.

«Hedefin yanıbaşında olduğumu hissediyorum,» dedi. «Olağanüstü bir şey bu. Biraz sarhoş ediyor beni.»

«Dinlenebilirsiniz,» dedi Jacquemort, ölçülü.

«Bilemiyorum. Onları öylesine seviyorum ki, benim için, dinlenmenin söz konusu olacağını sanmıyorum artık.»

«Bu bağımlılığa katlanmaya sabrınız varsa...»

«Hiç de zor olmayacak,» diye bağladı Clémentine. «Bugüne kadar çektiklerimin yanında...»

27

14 marmuz

Çitlerin aralıklarından, tarlalardaki kısa otları koparıp yiyen hantal ve yumuşakbaşlı hayvanlar görünüyordu. Kuru ve ıssız yolda, dünkü doludan hiç iz kalmamıştı. Çalıları rüzgâr sallıyor, sivri uçlu gölgelerini de güneş dans ettiriyordu.

Bütün bunlara, bundan sonra göremeyeceği bütün bu manzaralara, dikkatli bakışlarını dikiyordu Jacquemort — kaderin onu sürüklediği yere geçeceği gün yaklaşıyordu.

Eğer yardaki yoldan geçmeseydim, diye düşünüyordu. 28 ağustos günü. Şimdi aylar da öylesine tuhaflaştı ki — kırda daha bol olan zaman, daha hızlı ve iz bırakmadan geçiyor.

İyi ama, neyi özümledim ben? Bana neyi bırakmak istediler? Ne aktarabildilerdi ki?

La Gloire dün öldü, ben de yerine geçeceğim. Başlangıçta boş olduğum için, çok güç bir engel vardı önümde. Utanç; her şeye karşın en yaygın şeydir bu.

Ama neden araştırmak istedim, neden bilmek istedim? —neden onlar gibi olmaya çalışmalı?— önyargısız; buna mı, mutlaka buna mı varmak zorundadır insan?

Bir başka günü, patlangıçların havada dans ettiği bir günü anımsıyordu — çok iyi bildiği bu yolda atmış olduğu bütün adımlar, bütün o adımlar bacaklarına yükleniyor, Jacquemort da kendini birdenbire çok ağırlaşmış hissediyordu, o kadar çok gidip geldiği yolda; insan başlangıçtan uzaklaşmak için bütün bu zamanı neden harcar acaba, yardaki evde neden kaldım acaba? — ertesi gün, La Gloire'ın altınları içinde yaşamak üzere, ayrılması gerekiyordu evden.

Ev. Bahçe. Arkada yar ve deniz. Angel nerede acaba? diye sordu kendi kendine, suların ortasında dans eden o güvenilmez aracın üstünde, nereye gitti?

Yaldızlı parmaklığı ardında bırakarak, yar yolundan aşağıya indi; kumsala ve ince köpük saçaklı, hoş kokulu, nemli çakıl taşlarına vardı.

Angel'in denize açıldığını gösteren hiçbir iz kalmamıştı artık. Yanan kaydırma yolu yüzünden, hâlâ kararmış duran birkaç taş yalnızca; hepsi bu. Elinde olmadan kaldırdı gözlerini ve oracıkta, donakaldı.

Uzaklığın ve gözetleme açısının küçülttüğü siluetler halinde, büyük bir hızla yarın kenarında koşuyordu üç çocuk. Çıldırmışlardı besbelli; düz yerde koşuyormuş gibi, ayaklarının altında

yuvarlanan taşları umursamadan, boşluğun pek yakında olmasını da önemsemeden koşuyorlardı. Sakar bir hareket yapsalar, aşağıya uçarlar. Ters bir adım atsalar, ayaklarının dibinde, kanlar içinde, paramparça toplarım onları.

İzledikleri gümrükçüler yolunun biraz ötesinde, dikine inen bir yarık vardı; üç çocukta ise, durmak zorunda olduklarını gösteren herhangi bir belirti yoktu. Unutmuşlardı onu, kuşkusuz.

Yumruklarını sıktı Jacquemort. Bağırmak — ve onları düşürmeyi göze almak. Bulunduğu yerden farkettiği yarığı göremezdi onlar.

Çok geç. Önce Citroën vardı yarığa. Jacquemort'un yumrukları bembeyazdı, inledi. Çocuklar başlarını Jacquemort'a doğru çevirdiler ve onu gördüler. Sonra da boşluğa atılıp, keskin bir eğri çizdiler ve gelip yanına kondular; bir aylık kırlangıçlar gibi cıvıldaşarak, gülüşerek.

«Bizi gördün mü Jacquemort Amca?» dedi Citroën. «Ama kimseye söylemeyeceksin.»

«Uçmasını bilmiyormuş gibi oynuyorduk,» dedi Noël,

«Eğlenceli, değil mi?» dedi Joël. «Sen de bizimle oynasaydın ya!»

Şimdi anlıyordu.

«Geçen gün kuşların yanında gördüğüm siz miydiniz?» diye sordu.

«Evet,» dedi Citroën. «Biliyor musun, seni görmüştük. Ama çok hızlı uçmaya çalışıyorduk, onun için durmadık. Hem, uçtuğumuzu da kimseye söylemiyoruz, anlarsın ya! Çok iyi uçmayı bekliyoruz, annemize sürpriz yapmak için.»

Annenize sürpriz yapmak için! O da ne sürpriz hazırlıyor ya size! Her şeyi değiştiriyor bu.

Öyleyse, yapamaz. Bilmesi gerek. Bu durumda onları kapatmak ha!.. Bir şey yapmalıyım. Yapmalıyım... Kabul etmek istemiyorum... bir gün var önümde... kırmızı deredeki kayığın içinde değilim henüz...

«Oyununuza dönün yavrularım,» dedi. «Yukarıya çıkıp annenizi görmem gerek.»

Dalgaları sıyırarak uçtu çocuklar, birbirlerini kovaladılar ve yeniden Jacquemort'un yanına dönüp, bir süre ona eşlik ettiler; en yüksek kayaları aşmasına yardımcı oldular. Birkaç saniye sonra yeniden doruğa çıkmıştı. Kararlı adımlarla eve doğru yürüdü.

28

«Ama bakın,» dedi Clémentine şaşkın şaşkın, «anlamıyorum. Daha dün bunun iyi bir şey olduğunu söylediniz, siz de karşıma dikilip, saçma olduğunu ileri sürüyorsunuz.»

«Hâlâ aynı fikirdeyim sizinle,» dedi Jacquemort. «Bulduğunuz çözüm, etkili bir biçimde koruyor onları. Ama bir soru hâlâ yanıtsız kalıyor, onu kendi kendinize sormayı da unuttunuz.»

«Hangi soru?» diye sordu Clémentine.

«İşin aslında, bu korunmaya ihtiyaçları var mı?»

Omuz silkti Clémentine.

«Buna kuşku yok. Başlarına gelebilecek şeyleri düşündükçe, gün boyu kaygıdan ölüyorum.»

«Şart kipinin kullanılması,» dedi Jacquemort, «çoğu zaman, bir zayıflık işaretidir — ya da kendini beğenmişlik.»

«Gereksiz yere konu dışına taşıp ucunu kaçırmayın. Bir kez olsun, normal davranın biraz.»

«Dinleyin beni,» diye diretti Jacquemort. «Bunu yapmamanızı istiyorum, ciddi olarak.»

«İyi ama, neden?» diye sordu Clémentine. «Açıklayın.»

«Anlamayacaksınız...» diye mırıldandı Jacquemort.

Sırlarını ele vermeyi göze alamamıştı. En azından bunu bırakmalıydı onlara.

«Onların işine gelen şeyi bulmak için, herkesten daha iyi bir yerde bulunduğumu sanıyorum.»

«Hayır,» dedi Jacquemort. «Bu açıdan, onlar sizden daha iyi bir yerdeler.»

«Saçma bu,» dedi Clémentine. «Bu çocuklar da, bütün çocuklar gibi, tehlikelerle karşı karşıya hep.»

«Sizde olmayan savunma silâhları var,» dedi Jacquemort.

«Her şey bir yana,» dedi Clémentine, «ne de olsa benim sevdiğim kadar sevmiyorsunuz onları, benim hissettiklerimi de hissedemezsiniz.»

Bir süre sessiz kaldı Jacquemort.

«Elbette,» dedi sonunda. «Onları böyle sevmemi nasıl istersiniz?

«Yalnızca bir anne anlayabilir beni,» dedi Clémentine.

«Ama kuşlar kafeste ölür,» dedi Jacquemort.

«Pekâlâ yaşarlar,» dedi Clémentine. «Üstelik, onlara gereğince bakılabilen tek yerdir kafes.»

«İyi,» dedi Jacquemort. «Yapılacak bir şey olmadığını görüyorum.»

Ayağa kalktı.

«Görüşmek üzere,» diyeceğim size. «Buna karşın, bir daha görüşeceğimizi sanmıyorum.»

«Alıştıkları zaman,» dedi Clémentine, «arasıra köye uğrayabilirim belki. Ayrıca, önünde sonunda kendinizi aynı biçimde kapatmaya gittiğinizi görünce, karşı çıkışınıza daha az anlam verebiliyorum.»

«Başkalarını kapatmıyorum ben,» dedi Jacquemort.

«Çocuklarım ve ben aynı şeyiz,» dedi Clémentine. «Öylesine seviyorum ki onları!»

«Tuhaf bir dünya görüşünüz var,» dedi Jacquemort.

«Ben de sizin için aynı şeyi düşünüyorum. Görüşümün tuhaf bir yanı yok. Dünyam çocuklarımdır.»

«Hayır, karıştırıyorsunuz,» dedi Jacquemort. «Siz onların dünyası olmak istiyorsunuz. Bu anlamda, isteğiniz yıkıcıdır.»

Ayağa kalktı ve odadan ayrıldı. Uzaklaşırken, onu izledi Clémentine. Mutlu görünmüyor, diye düşündü. Hiç kuşku yok, annesinin eksikliğini duydu.

29

15 marmuz

Her biri için bir tane olmak üzere, üç sarı ay konmuştu pencerenin önüne, üç kardeşe şaklabanlık yapıyorlardı. Aylar oradan daha iyi göründüğü için, gecelikleriyle, Citroën'in yatağına girmişti üçü de. Çocukların ehlileşmiş üç ayısı, Clémentine'i uyandırmamak için, istakozların

ninnisini pek alçak sesle söyleyerek, yatağın ayak ucunda rond yapıyordu. Noël'le Joël'in arasında, bir şeyler düşünür gibiydi Citroën. Avuçları arasında bir şey saklıyordu.

«Sözcükleri arıyorum,» dedi kardeşlerine. «Şöyle başlayan...»

Konuşmasını kesti.

«Tamam, buldum.»

Birbirinden ayırmadan ağzına götürdü ellerini ve alçak sesle birkaç şey söyledi. Sonra, elinde sakladığını, yatak örtüsünün üstüne koydu. Küçücük, beyaz bir çekirge.

Hemen koşup geldi ayılar, çekirgenin çevresine oturdular.

«Öteye gidin,» dedi Joël, «hiçbir şey görülmüyor.»

Ayılar, sırtlarını yatağın ayakucuna dönüp yer değiştirdiler. Sonra, çekirge selâm verdi ve cambazlık numaraları yapmaya başladı. Su katılmamış bir hayranlıkla izliyordu çocuklar onu.

Ama çekirge az sonra usandı bu işten, onlara bir öpücük yollayıp; çok yükseğe sıçradı ve düşmedi.

Zaten, bunu kimsenin umursadığı da yoktu. Parmağını kaldırıyordu Citroën.

«Başka bir şey biliyorum,» dedi ciddi ciddi. «Kürk pireleri bulduğumuz zaman, kendimizi üç kez sokturmamız gerek onlara.»

«O zaman ne olacak?» diye sordu Noël.

«O zaman,» dedi Citroën. «İstediğimiz kadar küçülebiliriz.»

«Kapıların altından da geçebilir miyiz?»

«Elbette, kapıların altından da,» dedi Citroën. «Pireler kadar küçülebiliriz.»

Meraklanan ayılar yaklaştı.

«Sözcükleri tersine söyleyerek büyüyebilir miyiz?» diye sordular hep bir ağızdan.

«Hayır,» dedi Citroën. «Zaten böyle çok iyisiniz. İsterseniz maymun kuyrukları çıkartabilirim sizden.»

«Sağol, kalsın,» dedi Joël'in ayısı. «Teşekkür ederim.»

Noël'inki geri geri kaçtı. Üçüncüsü ölçtü, biçti.

«Bunu düşünürüm,» diye söz verdi.

Noël esnedi.

«Uykum var. Yatağıma dönüyorum,» dedi.

«Ben de,» dedi Joël.

Birkaç dakika sonra uyuyorlardı. Tek başına, uyanık kalan Citroën, gözünü kırparak ellerine bakıyordu. Belli bir biçimde göz kırptığı zaman, iki parmak daha çıkıyordu elinden. Yarın, kardeşlerine öğretecekti bunu.

30

16 marmuz

Demircinin çırağı on bir yaşındaydı. Adı André'ydi. Boynunu ve bir omzunu göğüs kayışına geçirmiş, ıkına sıkına çekiyordu. Yanında, köpek de çekiyordu. Arkasında, demirciyle arkadaşı yürüyordu sakin sakin; yol çok dikleştiği zaman, André'ye bir sürü küfür savurmayı unutmadan, itiyorlardı biraz.

André'nin omzu acıyor, ama yardaki büyük evin bahçesine girme düşüncesi, heyecandan tir

tir titretiyordu onu, vargücüyle çekiyordu. Önünde, köyün son evleri belirmeye başlamıştı bile.

La Gloire'ın eski kayığı sürüklenip gidiyordu kırmızı derede. André baktı. Yaşlı adam yoktu artık kayıkta. Onun gibi paçavralar giymiş olan, ama kırmızı sakallı, tuhaf bir adamdı bu. Kambur duruyor ve kımıldamadan, kayığını akıntıya bırakarak, düz ve donuk suya bakıyordu. Demirci ve arkadaşı neşeli küfürler savurdular ona.

Küçük arabayı sürüklemek çok zordu, çünkü demir levhalar ağır geliyordu. Demirci ocağının ateşinde mavileşmiş ve çaprazlama bağlanmış, dörtköşe, yekpare parmaklıklı kalın levhalar. Bu beşinci yolculuktu; sonuncusu; önceki dört yolculukta da arabayı parmaklığın önünde boşaltmışlar, başka yardımcılar da malzemeyi bahçeye taşımak için içeriye girmişlerdi. Bu kez, demirciye bir şey gerekecek olursa, evle köy arasında mekik dokumak için André'de içeriye girecekti.

Çocuğun sabırsız ayaklarıyla çiğnediği yolun gri şeridi uzadıkça uzuyordu. Tekerlekler gıcırdıyor ve küçük araba, su birikintileriyle tekerlek izlerini aşarken hıçkırıyordu. Güneşsiz, ama yağmur tehlikesi taşımayan, hüzünlü ve anlaşılmaz bir hava vardı.

Şen şakrak ıslık çalmaya başladı demirci. Acele etmeden, elleri cebinde, ilerliyordu.

Araba kolları arasında titriyordu. André daha hızlı gitmek için, bir at olmak isterdi.

Daha hızlı gidiyordu. Neredeyse güm güm atıyordu yüreği.

Sonunda, yolun dönemeci gözüktü. Evin yük-

sek duvarı da. Parmaklık da.

Küçük araba durdu. İçeriye girmek için onu döndürmeye hazırlanıyordu André, ama demirci çocuğa şöyle dedi:

«Burada kal ve bekle.»

Gözlerinde de hain bir kurnazlık vardı.

«Bunu ikimiz çekeceğiz,» dedi. «Sen yorulmuş olmalısın.»

Ona okkalı bir tekme savurdu, çünkü André göğüs kayışını çıkarmak için yeterince hızlı davranmıyordu. André bir acı çığlığı kopardı ve kollarını kavuşturup başını saklayarak gidip duvar kenarına sığındı. Kıllı, kaba kahkahalarla gülüyordu demirci. Küçük arabayı zorlanmadan sürükleyerek parmaklığı aştı ve onu gürültüyle kapattı. Çakılları ezen tekerleklerin gittikçe uzaklaşan gürültüsünü duydu André; sonra da, yalnızca duvarın tepesindeki sarmaşığı sallayan rüzgârın sesini. Burnunu çekti, gözlerini ovuşturdu ve oturdu. Bekliyordu.

Kaburgalarına inen şiddetli bir darbe onu uyandırdı, çocuk bir anda ayağa kalktı. Akşam yavaş yavaş bastırmıştı. Ustası karşısında, alaycı bir tavırla ona bakıyordu.

«İçeriye girmeye can atıyorsun, değil mi?» dedi.

André henüz kendine gelememişti, yanıt vermedi.

«Gir ve odada bıraktığım büyük çekicimi getir.»

«Hangi odada?» diye sordu André.

«Kıçını kaldıracak mısın sen?» diye kaba kaba haykırdı demirci, eli havaya kalkarken.

André bacaklarının tüm gücüyle ileriye atıl-

dı. Büyük bahçeyi görmek istediği halde, ayaklarının onu dosdoğru eve çekmesine engel olamadı. Yolda, güneşsiz kaygı verici olan, boş ve geniş alanı gördü; basamaklı sekiye varıyordu. Ürkerek durdu. Sonra, ustasının hayali ileriye itti onu, çekici alıp götürmesi gerekiyordu. Yukarıya çıktı.

Oturma odasında yanan ışık, kanatları açık olan pencerelerden, basamaklara sel gibi akıyordu. Kapı kapalı değildi. André, çekingen çekingen tıklattı kapıyı.

«Girin!» dedi tatlı bir ses.

Girdi. Sırtında pek güzel bir giysi olan oldukça uzun boylu bir hanım duruyordu karşısında. Gülümsemeden baktı André'ye. İnsanın, boğazını biraz sıkan bir bakışla.

«Ustam çekicini unuttu,» dedi. «Onu almaya geldim.»

«İyi,» dedi hanım. «Öyleyse çabuk ol yavrum.»

André dönünce, üç kafesi farketti. Eşyaları çıkarılan odanın bir ucunda duruyorlardı. Olsa olsa, pek boylu olmayan bir adam yüksekliğindeydiler. Dörtköşe kalın parmaklıkları kafeslerin içini bir ölçüde gizliyor, ama orada birilerinin kımıldadığı da görülüyordu. Yumuşacık, küçük bir yatak, bir koltuk ve alçak bir masa yerleştirilmişti her birine. Bir elektrik lambası da onları dışarıdan aydınlatıyordu. Çekici aramak için yaklaştığı sırada, sarı saçlar farketti. Kadının kendisini izlediğini sezdiği için tedirgin, daha iyi baktı. Aynı anda, büyük çekici de bulmuştu. Onu yerden almak için eğilirken, gözlerini faltaşı gibi açtı. Kafeslerde başka küçük çocukların bulun-

duğunu, onların bakışlarıyla karşılaşınca anladı. İçlerinden biri, bir şey sordu, hanım da, kafesin kapısını açıp, André'nin anlamadığı, ama pek tatlı olan şeyler söyleyerek, içeriye, onun yanına girdi. Sonra da gözleri, dışarıya çıkan hanımın gözleriyle yeniden karşılaştı; iyi günler bayan, dedi ve ağır çekicin altında iki büklüm, yürümeye başladı. Kapıya ulaşmak üzereyken, bir ses durdurdu onu.

«Adın ne?»

«Benim adım...» diye atıldı bir başka ses.

Bütün duydukları bu oldu, çünkü hoyrat olmayan, ama kararlı bir el dışarıya itiyordu onu. Taş basamaklardan indi. Kafasında bir fırtına kopuyordu. Yaldızlı büyük parmaklığa varmak üzereyken, son bir kez geriye döndü. Böyle, yanınızda sizi şımartan biriyle, sıcacık ve sevgi dolu küçük bir kafeste hep birlikte kalmak harika bir şey olmalıydı. Köye doğru yola koyuldu. Ötekiler onu beklememişti. Belki de bir hava akımının ittiği parmaklık, derinden gelen bir şaklamayla kapandı arkasında. Parmaklıkların arasından geçiyordu rüzgâr.

SON

YÜREK SÖKEN

Boris Vian

Ünlü Fransız yazarı *Boris Vian* (1920-1959), yirmi yedi yaşındayken yazdığı *Yürek Söken* adlı romanıyla romancılığını noktalamış oluyordu. Bu romandan sonra bir daha roman yazmadı; bütün ilgisini müziğe, özellikle de caz müziğine yönelttı. Çok iyi bir trompetçiydi. Yaratıcılığını çok değişik alanlarda kanıtlamış olan bu ilginç sanatçı, roman dışında pek çok öykü, şiir, şarkı sözü, eleştiri de yazmış, resim, müzik, çeviri ve sinema dallarında yapıtlar vermiştir. *Yürek Söken*, onun daha önce yazdığı romanlarından çok değişiktir. *Günlerin Köpüğü, Pekin'de Sonbahar, Mezarlarınıza Tüküreceğim, Kırmızı Ot* adlı romanların yazarı olan *Boris Vian*, çok genç yaşta (39 yaşında) öldü. Yaşadığı dönemde anlaşılmayan yazarlardandı. Yapıtlarının çoğu, ölümünden sonra yayımlandı ve tanındı. Sağlığında basılan yapıtlarıysa, hak ettikleri ilgiyi 60'lı yıllarda gördü. Kitapları, 68 olaylarında elden ele dolaştı. 1970'ten sonra *Boris Vian*, Fransa'da öğrenci kesiminin en çok sevdiği, en çok okuduğu dört yazar (Zola, Sartre, Camus) arasına girdi. Bu ilginç ve büyük yazarın büyük yankılar uyandıran son romanı *Yürek Söken*'i, Cemal Bali Akal'ın titiz çevirisiyle sunuyoruz.

Kapak resmi: **Russell Mills**